

การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน
(สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Development of an Instructional Package on the Topic of Important Days
in Buddhism for Prathom Suksa VI Students of Ban Saladin
(Suwan Prachanukul) School in Ang Thong Province**

Mr. Thongchai Nidprani

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน
(สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

ชื่อและนามสกุล นายธงชัย นิคปราณี

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

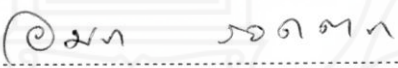
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุมรา รอดคารา)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน
(สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

ผู้ศึกษา นายชงชัย นิคปราณี **รหัสนักศึกษา** 2542101312 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ (1) ชุดการสอนเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า 1) ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.75/81.55 (2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ที่เรียนจาก ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ ชุดการสอน วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Independent Study title: Development of an Instructional Package on the Topic of Important Days in Buddhism for Prathom Suksa VI Students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) School in Ang Thong Province

Author: Mr. Thongchai Nidprani; **ID:** 2542101312;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Siriwan Sripahol, Professor;

Academic year: 2012

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop an instructional package on the topic of Important Days in Buddhism in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area for Prathom Suksa VI students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) School in Ang Thong province; (2) to compare learning achievements of Prathom Suksa VI students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) School before and after learning from the instructional package on the topic of Important Days in Buddhism in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area; and (3) to study the students' satisfaction with learning from the instructional package on the topic of Important Days in Buddhism.

The research sample consisted of 40 purposively selected Prathom Suksa VI students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) School in Ang Thong province during the second semester of the 2012 academic year. The employed research instruments were an instructional package on the topic of Important Days in Buddhism in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area at Prathom Suksa VI level, (2) a learning achievement test, and (3) an assessment form on student's satisfaction with learning from the instructional package. Statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that (1) the developed instructional package on the topic of Important Days in Buddhism in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area for Prathom Suksa VI students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) in Ang Thong province was efficient at 88.75/81.55; (2) the post-learning achievement of Prathom Suksa VI students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) School in Ang Thong province who learned from the instructional package on the topic of Important Days in Buddhism in the Social Studies, Religion and Culture Learning Area was significantly higher than their pre-learning achievement at the .05 level; and (3) the overall satisfaction with learning from the instructional package on the topic of Important Days in Buddhism of Prathom Suksa VI students of Ban Saladin (Suwan Prachanukul) School in Ang Thong province was at the high level.

Keywords: Instructional package, Important Days in Buddhism, Prathom Suksa VI

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถนพ จินะวัฒน์ ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์ และรองศาสตราจารย์อมรา รอดคารากรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ พายัพ บันเทิง อาจารย์เสนาะ อำไพ และพระอาจารย์ล่อฐานวโร ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียน คณะครู นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณราษฎร์) โรงเรียนวัดมะนาวหวาน และโรงเรียนวัดหัวตะพาน ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ที่อุปการะเลี้ยงดูและให้การสนับสนุนให้ได้รับการศึกษา และมีอาชีพที่มั่นคงในชีวิต และบูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ส่งเสริมให้ผู้ศึกษาค้นคว้าประสบความสำเร็จในการศึกษาและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ธงชัย นิตปราณี

สิงหาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
ตัวแปรในการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ชุดการเรียนรู้การสอน	8
ศูนย์การเรียนรู้	24
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
แบบแผนการวิจัย	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียน โดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	68
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนเรื่องวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	69
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
สรุปการวิจัย	72
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	80
ก ตัวอย่างคู่มือครูการใช้ชุดการสอนที่ 1-4 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 เรื่อง วัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	81
ข ตัวอย่างคู่มือครูการใช้ชุดการสอนที่ 5-8 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8 เรื่อง วัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	169
ค แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	267
ง การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล และกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม	277
จ โครงสร้างข้อสอบ จำแนกตามพฤติกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียน	279
ฉ การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน การเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน	281

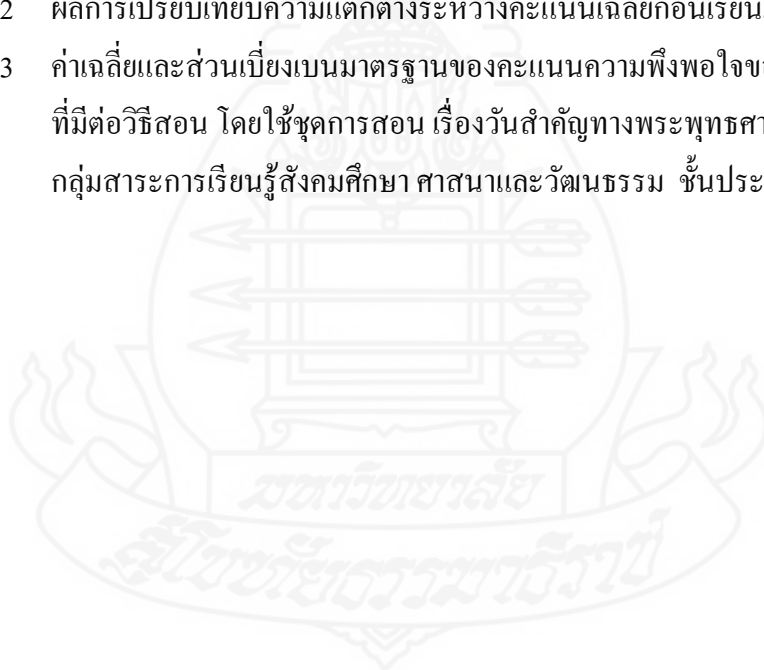
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ช ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6....	283
ซ หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย.....	285
ประวัติผู้ศึกษา	289

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล .. 57
ตารางที่ 3.2	การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียน กลุ่มย่อย 3 กลุ่ม 58
ตารางที่ 3.3	โครงสร้างข้อสอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับ พฤติกรรม 60
ตารางที่ 3.4	โครงสร้างเนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน 62
ตารางที่ 4.1	การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 .. 67
ตารางที่ 4.2	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน .. 68
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 .. 69

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษา และการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. 2545 : 22) จึงได้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรของประเทศ ที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนา ได้เรียนรู้ตามพื้นฐาน ตามความถนัด ตามความสามารถของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ โดยถือหลักกว่าเป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดเป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2545 ข: 1)

สำหรับรายละเอียดกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน และเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งโดยธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ โดยเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารทั้งภายนอกห้องเรียนและในห้องเรียน ซึ่งเป็นความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้อง

แสวงหาความรู้ตลอดเวลาโดยใช้เทคโนโลยี และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างเป็นประโยชน์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตามระบอบประชาธิปไตย บนพื้นฐานของหลักคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพัฒนากระบวนการ การเรียนการสอน ให้มีความทันสมัย มีรูปแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระนี้เป็นสาระหลักที่มุ่งศึกษาความประพฤติกของพลเมือง และการยกระดับภาวะทางจิต ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะที่เกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม ที่ว่าด้วยหลักความประพฤติกของคนดี และอุดมคติตามแนวทางความเชื่อ ของศาสนาที่ตน นับถือ นำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูป ทั้งในเรื่องของความหมาย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ หลักการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และสามารถถ่ายทอด ความรู้ไปยังปู่ ย่า ตา ยาย ได้ถูกต้อง และเพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ สิ่งแวดล้อม ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) ในส่วนเนื้อหา เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม หากไม่ได้รับการปฏิบัติจริงแล้วจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจยาก และไม่ก่อให้เกิดความสนใจ จึงทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ และสาเหตุอีกประการหนึ่งคือ จากตัวครูผู้สอน ยังใช้วิธีการสอนยังไม่หลากหลาย ครูผู้สอนจัดวางแผนการเรียนรู้ยังไม่ดีพอ ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาพระพุทธศาสนา ดังนั้นครูผู้สอนต้องพัฒนาการเรียนการสอน โดยการใช้แนวการจัด กิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน และได้ฝึกปฏิบัติจริงพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ซึ่งจะ ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม ทำได้ หลายลักษณะได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครู คู่มือการเรียนรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ และชุดการสอน เป็นต้น

การสอนที่ผ่านมา ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือ เป็นผู้มีความรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับฝ่ายเดียว โดยครูมุ่งหวังว่าการ ถ่ายทอดความรู้ของตนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และนำความรู้ไปใช้ได้ ซึ่งในทาง ปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จากการประเมินผลการเรียนในระดับต่างๆ พบว่า ผู้เรียนจำนวนมากมักเกิดการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำเท่านั้น และบางส่วนอาจจะเข้าใจถึง ระดับความเข้าใจ และมีน้อยมากที่ได้ถึงขั้นการนำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผล แสดง ให้เห็นว่าการถ่ายทอดความรู้ของครูไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการได้

(วีรเดช เชื้อนาม, 2545 : 6) รวมทั้งกลยุทธ์การสอนของครู การขาดแหล่งการเรียนรู้ และการขาดสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเบื่อการเรียนและมองว่าการเรียนรู้ไม่ใช่เรื่องสนุก และไม่มีความสุขในการเรียน (ผ่องศรี สมยา, 2544: 7) ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดไปสู่การเป็นมัคคุเทศก์ทางความรู้ และวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ ได้เนื้อหา คือ การใช้ชุดการสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

ชุดการสอนเป็นสื่อการเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้สอนในเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน(สุวรรณประชานุกูล) เพราะสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ปลุกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ นิยัรกรการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพราะเนื้อหา เป็นการสนองความแตกต่างในด้านความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นอย่างดี เมื่อนักเรียนได้ศึกษาประวัติความเป็นมา ความสำคัญ การปฏิบัติตน ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากชุดการสอนไปยังพ่อ แม่ปู่ ย่า ตา ยาย และนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 พัฒนาชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

3. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คนของโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา คือ ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทั้งหมด 2 ชุดการสอน คือ

ชุดการสอนที่ 1 เรื่องที่ 1 วันมาฆบูชา

เรื่องที่ 2 วันวิสาขบูชา

เรื่องที่ 3 วันอาสาฬหบูชา

เรื่องที่ 4 วันเข้าพรรษา

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องที่ 5 วันออกพรรษา

เรื่องที่ 6 วันอัฐมีบูชา

เรื่องที่ 7 วันเทโวโรหณะ

เรื่องที่ 8 วันธรรมสวนะ

4. ตัวแปรในการศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ชุดการสอน หมายถึง ชุดอุปกรณ์และวัสดุสำหรับการสอน และสื่อการสอนในรูปแบบของเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ชุดการสอนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ชุดการสอน คือ

- ชุดการสอนที่ 1** เรื่องที่ 1 วันมาฆบูชา
เรื่องที่ 2 วันวิสาขบูชา
เรื่องที่ 3 วันอาสาฬหบูชา
เรื่องที่ 4 วันเข้าพรรษา
- ชุดการสอนที่ 2** เรื่องที่ 5 วันออกพรรษา
เรื่องที่ 6 วันอัฐมีบูชา
เรื่องที่ 7 วันเทโวโรหนะ
เรื่องที่ 8 วันธรรมสวนะ

โดยชุดการสอนนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมกลุ่มโดยจัดในรูปแบบของศูนย์
การเรียนรู้

5.2 ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการจัดห้องเรียนโดยแบ่งนักเรียน
ออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มๆละ 4 คนแต่ละกลุ่มเรียกว่าศูนย์กิจกรรมที่ประกอบด้วยเนื้อหาและสื่อการ
สอนครบชุดโดยเอกสารประกอบการสอนมีจำนวนเท่ากับจำนวนนักเรียนที่เรียนตามศูนย์และวัสดุ
อุปกรณ์สำหรับนักเรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันนักเรียนจะเรียนได้โดยปรึกษากันในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกัน
และกันระหว่างประกอบกิจกรรมการเรียนรู้หากมีปัญหานักเรียนสามารถซักถามครูได้ส่วนครูเป็นผู้
เริ่มนำเข้าสู่บทเรียนและให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนซักถามและทำหน้าที่เป็นผู้เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกให้

5.3 ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการสอน
โดยใช้ชุดการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ (1) เนื้อหาที่สอน(2) เอกสารประกอบการสอน(3) สื่อการสอน
และ (4) แบบฝึกหัด วัดจากการประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.4 ประสิทธิภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
คือ

80 (E₁) ตัวแรกหมายถึงคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคำตอบในการทำ
แบบฝึกหัดของนักเรียนทุกคน

80 (E₂) ตัวหลังหมายถึงคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของข้อสอบที่นักเรียนทุกคน
ทำให้ได้หลังจากเรียน

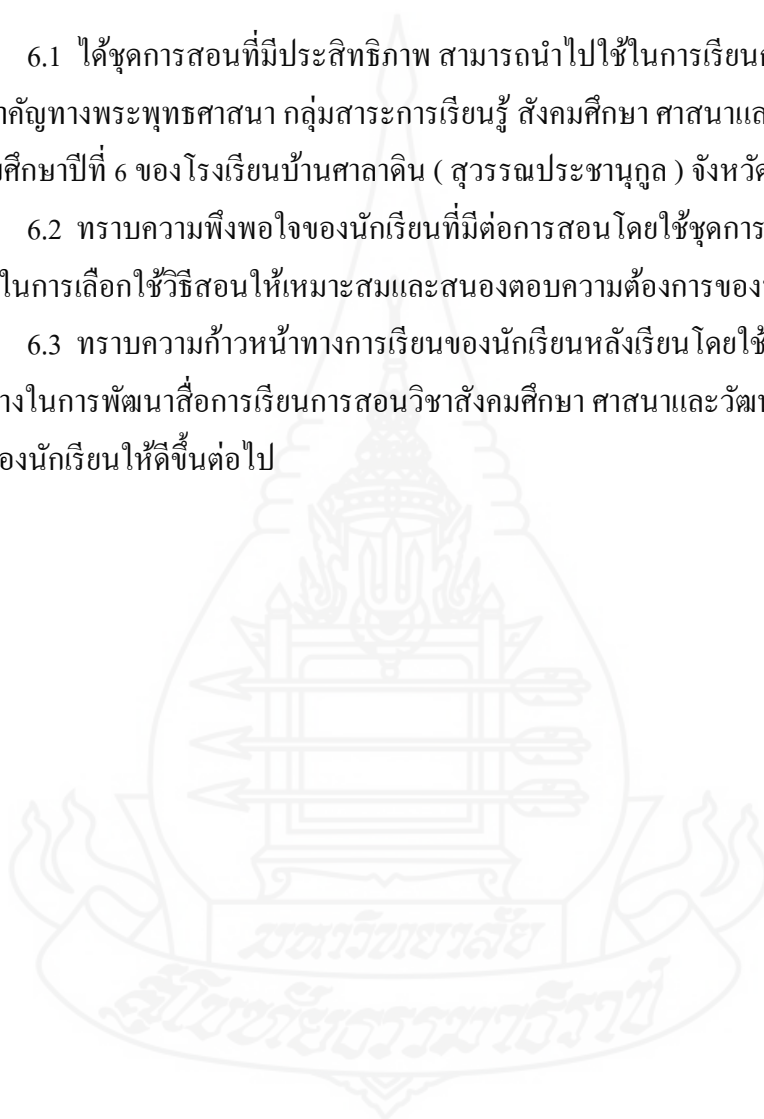
5.5 ความก้าวหน้าทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเมื่อนักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง

6.2 ทราบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้ชุดการสอนเพื่อเป็นประโยชน์ในการเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมและสนองตอบความต้องการของนักเรียน

6.3 ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนามาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ชุดการเรียนรู้การสอน

- 1.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้การสอน
- 1.2 หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้การสอน
- 1.3 ประเภทของชุดการเรียนรู้การสอน
- 1.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้การสอน
- 1.5 ขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้การสอน
- 1.6 คุณค่าและประโยชน์ของชุดการเรียนรู้การสอน
- 1.7 การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้การสอน

2. ศูนย์การเรียนรู้

- 2.1 นิยามศูนย์การเรียนรู้
- 2.2 ข้อดีและข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชุดการสอนที่ 1 เรื่องที่ 1 วันมาฆบูชา

เรื่องที่ 2 วันวิสาขบูชา

เรื่องที่ 3 วันอาสาฬหบูชา

เรื่องที่ 4 วันเข้าพรรษา

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องที่ 5 วันออกพรรษา

เรื่องที่ 6 วันเทโวโรหณะ

เรื่องที่ 7 วันอัฐมีบูชา

เรื่องที่ 8 วันธรรมสวนะ

3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- 3.1 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- 3.2 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชาอนุกุล)
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. ชุดการเรียนการสอน

ชุดการเรียนการสอนเป็นนวัตกรรมทางการเรียนการสอน ที่ได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลานาน และได้ถูกนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย จวบจนปัจจุบันนี้ก็ยังสามารถนับได้ว่า ชุดการเรียนการสอนก็ยังเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณค่าเหมาะสมกับประเทศไทยอยู่ ในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการเรียนการสอนครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของชุดการเรียนการสอน

ชุดการเรียนการสอน มาจากคำในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีการนำมาเรียกใช้อยู่หลายคำ เช่น Learning Package, Instructional Package หรือ Educational Package ภาษาไทยใช้คำว่า ชุดการเรียนการสอน ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียน โปรแกรม ชุดการเรียนการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีส่วนประกอบของวิธีการ วัสดุและอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งอาจจัดทำขึ้นเพื่อเป็นหน่วยการเรียนซึ่งเป็นหน่วยย่อยในแต่ละหน่วยการเรียนหลักของเนื้อหาวิชา และได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ธีรชัย ปุณณโชติ (2532: 4 – 16) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน เป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิตที่มีความสอดคล้องกับวิชา หน่วย ตัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ของวิชานั้นๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพ็ญพรรณ ศรีสายพร (2538: 11) กล่าวว่า วิชา ชุดการเรียนการสอนคือ ระบบการนำเอาสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภายในชุดการเรียนการสอนจะประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนการสอน สื่อการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดการเรียนการสอนนิยมจัดไว้ในกล่องหรือซองเป็นหมวดๆ ซึ่งครูสามารถนำไปใช้สอนได้ทันที

วิชัย ดิสสระ (2539: 154) ให้ความหมายว่าชุดการเรียนการสอน หมายถึงการจัดเรียงลำดับขั้นตอน ของเนื้อหาให้เป็นระบบและรัดกุม ซึ่งมีคุณลักษณะที่ตอบสนองความต้องการ

ผู้เรียน จนจบสมบูรณ์ในตัวเอง มีจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่เด่นชัด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายทางการเรียนได้ภายในระยะเวลาอันสั้น โดยที่กำหนดกิจกรรม เวลา และสื่อการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน เน้นกิจกรรมกลุ่มมากกว่ารายบุคคล มุ่งฝึกทักษะและส่งเสริมการร่วมกิจกรรมจากสื่อและยุทธวิธีที่มีหลายรูปแบบ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือ

สมชัย อุ่นอนันต์ (2539 : 24) กล่าวว่าชุดการเรียนการสอนเป็นการรวมสื่อการเรียนสำเร็จรูปซึ่งส่วนมากจะประกอบด้วยคำชี้แจง ชื่อเรื่อง จุดมุ่งหมาย กิจกรรม และการประเมินผล นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2540 : 20) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน หมายถึง การนำเอาสื่อการเรียนการสอนหลายๆ อย่าง มาใช้ร่วมกัน หรือเรียกว่าสื่อประสม โดยเลือกใช้ให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย เพื่อนำมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งนิยมจัดไว้เป็นชุดในลักษณะของซองหรือกล่อง

ประณีต คนชุม (2540: 8) กล่าวว่าชุดการเรียนการสอนหมายถึง การวางแผนการสอนโดยใช้สื่อประสมที่ผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

บุญเกื้อ ควรวาเวช (2543 91) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนจัดเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (Multi Media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจพร้อมที่จะสอนอีกด้วย

สมพร ประมวลศิลป์ชัย (2543: 36) กล่าวว่าชุดการเรียนการสอนเป็นการรวบรวมสื่อการเรียนสำเร็จรูป ซึ่งส่วนมากประกอบด้วย คำชี้แจง ชื่อเรื่อง จุดมุ่งหมาย กิจกรรมและการประเมินผลโดยที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ประกอบด้วยสื่ออุปกรณ์หลายชนิด และองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง ตามความสามารถที่เป็นขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนนั้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและมีการนำหลักการทางจิตวิทยา มาใช้ประกอบในการเรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ

ศิริมา เฝ้าวิริยะ (2544 : 12) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน หมายถึง สื่อการเรียนที่จัดไว้เป็นชุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู และนักเรียน ทั้งยังช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรทิพย์ ศักดิ์สิทธิ์ประถม (2544: 11) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน หมายถึง สื่อ อุปกรณ์ที่จัดไว้อย่างเป็นรูปแบบ มีจุดมุ่งหมายแน่ชัด มีการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งนำมาจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ในเรื่องที่สอน และอำนวยความสะดวกให้กับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

บราวน์ และคณะ (Brown and others.1972: 338 อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ ไชยมาโย 2540: 18) ให้ความหมายว่า ชุดการเรียนการสอน คือชุด ของสื่อแบบประสมที่สร้างขึ้น เพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฮุสตัน และคณะ (Houston and others.1972) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการเรียนการสอน หมายถึงชุดของประสบการณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งอาจมีรูปแบบต่างๆ กัน

ควาน (Duan.1973 : 169) ให้ความหมายชุดการเรียนไว้ว่า ชุดการเรียนการสอน คือชุดของวัสดุทางการเรียนซึ่งรวบรวมไว้อย่างมีระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย จากความหมายของชุดการเรียนการสอนที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า ชุดการเรียนการสอน หมายถึง สื่อการเรียนที่ถูกผลิตขึ้นอย่างมีระบบ มีขั้นตอน ผสมผสานโดยยึดความสัมพันธ์กันของจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เนื้อหาในกลุ่มวิชา เทคนิคการสอน ที่เหมาะสมกับนักเรียน ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในขณะดำเนินกิจกรรมการเรียน ทั้งสามารถตรวจสอบตนเอง ตรวจสอบกันเอง และได้รับการตรวจสอบประสิทธิภาพจากการเรียนจากครู เป็นสื่อประสมที่จัดทำขึ้นโดยยึดความสนใจของนักเรียน ช่วยอำนวยความสะดวกแก่การเรียนการสอน และสนับสนุนให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนการสอน

ชุดการเรียนการสอนเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อให้มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมี ลักษณะเป็นสื่อประสมที่มีความหลากหลาย มีทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีและอื่นๆ ซึ่งจะส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย และรวดเร็วขึ้น ในการสร้างชุดการเรียนการสอน อาศัยหลักการและแนวคิดดังนี้

1.2.1 การเชื่อมโยงการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism

Theory) ธอร์นไดค์ (Thorndike) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเจ้าของลัทธิ ความต่อเนื่องสัมพันธ์ในการเรียนรู้ (Connectionism) และเจ้าของกฎแห่งผล (Law of Effect) หรือ กฎแห่งความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) หรือ ทฤษฎี S – R ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้สรุปได้ว่า การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับผลของพฤติกรรม ถ้าแสดงพฤติกรรมออกมาแล้วไม่เป็นที่พอใจพฤติกรรมนั้นจะถูกตัดทิ้ง และ การจะกระทำสิ่งใดได้ดีต้องมีการฝึก หรือกระทำบ่อยๆ สิ่งที่ไม่ได้ทำมาเป็น

เวลานานๆ ย่อมทำสิ่งนั้นไม่ได้เหมือนเดิม การให้เด็กได้ทำซ้ำๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จะต้องเป็นการกระทำที่รับผิดชอบต่อแทนหรือรางวัล การฝึกหัดจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นเรื่องของการสร้างความต่อเนื่องสัมพันธ์ ครูต้องรู้จักนำสิ่งที่สัมพันธ์กันมาสอนด้วยกันหรือต่อเนื่องกัน แต่สิ่งไม่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ก็สอนภายหลัง ซึ่งจากหลักการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตชุดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ล้วนจะต้องดึงดูดความสนใจของผู้ใช้และผู้เรียน
- 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ต้องนำสื่อการสอนหลายๆ อย่างมาใช้ประกอบด้วยวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจะต้องให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยมีครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม
- 3) ลักษณะของสื่อที่ผลิตต้องได้รับผลย้อนกลับทันที จะทำให้ผลการเรียนสูงขึ้นเพราะผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ
- 4) ลักษณะของชุดการเรียนการสอนที่ผลิต มีแนวคิดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน เน้นการฝึกทักษะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

1.2.2 การวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ (Operat Conditioning Theory)

สกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เป็นพฤติกรรมแบบอินทรีย์กระทำมากกว่าแบบปฏิกิริยาโต้ตอบ พฤติกรรมของมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงได้เพราะพฤติกรรมทุกอย่างจะถูกควบคุมด้วยผลที่ตามมา ถ้าเราสามารถให้ผลบางอย่างและถอดถอนผลบางอย่างออก พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาที่จะถูกทดแทนด้วยพฤติกรรมที่สังคมต้องการ ซึ่ง สกินเนอร์มีแนวคิดที่ว่าผลที่สำคัญที่สุดของการกระทำคือ การเสริมแรง ซึ่งหมายถึงทำให้เกิดความสบายใจ และต้องเป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่หรือเพิ่มมากขึ้น ฉะนั้นในการสอนนักเรียนก็เช่นกัน นักเรียนอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยการสอนเพียงครั้งเดียว สกินเนอร์ จึงแนะนำให้ครูแบ่งบทเรียนที่จะสอนออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ และถ้าเด็กสามารถเรียนรู้ได้ในแต่ละขั้นตอน ก็จะได้รับรางวัล หรือการเสริมแรงจากครู

จากแนวคิดการวางเงื่อนไขการกระทำของ สกินเนอร์ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวคิดในการจัดทำชุดการเรียน การสอนคือ การแบ่งเนื้อหาที่จะใช้สอนให้มีความสัมพันธ์กันและการจัดการเรียนการสอนที่ชุดการเรียนการสอนเป็นสื่อ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองเนื่องจากสามารถตรวจสอบความสามารถของตนเองได้ในทันทีที่เรียนจบเนื้อหา

1.2.3 หลักการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การเรียนแบบร่วมมือ (CL) เป็นวิธีการเรียนที่มีการจับกลุ่มทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเพิ่มพูนแรงจูงใจในทางการเรียน เป็นการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างชัดเจน คือ สมาชิกแต่ละคนใจที่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกใจที่ม โครงสร้างหรือรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนในการเรียนแบบร่วมมือจะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เป้าหมายหลักของการเรียนแบบร่วมมือ คือ การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเกิดความตระหนักในการทำงานเป็นทีมและสร้างลักษณะที่ดีของสังคม เพื่อให้ทุกคนเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ในสังคมได้ จากการวิจัยพบว่าการเรียนแบบร่วมมือทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและการยอมรับภายในกลุ่มมากขึ้นที่ทำงานร่วมกันเพราะทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่มเนื่องจากงานที่ทำมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม แต่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติของครูไม่ได้เรียนแบบร่วมมือ ซึ่งต่างคนต่างเรียน ไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน ผลสำเร็จจะเกิดขึ้นน้อยกว่าการร่วมมือกัน ดังนั้นการเรียนแบบร่วมมือ จึงเป็นวิธีการที่มีคุณค่าที่จะนำมาใช้ในชั้นเรียน

ฟอยและไลแมน (Foyle and Lyman 1989: อ้างถึงใน ศิริพร ทูเคื้อ 2544 : 18) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนแบบการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เลือกเนื้อหาและกำหนดเกณฑ์ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจ
2. กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะและขนาดของกลุ่ม
3. จัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถ
4. จัดห้องเรียนที่เอื้อต่อปฏิสัมพันธ์
5. ฝึคนักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม
6. ระบุสิ่งที่คาดหวังจากกลุ่มให้ชัดเจนและกำหนดเวลาที่จะทำงานให้สำเร็จ

สำเร็จ

7. ครูเสนอเนื้อหาโดยใช้วิธีสอนที่เหมาะสม
8. ครูคอยช่วยเหลือนักเรียน(เมื่อจำเป็น) ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมการเรียน
9. วัดผลนักเรียนแต่ละคน
10. ให้รางวัลกลุ่มที่ชนะกระทำโดยการให้คำชมเชย จากการศึกษา

หลักการเรียนแบบร่วมมือ สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือจะช่วยทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นำมาใช้ในชั้นเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.4 สื่อประสม

จากการที่ได้ศึกษางานวิจัย พบว่า สื่อแต่ละอย่างมีคุณสมบัติแตกต่างกัน สามารถสนองจุดมุ่งหมายของการเรียนได้สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2523: 119 – 120) กล่าวว่า เดิมนั้นการผลิตและการใช้สื่อการสอน มักออกมาในรูปแบบต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างใช้ สื่อเดียว ไม่มีการใช้สื่ออย่างบูรณาการ แต่แนวโน้มในปัจจุบันเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบสื่อประสม ให้เป็นชุดการเรียนการสอน และเปลี่ยนจากการใช้สื่อเพื่อช่วยครู เป็นสื่อเพื่อช่วยนักเรียน ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526: 119) ได้กล่าวถึงหลักการและทฤษฎีสื่อประสมไว้ว่า สื่อประสม หมายถึง การนำเอาสื่อการสอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน ซึ่งส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจเพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งอธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดหนึ่งใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและป้องกันการเข้าใจความหมายผิด

1.2.5 หลักการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

เอกัตบุคคลมีความแตกต่างกันหลายด้าน กล่าวคือ ความสามารถ สถิติปัญญา ความสนใจ ความต้องการร่างกาย อารมณ์ สังคม ฯลฯ การนำเอาหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือการจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล (ชัยยงค์ พรหมวงศ์.2523: 119 – 120) และ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 119) ได้กล่าวว่า ชุดการสอนได้จัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทฤษฎีดังกล่าวได้เน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานในการจัดทำและจัดสร้างชุดการสอน

จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวสรุปได้ว่า การสร้างชุดการเรียนการสอนได้ยึดหลักการ ทฤษฎีทางการศึกษาหลายอย่างมาช่วยประกอบในการสร้าง เช่น ยึดหลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการใช้โสตทัศนูปกรณ์ หลักการสอนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ การเรียนแบบร่วมมือ ทฤษฎีสื่อประสมและยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ดังนั้นหากการสร้างชุดการเรียนการสอนได้ยึดหลักการและทฤษฎีดังกล่าวแล้ว จะทำให้ชุดการเรียนการสอน มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้จัดการเรียนการสอน

1.3 ประเภทของชุดการเรียนการสอน

นักการศึกษาได้แบ่งประเภทของชุดการเรียนการสอนไว้หลายแบบด้วยกัน ดังนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 118) ได้จำแนกประเภทของชุดการเรียนการสอนไว้ 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการเรียนการสอนที่มุ่งขยายเนื้อหาสาระ การสอนแบบบรรยายให้ชัดเจนขึ้น ช่วยผู้สอนให้พูดน้อยลงและใช้สื่อการสอนทำหน้าที่แทน
2. ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรม กลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียน กลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อาจเป็นการเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนก้าวหน้าไปข้างหน้า ตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน

4. ชุดการเรียนการสอนทางไกล เป็นชุดการเรียนการสอนที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ต่างถิ่น ต่างเวลากัน มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าเรียน

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 152) สุนันท์ สังข์อ่อง (2526 : 41 – 42) ชีรชัย ปุณณโฑติ (2535 : 418 – 419) ได้จัดประเภทของชุดการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชุดการสอนสำหรับครูใช้ คือเป็นชุดการสอนที่กำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด เช่น แผ่นโปรงใส สไลด์ ฯลฯ ให้

ครูใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น ชุดการสอนนี้เหมาะสำหรับการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือนักเรียนทั้งชั้น

2. ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ชุดการเรียนการสอนแบบนี้เน้นที่ตัวผู้เรียน ได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันและอาจจัดในรูปศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยชุดการสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น ให้นักเรียนหมุนเวียนทำกิจกรรมในชุดการสอนที่จัดไว้ประจำแต่ละกลุ่ม ผู้เรียนอาจต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มต้นเท่านั้น หลังจากเคยชินกับวิธีการใช้แล้ว ผู้เรียนอาจช่วยเหลือกันเองได้ เมื่อจบการเรียนรู้แต่ละศูนย์แล้วผู้เรียนอาจสนใจเรียนเสริม เพื่อเจาะลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ได้อีกจากศูนย์สำรองที่ครูจัดเตรียมไว้เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่ต้องรอคอยบุคคลอื่น

3. ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นหลักในการเรียนรู้ โดยจัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้น ของความสามารถของแต่ละบุคคลเมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนและผู้สอนจะปรึกษากันได้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้ชี้แนะแนวทางการเรียน ชุดการสอนแบบนี้จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปได้ จนสุดขีดความสามารถ โดยไม่ต้องเสียเวลาคอยผู้อื่นเป็นการถูกต้องและยุติธรรมในการจัดการเรียนการสอนใจปัจจุบันนี้ จากการจำแนกประเภทของชุดการเรียนการสอนของนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ประเภทของชุดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้ ชุดการเรียนการสอนสา

หรับครู ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล ชุดกิจกรรม ชุดการเรียนการสอนแบบผสม และชุดการเรียนการสอนทางไกล ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างชุดการเรียนการสอนประเภทชุดการเรียนการสอนสำหรับครู

1.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนการสอน

การสร้างชุดการเรียนการสอน ได้ยึดองค์ประกอบตามความคิดของนักวิชาการหลายท่านมา เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของชุดการเรียน ดังต่อไปนี้คือ

ชม ภูมิภาค (2526: 28 – 29) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หัวเรื่อง คือการแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วย แต่ละหน่วยแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และเพื่อมุ่งให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้
2. คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ใช้ชุดการสอนจะต้องศึกษาก่อนที่จะใช้ชุดการสอนจากคู่มือให้เข้าใจเป็นครั้งแรก จะทำให้ชุดการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคู่มือประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1 คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน
  - 2.2 สิ่งที่ครูจะต้องเตรียมก่อนสอน
  - 2.3 บทบาทของนักเรียน
  - 2.4 การจัดชั้นเรียน
  - 2.5 แผนการสอน
3. วัสดุอุปกรณ์การเรียน อันได้แก่ สิ่งของหรือข้อมูลต่างๆ สำหรับจะให้ให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า
4. บัตรงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุดการสอนแบบกลุ่ม บัตรงานนี้อาจเป็นกระดาษแข็ง หรืออ่อน ตามขนาดที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ชื่อบัตรกลุ่ม หรือหัวข้อ คำสั่งว่าจะให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอะไรบ้าง กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นของการเรียน
5. กิจกรรมสำรอง จำเป็นสำหรับชุดการสอนแบบกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมสำรองนี้จะต้องเตรียมไว้สำหรับนักเรียนบางคนที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ เพื่อเป็นการเสริมการเรียนรู้ได้อย่างกว้างและลึก
6. ขนาดและรูปแบบของชุดการสอนที่ดีไม่ควรใหญ่ หรือเล็กเกินไป เพื่อความสะดวกในการใช้ และ ความสวยงามในการเก็บรักษา

บุญชม ศรีสะอาด (2528 : 169) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนการสอนที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. คู่มือการใช้ชุดการเรียนเป็นข้อมูลที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดการเรียนศึกษาและปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพอาจประกอบด้วย แผนการสอน สิ่งที่ต้องเตรียมบทบาทของผู้เรียน และการจัดชั้นในกรณีของชุดการเรียนการสอนที่มุ่งใช้กลุ่มย่อย เช่น ศูนย์การเรียนรู้

2. บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

3. แบบทดสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับการตรวจสอบว่า หลังจากเรียนชุดการเรียนเสร็จแล้ว ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

4. สื่อการเรียนต่างๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษา มีหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็น ประเภท สิ่งพิมพ์ เช่นบทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียน โปรแกรม หรือประเภท โสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่างๆ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป สไลด์ ขนาด 2x2 นิ้ว ของจริง เป็นต้น

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2543 : 95 -96) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของชุดการเรียนการสอน ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับผู้สอน หรือผู้เรียนตามแต่นิยามของชุดการเรียนการสอน ภายในคู่มือจะชี้แจงวิธีการใช้ชุดการเรียนเอาไว้อย่างละเอียด

2. บัตรคำสั่งหรือคำแนะนำ จะเปลี่ยนส่วนที่บอกให้ผู้เรียน หรือประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ มีอยู่ในชุดการเรียนการสอน บัตรคำสั่งซึ่งประกอบด้วยคำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม การสรุปบทเรียน

3. เนื้อหาสาระและสื่อ จะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่างๆ อาจประกอบด้วย บทเรียน โปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป แผนภาพ โปร่งใส วัสดุกราฟิก หุ่นจำลองของตัวอย่าง รูปภาพ เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการเรียนตามบัตรที่กำหนดไว้ให้

4. แบบประเมินผล ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังเรียนแบบ ประเมินที่อยู่ในชุดการเรียน อาจเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำในช่องว่าง เลือกคำตอบที่ถูกจับคู่ผลจากการทดลอง หรือให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

อุสตัน (1972: 10 – 15) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้

1. คำชี้แจง อธิบายความสำคัญและขอบข่ายของชุดการเรียนรู้การสอน
  2. จุดมุ่งหมาย
  3. การประเมินผลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนรู้ สอนชุดนั้น และเพื่อดูว่ามีผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายเพียงใด
  4. การกำหนดกิจกรรมคือการกำหนดแนวทางและวิธีที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
  5. การประเมินผลขั้นสุดท้าย เป็นการทดสอบเพื่อวัดผลหลังเรียนแล้ว
- กรีน (Green.1976 : 38 -47 อ้างถึงในมลฑา นิรทัย 2535 : 32) ได้กล่าวว่าชุดการเรียนรู้การสอนด้วยตนเองประกอบด้วย

1. บัตรคำถาม คำตอบ นำมาใช้ก่อนและหลังการเรียน เพื่อให้แน่ใจว่าต้องการศึกษาและนักเรียนไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำมาก่อน และอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการกระตุ้นให้เกิดแนวคิดในการทำงานต่อไป

2. บัตรทดลอง จะประกอบด้วย ปัญหาที่จะนำไปสู่อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง จากการศึกษาเนื้อหาขององค์ประกอบชุดการเรียนรู้การสอนที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย ได้นำมาเป็นแนวความคิดในการสร้างชุดการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คู่มือครูผู้สอน หรือผู้ที่นำชุดการสอนไปใช้ประกอบด้วย คำชี้แจง สำหรับ ผู้สอน กิจกรรมการเรียนรู้การสอน แผนการสอน แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบ แบบทดสอบประจำชุดการเรียนรู้การสอน

ส่วนที่ 2 ชุดกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรความรู้ บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา แบบฝึกหัด เฉลยแบบฝึกหัด

1.5 ขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้การสอน

การสร้างและพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอน มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 189 – 192) อธิบายขั้นตอนการผลิตชุดการสอนไว้ดังนี้

1. จะต้องศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่า สิ่งที่เราจะนำมาทำเป็นชุด การเรียนรู้การสอนนั้น จะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อะไรบ้าง ให้กับผู้เรียน นำวิชาที่ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยของการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยนั้น จะมีหัวข้อย่อยๆ รวมอยู่อีกที่ เราจะต้องพิจารณาให้ละเอียดชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในหน่วยอื่นๆ อันจะสร้างความสับสน ให้กับผู้เรียนได้ และควรคำนึงถึงการแบ่งหน่วยการเรียนรู้

สอน แต่ละวิชานั้นควรจะเรียงตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหาความรู้ และลักษณะธรรมชาติในวิชา นั้นๆ

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้ว จะต้องพิจารณา ตัดสิน อีกครั้งว่าจะทำชุดการสอนแบบใด โดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่า ผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรกับ ผู้เรียน จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร และจะทำได้ได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการกำหนด

3. กำหนดหน่วยการเรียนการสอน โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราจะสามารถ ถ่ายทอด ความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่เรากำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนุกน่าเรียนรู้ ให้ความชื่นบานแก่ผู้เรียน หาสื่อการเรียนได้ง่าย พยายาม ศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งหนึ่งว่า หน่วยการเรียนการสอนนี้ มีหลักการหรือความคิดรวบยอด หรือหลักการย่อยๆ อะไรบ้าง ที่ จะต้อง ศึกษา พยายามดึงเอาแก่นของหลักการเรียนรู้่ออกมาให้ได้

4. กำหนดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่เรากำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับ การจัด กิจกรรมการเรียน เพราะความคิดรวบยอดเป็นเรื่องของความเข้าใจ อันเกิดจากประสาท สัมผัสกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตีความหมายออกมาเป็นพฤติกรรมทางสมองแล้วนำสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยง กับประสบการณ์เดิม เกิดเป็นความคิดรวบยอดฝังอยู่ในความจำ มนุษย์ต้องมีประสบการณ์ต่างๆ พอสมควร จึงจะสรุปแก่นแท้ของการเรียนรู้เกิดเป็นความคิดรวบยอดได้

5. จุดประสงค์การเรียนจะต้องให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด โดยกำหนดเป็น จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งหมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่แสดงออกให้เห็นได้จาก ภายหลังจากการเรียนการสอนแต่ละเรื่องจบไปแล้ว โดยผู้สอนสามารถวัดได้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นี้ ถ้าผู้สอน จะกำหนดหรือระบุให้ชัดเจนมากเท่าใดก็ยังมีทางประสบความสำเร็จในการสอนมาก เท่านั้น ดังนั้น จึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนแต่ละข้อให้เหมาะสมถูกต้องกับ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

6. การวิเคราะห์งาน คือ การนำจุดประสงค์การเรียนแต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์ งานเพื่อหากิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียน ให้เหมาะสมถูกต้องกับ จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

7. เรียงลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องนำกิจกรรมการเรียนของแต่ละข้อที่ ทำการวิเคราะห์งานและเรียงลำดับกิจกรรมไว้แล้วทั้งหมดนำมาหลอมรวมกัน เป็นกิจกรรมการ เรียนชั้นที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการเรียน โดยคำนึงถึงพฤติกรรมพื้นฐาน ของผู้เรียน วิธีดำเนินการให้มีการเรียนการสอนขึ้น ตลอดจนการติดตามผลและประเมินผล พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมาเมื่อมีการเรียนการสอนแล้ว

8. สื่อการเรียน คือวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมการเรียน ที่ครูและนักเรียนกระทำเพื่อเป็น แนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อการเรียนเป็นของที่ใหญ่โต หรือมีคุณค่า จะต้องจัดเตรียมมาก่อน จะเขียนบอกให้ชัดเจนในคู่มือครู เกี่ยวกับการใช้ชุด การการเสนอว่าจะจัดหาได้ ณ ที่ใด เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง และพวกสิ่งที่เก็บไว้ไม่ได้ทนทานเพราะเกิดการเน่าเสีย เช่น ใบไม้ พืช สัตว์ เป็นต้น

9. การประเมินผล คือ การตรวจสอบว่าผลจากการเรียนการสอนแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์การเรียนกำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้ จะใช้วิธีใดก็ตามแต่จะสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนที่เราตั้งไว้ ถ้าการประเมินผลไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่เรา ตั้งไว้ เมื่อใด ความยุติธรรมก็จะไม่เกิดขึ้น ชุดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมาก็เป็นการเสียเวลา และไม่มีคุณภาพ

10. การทดลองใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของ ชุดการเรียนการสอนว่าจะผลิตออกมาขนาดเท่าใด และรูปแบบของชุดการเรียนการสอนจะออกเป็นเป็นแฟ้มหรือกล่อง สุดแล้วแต่ความสะดวกในการใช้ การเก็บรักษาและความสวยงาม และควรทดลองดูก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงอย่างดีแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับเด็กทั้งชั้นหรือกลุ่มใหญ่โดยกำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

10.1 ชุดการเรียนการสอนนี้ต้องการความรู้เดิมของผู้เรียนหรือไม่

10.2 การนำเข้าสู่บทเรียนของชุดการเรียนการสอนเหมาะสมหรือไม่

10.3 การประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสับสนวุ่นวายกับผู้เรียน และดำเนินไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่

10.4 การสรุปผลการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางไปสู่ความคิดรวบยอด หรือหลักการสำคัญของการเรียนรู้ในหน่วยนั้นๆ ดีหรือไม่ หรือจะต้องตรวจนับเพิ่มเติมอย่างไร

10.5 การประเมินผลหลังเรียนเพื่อตรวจสอบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นให้ความเชื่อมั่น ได้มากน้อยแค่ไหน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 123) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนการสอนไว้ 10 ขั้นตอน

1. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือ บูรณาการเป็น สห วิทยาการตามที่เหมาะสม

2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณ เนื้อหาวิชา ที่ครูจะถ่ายทอด ความรู้ให้นักเรียนได้ในสัปดาห์หนึ่งหรือครั้งหนึ่ง

3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องกำหนดว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง แล้วกำหนดออกมาเป็น 4 – 5 หัวเรื่อง
  4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปรวมนแนวความคิด สาร และหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน
  5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องเป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อน แล้วเปลี่ยนเป็นเชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
  6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการเลือกและการผลิตสื่อการสอน
  7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมเรียบร้อยแล้วนักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
  8. เลือกและผลิตสื่อ สื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ครูใช้ถือว่าเป็นสื่อการสอน ทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวเรื่องแล้วก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ เรียกว่าชุดการเรียนการสอน
  9. หาประสิทธิภาพชุดการเรียน เพื่อเป็นการประกันว่า ชุดการเรียนที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ ผู้สร้างจึงต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็น กระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล
  10. การใช้ชุดการเรียน ชุดการเรียนการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพแล้ว สามารถนำไปสอนได้ โดยกำหนดขั้นตอนการสอนไว้ดังนี้
    - 10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน (ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที)
    - 10.2 ชุ้่นนำเข้าสู่บทเรียน
    - 10.3 ชุ้่นประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน
    - 10.4 ชุ้่นสรุปผลการสอน
    - 10.5 ทำการทดสอบหลังเรียน เพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้
- รุ่งทิวา จักรกร (2527: 89 -92) กล่าวถึง การสร้างชุดการเรียนการสอน ว่า ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้
1. กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดการเรียนการสอน
  2. จัดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์

3. จัดหน่วยการสอน
  4. กำหนดหัวเรื่อง
  5. กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการให้ชัดเจน
  6. กำหนดจุดประสงค์ในการสอน
  7. วิเคราะห์งาน โดยนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละข้อมาวิเคราะห์กิจกรรม
  8. ลำดับกิจกรรมการเรียนรู้
  9. กำหนดแบบประเมินผล
  10. เลือกและผลิตสื่อการสอน
  11. หาประสิทธิภาพชุดการสอน
  12. ในกรณีที่ชุดการสอนแบบกลุ่ม ต้องหากิจกรรมสำรองซึ่งต้องเตรียมไว้เสริมความรู้เด็กที่เรียนเร็ว
  13. สร้างข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลย
  14. ขนาดรูปแบบของชุดการสอน ควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อความสะดวกในการใช้ และมีความสะดวกในการเก็บรักษา
  15. การใช้ชุดการสอน ใช้ตามประเภทและจุดประสงค์ที่ตั้งขึ้น นอกจากนั้นจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดต่างๆ ที่วางไว้เกี่ยวกับการสอนชุดนั้น
- นิมิต ภัทรสุวรรณกิจ (2535: 36) ดำเนินการสร้างชุดการเรียนการสอน เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนการสอนดังนี้
1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวความคิดเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และชุดการเรียนการสอน
  2. ศึกษาการสร้างและกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เอกสาร การสร้าง ชุด วิชาวิทยาศาสตร์ 3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างชุดการเรียนการสอน
  3. ดำเนินการสร้างชุดการเรียนการสอน โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ของ สสวท. 5 ทักษะ ไม่อิงเนื้อหาในแบบเรียน จำนวน 5 ชุด ชุดละ 1 ทักษะ จากการได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างและพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่กล่าวมาแล้วจะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึง กัน คือ มีการวางแผนการสอน กำหนดเนื้อหา จุดมุ่งหมาย สื่อการสอน เวลาที่ใช้กิจกรรม การวัดและประเมินผล ผลิตสื่อการสอนหาประสิทธิภาพ คือการทดลองใช้เพื่อปรับปรุง

ข้อบกพร่องแล้วจึงนำชุดการสอนนั้นไปใช้จริง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขั้นการพัฒนาชุดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

- 3.1 กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์
- 3.2 แบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวเรื่อง โดยกำหนดว่าในแต่ละหน่วยจะสอนอะไรบ้าง
4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่องทั่วไป
5. กำหนดจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทาง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
7. เลือกประเภทสื่อการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม
8. กำหนดแบบการประเมินผล
9. ผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์และจัดไว้เป็นหมวดหมู่
10. หาประสิทธิภาพชุดการเรียนการสอน
11. ทดลองใช้

1.6 คุณค่าและประโยชน์ของชุดการเรียนการสอน

ชุดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นประเภทใด มีประโยชน์ต่อครูและนักเรียนเป็นอย่างมากตามที่ผู้กล่าวไว้ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 12) กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ ที่สลับซับซ้อนเป็นนามธรรมสูงให้ เข้าใจรวดเร็วขึ้น
2. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
4. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจต่อผู้สอน
5. ทำให้การเรียนการสอนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียน เรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะมึนสภาพหรือความขัดข้องทางอารมณ์มากนักน้อยเพียงใด
6. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้แทนครู แม้ครูจะพูดหรือสอน ไม่เก่ง ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ในกรณีขาดครู ครูคนอื่นสามารถสอนแทนได้ โดยใช้ชุดการสอน เพราะเนื้อหาวิชาอยู่ในชุดการสอนเรียบร้อยแล้ว ครูสอนแทนไม่ต้องเตรียมตัวมาก

8. สำหรับชุดการสอนรายบุคคล และชุดการสอนทางไกล ผู้เรียนสามารถเรียนได้
เองที่บ้าน

วีระ ไทยพานิช (2529 : 137) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียนการสอนไว้ว่า

1. ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกัน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมที่เขาชอบ
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนเอง
4. เป็นการเรียนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. มีการวัดผลตัวเองบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนรู้การกระทำของเขา และสร้างแรงจูงใจ
6. ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง
7. เป็นการเรียนรู้ชนิด Active ไม่ใช่ Passive
8. ผู้เรียนจะเรียนที่ไหนเมื่อไรก็ตามความพอใจของผู้เรียน
9. สามารถปรับปรุงการสื่อความหมายระหว่างครูและนักเรียน

สรุปได้ว่าชุดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีประโยชน์คือ ผู้เรียนได้ศึกษาตามความสามารถและความสนใจ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนได้สร้างความสำเร็จของตนเองในทันที ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีแรงจูงใจในการเรียน หลีกเลี่ยงผลกระทบจากบุคลิกภาพของครู มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และรู้จักการทำงานร่วมกันในกรณีขาดครู ครูคนอื่นสามารถสอนแทนได้

1.7 การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน

ประณีต คนชุม (2540 : 44-45) กล่าวว่าไว้ว่า เมื่อผลิตชุดการเรียนการสอนเป็นต้นฉบับแล้ว ต้องนำชุดการสอนไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดลองแบบเดี่ยว หรือ แบบหนึ่งต่อหนึ่ง(One-To-One-Testing) หรือ 1:1 คือ ทดลองกับผู้เรียน 3 คน โดยใช้เด็กที่มีสติปัญญาสูง ต่ำ และปานกลาง นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพ เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวจะมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาก

2. การทดลองแบบกลุ่มเล็ก(Small Group Testing) หรือ 1: 10 คน นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. การทดลองภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่(Large Group Testing) หรือ 1: 100 คือ ทดลองกับผู้เรียนทั้งชั้น 30 – 100 คน นำผลที่ได้หาประสิทธิภาพ แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์ อีกครั้งหนึ่ง ผลลัพธ์ที่ได้ควรหลีกเลี่ยงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกินร้อยละ 2.5 ก็ยอมรับ แต่

ถ้าต่างกันมากต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนใหม่ โดยยึดหลักความจริงเป็นเกณฑ์ จากการศึกษาสรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอนต้องมีเกณฑ์ในการประเมิน ประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจเลือกเกณฑ์ประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความ สอดคล้องและกระบวนการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ไว้เองที่ ประสิทธิภาพ80/80

2. ศูนย์การเรียนรู้

2.1 นิยามศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียน การสอนที่เน้นสื่อการสอนแบบประสม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่าง กระฉับกระเฉง ได้ตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้มีประสบการณ์ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความ ภาคภูมิใจในความสำเร็จ และเกิดการเรียนรู้ที่ละน้อยตามลำดับขั้น ศูนย์การเรียนรู้จะช่วยให้การเรียน การสอนได้ผลสมบูรณ์ขึ้น เพราะผู้เรียนมีโอกาสศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และปฏิบัติงานด้วยตนเอง ประกอบการเรียนในชั้น (ละเมียด ลีเมอักษร 2517 อ้างถึงในอนันต์ ช้างต่อ 2545) โดยการแบ่ง ผู้เรียนออกเป็น 4-6 กลุ่ม เรียกว่า “ศูนย์กิจกรรม” หรือ “กลุ่มกิจกรรม” แต่ละกลุ่มจะมีการประกอบ กิจกรรมแตกต่างกันไปตามที่กำหนดไว้ในชุดการสอน โดยที่แต่ละศูนย์จะใช้เวลา 15-25 นาที สำหรับประกอบกิจกรรมตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนประกอบกิจกรรมทุกศูนย์เสร็จแล้วก็จะมีการเปลี่ยน ศูนย์กิจกรรม จนกระทั่งครบทุกศูนย์จะถือว่าเรียนเนื้อหาในแต่ละหน่วยครบตามที่กำหนดไว้ (ชัย ยงค์ พรหมวงศ์ 2517 อ้างถึงในอนันต์ ช้างต่อ 2545)

2.2 ข้อดีและข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้

วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 อ้างถึงในอนันต์ ช้างต่อ 2545) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อ จำกัดของศูนย์การเรียนรู้ ดังนี้

2.2.1 ข้อดีของศูนย์การเรียนรู้ นอกจากประโยชน์ที่ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองแล้ว ผู้สอนที่นำศูนย์การเรียนรู้มาใช้ก็ยังมีเวลาที่จะพบกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเล็ก ๆ รอบ ห้องเรียนที่ผู้เรียนอยู่ตามศูนย์การเรียนรู้ นั้น ทำให้ครูสามารถให้คำแนะนำได้อย่างทั่วถึง และยังเป็น การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง และเรียนช้าหรือเร็วได้ตาม ความสามารถของตน นอกจากนั้น ศูนย์การเรียนรู้ยังทำให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมกิจกรรมและมีการ ตอบสนองด้วย

2.2.2 **ข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้** คือ ต้องใช้เวลาและแรงงานมากในการวางแผน และจัดทำขึ้นทั้งตัวศูนย์การเรียนรู้และวัสดุที่จัดใส่ในศูนย์ ผู้สอนที่ใช้ศูนย์การเรียนรู้จึงเป็นผู้จัดระเบียบบริหารห้องเรียนได้เป็นอย่างดี

2.2.3 **เนื้อหาสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา**

วันมาฆบูชา

ความหมายของวันมาฆบูชาวันมาฆบูชาหมายถึง การบูชา ในวันเพ็ญเดือน 3 เนื่องในโอกาสคล้าย วันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์

ความสำคัญวันมาฆบูชา

วันมาฆบูชา เป็นวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 มีเหตุการณ์อัศจรรย์ที่ พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าจำนวน 1,250 รูป มาเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ โดยมีได้นัดหมายกันพระสงฆ์ ทั้งหมดเป็นพระอรหันต์ผู้ได้อภิญญา 6 และเป็นผู้ที่ได้รับการอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้า ในวันนี้พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ ในที่ประชุมสงฆ์เหล่านั้น ซึ่งเป็นทั้งหลักการอุดมการณ์และวิธีการปฏิบัติที่ นำไปใช้ได้ทุกสังคม มีเนื้อหา โดยสรุปคือให้ละความชั่วทุกชนิด ทำความดี ให้ถึงพร้อมและทำจิตใจให้ผ่องใส

ประวัติความเป็นมาวันมาฆบูชา

1. ส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ 9 เดือน ขณะนั้นเมื่อเสร็จพุทธกิจแสดงธรรมที่ถ้ำสุกกรชาดาแล้ว เสด็จมาประทับที่วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ ประเทศอินเดียในปัจจุบัน วันนั้นตรงกับวันเพ็ญ เดือนมาฆะหรือเดือน 3 ในเวลาบ่ายพระอรหันต์สาวกของพระพุทธเจ้า มาประชุม พร้อมกัน ณ ที่ประทับของพระพุทธเจ้า นับเป็นเหตุอัศจรรย์ ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ เรียกว่า “วันจาตุรงคสันนิบาต” คำว่า “จาตุรงคสันนิบาต” แยกศัพท์ได้ดังนี้ คือ

- 1.1 “จาตุร” แปลว่า 4
- 1.2 “องค์” แปลว่า ส่วน
- 1.3 “สันนิบาต” แปลว่า ประชุม

ฉะนั้นจาตุรงคสันนิบาตจึงหมายความว่า “ การประชุมด้วยองค์ 4 ”

กล่าวคือมีเหตุการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นพร้อมกันในวันนี้ คือ

2. เป็นวันที่ พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า จำนวน 1,250 รูป มาประชุมพร้อมกันที่เวฬุวันวิหารในกรุงราชคฤห์ โดยมีได้นัดหมาย

3. พระภิกษุสงฆ์เหล่านี้ล้วนเป็น “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” คือเป็นผู้ที่ได้รับ การอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น
4. พระภิกษุสงฆ์ทุกองค์ที่ได้มาประชุมในครั้งนี้ ล้วนแต่เป็นผู้ได้รับรลู่พระ อรหันต์แล้วทุก ๆ องค์
5. เป็นวันที่พระจันทร์เต็มดวงกำลังเสวยมาฆฤกษ์

มูลเหตุ

หลังจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 และได้ทรง ประกาศพระศาสนาและส่งพระอรหันตสาวกออกไปจาริกเพื่อเผยแผ่พระพุทธ ศาสนายังสถานที่ ต่าง ๆ ล่วงแล้วได้ 9 เดือน ในวันที่ใกล้พระจันทร์เสวยมาฆฤกษ์ (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3) พระ อรหันต์ทั้งหลายเหล่านั้นต่างได้ระลึกว่า วันนี้เป็นวันสำคัญของศาสนาพราหมณ์ อันเป็นศาสนาของ ตนอยู่เดิม ก่อนที่จะหันมานับถือพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า และในลัทธิศาสนาเดิมนั้นเมื่อถึง วันเพ็ญเดือนมาฆะ เหล่าผู้ศรัทธาพราหมณ์ลัทธินิยมนับถือกันว่าวันนี้เป็นวันศิวาราตรี โดยจะทำ การบูชาพระศิวะด้วยการลอยบาปหรือล้างบาปด้วยน้ำ แต่มาบัดนี้ตนได้เลิกลัทธิเดิมนับถือ พระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าแล้ว จึงควรเดินทางไปเข้าเฝ้าบูชาฟังพระสัทธรรมจากพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เหล่านั้นซึ่งเคยปฏิบัติศิวาราตรีอยู่เดิม จึงพร้อมใจกันไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมิได้นัดหมาย

มีผู้กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้พระสาวกทั้ง 1,250 องค์มาประชุมพร้อม กันโดยมิได้นัดหมาย มาจากในวันเพ็ญเดือน 3 ตามคติพราหมณ์ เป็นวันพิธีศิวาราตรี พระสาวก เหล่านี้ซึ่งเคยนับถือศาสนาพราหมณ์มาก่อนจึงได้เปลี่ยนจากการรวมตัว กันทำพิธีชำระบาปตาม พิธีพราหมณ์ มารวมกันเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแทน

โอวาทปาฏิโมกข์

หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือคำสอนอันเป็นหัวใจของ พระพุทธศาสนา ได้แก่ พระพุทธพจน์ 3คาถาถึง ที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระอรหันต์ 1,250 รูป ผู้ไป ประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย ณ พระเวฬุวนาราม ในวันเพ็ญเดือน 3 ที่เราเรียกกันว่าวันมาฆบูชา (ถรรพคถาคถาว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์นี้ แก่ที่ประชุมสงฆ์ตลอดมา เป็นเวลา 20 พรรษา ก่อนที่จะโปรดให้สาวกปาฏิโมกข์อย่างปัจจุบันนี้แทนต่อมา), คาถาโอวาทปาฏิโมกข์ มี ดังนี้ (โอวาทปาติโมกข์ ก็เขียน) “ สพฺพปาปสฺส อภินฺนกุสลสฺสุปฺสมฺปทา สจฺจิตฺตปริโยทปนํเอตํ พุ ทฺธาน สาสนํฯ ขนฺติ ปรมํ ตโป ตีติกฺขา นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา น หิ ปพฺพชฺชิตฺโต ปฺรฺุปฺจมาตี สมฺโม โหติ ปรี วิหฺรุษฺญฺโตฯ อนุปฺวาโต อนุปฺมาโต ปาติโมกฺเข จ สํวโร มตฺตตฺถนฺตฺตา จ ภคฺตตฺถมฺมี ปนฺตตฺถจ สย นาสนํ อธิจฺจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธาน สาสนํฯ”

แปล : การไม่ทำความชั่วทั้งปวง 1 การบำเพ็ญแต่ความดี 1 การทำจิตของตนให้ผ่องใส 1 นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย **ขันติ** คือความอดกลั้น เป็นตบะอย่างยิ่ง, พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวว่านิพพาน เป็นบรมธรรม, ผู้ทำร้ายคนอื่น ไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต, ผู้เบียดเบียนคนอื่น ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะการไม่กล่าวร้าย 1 การไม่ทำร้าย 1 ความสำรวมในปาฏิโมกข์ 1 ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร 1 ที่นั่งนอนอันสงบ 1 ความเพียรในอธิจิต 1 นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป และจำกันได้มาก ก็คือ ความในคาถาแรกที่ว่า ไม่ทำชั่ว ทำแต่ความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส

กิจกรรมต่างๆ ที่ควรปฏิบัติในวันมาฆบูชา

การปฏิบัติตนสำหรับพุทธศาสนาในวันนี้ก็คือ การทำบุญ ตักบาตรในตอนเช้า หรือไม่ก็จัดหาอาหารคาวหวาน ไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัด ตอนบ่ายฟังพระแสดงพระธรรมเทศนา ในตอนกลางคืน จะพากันนำดอกไม้ ธูปเทียน ไปที่วัดเพื่อชุมนุมกันทำพิธีเวียนเทียน รอบพระอุโบสถ พร้อมกับพระภิกษุสงฆ์โดยเจ้าอาวาสจะนำว่า นะโม ๓ จบ จากนั้นกล่าวคำ ถวาย ดอกไม้ ธูปเทียน ทุกคนว่าตาม จบแล้วเดิน เวียนขวาตลอดเวลาให้ระลึกถึง พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ จนครบ 3 รอบ แล้วนำดอกไม้ ธูปเทียนไปปักบูชาตามที่ทางวัด เตรียมไว้ เป็นอันเสร็จพิธี

วันวิสาขบูชา

ความหมาย คำว่า "วิสาขบูชา" หมายถึงการบูชาในวันเพ็ญเดือน 6 วิสาขบูชา ย่อมาจาก " วิสาขปุณณมีบูชา " แปลว่า " การบูชาในวันเพ็ญเดือนวิสาขะ " ถ้าปีใดมีอธิกมาส คือมีเดือน 8 สองหน ก็เลื่อนไปเป็นกลางเดือน 7

ความสำคัญ วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญยิ่งทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ คือเกิด ได้ตรัสรู้ คือสำเร็จ ได้ปรินิพพาน คือ ดับ เกิดขึ้นตรงกันทั้ง 3 คราว คือ

1. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติที่พระราชอุทยานลุมพินีวัน ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับเทวทหะ เมื่อเช้าวันศุกร์ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีจอ ก่อนพุทธศักราช 80 ปี
2. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้าเมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา ณ ใต้ร่มไม้ศรีมหาโพธิ์ ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ในตอนเช้ามืดวันพุธ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีระกา ก่อนพุทธศักราช ๔5ปี หลังจากออกผนวชได้ 6 ปี ปัจจุบันสถานที่ตรัสรู้แห่งนี้ เรียกว่า พุทธคยา เป็นตำบลหนึ่งของเมืองคยา แห่งรัฐพิหารของอินเดีย
3. หลังจากตรัสรู้แล้ว ได้ประกาศพระศาสนา และโปรดเวไนยสัตว์ 45 ปี พระชนมายุได้ 80 พรรษา ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อวันอังคาร ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีมะเส็ง ณ

ศาลวโนทยาน ของมัลลกษัตริย์ เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ (ปัจจุบันอยู่ในเมือง กุสินคระ) แคว้น
อุตตรประเทศ ประเทศอินเดีย

นับว่าเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง ที่เหตุการณ์ทั้ง 3 เกี่ยวกับวิถีชีวิตของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีช่วงระยะเวลาห่างกันนับเวลาหลายสิบปี บังเอิญเกิดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 6
ดั่งนั้นเมื่อถึงวันสำคัญ เช่นนี้ ชาวพุทธ

ทั้งคฤหัสถ์ และบรรพชิต ได้พร้อมใจกันประกอบพิธีบูชาพระพุทธองค์เป็น
การพิเศษ เพื่อน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณ พระปัญญาธิคุณ และพระบริสุทธิคุณ ของพระองค์ท่าน
ผู้เป็นดวงประทีปของโลก

ประวัติความเป็นมาของวันวิสาขบูชาในประเทศไทย

วันวิสาขบูชานี้ ปรากฏตามหลักฐานว่า ได้มีมาตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็น
ราชธานี ซึ่งสันนิษฐานว่า คงจะได้แบบอย่าง มาจากลังกา กล่าวคือ เมื่อประมาณ พ.ศ. 420 พระเจ้า
ภาติกราช กษัตริย์แห่งกรุงลังกา ได้ประกอบพิธีวิสาขบูชาอย่าง มโหฬาร เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา
กษัตริย์ลังกาในรัชกาลต่อ ๆ มา ก็ทรงดำเนินรอยตาม แม้ปัจจุบันก็ยังถือปฏิบัติอยู่

สมัยสุโขทัยนั้น ประเทศไทยกับประเทศลังกามีความสัมพันธ์ด้าน
พระพุทธศาสนาใกล้ชิดกันมากเพราะพระสงฆ์ชาวลังกา ได้เดินทางเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนา
และเชื่อว่าได้นำการประกอบพิธีวิสาขบูชามาปฏิบัติในประเทศไทยด้วย

ในหนังสืออนางนพมาศได้กล่าวบรรยายการประกอบพิธีวิสาขบูชาสมัย
สุโขทัยไว้ พอสรุปใจความได้ว่า " เมื่อถึงวันวิสาขบูชา พระเจ้าแผ่นดิน ข้าราชการบริวาร ทั้งฝ่ายหน้า
และฝ่ายใน ตลอดจนทั้งประชาชนชาวสุโขทัยทั่วทุก หมู่บ้านทุกตำบล ต่างช่วยกันทำความสะอาด
ประดับตกแต่งพระนครสุโขทัยเป็นการพิเศษ ด้วยดอกไม้ของหอม จุดประทีปโคมไฟแลดูสว่าง
ไสวไปทั่วพระนคร เป็นการอุทิศบูชาพระรัตนตรัย เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน พระมหากษัตริย์ และบรม
วงศานุวงศ์ ก็ทรงศีล และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ ครั้นตกเวลาเย็น ก็เสด็จพระราช ดำเนิน
พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ และนางสนองพระโอษฐ์ ลอดจวนข้าราชการทั้งฝ่ายหน้า และฝ่าย
ใน ไปยังพระ อารามหลวง เพื่อทรงเวียนเทียนรอบพระประธาน

หลักธรรมสำคัญที่ควรนำมาปฏิบัติ

1. ความกตัญญู

คือความรู้ถึงการคุณที่มีผู้ทำไว้ก่อน เป็นคุณธรรมคู่กับความกตเวทิตี คือ
การตอบแทนอุปการคุณผู้อื่นทำไว้

- บิดามารดา มีอุปการคุณแก่ลูก ในฐานะผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูจนเติบโต ให้การศึกษาอบรมสั่งสอน ให้เว้นจากความชั่ว มั่นคงในการทำความดี เมื่อถึงคราวมีคู่ครองได้ จัดหาคู่ครองที่เหมาะสมให้ และมอบทรัพย์สมบัติให้ไว้เป็นมรดก

- ลูกเมื่อรู้อุปการคุณที่บิดามารดาทำไว้ ย่อมตอบแทนด้วยการประพฤติตัวดี สร้างชื่อเสียงให้ แก่วงศ์ตระกูล เลี้ยงดูท่าน และช่วยทำงานของ ท่าน และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ก็ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่าน

- ครูอาจารย์มีอุปการคุณแก่ศิษย์ ในฐานะเป็นผู้ประสาทความรู้ให้ ฝึกฝน แนะนำให้เป็นคนดี สอนศิลปวิทยาให้อย่างไม่ปิดบังยกย่องให้ปรากฏแก่คนอื่น และช่วยคุ้มครองให้ศิษย์ทั้งหลาย

- ศิษย์เมื่อรู้อุปการคุณที่ครูอาจารย์ทำไว้ ย่อมตอบแทนด้วยการตั้งใจเรียน ให้เกียรติ และให้ความเคารพไม่ล่วงละเมิดโอวาทของครู

- ความกตัญญูและความกตเวทินี้ ถือว่าเป็นเครื่องหมายของคนดี ส่งผลให้ครอบครัว และสังคมมีความสุขได้เพราะ บิดามารดาจะรู้จักหน้าที่ของตนเอง ด้วยการทำอุปการคุณ ให้ก่อน และลูกก็จะรู้จักหน้าที่ของตนเองด้วยการทำดีตอบแทน

นอกจากบิดากับลูก และครูอาจารย์กับศิษย์แล้ว คุณธรรมข้อนี้ก็สามารถนำไปใช้ได้แม้ระหว่าง นายจ้างกับลูกจ้าง อันจะส่งผลให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

- ในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้า ทรงเป็นบุพการีในฐานะที่ทรงสถาปนาพระพุทธศาสนา และทรงสอนทางพันทุกซ์ให้แก่เวไนยสัตว์

- พุทธศาสนิกชน รู้พระคุณอันนี้จึงตอบแทนด้วยอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา กล่าวคือการจัดกิจกรรม ในวันวิสาขบูชา เป็นส่วนหนึ่งที่ชาวพุทธแสดงออก ซึ่งความกตัญญู กตเวทิต่อพระองค์ด้วยการทำนุ บำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา และประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อดำรงอายุพระพุทธศาสนาสืบไป

2. อริย สัจ 4

อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ หมายถึงความจริงของชีวิตที่ไม่ผันแปร เกิดมิได้แก่ทุกคน มี 4 ประการ คือ

2.1 ทุกซ์ ได้แก่ปัญหาของชีวิตพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ก็เพื่อให้ทราบว่า มนุษย์ทุกคนมีทุกซ์เหมือนกัน ทั้งทุกซ์ขั้นพื้นฐาน และทุกซ์เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ทุกซ์ขั้นพื้นฐานคือทุกซ์ที่เกิดจาก การเกิด การแก่ และการตาย ส่วนทุกซ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน คือทุกซ์ที่เกิด จากการพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ทุกซ์ที่เกิดจากการประสบกับสิ่งที่ไม่

เป็นที่รัก ทุกข์ที่เกิดจากไม่ได้ตั้งใจปรารถนา รวมทั้งทุกข์ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ อาทิ ความยากจน

2.2 สมุทัย คือ เหตุแห่งปัญหาพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ก็เพื่อให้ทราบว่า ทุกข์ทั้งหมดซึ่งเป็นปัญหา ของชีวิตล้วนมีเหตุให้เกิดเหตุ นั้น คือ ตัญหา อันได้แก่ความอยากได้ต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยความยึดมั่น

2.3 นิโรธ คือ การแก้ปัญหาคือ พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ก็เพื่อให้ทราบว่า ทุกข์คือปัญหาของชีวิต ทั้งหมดที่สามารถแก้ไข ได้ นั้นต้องแก้ไขตามทางหรือวิธีแก้ ๘ ประการ (ดู มัชฌิมาปฎิปปทา)

2.4 มรรค การปฏิบัติเพื่อจำกัดทุกข์ เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหามาเพื่อบรรลุเป้าหมายการแก้ปัญหาคือต้องการ

3. ความไม่ประมาท

ความไม่ประมาทคือ การมีสติเสมอทั้ง ขณะทำขณะพูด และขณะคิด สติคือการระลึกได้ ในภาคปฏิบัติเพื่อนำ มาใช้ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การระลึกรู้ทันการเคลื่อนไหว ของอริยาบท 4 คือ เดิน ยืน นั่ง นอน การฝึกให้เกิดสติทำได้โดยตั้งสติกำหนดการเคลื่อนไหวของอริยาบท กล่าวคือ ระลึกรู้ทันทั้งในขณะ ยืน เดิน นั่ง และนอน รวมทั้ง ระลึกรู้ทันในขณะพูดคิด และขณะทำงานต่างๆ เมื่อทำได้เช่นนี้ก็ชื่อว่า มีความไม่ประมาท การทำงานต่างๆ สำเร็จ ได้ก็ด้วยความไม่ประมาท กล่าวคือผู้ทำย่อมต้องมีสติระลึกอยู่ว่า ตนเองเป็นใครมีหน้าที่อะไร และกำลังทำอะไร หากมีสติระลึกอยู่ได้อย่างนั้น ก็ย่อมไม่ผิดพลาด

กิจกรรมของวันวิสาขบูชา

ทางราชการประกาศชักชวนให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ทั้งเอกชนและราชการประดับตกแต่งอาคารสถานที่ด้วยธงชาติ ธงเสมาธรรมจักร จุดประทีปโคมไฟ แต่โดยทางปฏิบัติแล้ว ใช้หลอดไฟประดับหลากสี ในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เดือน 6 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จประกอบพระราชกุศล ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงบาตร ในตอนเช้า ในตอนเย็น ทรงนำเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ และสดับพระธรรมเทศนาในพระอุโบสถ พร้อมทั้งถวายไทยธรรม

จัดงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่บริเวณท้องสนามหลวงเป็นประจำทุกปี แต่ละปีมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาหลากหลายหน่วยงาน ทั้งทางราชการ และเอกชนทั้งฝ่ายบรรพชิต และคฤหัสถ์ ร่วมกันจัดงานอันยิ่งใหญ่สร้างความศรัทธาให้แก่พุทธศาสนิกชนบำเพ็ญกุศล มีการทำบุญตักบาตร ให้ทานรักษาศีลฟังธรรม สนทนาธรรม เวียนเทียน เจริญภาวนาเป็นที่ประทับใจยิ่งนัก

วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของสหประชาชาติคือ

"วันสำคัญของโลก" (Vesak Day)

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ทรงเป็นมหาบุรุษผู้ให้ความเมตตาต่อหมู่มวล มนุษย์ทั้งหลายในโลก จะเห็นได้จากการยกเลิกแบ่งชนชั้นวรรณะ ซึ่งเท่ากับเป็นการเลิกทาส โดยไม่มีการเสียเลือดเนื้อ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงเป็นนักอนุรักษสัตว์ป่าอีกด้วย กล่าวคือ ทรงสอนให้ไม่ฆ่าสัตว์ ให้รู้จักช่วยเหลือสัตว์ เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ พระองค์ ทรงเปิดโอกาสให้ทุกศาสนาสามารถเข้ามาศึกษาพุทธศาสนาเพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริงได้ โดย ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนา พุทธและทรงสั่งสอนทุกคนโดยใช้ปัญญาธิคุณสอนโดยไม่คิดค่าตอบแทนความสามัคคีธรรมให้แก่สังคม ตลอดถึงประเทศชาติอีกด้วย

อาสาฬหบูชา

ประวัติความเป็นมา

วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันเพ็ญ เดือน 8 ก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนแสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ อาสาฬหเป็นชื่อเดือน 8 อาสาฬหบูชาย่อมาจากคำว่า อาสาฬหบูรณ มีบูชา แปลว่า การบูชาพระในวันเพ็ญเดือน 8 ถ้าปีใดมีเดือน 8 สองครั้ง ก็จะ เลื่อนไปเป็นวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 หลัง จาก สมเด็จพระพุทธองค์ ได้ตรัสรู้ในวันเพ็ญ เดือน 6 แล้ว ได้ทรงใช้เวลาทบทวนสังขารและทรงคำนึงว่าธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้นี้ลึกซึ้งมาก ยากที่ผู้อื่นจะรู้ตาม แต่อาศัยพระกรณานี้เป็นที่ตั้ง จึงทรงพิจารณาแบ่งบุคคลออกเป็น 4 ประเภท(บัว 4 เหล่า) คือ

1. อุคฆฏิตัญญู ดอกบัวที่อยู่พ้นน้ำ
2. วิปจิตัญญู ดอกบัวที่อยู่ปริ่มน้ำ
3. เนยยะ ดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ
4. ปทปรมะ ดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตม

จึงทรงมีพระกรุณาธิคุณ ระลึกอาฬารดาบสและอุททกดาบสว่า มีกิเลสเบาบางสามารถตรัสรู้ได้ทันที แต่ท่านทั้ง 2 ได้ตายแล้ว จึงทรงระลึกถึงปัญจวัคคีย์ ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ ทั้ง 5 คือ โภณทัตถุญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสชิ ซึ่งล้วนแล้วแต่ เป็นผู้อุปฐากพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งยังทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่ พระธรรมที่ พระพุทธองค์ทรงเทศนาในครั้งนี้มี ชื่อ ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ซึ่งมี อริยสัจ 4 หรือความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ได้แก่

1. ทุกข์ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
2. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์

3. นิโรธ ความดับทุกข์

4. มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

และหลังจากแสดงพระธรรมเทศนาแล้ว ท่านโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม เป็นคนแรก ได้กราบขูลขอบวชและพระพุทธองค์ก็ทรงอนุญาต โดยทรงทำการอุปสมบทให้แบบเอหิภิกขุอุปสัมปทา นับเป็น"ปฐมสาวก" ของพระพุทธเจ้า

ดังนั้นในวันนี้จึงเป็นวันแรกที่มี พระรัตนตรัยครบองค์สาม คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เนื่องจากพระพุทธองค์ทรงเทศนาเป็นกัณฑ์แรก จึงเรียกเทศกัณฑ์นี้ว่า "ปฐมเทศนา" หรืออีกนัยหนึ่งอาจจะกล่าวได้ว่านับเป็นวันแรก ที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศ พระพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่า ปราศกการณ์สำคัญ ๆ ในวันนี้มีถึง 4 ประการ ด้วยกันคือ

1. เป็นวันแรกที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา

2. เป็นวันแรกที่พระพุทธองค์ทรงได้ปฐมสาวก

3. เป็นวันแรกที่พระสงฆ์เกิดขึ้นในโลก

4. เป็นวันแรกที่บังเกิดรัตนะครบสาม เป็นพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ

วันอาสาฬหบูชาวัน อาสาฬหบูชา หมายถึง การบูชาในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 วันอาสาฬหบูชาเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก โดยการแสดงปฐมเทศนา โปรดพระปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน จนพระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุธรรมและขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา จึงถือว่าวันนี้เป็นวันแรกที่มีพระสงฆ์เกิดขึ้นครบองค์พระรัตนตรัย วันอาสาฬหบูชาามีเหตุการณ์สำคัญในทางพระพุทธศาสนาอยู่ 3 ประการคือ

1. เป็นวันแรกที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนา โดยทางแสดงพระปฐมเทศนา คือ ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ประกาศสัจธรรมอันเป็นองค์แห่งพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณที่พระองค์ตรัสรู้ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ สรรพสัตว์ทั้งหลาย

2. เป็นวันแรกที่บังเกิดพระอริยสงฆ์สาวกขึ้นในโลก คือ พระโกณฑัญญะ เมื่อได้ฟังพระปฐมเทศนาจบ ได้ดวงตาเห็นธรรม ได้ขูลขออุปสมบท และพระพุทธเจ้าได้ประทานอุปสมบทให้ด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา ในวันนั้น

3. เป็นวันแรกที่บังเกิดพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ ขึ้นในโลกอย่างสมบูรณ์บริบูรณ์

วันเข้าพรรษา

ความหมาย

การเข้าพรรษา เป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หมายถึง การอธิษฐานอยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริง ๆ ช่วงจำพรรษาจะอยู่ในช่วงฤดูฝนคือแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึง 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ดังนั้น วันเข้าพรรษามีความหมายถึง วันที่พระภิกษุในพระพุทธศาสนาอธิษฐานอยู่ประจำในวัดหรือเสนาสนะที่คุ้มแดด คุ้มฝนได้แห่งหนึ่ง ไม่ไปค้างแรมในที่อื่น ตลอด 3 เดือนในฤดูฝน

ความสำคัญ

วันเข้าพรรษานี้ มีความสำคัญต่อพุทธศาสนิกชนและเป็นวันสำคัญ ของพระพุทธศาสนาด้วยเหตุผลดังนี้

1. พระภิกษุจะหยุดจาริกไปยังสถานที่อื่นๆแต่จะเข้าพักอยู่ประจำในวัดแห่งเดียวตามพุทธบัญญัติ
2. การที่พระภิกษุอยู่ประจำที่นาน ๆ ย่อมมีโอกาสได้สงเคราะห์กุลบุตรที่ประสงค์จะอุปสมบทเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย และสงเคราะห์พุทธบริษัททั่วไป
3. เป็นเทศกาลที่พระพุทธศาสนิกชนงดเว้นอบายมุขและความชั่วต่าง ๆ เช่น การดื่มสุรา สิ่งเสพติด และการเที่ยวเตร่เฮฮา เป็นต้น
4. นอกจากเป็นเทศกาลที่พุทธศาสนิกชนงดเว้นอบายมุขและความชั่วต่าง ๆ แล้ว ในช่วงเวลาพรรษาพุทธศาสนิกชนทั่วไปจะบำเพ็ญทาน รักษาศีล ฟังธรรมและเจริญภาวนามากขึ้น

ประวัติความเป็นมา

1. ส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงประทับอยู่ ณ วัดเวฬุวันเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ มีเหตุการณ์เกิดขึ้นคือ พวกชาวบ้านกลุ่มหนึ่งพากันกล่าวตำหนิพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาว่า ช่างไม่รู้จักรักกาลเวลาเสียเลยพากันจาริกไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดยั้งแม้ในระหว่างฤดูฝนบางครั้งก็ไปเหยียบข้าวกล้าของชาวบ้านเสียหาย ขณะที่พวกนิครนถ์นักบวช ในศาสนาอื่นและฝูงนกยังหยุดพักนอน ไม่ท่องเที่ยวไปในฤดูฝนเช่นนี้ เรื่องนี้ทราบถึงพระพุทธเจ้าในกาลต่อมา พระองค์จึงทรงรับสั่งให้พระสงฆ์ประชุมพร้อมกันตรัสถามจนได้ความเป็นจริงแล้ว จึงทรงบัญญัติเรื่องการเข้าพรรษาไว้ว่า "อนุชานามิ ภิกขเว วัสสัง อุปะคันตุง" แปลว่า "ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้พวกเธออยู่จำพรรษา" วันเข้าพรรษานี้โดยทั่วไปกำหนดในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 เรียกว่า วันเข้าพรรษา (บุริมพรรษา) ถ้าปีใดเป็นปีอธิกมาส มีเดือน 8 สองหน ก็เลื่อนไปเข้าพรรษา ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หลัง ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นไม่สามารถเข้าพรรษาได้ ก็เลื่อน

เข้าพรรษา ในแรม 1 ค่ำ เดือน 9 ก็ได้ ไปสิ้นสุดเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เรียกว่า วันเข้าพรรษาหลัง (ปัจฉิมพรรษา)

2. การถือปฏิบัติวันเข้าพรรษาในประเทศไทย สมัยก่อน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จะเริ่มทำไร่นาปักดำข้าวกล้าก่อนพรรษากาลพอพระสงฆ์เข้าพรรษา ก็จะเสร็จงานในไร่นา ย่อมมีเวลาว่างมาก ประกอบกับการคมนาคมไปมาระหว่างสถานที่ต่าง ๆ ก็ไม่ค่อยสะดวก เนื่องจากฝนตกชุกและน้ำขึ้นเจิ่งนองเต็มแม่น้ำลำคลองทั่วไป ชาวบ้านจึงถือโอกาสเข้าวัด ถวายทาน รักษาศีลฟังธรรมและเจริญภาวนาเพิ่มพูนบุญกุศลกันมากขึ้น ดังนั้น เมื่อถึงวันเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนก็จะพากันหาอาหารทั้งคาวหวาน ผลไม้ และเครื่องอุปโภคที่จำเป็นแก่สมณะ นำไปถวายพระภิกษุสงฆ์ใกล้บ้านตน พระภิกษุสงฆ์ก็แนะนำสั่งสอนให้เกิดศรัทธาในการปฏิบัติ ตามหลักทาน ศีลและภาวนา และความไม่ประมาทในการประกอบคุณความดีอื่น ๆ ตามประวัติศาสตร์พุทธศาสนิกชนชาวไทย ได้เริ่มบำเพ็ญกุศลเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษานี้ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เป็นราชธานีตั้งข้อความในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่า "พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ทั้งช่วยบัวท่วยนาง ลูกเจ้าลูกขันทั้งสิ้นทั้งหลายทั้งหญิงทั้งชายฝูงท่วยมีศรัทธาในพุทธศาสน์ มักทรงศีล เมื่อพรรษาทุกคน"นอกจากการรักษาศีลแล้ว พุทธศาสนิกชนไทย ในสมัยสุโขทัยนั้น ยังได้บำเพ็ญกุศลอื่น ๆ ดังรายละเอียดปรากฏอยู่ในหนังสือนางนพมาศ พอสรุปได้ดังนี้เมื่อถึงเดือน 8 ก็มีพระราชพิธีอาษาตมมาส พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะได้เข้าจำพรรษา ในพระอารามต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งให้จัดแจงเสนาสนะถวายพร้อมทั้งบริวารอันควรแก่สมณะบริโศค เช่น เตียง ตั้ง เสื่อสาด ผ้าจ่านำพรรษา อาหารหวานคาวยา รักษาโรค และรูปเทียนจ่านำพรรษา เพื่อบูชาพระรัตนตรัย ในพระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักร แม้ชาวเมืองสุโขทัย ก็บำเพ็ญกุศลเช่นนี้ในวัดประจำตระกูลของตนการบำเพ็ญกุศลเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษานี้ ยังมีประเพณีสำคัญอยู่ 2 ประเพณี ควรนำมากล่าวไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้

2.1 ประเพณีแห่เทียนพรรษา

ประเพณีนี้คงเกิดขึ้นจากความจำเป็นที่ว่าสมัยก่อน ยังไม่มีไฟฟ้าใช้กันดังปัจจุบัน เมื่อพระสงฆ์จำพรรษารวมกันมาก ๆ ก็จำเป็นต้องปฏิบัติกิจวัตร เช่น การทำวัตรสวดมนต์ เข้ามืดและตอนพลบค่ำ การศึกษาพระปริยัติธรรม กิจกรรมเหล่านี้ล้วนต้องการแสงสว่าง โดยเฉพาะแสงสว่างจากเทียนที่พระสงฆ์บูชาพระรัตนตรัยและเพื่อต้องการใช้ แสงสว่างโดยตรง ด้วยเหตุนี้ พุทธศาสนิกชน จึงนิยมหล่อเทียนต้นใหญ่กว่าจะจุดได้ตลอดเวลา 3 เดือน ไปถวายพระภิกษุในวัดใกล้ ๆ บ้านเป็นพุทธบูชา เทียนดังกล่าวเรียกว่า "เทียนจ่านำพรรษา" ก่อนจะนำเทียนไปถวายนี้ ชาวบ้านมักจัดเป็นขบวนแห่แห่นกันไปอย่างเอิกเกริกสนุกสนานเรียกว่า "ประเพณีแห่เทียนจ่านำพรรษา" ดังขอสรุปเนื้อหาจากหนังสือนางนพมาศ ดังนี้

เมื่อถึงวันขึ้น 14 ค่ำ ทั้งทหารบกและทหารเรือก็จัดขบวนแห่เทียนจำนำพรรษา ทั้งใส่คานหาบไป และลงเรือ ประดิษฐานอยู่ในบุษบกทองคำ ประดับธงทิว ตีกลอง เป่าแตรสังข์ แห่ไป ครั้นถึงพระอารามแล้วก็ยกต้นเทียนนั้นเข้าไปถวายในพระอุโบสถ หอพระธรรมและพระวิหาร จุดตามให้สว่างไสวในที่นั้นๆ ตลอด 3 เดือน ดังนี้ทุกพระอารามในวัดราษฎร์ทั้งหลาย ก็มีพิธีทำนองนี้ทั่วพระราชอาณาจักร ปัจจุบัน ประเพณีแห่เทียนจำนำพรรษานี้ยังถือปฏิบัติกันอยู่ทั่วไปบางจังหวัด เช่น อุบลราชธานี ถือให้เป็นประเพณีเด่นประจำจังหวัดตนได้จัดประดับตกแต่งต้นเทียนใหญ่ ๆ มีการประกวดแข่งขันแล้วแห่แหนไปถวายตามวัดต่าง ๆ

2.2 ประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน

การถวายผ้าอาบน้ำฝนนี้ เกิดขึ้นแต่สมัยพุทธกาล คือมหาอุบาสิกาชื่อว่า วิสาขา ได้ทูลของพระบรมพุทธานุญาตให้พระสงฆ์ได้มีผ้าอาบน้ำสำหรับผลัดเปลี่ยนเวลา สรงน้ำฝนระหว่างฤดูฝนนางวิสาขาจึงเป็นสตรีคนแรกที่ได้ถวายผ้าอาบน้ำฝนแด่พระสงฆ์ด้วยเหตุนี้เมื่อถึงวันเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชน ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยราชธานี จึงนิยมนำผ้าอาบน้ำฝนไปถวายผ้าอาบน้ำฝนถวาย พระสงฆ์ผู้จะอยู่พรรษา พร้อมกับอาหารและเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ แม้ในปัจจุบัน พุทธศาสนิกชนไทยก็คงยังปฏิบัติกิจกรรมอย่างนี้อยู่ บางวัดมีการแจกฎีกานัดเวลาประกอบพิธีถวายผ้าอาบน้ำฝน(วัสสิกสาฎก) หรือ ผ้าจำนำพรรษาและเครื่องใช้อื่นๆ ณ ศาลาบำเพ็ญกุศลของวัดใกล้บ้าน

หลักธรรมที่ควรปฏิบัติ

ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนนิยมไปวัด ถวายทาน รักษาศีล ฟังธรรมและเจริญจิตภาวนา ซึ่งเป็นการเว้นจากการทำความชั่ว บำเพ็ญความดีและชำระจิตใจให้สะอาดแจ่มใสเคร่งครัดยิ่งขึ้น หลักธรรมสำคัญที่สนับสนุน คุณความดีดังกล่าวก็คือ "วิริย" คำว่า "วิริย" หมายถึงการงดเว้นจากบาป และความชั่วต่าง ๆ จัดเป็นมงคลธรรมข้อหนึ่ง เป็นเหตุนำบุคคลผู้ปฏิบัติตามไปสู่ความสงบสุขปลอดภัยและความเจริญรุ่งเรือง ยิ่งขึ้นไป วิริย การงดเว้นจากบาปนั้น จำแนกออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. สัมปัตตวิริย ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุข ต่าง ๆ ด้วยเกิดความรู้สึกละอาย (หิริ) และเกิดความรู้สึกเกรงกลัวบาป (โศตตปปะ) ขึ้นมาเอง เช่น บุคคลที่ได้สมาทานศีลไว้ เมื่อถูกเพื่อนคะยั้นคะยอให้ดื่มสุรา ก็ไม่ยอมดื่มเพราะละอาย และเกรงกลัวต่อบาปว่าไม่ควรที่ชาวพุทธจะกระทำเช่นนั้นในระหว่างพรรษา

2. สมาทานวิริย ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ด้วยการสมาทานศีล 5 หรือศีล 8 จากพระสงฆ์โดยเพียรระมัดระวังไม่ทำให้ศีลขาดหรือค้างพร้อย แม้มีสิ่งช่วยวนภายนอกมาเร้าก็ไม่หวั่นไหวหรือเอนเอียง๑. สมุจเฉทวิริย ได้แก่การงดเว้นจากบาป ความ

ชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ได้อย่างเด็ดขาดโดยตรงเป็นคุณธรรมของพระอริยเจ้า ถึงกระนั้นสมมุติ
 วิรติ อาจนำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลผู้งดเว้นบาปความชั่วและอบายมุขต่าง ๆ ในระหว่างพรรษากาล
 แล้ว เมื่อออกพรรษาแล้วก็มักกลับไปกระทำหรือข้องแวะอีก เช่นกรณีผู้งดเว้นจากการดื่มสุราและสิ่ง
 เสพติด ระหว่างพรรษากาล แล้วถึงงดเว้น ได้ตลอดไป เป็นต้น

วันออกพรรษา

ประวัติวันออกพรรษา

โดยเมื่อเทศกาลเข้าพรรษาได้ผ่านพ้นไปถึง 3 เดือน ก็จะเป็นช่วงเวลาของ
 "วันออกพรรษา" ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดระยะเวลาจำพรรษา หรือออกจากที่อยู่ประจำที่วัดในช่วงฤดู
 ฝนตลอด 3 เดือนของพระภิกษุสงฆ์ โดย วันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ซึ่ง
 เรียกอีกอย่างว่า "วันมหาปวารณา" คำว่า "ปวารณา" นั้นแปลว่า อนุญาตหรือยอมให้

ทั้งนี้ วันออกพรรษา พระสงฆ์จะประกอบพิธีทำสังฆกรรมใหญ่ที่เรียกว่า
 มหาปวารณา ใน วันออกพรรษา ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกันได้
 เนื่องจากในระหว่างที่เข้าพรรษาอยู่ด้วยกัน พระสงฆ์บางรูปอาจมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข และการ
 ให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนก็จะทำให้รู้ข้อบกพร่องของตน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ถามข้อสงสัยซึ่งกัน
 และกันได้ด้วย พระผู้ใหญ่ก็ว่ากล่าวตักเตือนพระผู้น้อยได้ และพระผู้มีอาวุโสผู้น้อยก็สามารถชี้แนะถึง
 ข้อไม่ดีของพระผู้ใหญ่ได้เช่นกัน แม้พระผู้ใหญ่จะมีอาวุโสมากกว่า แต่ท่านก็มีได้สำคัญตนผิดคิดว่า
 ท่านทำอะไรแล้วถูกไปหมดทุกอย่าง เพื่อเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นวิธีการคอยสังวร คือ ตามระวัง ไม่
 ประมาท ไม่ยอมให้ความเลวร้ายเกิดขึ้นได้ เหมือนล้อมรั้วไว้ก่อนที่วัวจะหาย ไม่ว่าจะอยู่ในเทศกาล
 เข้าพรรษาหรือออกพรรษา พระท่านจะประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ตามระบอบของพระธรรมวินัยอยู่
 ตลอดเวลา สำหรับ คำกล่าว ปวารณา มีคำกล่าวเป็นภาษาบาลีเป็นดังนี้ "สังฆัมภันเต ปะวาเรมิ ทิฏ
 ฐะนะ วา สุตนะ วาปะริสังกายะ วา ะทันทุมัง आयัสมันโต อะนุกัทปัง อุปาทายะ ปัสสันโต ปฏิกะ
 ริสตามิ" มีความหมายว่า ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ กระผมขอปวารณาต่อสงฆ์ ด้วยได้เห็นหรือได้ฟังก็
 ตาม ขอบท่านทั้งหลายโปรดอนุเคราะห์ ว่ากล่าวตักเตือนกระผมด้วย เมื่อกระผมมองเห็นแล้ว จัก
 ประพฤติตัวเสียเลยใหม่ให้ดีขึ้น ทำพิธี วันออกพรรษา แล้ว พระภิกษุสงฆ์สามารถจาริกไปใน
 สถานที่ต่างๆ หรือค้างคืนที่อื่นได้โดยไม่ผิดพระพุทธรบบัญญัติ และยังได้รับอานิสงค์ก็คือ

- ไปไหนไม่ต้องบอกลา
- ไม่ต้องถือผ้าไตรครบชุด
- มีสิทธิ์รับลาภที่เกิดขึ้นได้

วันเทโวโรหณะ

ความสำคัญวันเทโวโรหณะ หมายถึง วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากเทวโลกมาสู่มนุษยโลก หลังจากที่ได้แสดงธรรมเทศนาโปรดพระมารดา และเสด็จจำพรรษา ณ ดาวดึงส์พิภพครบไตรมาสแล้ว โดยเสด็จลงทางบันไดสวรรค์ที่ประตูเมืองสังกัสสนคร ทางตอนเหนือของกรุงสาวัตถี ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หรือ วันพระเจ้าเปิดโลก

ประวัติวันเทโวโรหณะ

เหตุที่เกิดวันเทโวโรหณะนั้น มีเรื่องเล่าตามอรรถกถาธรรมบทพอจะสรุปได้ว่าภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าทรง ตรัสรู้ ทรงเสด็จไปประทับ ณ นครสาวัตถี และทรงแสดงธรรมโปรดประชาชนอยู่เป็นประจำ จนมีประชาชนอยู่เป็นประจำ จนมีประชาชนจำนวนมากหันมานับถือศาสนาพุทธ การที่ประชาชนหันมานับถือศาสนาพุทธด้วย ทำให้เหล่าเดียรฉัตรเสื่อมลง เครื่องสักการะเดียรฉัตรเหล่านี้ก็ลดน้อยลงด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้พวกเดียรฉัตรเดือดร้อนต่างพากันคิดหาวิธีทำลายพระพุทธศาสนา โดยการกล่าวร้ายพระพุทธเจ้า และเหล่าสาวกบ้าง แกล้งเบียดเบียนพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนบ้าง แต่ก็ไม่สามารถทำให้ประชาชนเสื่อมความศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ ในทางกลับกันพวกเดียรฉัตรกลับได้รับผลร้ายนั้นเสียเอง ในที่สุดเหล่าเดียรฉัตรจึงคิดแผนการทำลายพระพุทธศาสนาขึ้นอีกอย่างหนึ่ง โดยอาศัยพระพุทธรูปในข้อที่ว่า ห้ามมิให้พระสาวกในพระพุทธศาสนาแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ ซึ่งเหล่าเดียรฉัตรเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าคงไม่กล้าฝ่าฝืนข้อห้ามที่พระองค์ ทรงบัญญัติไว้ด้วยพระองค์เอง จึงช่วยกันกระจายข่าวว่า " พระพุทธเจ้าและเหล่าสาวกลิ้นท่าหมดปาฏิหาริย์ไร ๆ แล้ว จึงงดการแสดง ตรงกันข้ามกับเหล่าคณาจารย์เดียรฉัตรซึ่งมีปาฏิหาริย์ อบรมมั่นคงเต็มพร้อมเสมอจะแสดงให้ปรากฏเมื่อไร ได้ทุกเมื่อ ถ้าไม่เชื่อก็เชิญพระพุทธเจ้ามาแสดงปาฏิหาริย์แข่งกันดู ว่าใครจะเก่งกาจสามารถกว่าใคร"

ข่าวที่เดียรฉัตรกล่าวหาพระพุทธเจ้านั้น ได้กระจายไปทั่ว เป็นที่โจษจันของชาวเมืองโดยทั่วไป บ้างไม่รู้แก่นแท้ในพระพุทธศาสนาก็พากันวิพากษ์วิจารณ์ในทางเสื่อมเสีย พวกเดียรฉัตรเห็นว่าพระพุทธเจ้าและเหล่าสาวกเจียมเฉยไม่ออกมาแก้ความ ก็กล่าวหาพระพุทธเจ้าหนักขึ้นว่า " พระพุทธเจ้าไม่มีความสามารถในการแสดงอิทธิปาฏิหาริย์จึงเจียมอยู่เช่นนี้ ไม่กล้ารับคำท้าทายจากเหล่าเดียรฉัตรทั้งหลาย " ความนี้ได้รู้ถึงพระพุทธเจ้าในเวลาต่อมาทรงใคร่ครวญว่าหากพระองค์ไม่แสดง ปาฏิหาริย์ให้เดียรฉัตรประจักษ์แก่สายตา จะเกิดผลเสียแก่พระพุทธศาสนามากกว่าผลดีเป็นแน่ พระพุทธเจ้าจึงทรงประกาศว่าพระองค์จะแสดงยมกปาฏิหาริย์ ณ ดันมะม่วง ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เมื่อเหล่าเดียรฉัตรได้รู้ความที่พระพุทธเจ้าที่แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ก็พากัน หวาดกลัวต่างหากลวิธีกลันแกล้งมิให้พระพุทธเจ้าทรงสามารถแสดงปาฏิหาริย์ได้ โดยแบ่งออกเป็น 3 พวก พวกหนึ่งช่วยกันทำลายดันมะม่วงในเมืองสาวัตถีจนหมดสิ้น ส่วนพวกหนึ่งช่วยกัน สร้างมณฑป

ในวัดเพื่อแสดงปาฏิหาริย์ของตน ส่วนอีกพวกหนึ่งให้ช่วยกันประกาศให้ประชาชนไปชมการแสดงปาฏิหาริย์ของพระ พุทธเจ้า และคอยชมความลี้มเหลวในการแสดงปาฏิหาริย์ครั้งนี้

เมื่อถึงกำหนดที่พระพุทธรูปทรงประกาศไว้ ปรากฏว่า เกิดพายุใหญ่พัดมณฑปของพวกเดียรถีย์พังจนหมดสิ้น ส่วนพระพุทธรูปยังมีได้ทรงมีที่ท่าว่าจะแสดงปาฏิหาริย์แต่อย่างใด และในตอนบ่ายของวันนั้นนายคันทะ คนเฝ้าพระราชอุทยานของพระเจ้าปเสนทิโกศล ได้ถวายมะม่วงผลหนึ่งแก่พระพุทธรูปเสียก่อน เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธรูปจึงนำมะม่วงผลนั้นถวายแด่พระพุทธรูป เมื่อพระพุทธรูปได้รับมะม่วงสุกผลนั้นจากนายคันทะ ทรงรับสั่งให้พระอานนท์นำมะม่วงสุกผลนั้นไปทำน้ำปานะถวาย และให้นำเมล็ดมะม่วงวางลงบนพื้นดินบริเวณนั้น เมื่อทรงจมน้ำปานะหมดทรงล้างพระหัตถ์ให้น้ำล้างพระหัตถ์รดบนเมล็ดมะม่วง นั้น ปรากฏว่าต้นมะม่วงได้งอกขึ้นและใหญ่โตอย่างรวดเร็ว พระพุทธรูปทรงรับสั่งว่า พระองค์จะแสดงปาฏิหาริย์ ณ ต้นมะม่วงแห่งนี้ พระพุทธรูปทรงเนรมิตช่อไฟและท่อน้ำเล่นเป็นคู่สลับกันไปมาในอากาศรอบต้น มะม่วงนั้น และทรงเนรมิตบุคคลผู้เหมือนพระองค์ทุกประการขึ้นองค์หนึ่ง พร้อมกับทรงเปล่งพระฉัพพรรณรังสี กระจายออกทั่วบริเวณพระพุทธรูปทรงแสดงธรรมพร้อมกับทรงจงกรมสลับกับพระพุทธรูป นิมิต เมื่อประชาชนได้เห็นแก่สายตาของตนเองว่าพระพุทธรูปสามารถแสดงปาฏิหาริย์ได้เสมอ ก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธากัน โดยทั่วไป ส่วนเหล่าเดียรถีย์นั้นประชาชนต่างพากันสมน้ำหน้าสาปแช่งจนพวกเดียรถีย์นั้น ต้องย่อยยับลงไปในครั้งนี้เอง

ในวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันเข้าพรรษาพระพุทธรูปทรงประกาศว่า พระองค์จะไปจำพรรษายังดาวดึงส์ เทวโลกเนื่องจากทรงระลึกว่าทรงเทศนาโปรดพระเจ้าสุทโธทนะ พระพุทธบิดา พระนางปชาบดี พระนางยโสธราพิมพา และพระราหุลราชกุมาร ตลอดจนประยูรญาติทั้งหลายให้บรรลุมรรคผลตามสมควรแล้ว แต่ยังมีได้สนองพระคุณพระนางสิริมหามายา พระพุทธมารดา เนื่องจากพระพุทธรูปมารดาสิ้นพระชนม์ไปตั้งแต่พระองค์ประสูติได้เพียง ๗ วันเท่านั้น เห็นว่าควรจะสนองพระคุณพระพุทธรูปมารดาให้สมควรแก่พระคุณ ทรงเทศนาพระอภิธรรมปิฎกโปรดพระพุทธรูปมารดา ตลอดเวลา 3 เดือน เมื่อออกพรรษาพระองค์จึงเสด็จลงจากดาวดึงส์เทวโลกมาสู่โลกมนุษย์ ณ ประตูนเมืองสังกัสสนคร โดยมีขบวนเทพยดา และประชาชนตามส่งเสด็จ และรับเสด็จอย่างสมพระเกียรติ ในวันเทโวโรหณะนี้พระองค์ทรงเนรมิตให้เทวดา มนุษย์ และสัตว์นรกสามารถมองเห็นซึ่งกันและกันได้

เมื่อพระพุทธรูปเสด็จลงจากดาวดึงส์เทวโลก ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ประชาชนจำนวนมากต่างพร้อมใจมาเฝ้ารับเสด็จและนำภัตตาหารมาถวายแด่พระ พุทธเจ้า แต่ประชาชนที่มาเฝ้ารับเสด็จนั้นมีจำนวนมาก บางพวกที่อยู่ห่างไม่สามารถใส่อาหารลงในบาตรได้ จึง

นำข้าวสาลีมาปั้นเป็นก้อน ๆ แล้วโยนใส่บาตร จนกระทั่งเป็นประเพณีนิยมมาจนถึงปัจจุบันที่ต้องทำข้าวต้มลูกโยนใส่บาตรใน วันเทโวโรหณะ

กิจกรรมวันเทโวโรหณะ

1. ทำบุญตักบาตรเทโว ซึ่งเป็นประเพณีนิยมดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น
2. ฟังธรรมเทศนา
3. ทำทาน\
4. รักษาศีลภาวนา

วันอัฐมีบูชา

วันอัฐมีบูชา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอีกวันหนึ่ง คือ เป็นวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระของพระพุทธเจ้า หลังจากเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ 8 วัน คือ หลังจากวันวิสาขบูชาแล้ว 8 วัน เป็นที่น่าเสียดายว่า วันอัฐมีบูชาใน เมืองไทยเรามากลิมเลื่อนกันไปแล้ว จะมีเพียงบางวัดเท่านั้น ที่จัดให้มีการประกอบกุศลพิธีในวันนี้

ประวัติความเป็นมา

พิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ หลังจากพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จปรินิพพาน ได้ต้นสาละในราตรี 15 ค่ำ เดือน 6 พวกเจ้ามัลลกษัตริย์จัตุราชด้วยของหอม ดอกไม้ และเครื่องดนตรีทุกชนิด ที่มีอยู่ใน เมืองกุสินาราทตลอด 7 วัน แล้วให้เจ้ามัลลละระดับหัวหน้า 8 คน สรงเกล้า นุ่งห่มผ้าไหม อัญเชิญพระสรีระไปทางทิศตะวันออก ของพระนคร เพื่อถวาย พระเพลิง พระ เจ้ามัลลละถามถึงวิธีปฏิบัติพระสรีระกับพระอานนท์เถระ แล้วทำตามคำของพระเถระนั้นคือ ห่อพระสรีระด้วยผ้าไหมแล้วซับด้วยสาลี แล้วใช้ผ้าไหมห่อทับอีก ทำเช่นนี้จนหมดผ้า 500 คู่ แล้วเชิญลงในรางเหล็กที่เดิมด้วยน้ำมัน แล้วทำจิตกาธานด้วยดอกไม้จันทน์ และของหอมทุกชนิด จากนั้นอัญเชิญพวกเจ้ามัลลละระดับหัวหน้า 4 คน สรงเกล้า และนุ่งห่มผ้าไหม พยายามจุดไฟที่เชิงตะกอน แต่ก็ไม่อาจให้ไฟติดได้ จึงสอบถามสาเหตุ พระอนุรุทธะ พระเถระ แจ้งว่า "เพราะเทวดามีความประสงค์ให้รอพระมหากัสสปะ และภิกษุหมู่ใหญ่ 500 รูป ผู้กำลังเดินทางมาเพื่อถวายบังคมพระบาทเสียก่อน ไฟก็จะลุกไหม้" ก็เทวดา เหล่านั้น เคยเป็นโยมอุปัฏฐากของพระเถระ และพระสาวกผู้ใหญ่ มาก่อน จึงไม่ยินดีที่ไม่เห็นพระมหากัสสปะอยู่ในพิธี ครั้งนั้นพระมหากัสสปะเถระและหมู่ภิกษุเดินทางจากเมืองปาวา หมายจะเข้าเฝ้าพระศาสดา ระหว่างทาง ได้พบกับพราหมณ์คนหนึ่ง ถี้ออกมณฑลพสวนทางมา พระมหากัสสปะได้เห็นดอกมณฑลพที่ทราบว่ามีเหตุการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้น ดอกไม้ไม่มีเพียงในทิพย์โลก ไม่มีในเมืองมนุษย์ การที่มีดอกมณฑลพอยู่ แสดงว่าจะต้องมีอะไรเกิดขึ้นกับพระศาสดา พระมหากัสสปะถามพราหมณ์นั้นว่า ได้ข่าวอะไรเกี่ยวกับพระศาสดาบ้างหรือไม่ พราหมณ์นั้นตอบว่า พระสมณ โคดมได้ปรินิพพานไป ล่วงเจ็ดวัน แล้ว "พระศาสดา

ปรินิพพานแล้ว" คำนี้เสียดแทงใจของพระภิกษุปลุชนยังนัก พระภิกษุศิษย์ของพระมหากัสสปะบางรูป ที่ยังไม่เป็นพระอรหันต์ ก็กลิ้งเกลือกไปบนพื้น บ้างก็คร่ำครวญร่ำไห้ ว่า "พระศาสดาปรินิพพานเสียเร็วนัก" ส่วนพระภิกษุผู้เป็นอรหันต์ ลิ่นอาสวะแล้ว ย่อมเกิดธรรมสังเวชว่า "แม้พระศาสดา ผู้เป็นดวงตาของโลก ยังต้องปรินิพพาน สังขารธรรมไม่เที่ยงแท้เสียจริงหนอ" แต่ในหมู่ภิกษุทั้ง 500 รูปนั้น เสียงของสุภัททะ วุฑฒบรพชิตก็ดังขึ้น "ท่านทั้งหลายอย่าไปเสียใจเลย พระสมณโคดมนิพพานไปซะได้ดีแล้ว จะได้ไม่มีคนมาคอยจ้ำจี้จ้ำไช ว่าสิ่งนี้สมควรกับเรา สิ่งนี้ไม่สมควรกับเรา" คำพูดของหลวงตาสุภัททะ เป็นที่สังเวชต่อ พระมหากัสสปะยังนัก ท่านคิดว่า "พระผู้มีพระภาคยังนิพพานไปได้ไม่นาน ก็มีภิกษุบาปชนกล่าวจาบจ้วงพระศาสดา จาบจ้วงพระธรรมวินัยเช่นนี้ ถ้าเวลาผ่านไป ก็คงมีภิกษุบาปชนเช่นนี้ กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยเกิดขึ้นเป็นอันมาก" แต่ท่านก็ยังความคิดเช่นนี้ไว้ก่อน เพราะยังไม่ถึงเวลาที่จะกระทำการใดๆ นอกจากจะต้องจัดการถวายพระเพลิงพระพุทธรูปเสียก่อน เมื่อพระมหากัสสปะ และภิกษุ 500 รูป เดินทางมาถึงสถานที่ถวายพระเพลิงมกุฏพันธเจดีย์แล้ว ห่มจีวรเฉวียงบ่าข้างหนึ่ง ประนมอัญชลี กระทำประทักษิณรอบเชิง ตะกอน 3 รอบ พระมหากัสสปะเปิดผ้าทางพระบาทแล้ว ถวายบังคมพระบาททั้งสองด้วยเสีรเกล้า โดยท่านกำหนดว่าตรงนี้เป็นพระบาทแล้ว เข้าจตุตถมาน อันเป็นบาทแห่งอภิญา ออกจากมานแล้วอธิษฐานว่า "ขอพระยुकลบาท ของพระองค์ที่มีลักษณะเป็นจักรอันประกอบด้วยซี่ฟันซี่ของงาช้างแรกคู่ฟ้า 500 คู่ พร้อมทั้งสำลี ไม้จันทน์ ออกเป็นช่อง ประดิษฐานเหนือเสีรเกล้าของข้าพระองค์ด้วยเถิด" เมื่ออธิษฐานเสร็จ พระยुकลบาทก็แหวกคู่ฟ้า 500 คู่ออกมา พระเถระจับยुकลบาทไว้มั่น และน้อมนมัสการเหนือเสีรเกล้าของตน มหาชนต่างเห็นความอัศจรรย์นั้น ก็ส่งเสียงแสดงความอัศจรรย์ใจ เมื่อพระเถระและภิกษุ 500 รูป ถวายบังคมแล้ว ผ้าพระยुकลบาทก็เข้าประดิษฐานในที่เดิม ครั้นแล้วเปลวเพลิงก็ลุกโพล่งท่วมพระสรีระของพระศาสดา ด้วยอำนาจของเทวดา ในการเผาไหม้ไม่มีควันหรือเขม่าใดๆพุ่งขึ้นเลย เมื่อเพลิงใกล้จะดับ ก็มีท่อน้ำไหลหลั่งลงมาจากอากาศ และมีน้ำพุ่งขึ้นจากกองไม้สาละ ดับไฟที่ยังเหลืออยู่นั้น เหล่าเจ้ามัลละก็ปะพรมพระบรมสารีริกธาตุด้วยของ หอม 4 ชนิด รอบๆบริเวณ ก็ไปрызข้าวตอกเป็นต้น แล้วจัดกองกำลังอารักขา จัดทำสัตตบัญญัติ (ซึ่งกรงทำด้วยหอก) เพื่อป้องกันภัย แล้วให้ชิงเพดานผ้าไว้เบื้องบน ห้อยพวง ของหอม พวงมาลัย พวงแก้ว ให้ล้อมมานและเสื่อลำแพนไว้ทั้งสองข้าง ตั้งแต่มกุฏพันธเจดีย์ จนถึงศาลาด้านล่าง ให้ติดเพดานผ้าไว้เบื้องบน ตลอดทางติดธง 5 สีโดยรอบ ให้ตั้งต้นกล้วย และหม่อนน้ำ พร้อมกับตามประทีปมีด้ามไว้ตามถนนทุกสาย พวกเจ้ามัลละนำพระธาตุทั้งหลายวางลงในรางทองแล้ว อัญเชิญไว้บนคอช้าง นำพระธาตุเข้าพระนครประดิษฐานไว้บนบัลลังก์ที่ทำด้วยรัตนะ 7 อย่าง กั้นเสวตร ฉัตรไว้เบื้องบน แล้วจัดกองกำลังอารักขาอย่างนี้คือ "จัดเหล่าทหารถือหอกล้อมพระธาตุไว้ จากนั้นจัดเหล่าช่างเรียงลำดับกระพองต่อกันล้อมไว้ พันจากเหล่าช่างก็เป็น เหล่า ม้าเรียงลำดับคอ

ต่อกัน จากนั้นเป็นเหล่ารถ เหล่าราบรอบนอกสุดเป็นทหารธนูล้อมอยู่" พวกเจ้ามีลละจะจัดฉลอง พระบรมธาตุตลอด 7 วัน ต้องการความมั่นใจว่า ๗ วัน นี้แม้จะมีการละเล่นก็เป็นการละเล่นที่ไม่ ประมาท หลังจากนั้น เมื่อข่าวการปรินิพพานของพระพุทธเจ้า และการถวายพระเพลิงพระพุทธ สรีระ พระสรีระกลายเป็นพระบรมสารีริกธาตุแล้ว เหล่ากษัตริย์ในนครต่างๆ เมื่อทราบข่าวก็ ประารถนาจะได้พระบรมธาตุไปบูชา จึงส่งสาสน์ ส่งทูตมาขอพระบรมสารีริกธาตุ ด้วยเหตุผลว่า "พระผู้มีพระภาคของเรา" "พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็น กษัตริย์ แม้เราก็เป็นกษัตริย์ เราจึงมีส่วนที่จะได้ พระบรมธาตุบ้าง" เหล่ามีลละกษัตริย์ก็ไม่ยอมยกให้ ด้วยเหตุผลว่า "พระผู้มีพระภาคเจ้าปรินิพพาน ในเมืองของเรา" ดังนั้น กษัตริย์ในพระนครต่างๆ เช่น พระเจ้าอชาตศัตรู จอมกษัตริย์แคว้นมคธ และกษัตริย์เหล่าอื่นๆ จึงยกกองทัพมาด้วยหวังว่า จะแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ เมื่อยกกองทัพ มาถึงหน้าประตูเมือง ทำท่าจะเกิดศึกสงครามแย่งชิงพระบรมธาตุ ครั้งนั้น พราหมณ์ผู้ใหญคนหนึ่ง คือ โทณพราหมณ์ หวั่นเกรงว่าจะเกิดสงครามใหญ่ จึงขึ้นไปยืน บนป้อมประตูเมือง ประกาศว่า "พระผู้มีพระภาคเจ้าของเรา ทรงสรรเสริญขันติ สรรเสริญสามัคคีธรรม การที่เราจะมา ประหัตประหารเพราะแย่งชิง พระบรมธาตุ ของพระองค์ผู้ประเสริฐ ย่อมไม่สมควร ดังนั้นขอให้ ท่านทั้งหลาย จงยินดีในการที่จะแบ่งกัน ไปเป็น ๘ ส่วน และนำไปบูชายังบ้านเมืองของท่าน ทั้งหลายเถิด เพราะ ผู้ศรัทธาในพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นมีมาก" ในพระไตรปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ขณะที่โทณพราหมณ์แบ่งพระบรม สารีริกธาตุ ว่า หมู่ คณะเหล่านั้นตอบว่า ข้าแต่พราหมณ์ ถ้าเช่นนั้นขอท่าน นั้นแหละจงแบ่ง พระสรีระพระผู้มีพระภาค ออกเป็น 8 ส่วนเท่าๆ กัน ให้เรียบร้อย เถิด โทณ พราหมณ์ รับคำของ หมู่คณะเหล่านั้นแล้ว แบ่ง พระสรีระพระผู้มีพระภาค ออกเป็น 8 ส่วนเท่ากันเรียบร้อย จึงกล่าว กะหมู่คณะเหล่านั้นว่า ดูกร ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ขอพวกท่าน จงให้ตุ้มพะนี้แก่ข้าพเจ้าเถิด ข้าพเจ้า จักกระทำพระสถูป และ กระทำการฉลองตุ้มพะบ้าง ทูตเหล่านั้นได้ให้ตุ้มพะแก่โทณพราหมณ์ ๗ พวกเจ้าโมริยะะเมื่อปีปฏิวัต วัน ได้สดับข่าวว่า พระผู้มีพระภาค เสด็จปรินิพพาน ในเมืองกุสินารา จึงส่งทูตไปหาพวกเจ้ามีลละ เมืองกุสินาราว่า พระผู้มีพระภาค เป็นกษัตริย์ แม้ เราก็เป็นกษัตริย์ เราควรจะได้ส่วนพระสรีระ พระ ผู้มีพระภาคบ้าง จัก ได้กระทำพระสถูปและการ ฉลองพระสรีระพระผู้มีพระภาค พวกเจ้ามีลละ เมือง กุสินาราทตอบว่า ส่วนพระสรีระพระผู้มี พระภาคไม่มี เราได้ แบ่งกันเสียแล้ว พวกท่านจงนำ พระอังคารไปแต่ที่นี้เถิด พวกทูตนั้น นำ พระ อังคารไปจากที่นั่นแล้ว ๗

ครั้งนั้น พระเจ้าแผ่นดินมคธ พระนามว่า อชาตศัตรู เวเทหิบุตร ได้กระทำ พระสถูป และการฉลองพระสรีระพระผู้มีพระภาค ในพระนครราชคฤห์ พวก กษัตริย์ ลิจฉวีเมืองเวสาลี ก็ได้ กระทำพระสถูปและการฉลองพระสรีระพระผู้มี พระภาคในเมืองเวสาลี พวกกษัตริย์ ศากยะเมือง กบิลพัสดุ์ ก็ได้กระทำพระสถูป และการฉลอง พระสรีระพระผู้มีพระภาคในเมืองกบิลพัสดุ์ พวก

กษัตริย์กู่ตีเมือง อัลกัปปะ ก็ได้กระทำพระสถูปและการฉลองพระศรีระพระผู้มีพระภาคในเมือง อัลกัปปะ พวกกษัตริย์ โกลิยะเมืองรามคาม ก็ได้กระทำพระสถูปและการฉลอง พระศรีระพระผู้มี พระภาคในเมืองรามคาม พราหมณ์ผู้ครองเมืองเวณฐทีปกะ ก็ได้ กระทำพระสถูป และการฉลอง พระศรีระพระผู้มีพระภาคในเมืองเวณฐทีปกะ พวก เจ้ามัลละเมืองปาวา ก็ได้กระทำพระสถูปและ การฉลองพระศรีระพระผู้มีพระภาค ในเมืองปาวา พวกเจ้ามัลละ เมืองกุนินารา ก็ได้กระทำพระสถูป และการฉลอง พระศรีระพระผู้มีพระภาคในเมืองกุนินารา โทณพราหมณ์ ก็ได้กระทำสถูปและ การฉลอง ตุมพะ พวกกษัตริย์โมริยะ เมืองปีปผลิวัน ก็ได้กระทำพระสถูปและการ ฉลองพระอังคารในเมือง ปีปผลิวัน ฯ พระสถูปบรรจุพระศรีระมีแปดแห่ง เป็นเก้าแห่งทั้งสถูปบรรจุตุมพะ เป็นสิบแห่ง ทั้งพระสถูปบรรจุพระอังคาร ด้วยประการฉะนี้ การแจกพระธาตุและการก่อ พระสถูปเช่นนี้ เป็นแบบอย่างมาแล้ว ฯ พระศรีระของพระพุทธเจ้าผู้มีพระจักขุ แปดทะนาน เจ็ดทะนาน บูชากันอยู่ใน ชมพูทวีป ส่วนพระศรีระอีกทะนาน หนึ่งของพระพุทธเจ้า ผู้เป็นบุรุษที่ ประเสริฐ อันสูงสุด พวก นาคราชาบูชากันอยู่ในรามคาม พระเจี้ยวองค์หนึ่งเทวดา ชาวไตรทิพย์บูชาแล้ว ส่วนอีกองค์หนึ่ง บูชากันอยู่ใน คันธารบุรี อีกองค์หนึ่งบูชากันอยู่ใน แคว้นของพระเจ้ากาลิงคะ อีก องค์หนึ่ง พระยานาคบูชากันอยู่ ฯ ด้วยพระเดชแห่งพระศรีระพระพุทธเจ้า นั้นแหละ แผ่นดินนี้ ชื่อว่า ทรงไว้ซึ่งแก้ว ประดับแล้วด้วยนักพรตผู้ ประเสริฐที่สุด พระศรีระของพระพุทธเจ้า ผู้มีจักขุนี้ ชื่อว่าอันเขา ผู้สักการะๆ สักการะดีแล้ว พระพุทธเจ้าพระองค์ใด อันจอมเทพจอมนาคและจอมนระบูชาแล้ว อัน จอมมนุษย์ผู้ประเสริฐสุดบูชาแล้วเหมือนกัน ขอท่านทั้งหลาย จงประนม มือ ถวายบังคมพระศรีระ นั้นๆ ของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นพระพุทธเจ้า ทั้งหลายหาได้ยากโดยร้อยแห่งกัปป ฯ พระทนต์ 40 องค์ บริบูรณ์ พระเกศา และ พระ โลมาทั้งหมด พวกเทวดานำไปองค์ละองค์ๆ โดยนำต่อๆ กันไปใน จักรวาล ดังนี้แล ฯ (พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร ข้อที่ 159-162)

ความสำคัญ

โดยที่วัน อัญญมิตีคือวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญทาง พระพุทธศาสนา ถือเป็นวันที่ตรงกับวันที่ตรงกับวันถวายพระเพลิงพระพุทธศรีระเป็นวันที่ชาว พุทธต้องวิปโยค และสูญเสียพระบรมศรีระแห่งองค์พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะอย่าง สูงยิ่ง และเป็นวันควรแสดงธรรมสังเวชและระลึกถึงพระพุทธคุณให้สำเร็จเป็นพุทธานุสสติ ภาวนามัยกุศล การบำเพ็ญกุศลเนื่องในพิธีวันอัญญมิตีบูชา การบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัญญมิตีบูชา นี้ มีไม่กี่แห่งที่จัด เพราะในเมืองไทยมักไม่เป็นที่นิยม แม้สมัยก่อนอาจจะมีการฉลองในพิธีวันอัญญมิตี บูชาบ้าง แต่เดี๋ยวนี้ก็เลิกราไปมากแล้ว คงมีไม่กี่วัด เฉพาะในกรุงเทพฯ ที่ยังจัดพิธีเฉลิมฉลองในวันนี้ อยู่ เช่น วัดราชาธิวาส ส่วนการบำเพ็ญกุศลในวันนี้ ก็เหมือนกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญกุศล และมีการเวียนเทียนในตอนค่ำ บางวัดในบางจังหวัด ยังมีการ

นิยมบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัฐมีบูชานี้อยู่บ้าง บางแห่งถึงกับจัดเป็นงานใหญ่ มีการจำลองเหตุการณ์วันถวายพระเพลิงพุทธสรีระ เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ครั้งพุทธกาลด้วย เช่น วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง จ.อุตรดิตถ์

วันธรรมสวนะ

วันโกน(เป็นภาษาพูด) หมายถึง วันก่อนวันพระ 1 วัน ได้แก่ วันขึ้น 7 ค่ำกับ 14 ค่ำ และวันแรม 7 ค่ำกับ 14 ค่ำ ของทุกเดือน (หรือ วันแรม 13 ค่ำ หากตรงกับเดือนขาด)ซึ่งเป็นวันก่อนวันพระ 1 วัน

วันพระ หรือ วันธรรมสวนะ หมายถึง วันประชุมถือศีลฟังธรรมในพุทธศาสนา (ธรรมสวนะ หมายถึงการฟังธรรม) กำหนดเดือนทางจันทรคติละ 4 วัน ได้แก่

1. วันขึ้น 8 ค่ำ
2. วันขึ้น 15 ค่ำ (วันเพ็ญ)
3. วันแรม 8 ค่ำ
4. วันแรม 15 ค่ำ (หากเดือนใดเป็นเดือนขาด ถือเอาวันแรม 14 ค่ำ)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)
- ประวัติศาสตร์	40	40	40	)	40	40
- ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	}	40	40	40	40	40
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตในสังคม				40		
- เศรษฐศาสตร์				40		
- ภูมิศาสตร์						

สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840

3. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555)

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) จัดทำและปรับปรุงขึ้น โดยเทียบเคียงจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากลได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสนองนโยบายการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ

ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ และให้บรรลุผลตาม มาตรา 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

1. โครงสร้างเวลาเรียน หลักสูตร โรงเรียนบ้านศาลาดิน(สุวรรณประชานุกูล) พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2555) กำหนดโครงสร้างดังนี้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)
- แนะนำ	40	40	40	)	40	40
- ลูกเสือ ยุวกาชาด	40	40	40	40	40	40
- ชุมนุมส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	30	30	30	40	30	30
- กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะ ประโยชน์	10	10	10	30	10	10
				10		
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	(80)	(80)	(80)	(80)	(80)	(80)
- ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	20	20	20			
- คณิตศาสตร์ประยุกต์ (กิจกรรมคิดเป็น ทำได้สู่วิถีไทย วิถี พอเพียง)	20	20	20			
- อาเซียนศึกษา	40	40	40	40	40	40
กิจกรรมตามจุดเน้น						
- กิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (คอมพิวเตอร์)				20	20	20
กิจกรรมตามความสนใจ						
- กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ส่งเสริมการคิด และแก้ปัญหา (กิจกรรมคิดเป็น ทำได้สู่วิถี ชีวิตพอเพียง)				20	20	20
รวมเวลาเรียนทั้งหมด				ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง / ปี		

2. โครงสร้างหลักสูตรชั้นปี เป็นโครงสร้างที่แสดงรายละเอียดเวลาเรียนของรายวิชา
พื้นฐานรายวิชา / กิจกรรมเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละชั้นปี

โครงสร้างหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รหัส	กลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรม	เวลาเรียน (ชม./ปี)
รายวิชาพื้นฐาน		(840)
ท 16101	ภาษาไทย 6	160
ค 16101	คณิตศาสตร์ 6	160
ว 16101	วิทยาศาสตร์ 6	80
ส 16101	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 6	80
ส 16102	ประวัติศาสตร์ 6	40
พ 16101	สุขศึกษาและพลศึกษา 6	80
ศ 16101	ศิลปะ 6	80
ง 16101	การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี 6	80
อ 16101	ภาษาต่างประเทศ 6	80
รายวิชาเพิ่มเติม / กิจกรรมเพิ่มเติม		(80)
กิจกรรมจุดเน้น		
ง 16201	คอมพิวเตอร์(การพัฒนาทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม) 6	40
ส 16201	อาเซียนศึกษา 6	40
กิจกรรมตามความสนใจ		
ท 10201	การพัฒนาทักษะชีวิต ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหา (กิจกรรมคิดเป็น ทำได้สู่วิถีไทย วิถี	
ค 10201	พอเพียง)	
พ 10201	ภาษาไทย (การอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน) 6	
ศ 10201	คณิตศาสตร์ ประยุกต์ (คิดเป็น ทำได้) 6	
ศ 10201	กีฬาและนันทนาการ 6	
ง 10201	ดนตรีพื้นเมือง 6	
ง 10201	นาฏศิลป์พื้นเมือง 6	
ง 10201	งานบ้าน 6	
ง 10201	งานเกษตร 6	
	งานช่าง 6	
	งานประดิษฐ์ 6	

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		(120)
	แนะแนว 6	40
	ลูกเสือ / ยุวกาชาด 6	40
	ชุมนุมส่งเสริมการเรียนรู้ 6	40
	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ 6	40
รวมทั้งสิ้น		1,040

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส 16101 สังคมศึกษา ศาสนาฯ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 80 ชั่วโมง

สังเกต ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ อภิปราย สนทนา ซักถาม แสดงความคิดเห็น รวบรวม ข้อมูลสืบค้น ข้อมูลความสำคัญหลักธรรมพระรัตนตรัย ไตรสิกขา หลักธรรมโอวาท 3 การทำความ ดีของบุคคลในประเทศ การสวดมนต์แผ่เมตตาของศาสนาที่ตนนับถือ สรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับ พุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถานประวัตินิพพาน ข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า ศาสนิกชนตัวอย่าง ศาสนพิธี สถานที่ในศาสนสถาน ศาสนิกชนที่ดี ประโยชน์ของการเข้า ร่วมในศาสนพิธี พิธีกรรม กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การบริหารจัดการและเจริญปัญญาวันสำคัญ ทางศาสนา การกระทำที่แสดงถึงคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย สิทธิเด็ก ที่ ีพึงได้รับการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง บรรทัดฐาน ทางสังคมและวัฒนธรรม สัญลักษณ์เอกลักษณ์ ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น อำนาจ อธิปไตยและการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย กฎหมายในชีวิตประจำวัน การ เลือกลงใช้ทรัพยากรที่ผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม การเพิ่มรายได้เงินออมจากการลงทุน สิทธิและการ คุ้มครองผู้บริโภค เศรษฐกิจพอเพียง ระบบสหกรณ์ การบริหาร ด้านการผลิต และการพึ่งพาทาง เศรษฐกิจ บทบาทการใช้เงินและการบริการด้านการเงินต่างประเทศ การจัดเก็บภาษี การกู้ยืมเงิน จากต่างประเทศ แผนที่ชนิดต่าง ๆ การกระทำที่ส่งผลดีและผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งผลกระทบจากการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในด้านบวกและด้านลบ การ กระทำที่มีส่วนช่วยแก้ปัญหา และเสริมสถานการณ์และแก้ปัญหา

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เชื้อชาติ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ รัก ความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ สามารถดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทย และสังคมโลก สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยใช้วิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

ส 1.1 ป.6/1 , ป.6/2 , ป.6/3 , ป.6/4 , ป.6/5 , ป.6/6 , ป.6/7 , ป.6/8 , ป.6/9

ส 1.2 ป.6/1 , ป.6/2 , ป.6/3 , ป.6/4

ส 2.1 ป.6/1 , ป.6/2 , ป.6/3 , ป.6/4 , ป.6/5

ส 2.2 ป.6/1 , ป.6/2 , ป.6/3

ส 3.1 ป.6/1 , ป.6/2 , ป.6/3

ส 3.2 ป.6/1 , ป.6/2

ส 5.1 ป.6/1 , ป.6/2

ส 5.2 ป.6/1 , ป.6/2 , ป.6/3

รวม 8 มาตรฐาน 31 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

รายวิชา ส16101 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เวลา 80 ชั่วโมง

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน (100)
1	ตามรอย พระพุทธศาสนา	ส 1.1 ป.6/1 ส 1.1 ป.6/2	-พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ -พุทธประวัติ ได้แก่ปลงอายุสังขาร ปัจฉิมสาวก ปรีณิพพานการถวายพระเพลิง แจกพระบรมสารีริกธาตุ สังเวชนียสถาน 4	4	5
2	ต้นแบบแห่งชีวิต	ส 1.1 ป.6/3	- พุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาคก ศาสนิกชนตัวอย่าง	4	5
3	หลักธรรมพาสุขใจ	ส 1.1 ป.6/5 ส 1.1 ป.6/4 ส 1.1 ป.6/7	- ตัวอย่างการทำความดี - พระรัตนตรัย ไตรสิกขา โอวาท 3 พุทธศาสนสุภาษิต - หลักธรรม:อริยสัจ 4 หลักธรรม - โอวาท 3 : เบญจศีล เบญจธรรม	7	8
4	การพัฒนาจิตและ ปัญญา	ส 1.1 ป.6/6	อบายมุข 6 กุศลมูล 3 กุศลมูล - สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณ	3	4
5	ศาสนานำรู้	ส 1.1 ป.6/8 ส 1.1 ป.6/9	พระรัตนตรัยและแผ่เมตตา - หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่างๆ	5	6
6	วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา	ส 1.2 ป.6/1 ส 1.2 ป.6/3	- ศาสนาพิธีของศาสนาต่างๆ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ - การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด - อารามนาศีล อารามนาธรรม อารามนาพระปริตร - พิธีทอดผ้าป่า ทอดกฐิน - ระเบียบพิธีในการทำบุญ - การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญ	4	5
7	มารยาทและหน้าที่ ชาวพุทธ	ส 1.2 ป.6/2 ส 1.2 ป.6/4	- ประโยชน์ของการเข้าร่วมในศาสนพิธี -มารยาทของศาสนิกชน	5	6

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน (100)
8	กฎหมายน่ารู้	ส 2.1 ป.6/1	- การแสดงตนเป็นพุทธมามะกะ - กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	4	5
9	วัฒนธรรมและมารยาทไทย	ส 2.1 ป.6/2	- ประโยชน์ของการปฏิบัติตนหรือเคารพกฎหมาย - ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม - การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม - แนวทางการธำรงรักษาวัฒนธรรม	8	10
10	ข้อมูลข่าวสาร	ส 2.1 ป.6/3	- ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม - กิริยามารยาทไทย - มารยาทไทยและมารยาทสังคม	3	4
		ส 2.1 ป.6/4	- ประโยชน์และคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรม		
		ส 2.1 ป.6/5	- ความแตกต่างทางวัฒนธรรม - แนวทางการรักษาวัฒนธรรม - แหล่งข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ - ประโยชน์จากการติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ - หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน		
ทบทวน สอบ กลางปี	ส 1.1 ป.6/1 , ส 1.1 ป.6/2 , ส 1.1 ป.6/3, ส 1.1 ป.6/4, ส 1.1 ป.6/5 ,ส 1.1 ป.6/6, ส 1.1 ป.6/7 , ส 1.1 ป.6/8 , ส 1.1 ป.6/9 , ส 1.2 ป.6 /1 , ส 1.2 ป.6/2 , ส 1.2 ป.6/3 , ส 1.2 ป.6/4 ส 2.1 ป.6/1 , ส 2.1 ป.6/2 ส 2.1 ป.6/3, ส 2.1 ป.6/4, ส 2.1 ป.6/5			3	18

4. งานวิจัยในประเทศ

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้การสอนเพื่อมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

ธีระพงษ์ นามสง่า (2550) ได้รายงานผลการใช้ชุดการสอน เรื่อง ร่างกายของเรา อาหารและสารเสพติด เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ผลการศึกษาปรากฏผลดังนี้ (1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง ร่างกายของเรา อาหาร และสารเสพติด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 82.50/85.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 (2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง ร่างกายของเรา อาหารและสารเสพติด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้ ชุดการสอน เรื่อง ร่างกายของเรา อาหารและสารเสพติด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจทุกด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เพ็ญจิตร แนวหล้า(2550)ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สาระวิทยาศาสตร์เรื่องอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนีย์)กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า (1) ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง อิเล็กทรอนิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาทั้ง

วัตถุประสงค์ทุกเล่มและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 87.64/85.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 (2) ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง อิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน โดยใช้ชุดการสอน พบว่า โดยส่วนรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 21.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.08 หลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.63 มีคะแนนเฉลี่ยในชุดการสอนแต่ละชุด เท่ากับ 8.84 ,8.84 , 8.68 , 8.88 8.66, 8.78 และ 8.82 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 88.40 , 88.40 86.80, 88.88 86.60, 87.80 และ 88.20 ตามลำดับ (3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง อิเล็กทรอนิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดการ

สอน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (4) การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง อิเล็กทรอนิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน โดยใช้ชุดการสอน พบว่า โดยส่วนรวมมีค่าดัชนี ประสิทธิภาพเท่ากับ .637 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนที่ สร้างขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้ (5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง อิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ชุดการสอน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด

รวทอง รักษัคิต (2550) ได้มีการวิจัยพัฒนาชุดการสอนที่ใช้กิจกรรมโครงการ วิทยาศาสตร์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านหนองยาง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ได้ชุดการสอนที่ใช้กิจกรรมโครงการ วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องสารในชีวิตประจำวัน (2) ชุดการสอนที่ใช้กิจกรรม โครงการวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ 79.39/80.11 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ (3)

ผลทางการเรียนที่ใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ มีความก้าวหน้าทางการเรียนของ นักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนที่ใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์สูงขึ้นร้อยละ 15 (4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยที่ใช้กิจกรรม โครงการวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องสารในชีวิตประจำวันสูงอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01(5)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการเรียนการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (6) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรม โครงการวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.14 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับ มากที่สุด

สุชาติ ลีริศา (2550) ได้ รายงานผลการพัฒนาและใช้ชุดการสอนแบบสื่อประสมวิชา ฟิสิกส์ เรื่องแรง มวลและกฎการเคลื่อนที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษา พบว่า (1) ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบสื่อประสมวิชาฟิสิกส์ เรื่อง แรง มวลและกฎการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 81.24/82.33 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ฟิสิกส์ เรื่อง แรง มวลและการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องแรง

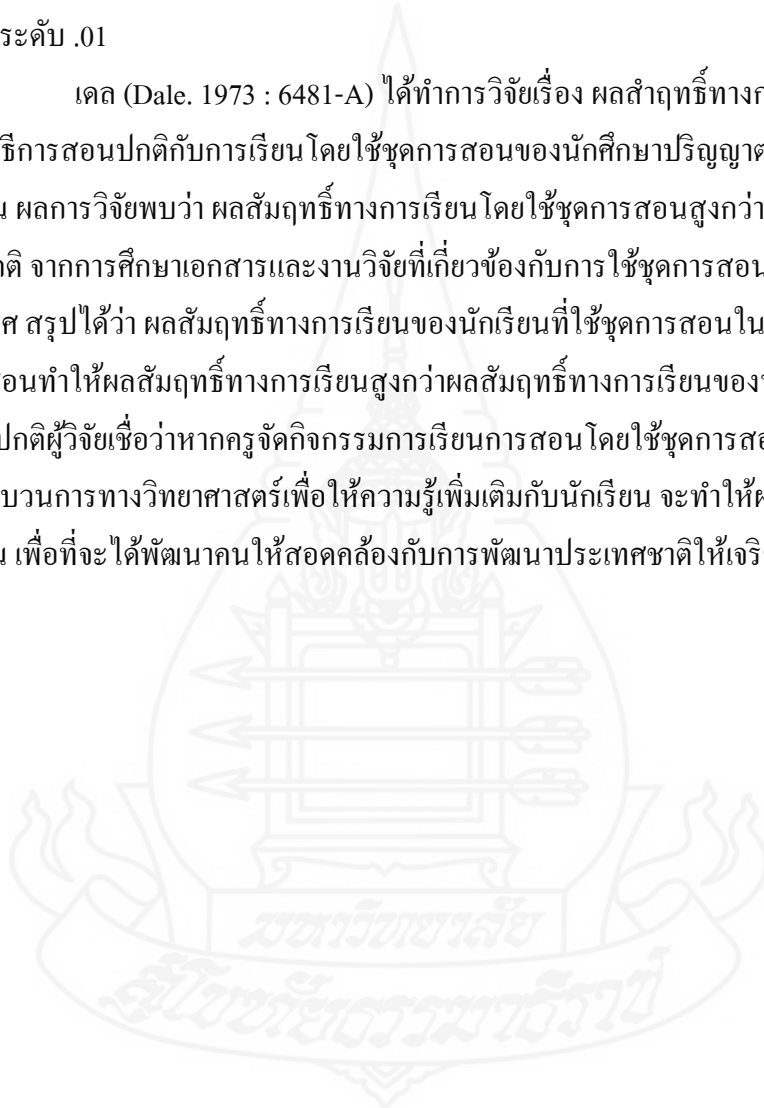
มวลดและกฎการเคลื่อนที่ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 (22.5 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญ .01 (4) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบ สื่อประสม

ทวิ วิทยานันท์ (2552) รายงานผลการใช้ชุดการสอน เรื่อง น้ำและอากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดคงยาง ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนา ชุดการสอน เรื่อง น้ำและอากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่สอนด้วยชุดการสอน เรื่อง น้ำและอากาศ โดยศึกษาเปรียบเทียบจากคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้วยชุดการสอนเรื่อง น้ำและอากาศ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดคงยาง ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 18 คน เครื่องมือในการศึกษาทดลองคือ 1) ชุดการสอน เรื่อง น้ำและอากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้วยชุดการสอนเรื่องน้ำและอากาศ เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้วยชุดการสอน เรื่อง น้ำและอากาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า 1. การพัฒนาชุดการสอน เรื่องน้ำและอากาศ ที่สร้างขึ้น จากการศึกษาค้นคว้า ชุดการสอนซึ่งประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้ชุดการสอน 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) ชุดการสอน เรื่องน้ำและอากาศ จำนวน 9 ชุด และ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียน – หลังเรียน พบว่าประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 82.96/85.00 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80.2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องน้ำและอากาศ ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า กลุ่มเป้าหมายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.953. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้น พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 2.89$) โดยเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียด คือ นักเรียนมีความเห็นว่า การเรียนวิทยาศาสตร์สนุกมาก ($\bar{X} = 3.00$) ต้องการเรียนวิทยาศาสตร์ทุกวัน ($\bar{X} = 2.94$) นักเรียนชอบ การทดลอง ($\bar{X} = 2.94$) นักเรียนชอบการสาธิต ($\bar{X} = 2.94$) นักเรียนชอบการสำรวจ ค้นคว้า ($\bar{X} = 2.94$)

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

มีค (Meek. 1972: 4296-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบใช้ชุดการสอนกับวิธีสอนแบบธรรมดา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการใช้ชุดการสอน และวิธีสอนแบบธรรมดา สำหรับสอนนักศึกษาภาคครู ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนโดยใช้ชุดการสอน มีประสิทธิภาพสูงกว่าการสอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เดล (Dale. 1973 : 6481-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนรู้โดยวิธีการสอนปกติกับการเรียนโดยใช้ชุดการสอนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการสอนทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติผู้วิจัยเชื่อว่าหากครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนหรืออาจใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมกับนักเรียน จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพื่อที่จะได้พัฒนาคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการสอนและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังใช้ชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ผู้ศึกษาได้วางแนวทางการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 40 คน

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบของการทดลองที่มี 1 กลุ่มและมีการสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T_1 คือ การสอบก่อนการทดลอง

T_2 คือ การสอบหลังการทดลอง

X คือ การจัดกระทำหรือการให้ตัวแปรทดลอง (treatment variable)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ผู้วิจัยเลือกใช้ในการสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ตาม ขั้นตอนการสร้างแผนจุฬา แต่ปรับปรุงตามแนวคิดของผู้วิจัยเอง ซึ่งชุดการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 2 ชุดการสอน และสร้างชุดการสอนในแต่ละเรื่อง ดังนี้

1) แบ่งเนื้อหาเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ออกเป็น 2 ชุดการสอนในแต่ละชุดการสอนจะประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 4 เรื่อง รวม 8 เรื่อง ดังนี้

ชุดการสอนที่ 1 เรื่องที่ 1 วันมาฆบูชา

เรื่องที่ 2 วันวิสาขบูชา

เรื่องที่ 3 วันอาสาฬหบูชา

เรื่องที่ 4 วันเข้าพรรษา

ชุดการสอนที่ 2 เรื่องที่ 5 วันออกพรรษา

เรื่องที่ 6 วันอัฐมีบูชา

เรื่องที่ 7 วันเทโวโรหณะ

เรื่องที่ 8 วันธรรมสวนะ

2) กำหนดแนวความคิด โดยพิจารณาว่านักเรียนจะต้องมีแนวความคิดอะไรบ้างในแต่ละเรื่อง

3) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหา

4) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และลำดับกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5) เลือกและผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับแนวความคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง ประกอบด้วย (1) แผนการสอน (2) ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม (3) สื่อการสอน และ(4) แบบฝึกหัด

6) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนตรวจสอบความเหมาะสมตามรูปแบบทั่วไปของชุดการสอน และสื่อที่ใช้จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

7) หาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนไว้ 80/80 และดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพของชุดการสอน ดังนี้

(1) นำชุดการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคลโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นประชากร จำนวน 3 คน ได้แก่ เก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกเด็กเก่ง ผู้ศึกษาพิจารณาผลการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้น ป.6 ที่ได้ระดับผลการเรียน 4 และปานกลาง เป็นเด็กที่ได้ระดับผลการเรียน 2-3 และอ่อนเป็นเด็กที่ได้ระดับผลการเรียน 0-1 แล้วนำผลที่ได้มา คำนวณหาประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขและปรับปรุงชุดการสอนให้ดีขึ้น โดยมีรายละเอียดปรากฏดัง

ตารางที่ 3.1 การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล

เลข ที่	คะแนน ทดสอบก่อน เรียน (30 คะแนน)	คะแนนแบบฝึกหัด								คะแนน แบบทดสอบหลัง เรียน (30 คะแนน)	ประสิทธิ ภาพ E_1/E_2
		เรื่อง 1 (10)	เรื่อง 2 (10)	เรื่อง 3 (10)	เรื่อง 4 (10)	เรื่อง 5 (10)	เรื่อง 6 (10)	เรื่อง 7 (10)	เรื่อง 8 (10)		
1	4	6	6	8	8	9	9	10	10	27	81.68/88.33
2	4	8	8	10	9	9	9	9	10	28	
3	6	6	7	7	8	7	8	7	7	20	
เฉลี่ย	4.67	6.67	7.00	8.33	8.33	8.33	8.66	8.67	9.00	25	

จากตารางที่ 3.1 แสดงให้เห็นถึงคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดในแต่ละหน่วย โดยนักเรียนทำแบบฝึกหัดในเรื่องที่ 8 ได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องที่ 7 เรื่องที่ 6 และเรื่องที่ 5 เรื่องที่ 4 เรื่องที่ 3 เรื่องที่ 2 และเรื่องที่ 1 ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ได้มากกว่าก่อนเรียน เมื่อหาค่า E_1/E_2 ได้เท่ากับ 81.68 / 83.33 แสดงว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

สำหรับข้อเสนอแนะของนักเรียนที่ทดลองรายบุคคลนั้น ผู้วิจัยนำมาพิจารณาและพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไขให้ดีขึ้นดังต่อไปนี้ (1) ปรับคู่มือการใช้ชุดการสอนให้ชัดเจนขึ้น (2) จัดลำดับเนื้อหาในใบความรู้ที่ 2 ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียนมากขึ้น

(2) นำชุดการสอนที่แก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย 3 กลุ่มจำนวน 9 คน ได้แก่ เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน (เกณฑ์การคัดเลือกใช้เกณฑ์เดียวกับการคัดเลือกรายบุคคล) แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขและปรับปรุงชุดการสอนให้ดีขึ้น โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม

เลข ที่	คะแนน ทดสอบก่อน เรียน (30 คะแนน)	คะแนนแบบฝึกหัด								คะแนน แบบทดสอบ หลัง เรียน (30 คะแนน)	ประสิทธิ ภาพ E_1/E_2
		เรื่อง 1 (10)	เรื่อง 2 (10)	เรื่อง 3 (10)	เรื่อง 4 (10)	เรื่อง 5 (10)	เรื่อง 6 (10)	เรื่อง 7 (10)	เรื่อง 8 (10)		
1	1	6.5	6.5	10	10	10	10	10	10	26	90.95/80
2	1	8.5	8.5	9	9	9	9	10	10	25	
3	1	10	10	6.5	6.5	8	8	7	7	20	
4	0	10	10	10	10	8	8	9	9	27	
5	1	8	8	10	10	9	9	10	10	25	
6	1	7	7	9.5	9.5	9	9	10	10	22	
7	1	8.5	8.5	9	9	10	10	10	10	28	
8	1	8	8	10	10	10	10	10	10	23	
9	1	10	10	10	10	9	9	9	9	20	
เฉลี่ย	0.89	8.5	8.5	9.33	9.33	9.11	9.11	9.44	9.44	24	

จากตารางที่ 3.2 แสดงให้เห็นถึงคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดในแต่ละเรื่อง โดยนักเรียนทำแบบฝึกหัดในเรื่องที่ 7-8 ได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องที่ 3-4 เรื่องที่ 5-6 และเรื่อง 1-2 ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนได้มากกว่าก่อนเรียน เมื่อหาค่า E_1/E_2 ได้เท่ากับ 90.95/80 แสดงว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สำหรับข้อเสนอแนะของนักเรียนที่ทดลองกลุ่มย่อย 3 กลุ่มนั้นดังต่อไปนี้ ควรจัดเก็บชุดการสอนแต่ละหน่วยไว้ในกล่องชุดการสอนเพื่อสะดวกในการเก็บและหยิบใช้ได้ง่าย ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาและได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นตามข้อเสนอแนะ

(3) นำชุดการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน โดยเกณฑ์การคัดเลือกใช้เกณฑ์เดียวกับการคัดเลือก รายบุคคล และกลุ่มย่อย ดังนั้นแบ่งนักเรียนได้ 10 กลุ่มๆละ 4 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วย เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

8) การใช้ชุดการสอนมีขั้นตอนดังนี้

(1) ทดสอบก่อนเรียนเพื่อจะได้ทราบพื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียน

(2) นำเข้าสู่บทเรียนโดยสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียน

(3) ปฏิบัติกิจกรรมตามชุดการสอน

(4) สรุปบทเรียนเพื่อทบทวนแนวความคิด

(5) ทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินว่าบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

3.2 แบบทดสอบเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ หลังจากการทดลองใช้และวิเคราะห์คุณภาพแล้วเลือกมาฉบับละ 40 ข้อ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงก่อนและหลังการสอนโดยชุดการสอน รายละเอียดและขั้นตอนการสร้างมีดังนี้

3.2.1 กำหนดขอบเขตการวัด ได้แก่ ต้องการสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2.2 กำหนดจุดประสงค์/เนื้อหาในการวัดให้มีความสอดคล้องกันระหว่างข้อสอบกับระดับ พฤติกรรม (Item-Objective Congruence: IOC) คือ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

3.2.3 กำหนดตารางโครงสร้างข้อสอบ (test-blueprint) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกตามระดับพฤติกรรม รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3.3

3.2.4 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญรวม 3 คนตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

3.2.5 ปรับปรุงและแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

3.2.6 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญรวม 3 คนตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรม/เนื้อหา การตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์ (ศิริชัย กาญจนวาสี 2542 อ้างถึงในอนันต์ ช้างต่อ 2545) ใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์

R คือ คะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

- +1 คือ แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงเนื้อหา/จุดประสงค์
 0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงเนื้อหา/จุดประสงค์
 -1 คือ แน่ใจว่าข้อความวัดไม่ตรงเนื้อหา/จุดประสงค์
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อความนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์ ถ้า $IOC \leq 0.5$ ถือว่าข้อความนั้นวัดไม่สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์ (ศิริชัย กาญจนวาสี 2542 อ้างถึงในอนันต์ ช้างต่อ 2545) เมื่อผู้วิจัยคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรได้ค่า IOC ของแบบทดสอบมีพิสัยอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.00 ดังนั้นแสดงว่าแบบทดสอบฉบับนี้มีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา/จุดประสงค์

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างข้อสอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับพฤติกรรม

เนื้อหา	พฤติกรรม							ร้อยละ
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	รวม(จำนวนข้อ)	
(ชุดที่ 1) เรื่องที่ 1 วันมาฆบูชา	1,2	3,4	5	6	-	-	6	20.00
เรื่องที่ 2 วันวิสาขบูชา	1,2	3,4	5	6	-	-	6	
เรื่องที่ 3 วันอาสาฬหบูชา	7,8,9	10,11,12	13,14	15,16	-	-	10	
เรื่องที่ 4 วันเข้าพรรษา	7,8,9	10,11	13,14	15,16	-	-	10	33.33
(ชุดที่ 2) เรื่องที่ 5 วันออกพรรษา	17	18,19	21,22	23	-	-	7	
เรื่องที่ 6 วันเทโวโรหณะ	17	18,19	21,22	23	-	-	7	
เรื่องที่ 7 วันอัฐมีบูชา	-	24,25	26,27	29,30	-	-	7	23.33
เรื่องที่ 8 วันธรรมสวนะ	-	24,25	26,27	29,30	-	-	7	
รวม	12	20	16	12	0	0	60	100

3.2.7 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 50 คน

3.2.8 นำผลการทดสอบไปวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ ได้แก่ หาค่าความยากง่าย

(p) ค่าอำนาจ จำแนก (r) เพื่อพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าความยากระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจ จำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

3.2.9 วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร โดยใช้สูตรของ KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) (บุญเรียง 2530 : 163) ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ได้ค่า ความเที่ยงเท่ากับ 0.90

3.2.10 ทำการคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากตั้งแต่ 0.27 ถึง 0.80 และอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.83 ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

3.2.11 จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นเป็นชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ให้นักเรียนประเมินตนเองหลังเรียน โดยใช้ชุดการ สอน โดยกำหนดเกณฑ์ในการตอบและแบ่งระดับคะแนนดังนี้

5 หมายถึง ตนเองมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ตนเองมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนในระดับมาก

3 หมายถึง ตนเองมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ตนเองมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนในระดับน้อย

1 หมายถึง ตนเองมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนในระดับน้อยที่สุด

รายละเอียดและขั้นตอนการสร้างมีดังนี้

1) กำหนดประเด็นที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

2) ศึกษารูปแบบและขั้นตอนการสร้างแบบประเมินตนเองจากเอกสารและ

วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3) ประเด็นที่ต้องการศึกษามาสร้างเป็นแบบประเมินตนเองตามรูปแบบที่กำหนดไว้แล้ว กำหนดตาราง โครงสร้างเนื้อหาของแบบประเมินตนเองโดยแบ่งออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

(1) เนื้อหา ที่สอน (2) เอกสารประกอบการสอน ได้แก่ ใบความรู้ ใบกิจกรรม (3) สื่อการสอน และ (4) แบบฝึกหัด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

4) นำแบบประเมินตนเองให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

5) ปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินตนเองตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

6) ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม จำนวน 9 คน

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างเนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

เนื้อหา	จำนวนข้อ	ร้อยละ	ข้อที่
1) เนื้อหาที่สอน	3	30	1-3
2) เอกสารประกอบการสอน	3	30	4-6
3) สื่อการสอน	2	20	7-8
4) แบบฝึกหัด	2	20	9-10
รวม	10	100	-

7) หาคความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของเครื่องมือ (internal consistency reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha: α) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 (รายละเอียดผลการวิเคราะห์ปรากฏในภาคผนวก)

8) จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินความพึงพอใจแบบสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ขั้นตอนดังนี้

4.1 ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ทดลองใช้ชุดการสอน

4.2 การสอนโดยใช้ชุดการสอน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนตามขั้นตอนการสร้างแผนจุฬาฯปรับตามแนวคิดของผู้วิจัยกล่าวคือชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้นเป็นชุดการสอนที่ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยเปลี่ยนไปเรียนตามศูนย์ นักเรียนจะเรียนได้โดยปรึกษากันในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างประกอบกิจกรรมการเรียนรู้หากมีปัญหานั้นนักเรียนสามารถซักถามครูได้ ส่วนครูเป็นผู้เริ่มนำเข้าสู่บทเรียนและให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนซักถามและทำหน้าที่เป็นผู้เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้

4.3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยชุดการสอน

ขั้นตอนนี้ดำเนินการหลังจากการสอนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และ Microsoft Excel ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

5.1.1 การวิเคราะห์ระดับความยาก (level of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (discriminant power) ของแบบทดสอบ(सानนท์ ฉายศรีศิริ 2530 : 142) โดยใช้สูตร

$$p = \frac{R_H + R_L}{2f}$$

$$r = \frac{R_H - R_L}{f}$$

p คือ ระดับความยากของข้อสอบ

r คือ ค่าอำนาจจำแนก

R_H คือ จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_L คือ จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

f คือ จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

5.1.2 การวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร Kuder – Richardson Formula 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) (บุญเรียง , 2530 : 163) ดังนี้

$$KR - 20 \quad r = \frac{K}{K-1} \left[\frac{1 - \sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ r = ดัชนีความเที่ยงของแบบทดสอบ

k = จำนวนข้อในแบบทดสอบ

p = สัดส่วนของคนที่ตอบถูก

q = 1 - p

S^2 = ความแปรปรวนของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทั้งสอง ฉบับของ คน ทั้งหมด ที่ทำแบบทดสอบ

5.1.3 การวิเคราะห์หาความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของเครื่องมือ (internal consistency reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha: α) ของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน (อุทุมพร จามรมาน 2541 : 27)

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n s^2_i}{s_x^2} \right)$$

α คือ ค่าความเที่ยง

n คือ จำนวนข้อสอบ

s_x^2 คือ ความแปรปรวนของการตอบในกลุ่ม

s^2_i คือ ความแปรปรวนรายข้อ

$\sum$ คือ ผลรวม

6. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และ Microsoft Excel ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2521 : 131-132)

$$\text{สูตรที่ 1} \quad E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนแบบฝึกหัดหรืองาน

A คือ คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดรวมทุกชิ้น

N คือ จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100$$

E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum F$ คือ คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน

B คือ คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

N คือ จำนวนผู้เรียน

6.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2542 : 27)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนน

n คือ จำนวนคน

$$\text{สูตร } \% = \frac{a}{n} \times 100$$

a คือ จำนวนที่ได้

n คือ จำนวนทั้งหมด

% คือ ร้อยละ (เปอร์เซ็นต์)

$$\text{สูตร } S = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n-1}}$$

S คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

n คือ จำนวนคน

$\sum$ คือ ผลรวม

การแปลความหมายปรับปรุงจากเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981: 182) ดังต่อไปนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน
ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน
ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน
ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน
ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน
ในระดับน้อยที่สุด

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนหลัง
จากใช้ชุดการสอนโดยการทดสอบค่าสถิติที (t-test) (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2542: 93)

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{d} - \mu_d}{S_d / \sqrt{n}} \quad \text{โดยที่ } t_{n-1}$$

t คือ ค่าสถิติที n คือ จำนวนคู่
 $\bar{d}$ คือ ค่าเฉลี่ยของ d
 S_d คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ d
 μ_d คือ ศูนย์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6

ตารางที่ 4.1 การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวน นักเรียน (คน)	แบบฝึกหัด								แบบทดสอบหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E_1/E_2	
	คะแนนเต็ม		คะแนนเฉลี่ย/หน่วย						คะแนนเต็ม			
40	40	7.77	7.77	8.70	8.70	9.24	9.24	9.02	9.02	30	25.61	86.83/85.3
34.73												

จากตารางที่ 4.1 สามารถนำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 ได้ดังนี้

E₁ หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.83 ของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของแต่ละชั่วโมง

E₂ หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนจากชุดการสอน คิดเป็นร้อยละ 85.37 ของคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่า E₁/E₂ เท่ากับ 85.70 / 75.37 แสดงว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน(คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	t-test
ก่อนเรียน	40	30	1.52	1.36	35.04**
หลังเรียน	40	30	22.61	4.12	

** p < 0.01

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าสถิติ (t-test) พบว่า ค่า t เท่ากับ 35.04 คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอยู่ 21.09 คะแนน คิดเป็นคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 70 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการสอนของนักเรียนที่จำแนกรายคน

ดังนั้นสรุปได้ว่าหลังจากนักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญ

ทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนพบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อชุดการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีพิสัยตั้งแต่ 4.02 ถึง 4.42 โดยนักเรียน ส่วนใหญ่พึงพอใจต่อความรู้และประโยชน์ที่ได้จากเนื้อหามากที่สุด (4.42) รองลงมา ได้แก่ ความชัดเจนของคำสั่งของ โจทย์ (4.35) รูปแบบของสื่อการสอนน่าสนใจ (4.28) ความน่าสนใจของเนื้อหา (4.26) การจัดกิจกรรมน่าสนใจ (4.15) รูปแบบของใบความรู้และใบกิจกรรม ทำให้เข้าใจง่ายและน่าสนใจ (4.13) ความต่อเนื่องการจัดลำดับเนื้อหา (4.11) ซึ่งเท่ากับ ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากกิจกรรม (4.11) ความเหมาะสมของกิจกรรม (4.19) ความเหมาะสมของแบบฝึกหัด (4.02) ตามลำดับ ส่วนการกระจายของคะแนนมีค่าใกล้เคียงกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการสอนในด้านเนื้อหาที่สอนมากที่สุด(4.29) รองลงมา ได้แก่ ด้านสื่อการสอน (4.20) ด้านแบบฝึกหัด (4.18) และด้านเอกสารประกอบการสอน (4.14) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน ในระดับมาก (4.24) รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการ	Mean	S.D.	อันดับที่
ด้านเนื้อหาที่สอน			
1. ความรู้และประโยชน์ที่ได้จากเนื้อหา	4.42	0.66	1
2. ความน่าสนใจของเนื้อหา	4.26	0.65	4
3. ความต่อเนื่องในการจัดลำดับเนื้อหา	4.11	0.74	7.5
เฉลี่ยรวม	4.29	0.56	
ด้านเอกสารประกอบการสอน			
4. การจัดกิจกรรมน่าสนใจ	4.15	0.73	5
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	4.09	0.73	9

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	Mean	S.D.	อันดับที่
6. รูปแบบของใบความรู้และใบกิจกรรมทำให้เข้าใจง่ายและน่าสนใจ	4.13	0.89	6
เฉลี่ยรวม	4.14	0.65	
ด้านสื่อการสอน			
7. รูปแบบสื่อการสอนน่าสนใจ	4.28	0.75	3
8. ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากกิจกรรม	4.11	0.77	7.5
เฉลี่ยรวม	4.20	0.71	
ด้านแบบฝึกหัด			
9.ความเหมาะสมของแบบฝึกหัด	4.02	0.88	10
10.ความชัดเจนของคำสั่งและโจทย์	4.35	0.77	2
เฉลี่ยรวม	4.18	0.76	
เฉลี่ยรวม	4.24	0.53	

หมายเหตุ: อันดับที่ 7 เป็นอันดับเฉลี่ย

ดังนั้น แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอนในระดับมาก สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่นักเรียนส่วนใหญ่เขียนเสนอมานั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้ (1) นักเรียนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนในระดับมาก และต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนเช่นนี้อีกต่อไป และ (2) นักเรียนต้องการให้มีเวลาในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น เพื่อให้มีความเข้าใจมากขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อพัฒนาชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

1.3 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ของโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาคือ ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ชุด คือ

ชุดการสอนที่ 1 เรื่องที่ 1 วันมาฆบูชา

เรื่องที่ 2 วันวิสาขบูชา

เรื่องที่ 3 วันอาสาฬหบูชา

เรื่องที่ 4 วันเข้าพรรษา
 ชุดการสอนที่ 2 เรื่องที่ 5 วันออกพรรษา
 เรื่องที่ 6 วันเทโวโรหณะ
 เรื่องที่ 7 วันอัฐมีบูชา
 เรื่องที่ 8 วันธรรมสวนะ

3. ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 86.83/85.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

1.2 นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเมื่อเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 70

1.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในระดับมาก

2. อภิปรายผล

ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ อาจเนื่องมาจากขั้นตอนกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนทุกคนในกลุ่มต่างร่วมกัน ปฏิบัติกิจกรรมตามใบกิจกรรม และศึกษาใบความรู้ มีการปรึกษาหารือกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน โดยผู้วิจัยคอยชี้แนะและสรุปตอนท้ายหน่วย เมื่อนักเรียนสงสัยและซักถามก็ได้รับ ฟังคำอธิบายเพิ่มเติมจากผู้วิจัยอย่างละเอียด ชัดเจน ดังนั้นจึงน่าจะทำให้ค่า E_1/E_2 ที่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าสถิติที (t-test) พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าชุดการสอนนี้ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ดังนั้นแสดงว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ก็มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปได้ว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเมื่อเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข้อสังเกตจากผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่พบว่าสูงขึ้นเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ดังต่อไปนี้

บุญสืบ พันธุ์ดี (2518) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไประดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระหว่างวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอนและการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้ชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 งานวิจัยของ ผ่องศรี หล่อศิริไพบุลย์ (2518) สร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “ธรรมชาติของน้ำ” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความรู้ของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 75

ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ (2518) สร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “ความร้อนในชีวิตประจำวัน” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ทุกชุดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วรุณวดี โชคบรรดาลสุข (2518) สร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “แสงช่วยในการเห็น” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าพบว่าคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือได้คะแนนความก้าวหน้าตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

วิฑูรย์ แสงหิรัญ (2518) สร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “เครื่องกล” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้น สำหรับสุปาณี อุณห โภคา (2518) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากชุดสื่อการสอนด้วยตนเองในวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อาภาพร วุฒิสาสตร์ (2518) ได้สร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง “เปลือกโลก” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าความรู้ของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับทรงกลด รัตนกุสมภ์ (2520) สร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบ

ศูนย์การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สำหรับโรงเรียนครูคนเดียวในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นทั้ง 4 ชุด ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อชุดการสอนในระดับมาก และจากการเสนอแนะของนักเรียนส่วนใหญ่ระบุถึงความชอบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนในระดับมาก และต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเช่นนี้อีกต่อไป จากการสัมภาษณ์นักเรียนอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อชุดการสอนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมเช่นนี้มาก และรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินกับสื่อการสอนต่าง ๆ เช่น ลูกเต๋าธาตุ การใช้โป่งป้องกันอะตอม หรือกิจกรรมจับมือที่แสดงถึงความยาวพันธะและความแข็งแรงพันธะ ทำให้นักเรียนเห็นภาพชัดเจนขึ้นมากกว่าการอ่านเนื้อหาในหนังสือหรือตารางเพียงอย่างเดียว อีกทั้งกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนที่เก่งช่วยเหลือและให้คำแนะนำเพื่อนที่อ่อนกว่า ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นอย่างมาก และต้องการให้จัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการสอนเช่นนี้อีกทุกคาบ

ข้อค้นพบประการหนึ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นจากการจัดกิจกรรมกลุ่มคือ มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันค่อนข้างน้อย โดยพฤติกรรมที่สังเกตเห็นนั้น ได้แก่ นักเรียนในกลุ่มต่างคนต่างอ่าน และมีการพูดจาปรึกษาหารือกันค่อนข้างน้อย ไม่ซักถามหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน จึงทำให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มนี้มีคะแนนน้อยกว่าเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ที่ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ดังนั้นถ้ามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่ม ครูผู้ควบคุมควรส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนภายในกลุ่มต่างมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในหมู่คณะอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

3.1.1 การนำชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ในการเรียนการสอนในเนื้อหาและระดับชั้นเดียวกันกับงานวิจัย ควรจัดเวลาที่ใช้ให้ยืดหยุ่นและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความรู้ความสามารถระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เพื่อประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจของนักเรียนได้มากขึ้น

3.1.2 ชุติการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางในการทำกิจกรรม เพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในลักษณะ กระบวนการกลุ่ม แต่ครูก็ยังมีบทบาทสำคัญในการนำเข้าสู่บทเรียนและการสรุปบทเรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและสรุปผล โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษาเท่านั้น

3.1.3 การจัดกลุ่มแต่ละกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมนั้นควรคละกันทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้เด็กเก่ง เป็นผู้แนะนำและช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่า และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางการเรียนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่คณะ ครูผู้สอนควรส่งเสริม และกระตุ้นให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างแท้จริง เพื่อฝึกทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหา การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความมีเหตุผล และการพัฒนาตนตามศักยภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการพัฒนาชุดการสอนและศึกษาผลการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในระดับชั้นอื่น ๆ

3.2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนด้วยชุดการสอนกับการสอนวิธีอื่นๆ

3.2.3 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนกับวิธีการสอนแบบอื่น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

3.2.4 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมและวิธีสอนที่เหมาะสมต่อความสามารถทางการเรียนในแต่ละระดับชั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทสำนักงาน (2543) รายงานการประเมินความพร้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2543 ชัยนาท หน่วยศึกษานิเทศก์
- เกษม สาทร่ายทิพย์ (2539) การวิจัยและการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิษณุโลก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- _____ (2540) ระเบียบวิจัย พิษณุโลก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- เกศรา แก้วจิตร (2542) “การพัฒนาชุดการสอนกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสำนักงาน (2540) แผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- _____ (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- _____ (2541) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- _____ (2533) เอกสารชุดสื่อและเครื่องมือนิเทศการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรไทย
- _____ (2535) เอกสารประกอบการอบรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- คัมภีร์ สุขศรี (2530) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ด้านความซื่อสัตย์และมีใจเป็นกลาง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนใช้บทเรียน โมดูลกับการสอนตามคู่มือครู” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จดี แสงเพชร (2539) “การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คู่มือครูแนวการจัดกิจกรรม เรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหาวิทยาศาสตร์เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” โครงการอบรมครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

- จำเนียร ศิลปะวานิช (2538) *หลักและวิธีการสอน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เจริญรุ่งเรือง
การพิมพ์
- จิต นวนแก้ว (2532) “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขอนแก่นพิทยา
จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชม ภูนาถ (2526) *เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา* กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2523) *เอกสารชุดการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา เล่ม 1*
หน่วยที่ 1-5 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชูชาติ แพน้อย (2533) “ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทาง
วิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชูศรี วงศ์รัตน์ (2541) *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เทพเนรมิต
การพิมพ์
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) *เทคโนโลยีการศึกษา หลักและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- _____. (2526) *หลักการ ทฤษฎี เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา* มหาสารคาม
ภาควิชา เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม
- ถนอมศรี ดุลยดิตรรม (2540) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ขั้นผสมและ การการเรียนรู้วิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นครพนม
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม
- ธีรชัย ปุณณโชติ (2535) “ประวัติ ปรัชญา และวัฒนธรรมทางวิทยาศาสตร์ในสารัตถะและวิทยาวี
ทางวิทยาศาสตร์” หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____. (2539) *การสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- นิรมิต ภัทรสุวรรณกิจง (2535) “ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นผสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บัญญัติ ชำนาญกิจ (2542) *กระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์* นครสวรรค์ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
- บุญเกื้อ คอรวาเวช (2543) *นวัตกรรมทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เจริญวิทยาการพิมพ์
- บุญชม ศรีสะอาด (2528) *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน* มหาสารคาม ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม _____ (2545) *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- วีระเดช เชื้อนาม (2545) “เจาะแก่น Child Centered” *วิชาการ* 5(9) : 6 ; กันยายน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) *คู่มือการนิเทศการจัดทำและการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช* กรุงเทพมหานคร สถาพรบุ๊คส์
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2545) “ครูยุคใหม่...ยุคปฏิรูป” *วิชาการ* 5(1) : 22; กันยายน
- Dale. M.E. (1973). “A Comparative Study of Achievement Between college students Being Taught in the Traditional Manner and Those Taught with learning Modules” *Dissertation Abstracts International*. 34(10) (April 1973) : 6481-A.
- Duan Jame E. (1973). “Individualized Instructional Programs and Materials” *Education Technology*. New Jerse: Educational Technology.

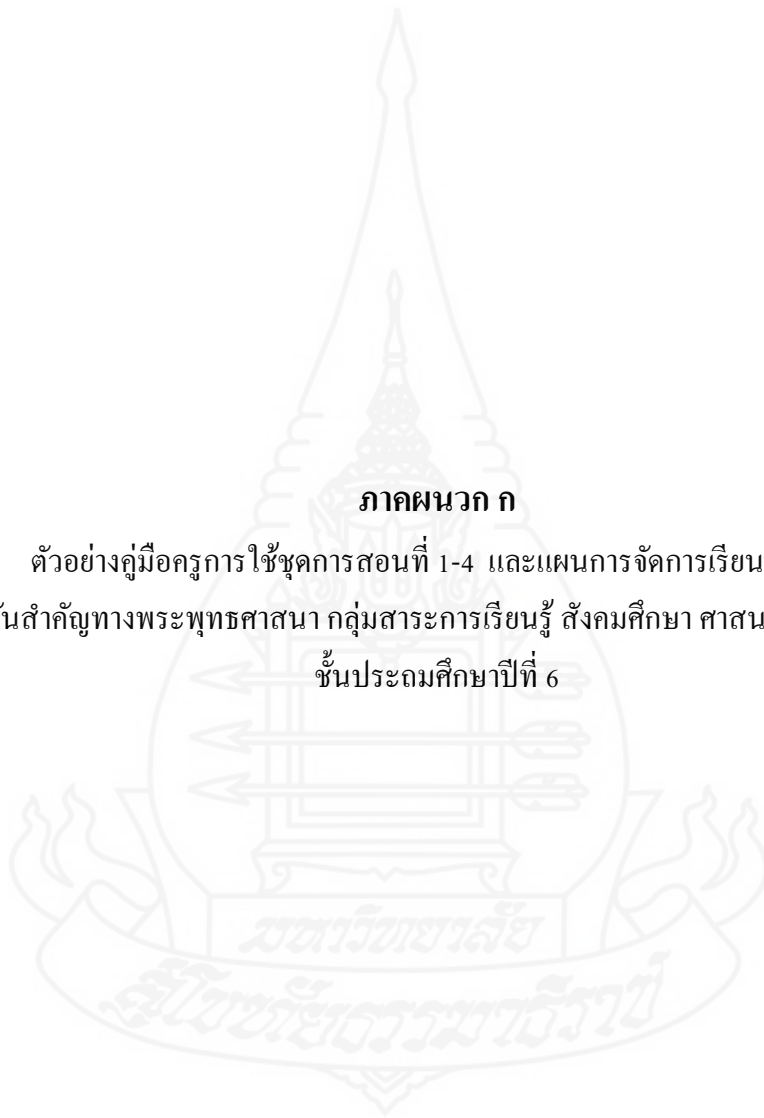
ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างคู่มือครูการใช้ชุดการสอนที่ 1-4 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4
เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คู่มือ

การใช้ชุดการสอน

เรื่อง

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1

เรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

ช่วงชั้นที่ 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชุดการสอน

เรื่อง

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ช่วงชั้นที่ 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นายธงชัย นิคปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

คำนำ

การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ มีขั้นตอนตามลำดับ จะข้ามขั้นตอนไม่ได้ เป็นการจัดการเรียนแบบกลุ่ม ระบบหมุนเวียน โดยจัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดทำคู่มือการใช้ชุดการสอนขึ้นเพื่อให้นักครูผู้สอนได้ศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หวังว่าคู่มือการใช้ชุดการสอนจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

นายธงชัย นิคปราณี

คำชี้แจง

คู่มือการใช้ชุดการสอนเล่มนี้ ได้เรียบเรียงจัดทำขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับชุดการสอน ครูผู้สอนจะต้องศึกษาคู่มือเล่มนี้ให้ละเอียดถี่ถ้วน ก่อนที่จะนำชุดการสอนไปใช้ เพื่อให้ เกิดความเข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง ซึ่งจะมีผลให้การจัดการเรียนการสอน เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

คู่มือการใช้ชุดการสอนเล่มนี้ มีเนื้อหาสาระประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ส่วนประกอบของชุดการสอน
2. การใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน
3. แผนภูมิการใช้ชุดการสอน
4. แผนภูมิการจัดชั้นเรียน
5. แผนการจัดการเรียนรู้
6. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
7. เฉลยข้อทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

ส่วนประกอบต่างๆเหล่านี้ ครูจะได้ศึกษารายละเอียด ต่อไป

นายธงชัย นิคปราณี

สารบัญ

	หน้า
- ส่วนประกอบของชุดการสอน	1
- การใช้ชุดการสอน	3
- แผนภูมิการใช้ชุดการสอน	6
- แผนภูมิการจัดชั้นเรียน	7
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	8
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	12
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	14
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	15
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	19
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	21
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	22
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	27
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	29
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	30
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	35
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	37

ส่วนประกอบของชุดการสอน

ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม เรื่อง วันสำคัญ
 ทางพระพุทธศาสนา มีส่วนประกอบ ดังนี้

1. กล่องสำหรับบรรจุชุดการสอน
2. คู่มือครู มีรายละเอียด ดังนี้
  - 2.1 คำชี้แจงการใช้ชุดการสอน
  - 2.2 สิ่งที่ครูต้องเตรียมและสิ่งทีนักเรียนต้องเตรียม
  - 2.3 แผนภูมิการใช้ชุดการสอน
  - 2.4 แผนผังการจัดชั้นเรียน
  - 2.5 แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละศูนย์และสื่อ

ประกอบการสอน

- 2.6 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2.7 เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
3. ซองกิจกรรมของแต่ละศูนย์ย่อย ประกอบด้วย

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันมาฆบูชา ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง	จำนวน	9	แผ่น
บัตรเนื้อหา	จำนวน	9	แผ่น
บัตรคำถาม	จำนวน	9	แผ่น
บัตรเฉลย	จำนวน	9	แผ่น

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันวิสาขบูชา ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรเนื้อหา จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

ศูนย์ที่ 3 วันอาสาฬหบูชา ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรเนื้อหา จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

ศูนย์ที่ 4 วันเข้าพรรษา ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรเนื้อหา จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

ศูนย์สำรอง ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

4.แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 50 ชุด ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบในคู่มือครู เตรียมไว้เพื่อให้นักเรียนได้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

การใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

ชุดการสอนนี้จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ 4 ศูนย์ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 ศูนย์และศูนย์สำรอง 1 ศูนย์ โดยเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเท่ากับจำนวนศูนย์การเรียนรู้หลัก แล้วให้เข้าศึกษาและทำกิจกรรมเป็นกลุ่มในศูนย์นั้นๆ ยกเว้นศูนย์สำรองมีไว้เพื่อให้กลุ่มที่เรียนเร็วได้เข้าไปทำกิจกรรมเมื่อศึกษาและทำกิจกรรมเสร็จในศูนย์หนึ่งแล้วก็เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์ต่อไป หมุนเวียนไปจนครบทุกศูนย์การเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้เตรียมชุดการสอน เตรียมจัดชั้นเรียน เตรียมสื่อและอุปกรณ์เป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลและให้การช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

1. จัดชั้นเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ (ดูแผนผังการจัดชั้นเรียน)
2. ครูต้องศึกษาเนื้อหาและกิจกรรมของชุดการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
3. จัดชุดการสอนไว้ให้เรียบร้อยครบถ้วน โดยการตรวจสอบของกิจกรรมประจำศูนย์ให้ครบถ้วน
3. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
5. ชี้แจงการทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์และวิธีเปลี่ยนศูนย์ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน
6. ในตอนที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูควรสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิดและถูกต้อง
7. ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูควรระมัดระวังเรื่องการพูด ไม่ควรพูดเสียงดังเกินไปถ้านักเรียนคนใดหรือกลุ่มใดมีปัญหา ควรเข้าไปแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

8. ก่อนที่นักเรียนจะเปลี่ยนศูนย์ ครูควรย้าให้นักเรียนเก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและถูกต้อง

9. การเปลี่ยนศูนย์ต้องแนะนำให้เปลี่ยนอย่างมีระบบ

10. หลังจากนักเรียนทุกกลุ่มได้เรียนครบทุกศูนย์แล้ว ควรให้มีการสรุปเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด

11. ควรเก็บกระดาษคำตอบและแบบฝึกปฏิบัติของนักเรียนให้เป็นระบบเพื่อตรวจดูว่านักเรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

12. ถ้านักเรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ ครูควรนัดซ่อมเสริมด้วยชุดการสอนที่เตรียมไว้

13. ถ้านักเรียนขาดเรียน ครูควรจัดชุดการสอนไว้ให้นักเรียนได้เรียนเป็นรายบุคคล

14. การดำเนินการสอนมีขั้นตอน ดังนี้

14.1 ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนที่เตรียมไว้ในชุดการสอน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน

14.2 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเสนอสื่อและนำเสนอเนื้อหาให้นักเรียนอภิปรายและถามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน แล้วชี้แจงวิธีการเรียนในแต่ละศูนย์และวิธีเปลี่ยนศูนย์ให้นักเรียนเข้าใจ

14.3 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมการเรียน

1) แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มเท่าๆกัน โดยให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง เด็กอ่อน อยู่ปนกันทุกกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม แล้วให้นำประจำศูนย์

2) ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

3) ให้ประธานกลุ่มเปิดชองกิจกรรมและแจกบัตรคำสั่งให้สมาชิกทุกคนและอ่านให้เข้าใจ

4) ให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัด

14.4 ขั้นสรุปบทเรียน โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาของบทเรียนที่เรียนมาทั้งหมด ครูคอยเสริมในส่วนที่บกพร่อง

14.5 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ถ้านักเรียนได้คะแนนต่ำจนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูควรชี้แจงและจัดซ่อมเสริมในโอกาสต่อไป

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

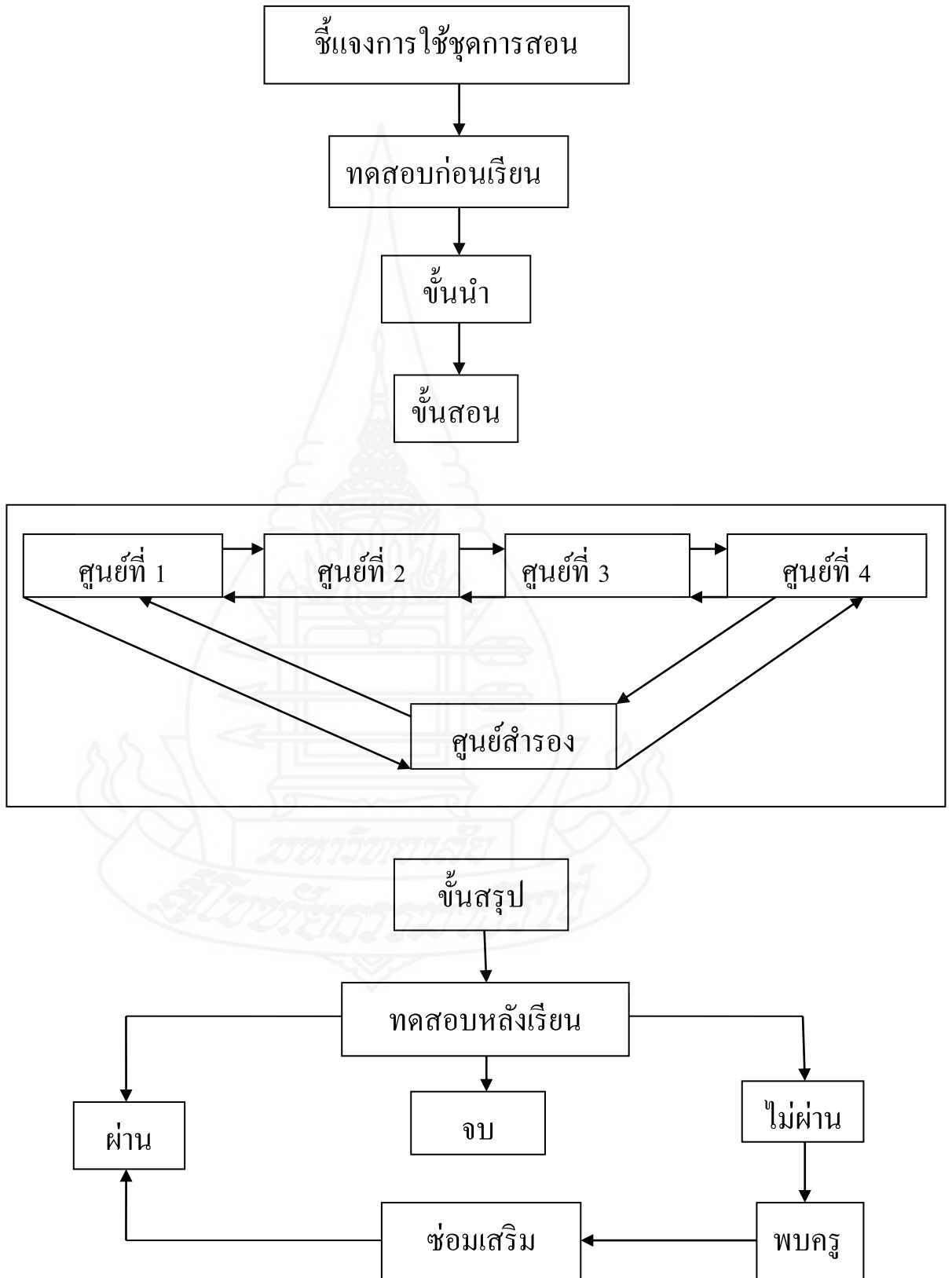
1. เตรียมห้องเรียน โดยจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน
2. เตรียมชุดการสอน โดยตรวจสอบชุดการสอน ส่วนประกอบของชุดการสอนให้เรียบร้อย
3. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้ครบถ้วน
4. เตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน

สิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

ครูควรชี้แจงให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

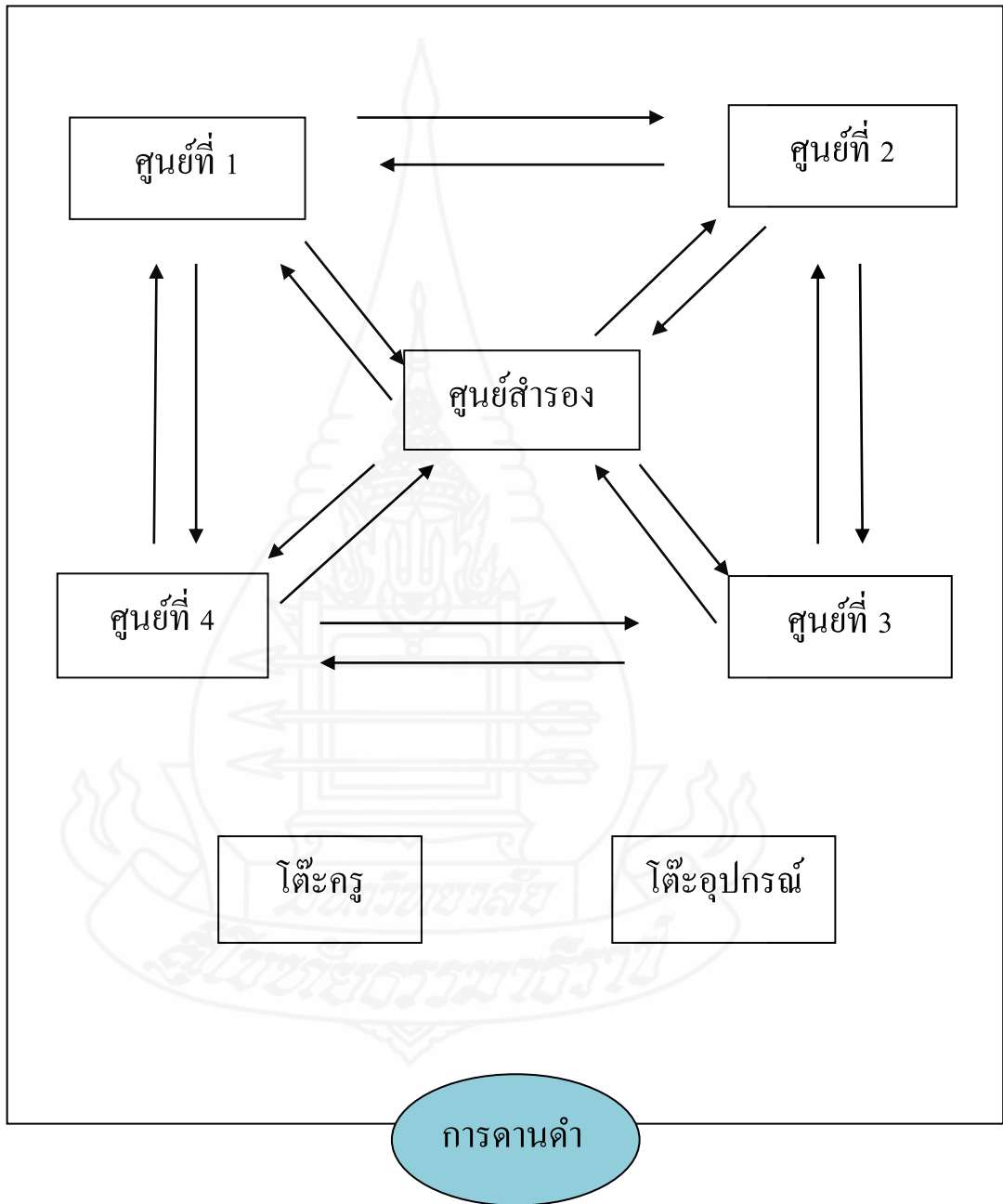
1. เมื่อแบ่งกลุ่มและเข้าประจำศูนย์เรียบร้อยแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมและบันทึกกิจกรรมและสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานตอนสรุปบทเรียนขั้นสุดท้าย
2. อ่านบัตรคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัด
3. ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมให้ครบทุกขั้นตอน
4. ก่อนเปลี่ยนศูนย์ต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ใส่ซองให้เรียบร้อย
5. นักเรียนต้องตั้งใจทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนภูมิการใช้ชุดการสอน

แผนภูมิการจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียน จัดแบบศูนย์การเรียนรู้

หมายเหตุ การเปลี่ยนศูนย์ ถ้าทุกกลุ่มประกอบกิจกรรมเสร็จพร้อมกัน ก็เปลี่ยนศูนย์ พร้อมกันจนครบทุกศูนย์ ถ้ามีกลุ่มใดเสร็จก่อนก็ให้เข้าเรียนในศูนย์สำรอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม

เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันมาฆบูชา

เวลา 2 ชั่วโมง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ภาคเรียนที่...ปีการศึกษา.....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่าง ๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันมาฆบูชา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วันที่พระภิกษุสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าทรงบวชให้ และบรรลอรหันต์จำนวน 1,250 รูป ได้มาประชุมกัน โดยมีได้นัดหมาย และเป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมที่เป็นหลักธรรมคำสั่งสอนที่เรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ ซึ่งมีใจความสำคัญเกี่ยวกับการทำความดี ละเว้นความชั่ว และการทำจิตใจให้ผ่องใส

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันมาฆบูชาได้

2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชาได้

2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันมาฆบูชาได้

3. สาระการเรียนรู้

วันมาฆบูชา

1. ประวัติและความสำคัญของวันมาฆบูชา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชา
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวันมาฆบูชา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมะและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้นั่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ینگเวียนศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้
  - 7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน
  - 7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที่ยว
  - 7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์
 แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

- 7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
- 7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
- 7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย
- 7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป
9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด
10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้
12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาสต่อไป

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันมาฆบูชา)
2. ชุดการสอน เรื่อง วันมาฆบูชา
3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
  - สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม
  - สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ
  - สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
  - สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

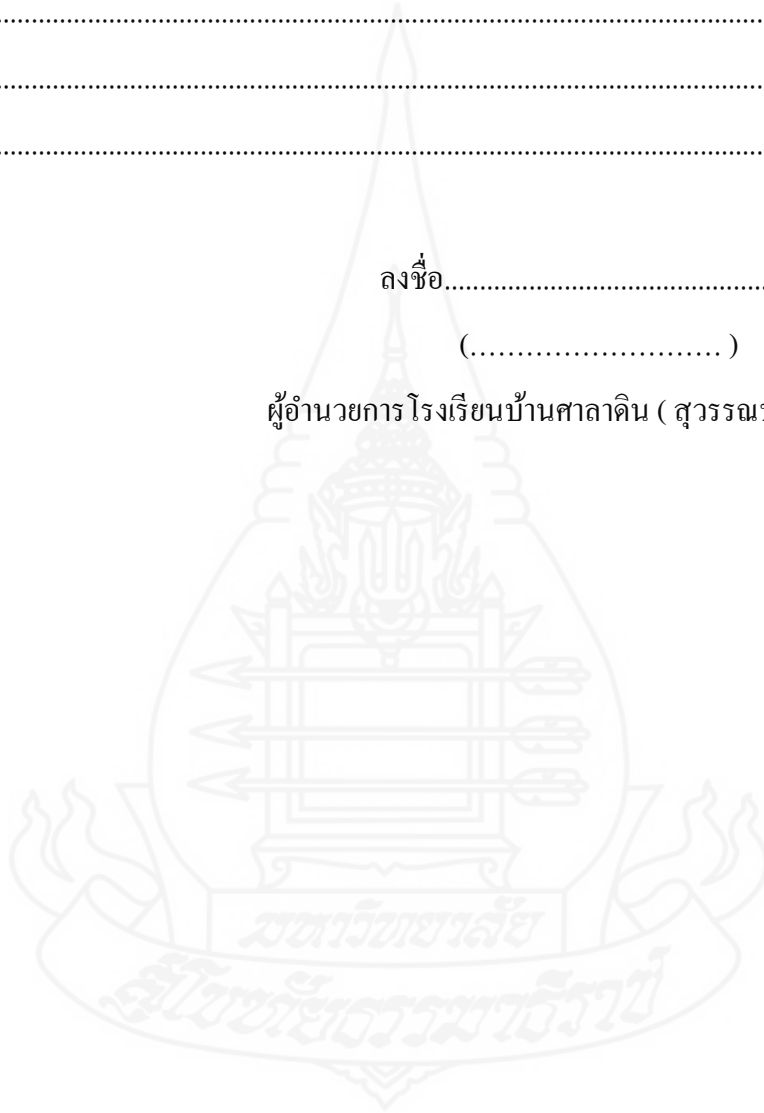
.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

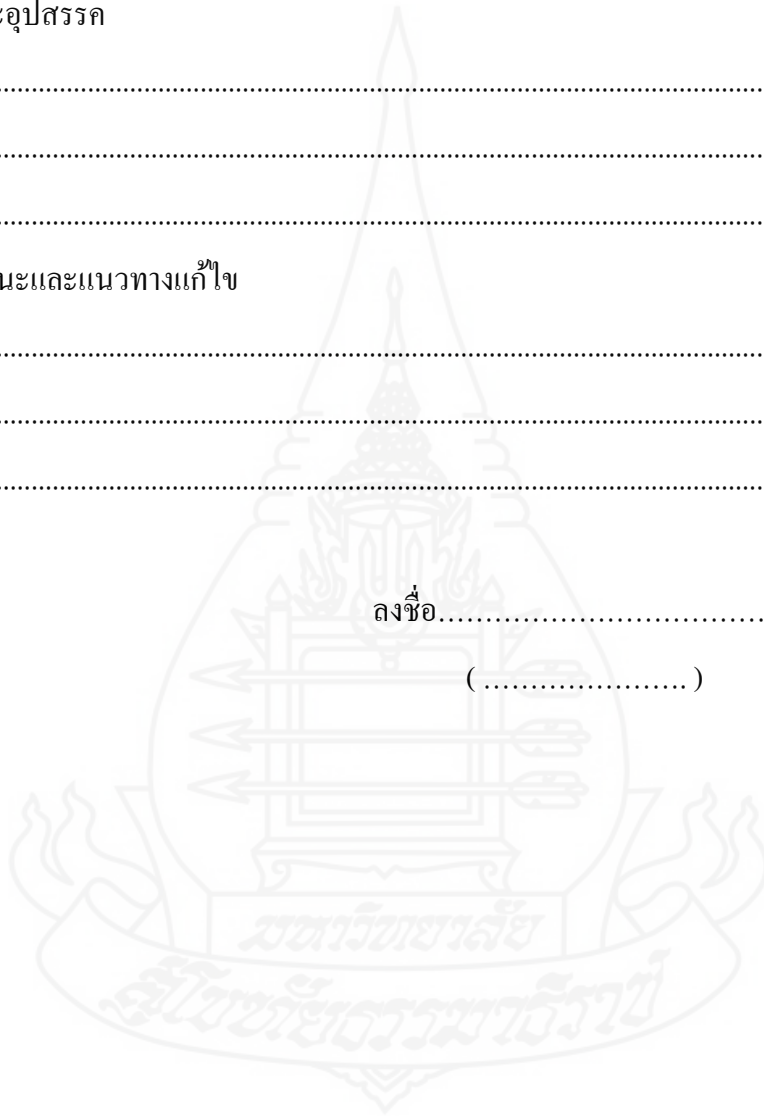
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันมาฆบูชา

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่า ถูกต้องที่สุด

1. วันมาฆบูชาตรงกับวันใด ก. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ข. วันแรม 15 ค่ำ เดือน 6 ค. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ง. วันแรม 15 ค่ำ เดือน 3 2. “ มาฆบูชา “ ย่อมาจากคำว่า <u>มาฆบูรณมี</u> แปลว่า ก. การบูชาพระในวันเพ็ญ เดือน 3 ข. การบูชาพระในวันเพ็ญ เดือน 6 ค. การบูชาพระในวันเพ็ญ เดือน 8 ง. การเวียนเทียนในวันมาฆบูชา 3. วันมาฆบูชาเป็นวันที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร ก. เป็นวันประสูติของพระพุทธเจ้า ข. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา ค. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ง. เป็นวันที่พระสงฆ์มาประชุมพร้อมกัน ณ จุดนัดหมาย	4. หลักธรรมใดที่เกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชา ก. อริยสัจ 4 ข. อบายมุข 6 ค. ทศวาจาธรรม 4 ง. โอวาทปาฏิโมกข์ 5. หัวใจหลักของ โอวาทปาฏิโมกข์ คือเรื่องใด ก. การหาหนทางดับทุกข์ ข. การรู้คุณและตอบแทนบุญคุณของบุพการี ค. การซื่อสัตย์ และเสียสละ ง. การทำความดีละเว้นความชั่ว 6. มีเหตุการณ์สำคัญ 4 ประการที่เกิดขึ้นในวันมาฆบูชา ข้อใดที่ไม่เกี่ยวข้อง ก. เป็นวันเพ็ญเดือน 3 ข. เป็นวันที่พระสงฆ์มาประชุม 1,260 รูปโดยไม่ได้นัดหมาย ค. ภิกษุที่มาประชุมล้วนเป็นพระบวชใหม่ทั้งสิ้น ง. พระสงฆ์ที่มาล้วนเป็นเอหิภิกขุ

7. สิ่งที่นักเรียนควรหลีกเลี่ยงในวันมาฆบูชา คือ
ข้อใด

- ก. ทำบุญตักบาตรตอนเช้า
- ข. ฟังธรรมในตอนบ่าย
- ค. เวียนเทียนรอบพระอุโบสถในตอน
ค่ำ
- ง. จัดงานเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อนๆ

8. ในขณะที่นักเรียนเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ
ในวันมาฆชานักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

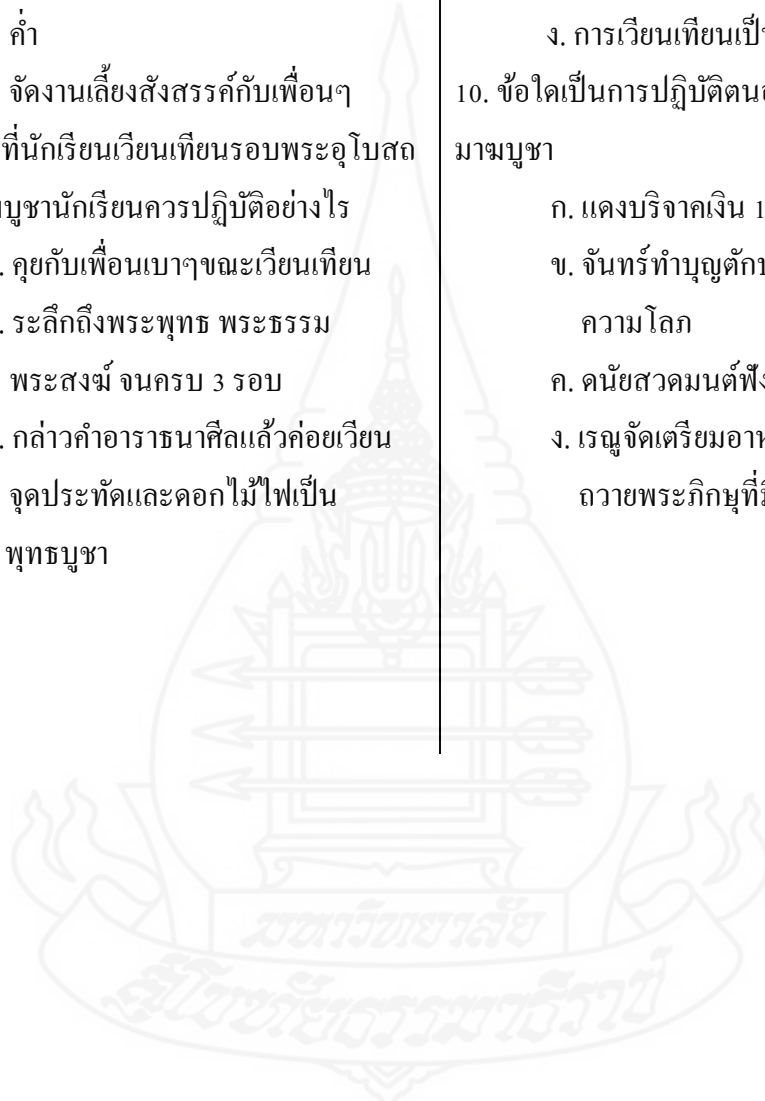
- ก. คู้กับเพื่อนๆขณะเวียนเทียน
- ข. ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ จนครบ 3 รอบ
- ค. กล่าวคำอาราธนาศีลแล้วค่อยเวียน
- ง. จุดประทัดและดอกไม้ไฟเป็น
พุทธบูชา

9. กิจกรรมใดไม่สามารถปฏิบัติในวัน
มาฆบูชา

- ก. การถวายผ้ากฐิน
- ข. การงดเว้นอบายมุข
- ค. การฟังพระธรรมเทศนา
- ง. การเวียนเทียนเป็นพุทธบูชา

10. ข้อใดเป็นการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในวัน
มาฆบูชา

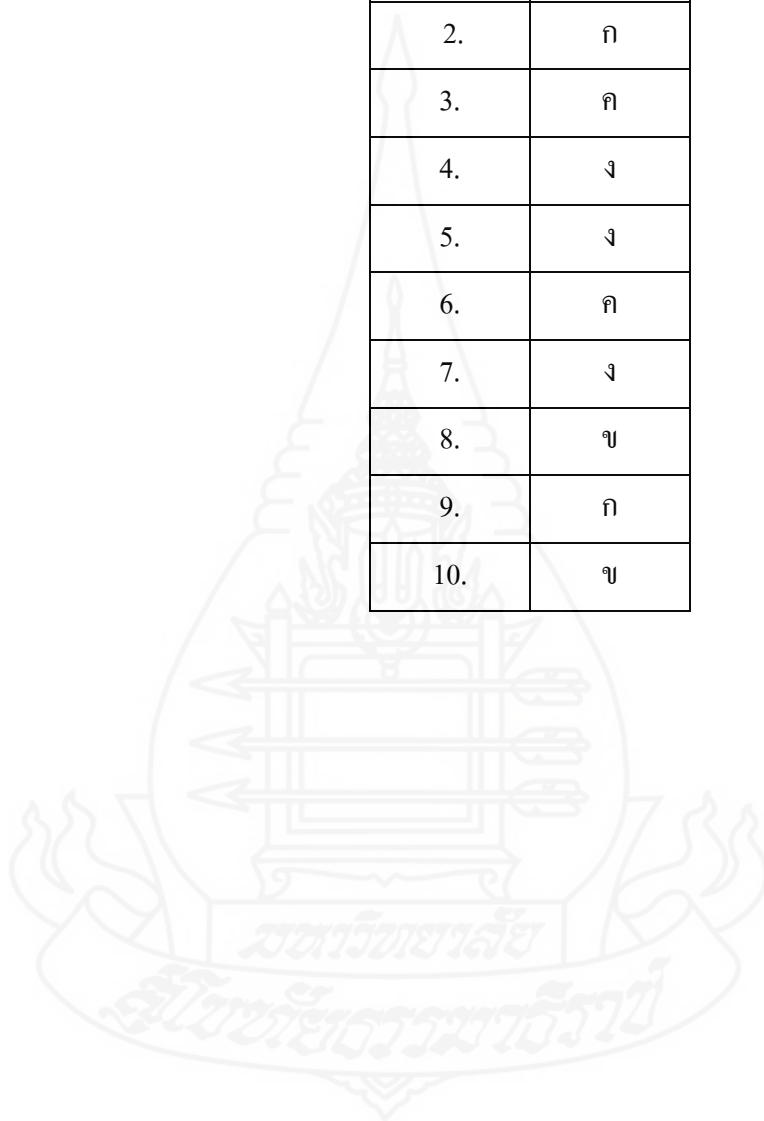
- ก. แดงบริจาคเงิน 1 ล้านบาท ให้วัดจारी
- ข. จันทน์ทำบุญตักบาตรเพื่อขจัด
ความโลภ
- ค. ดนัยสวดมนต์ฟังธรรมทุกวันสำคัญ
- ง. เรณูจัดเตรียมอาหารอย่างดีเพื่อเตรียม
ถวายพระภิกษุที่มีชื่อเสียงเท่านั้น

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันมาฆบูชา

1.	ค
2.	ก
3.	ค
4.	ง
5.	ง
6.	ค
7.	ง
8.	ข
9.	ก
10.	ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันวิสาขบูชา เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....ภาคเรียนที่ .....ปีการศึกษา....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่น่าเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เวียนมาบรรจบครบอีกครั้งหนึ่งในวันและเดือนเดียวกัน คือ วันเพ็ญเดือนวิสาขะ หรือวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 จึงถือว่าเป็นวันสำคัญของพระพุทธเจ้า หลักธรรมอันเนื่องมาจากวันวิสาขบูชา คือ ความกตัญญู อริยสัจสี่ และความไม่ประมาท

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทางมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

- 2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันวิสาขบูชาได้
- 2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันวิสาขบูชาได้
- 2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันวิสาขบูชาได้

3. สาระการเรียนรู้

วันวิสาขบูชา

1. ประวัติและความสำคัญของวันวิสาขบูชา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันวิสาขบูชา
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันวิสาขบูชา และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวันวิสาขบูชา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมะและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้นักเรียนประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ยิงเวียนศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้
  - 7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน
  - 7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที่ยว
  - 7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์
 แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

- 7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
- 7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
- 7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย
- 7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป
9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด
10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้
12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาสต่อไป

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันวิสาขบูชา)
2. ชุดการสอน เรื่อง วันวิสาขบูชา
3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
  - สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม
  - สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ
  - สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
  - สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

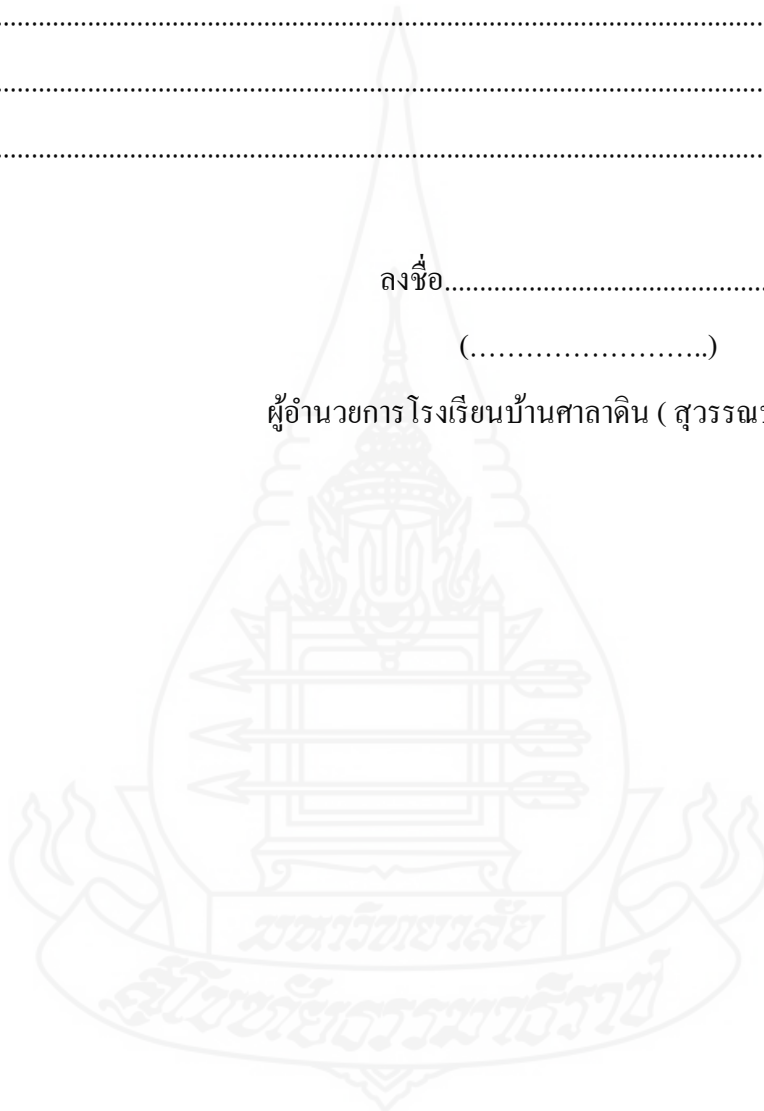
ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

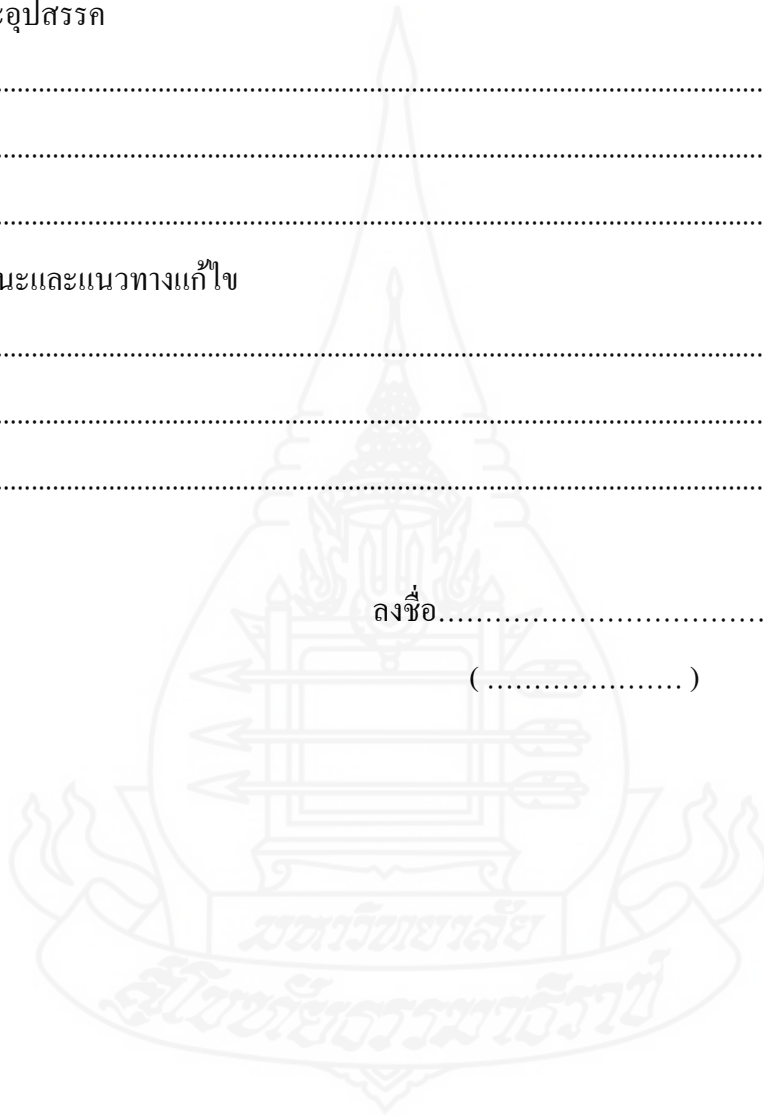
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันวิสาขบูชา

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. วันวิสาขบูชา หมายถึงอะไร ก. การบูชาในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ ข. การบูชาพระจันทร์ ค. การเวียนเทียนตอนกลางคืน ง. การบูชาในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 6 2. วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้ามีอยู่ 3 ประการ ยกเว้นข้อใดไม่ใช่ ก. วันประสูติ ข. วันตรัสรู้ ค. วันแสดงธรรม ง. วันปรินิพพานของพระพุทธเจ้า 3. ถ้าปีใดมีอธิกมาส ก็คือ มีเดือน 8 สองหน ก็เลื่อนไปเป็นเดือนอะไร ก. เดือน 5 ข. เดือน 6 ค. เดือน 7 ง. เดือน 8 4. วันวิสาขบูชานี้มีมาตั้งแต่สมัยใด ก. สมัยอยุธยา ข. สมัยอุทอง ค. สมัยธนบุรี ง. สมัยสุโขทัย	5. วันวิสาขบูชาในประเทศไทยสมัยนั้น ได้แบบอย่างมาจากที่ใด ก. พม่า ข. เวียดนาม ค. ลังกา ง. จีน 6. เพราะเหตุใดประเทศไทยและประเทศลังกาจึงมีความสัมพันธ์ในด้านพระพุทธศาสนา ก. มีอาณาจักรติดต่อกัน ข. พระสงฆ์ในประเทศลังกามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ค. ประเทศลังกามีความสนิทสนมกับกษัตริย์ไทยในสมัยนั้น ง. ประเทศไทยได้ส่งพระไตรปิฎกไปให้ประเทศลังกาเพื่อทำการเผยแผ่ศาสนาต่อไป 7. การประกอบพิธีบูชาพระพุทธเจ้าเป็นการพิเศษเนื่องในวันวิสาขบูชา ทำเพื่ออะไร ก. เพื่อให้พระพุทธศาสนาโด่งดังขึ้น ข. เพื่อให้บุคคลต่างๆในโลกหันมานับถือพระพุทธศาสนามากขึ้น ค. เพื่อน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของพระพุทธเจ้า ง. ไม่มีข้อถูก

8. รัชกาลใดของกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีพระราชประสงค์จะให้ฟื้นฟูการประกอบพิธีวันวิสาขบูชาขึ้นมาใหม่แทน

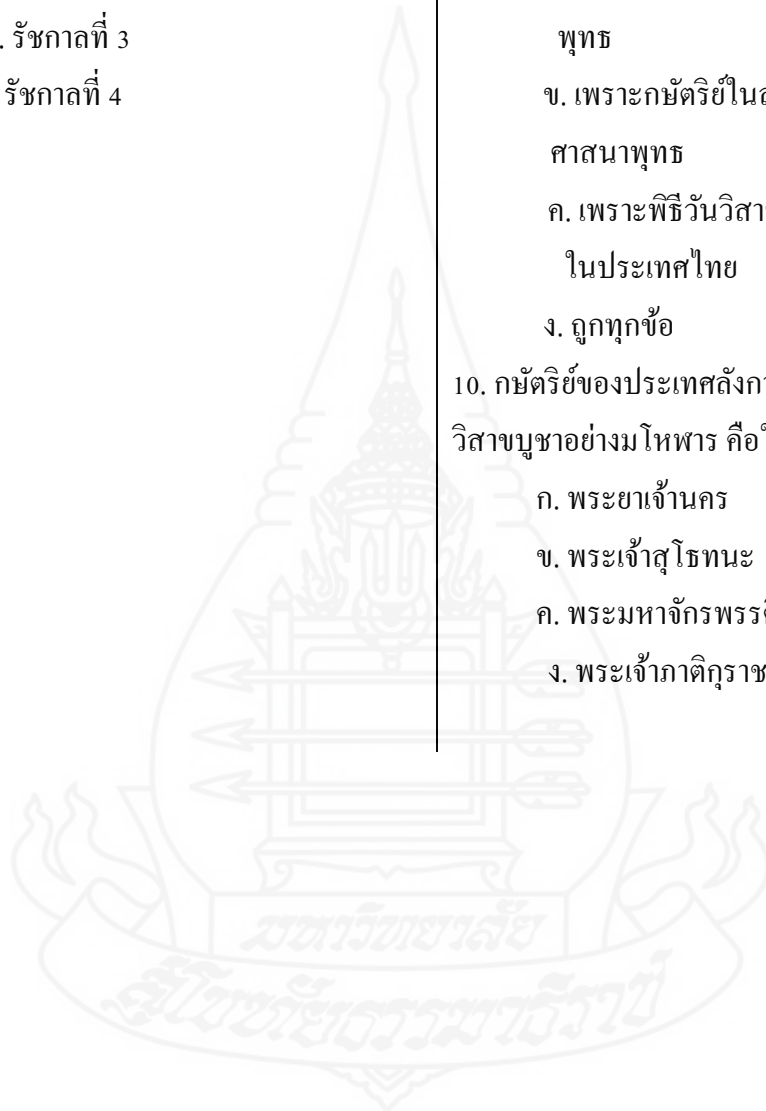
- ก. รัชกาลที่ 1
- ข. รัชกาลที่ 2
- ค. รัชกาลที่ 3
- ง. รัชกาลที่ 4

9. เพราะเหตุใดในสมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น จึงไม่มีหลักฐานในการประกอบพิธีบูชาในวันวิสาขบูชา

- ก. เพราะในช่วงนั้นอำนาจอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์มีมากกว่าศาสนาพุทธ
- ข. เพราะกษัตริย์ในสมัยนั้นไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ
- ค. เพราะพิธีวันวิสาขบูชาไม่ได้เข้ามาในประเทศไทย
- ง. ถูกทุกข้อ

10. กษัตริย์ของประเทศลังกาที่ได้ประกอบพิธีบูชาอย่างมโหฬาร คือใคร

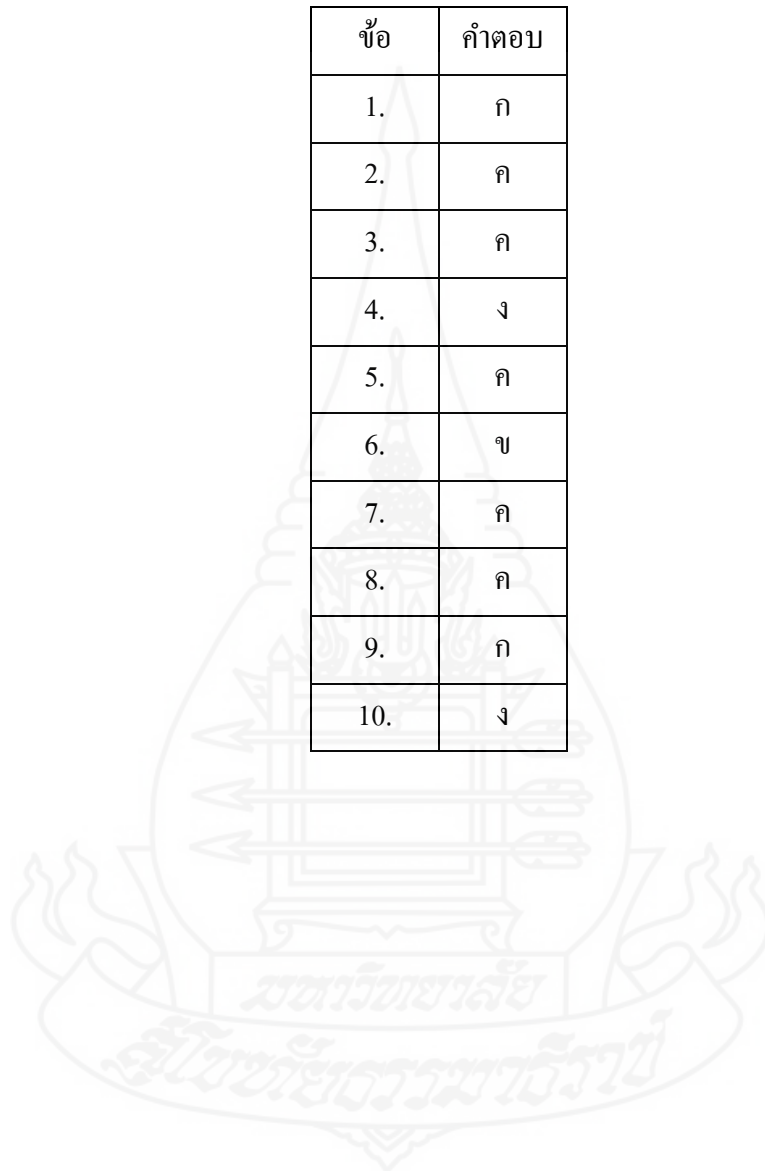
- ก. พระยาเจ้านคร
- ข. พระเจ้าสุริยวงศา
- ค. พระมหาจักรพรรดิ
- ง. พระเจ้าภคิคุราช

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันวิสาขบูชา

ข้อ	คำตอบ
1.	ก
2.	ค
3.	ค
4.	ง
5.	ค
6.	ข
7.	ค
8.	ค
9.	ก
10.	ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม   ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม   เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันอาสาฬหบูชา   เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เนื้อหาว่าด้วยทางสายกลางที่นำไปสู่การบรรลุปรินิพพานซึ่งฤาษีโกณฑัญญะได้บรรลุโสดาปัตติผลแล้ว และทูลขอบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์รูปแรก ที่เป็นประจักษ์พยานในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

- 2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันอาสาฬหบูชาได้
- 2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันอาสาฬหบูชาได้
- 2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันอาสาฬหบูชาได้

3. สารการเรียนรู้

วันอาสาฬหบูชา

1. ประวัติและความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันอาสาฬหบูชา
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันอาสาฬหบูชา และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวัน

อาสาฬหบูชา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมะและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้นั่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ยงเว้นศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้
  - 7.1 เปิดของคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน
  - 7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที้ยว

7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์ แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ

7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย

7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย

7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด

10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้

12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อยไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาส

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันอาสาฬหบูชา)

2. ชุดการสอน เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

- สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม

- สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ

- สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

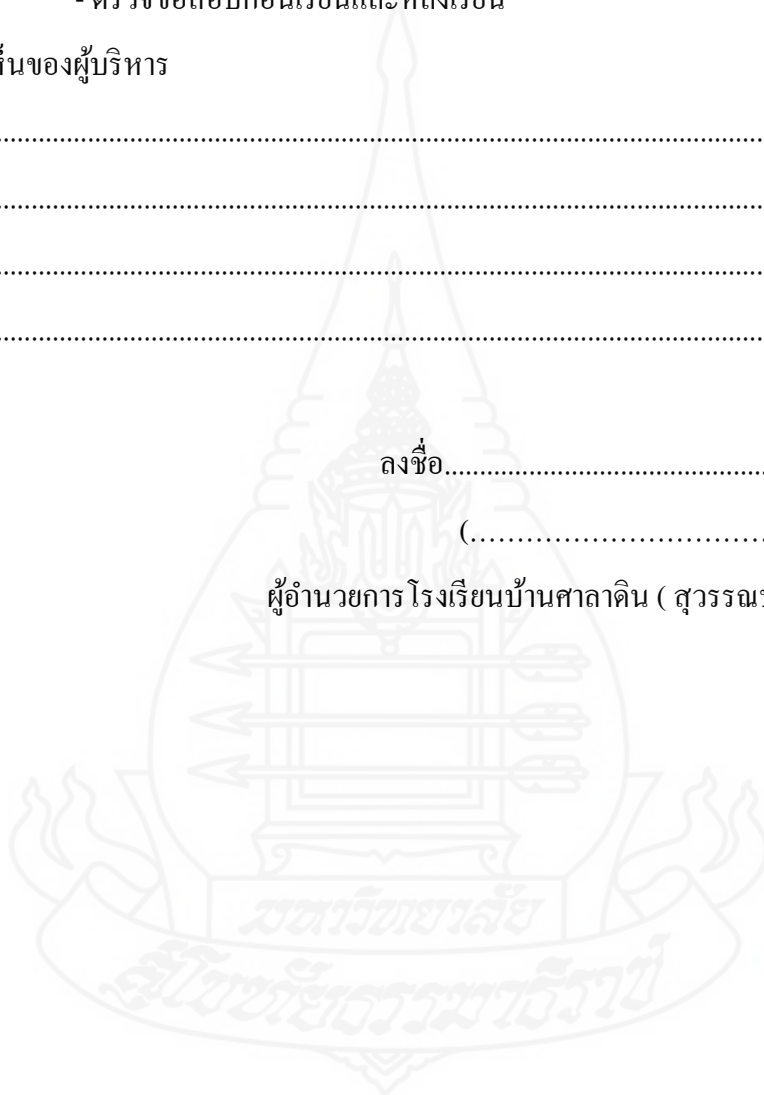
.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

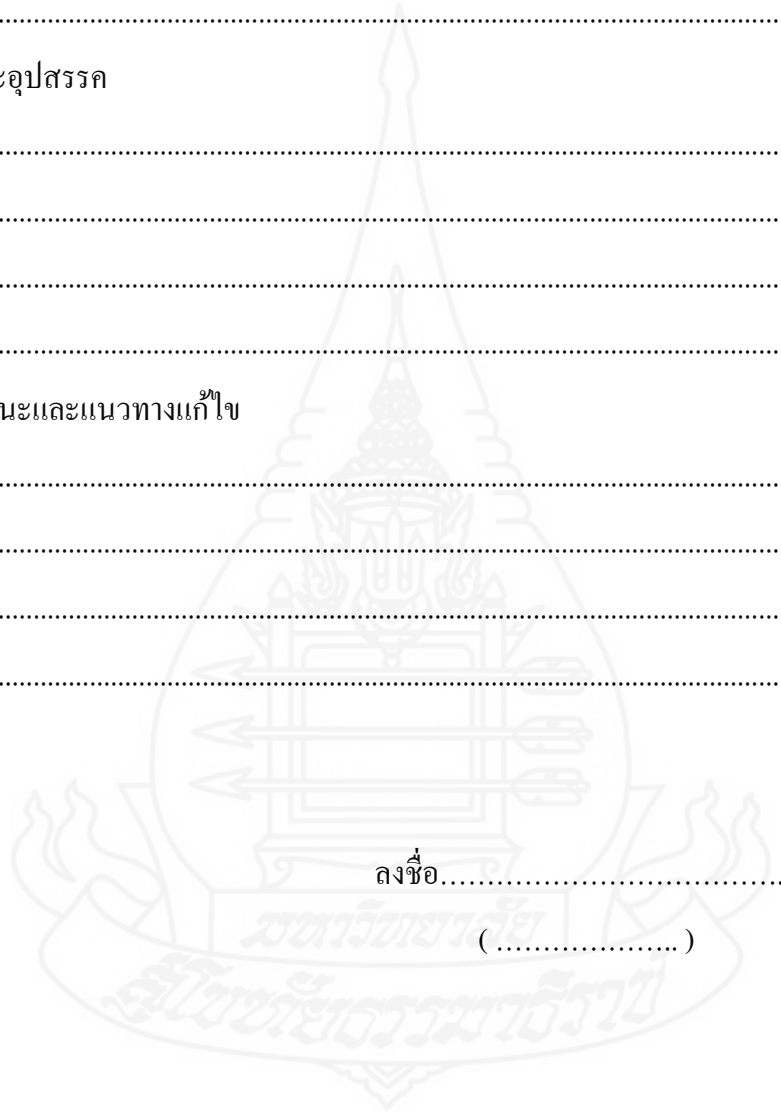
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

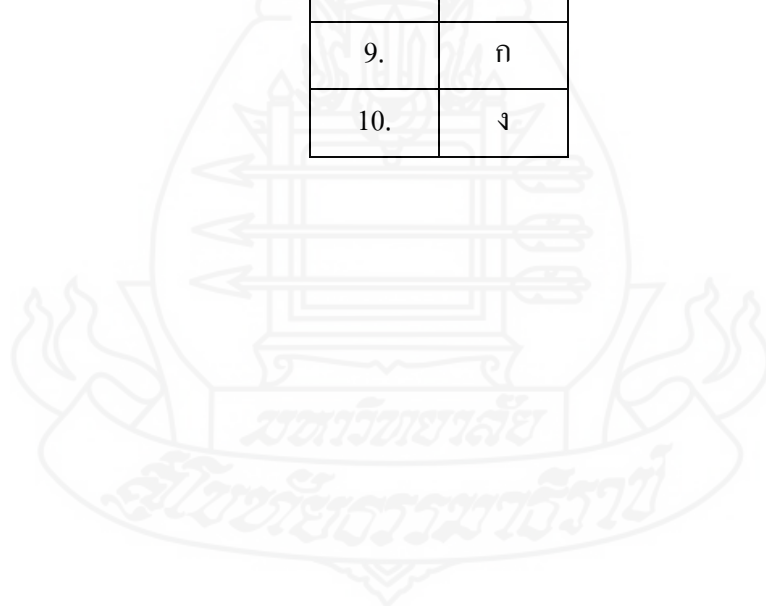
คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันใด ก. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ข. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ค. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ง. วันแรม 15 ค่ำ เดือน 8 2. ข้อใดเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในวันอาสาฬหบูชา ก. เป็นวันแรกที่พระพุทธเจ้าประกาศศาสนา ข. เป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ค. เป็นวันแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ง. เป็นวันที่พระสงฆ์มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย 3. ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา ในข้อใดไม่ถูกต้อง ก. เป็นวันแสดงปฐมเทศนา ข. เป็นวันที่เกิดพระสงฆ์รูปแรก ค. เป็นวันที่พระรัตนตรัยครบบริบูรณ์ ง. เป็นวันจาตุรงคสันนิบาต	4. เพราะเหตุใดการแสดงเทศนาธรรมในวันอาสาฬหบูชาจึงเรียกว่า <u>ปฐมเทศนา</u> ก. เพราะเป็นการแสดงธรรมต่อปัญจวัคคีย์ ทั้ง 5 ข. เพราะเป็นการเทศนาเป็นกัณฑ์แรกของพระพุทธเจ้า ค. เพราะเป็นการแสดงโปรดพระประยูรญาติ ง. เพราะเป็นการแสดงโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ 5. สถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมในวันอาสาฬหบูชาคือที่ใด ก. วัดเวฬุวันมหาวิหาร ข. เมืองกบิลพัสดุ์ ค. ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ง. ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา 6. ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในวันอาสาฬหบูชามีชื่อว่า ก. อริยสัจ 4 ข. โอวาทปาฏิโมกข์ ค. ธรรมจักรกัปปวัตตสูตร ง. อบายมุข 6

7. อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ละทิ้งการเฝ้าดูแลเจ้าชายสิทธัตถะในช่วงบำเพ็ญทุกรกิริยา
- ปัญจวัคคีย์ได้พบผู้ที่เก่งกว่าเจ้าชายสิทธัตถะ
  - ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 แสวงหาทางบรรลุได้เอง
  - เจ้าชายสิทธัตถะทรงแอบหนีปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เพื่อฝึกปฏิบัติในที่สงบ
  - ปัญจวัคคีย์ไม่พอใจที่เจ้าชายสิทธัตถะเลิกทำทุกรกิริยา
8. วันอาสาฬหบูชา เป็นวันสำคัญทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์เหตุใดจึงกล่าวเช่นนั้น
- เป็นวันที่พระสงฆ์ต้องมารวมกัน ณ สถานที่นั้นคหมาย
  - เป็นวันที่พระสงฆ์ต้องมารวมกันเพื่อทำสังคายนาพระไตรปิฎก
  - เป็นวันที่เกิดพระสงฆ์รูปแรกคือ พระอัญญาโกณฑัญญะ
  - เป็นวันที่พระพุทธเจ้าบัญญัติพระวินัยเพื่อให้พระสงฆ์ปฏิบัติตาม
9. ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา มี 3 ประการ ยกเว้น ข้อใด
- เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากการโปรดพุทธมารดา
  - เป็นวันที่สังฆรัตนะเกิดขึ้นครั้งแรกในโลก
  - เกิดรัตนตรัยครบองค์เป็นครั้งแรก
  - เป็นวันที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาธรรมจักรกัปปวัตตสูตร
10. บุคคลใดปฏิบัติตน ไม่ถูกต้อง ในวันอาสาฬหบูชา
- แต่งสวดมนต์ไหว้พระในวันอาสาฬหบูชา
  - ดำตั้งใจระลึกถึงที่มาและความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา
  - สมศรีตั้งใจรักษาศีล 5
  - สมปองชวนสมชายไปล่าสัตว์หลังเวียนเทียน เสร็จแล้ว

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

ข้อ	คำตอบ
1.	ค
2.	ก
3.	ง
4.	ข
5.	ค
6.	ค
7.	ง
8.	ค
9.	ก
10.	ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันเข้าพรรษา เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....ภาคเรียนที่ .....ปีการศึกษา.....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันเข้าพรรษา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์อยู่ประจำที่หรือในวัดแห่งเดียวเป็นเวลา 3 เดือน ไม่จาริกไปสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงเข้าพรรษาจะอยู่ในฤดูฝน คือ แรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึง 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

- 2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันเข้าพรรษาได้
- 2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันเข้าพรรษาได้
- 2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษาได้

3. สาระการเรียนรู้

วันเข้าพรรษา

1. ประวัติและความสำคัญของวันเข้าพรรษา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันเข้าพรรษา
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษา และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวันเข้าพรรษา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้หนึ่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ینگเวียนศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้
  - 7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน
  - 7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที้ยว
  - 7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์
 แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

- 7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
- 7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
- 7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย
- 7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป
9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด
10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้
12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาสต่อไป

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันเข้าพรรษา)
2. ชุดการสอน เรื่อง วันเข้าพรรษา
3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
  - สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม
  - สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ
  - สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
  - สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

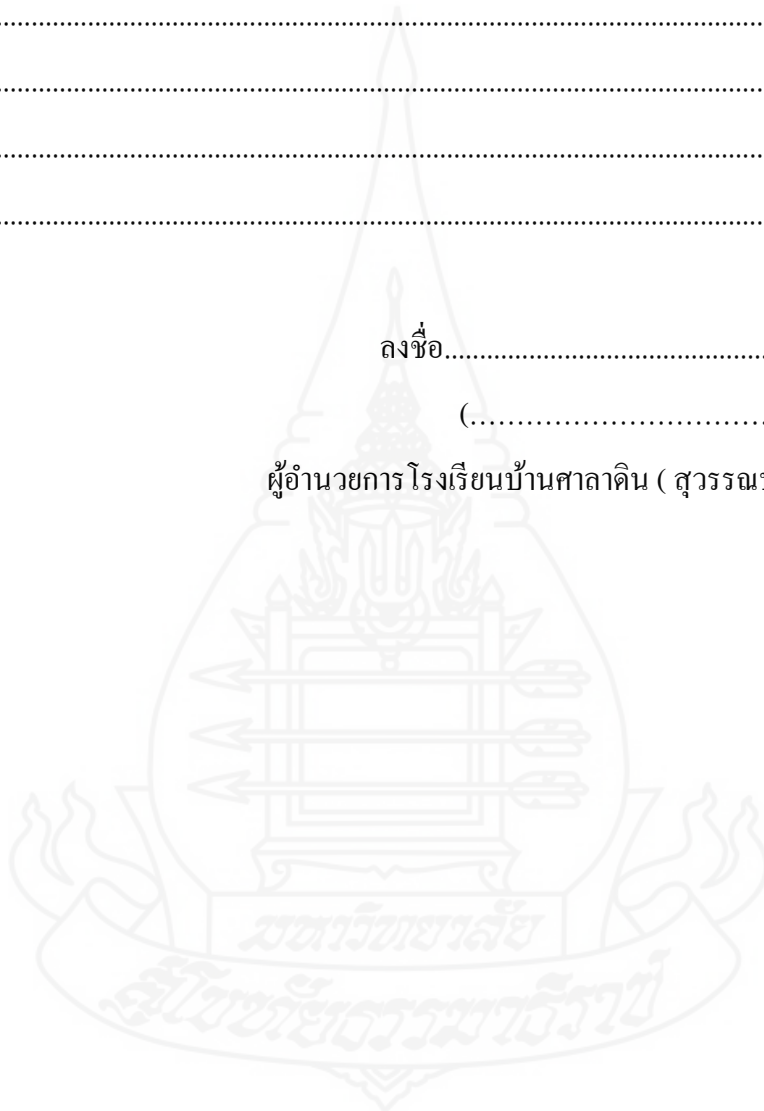
.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

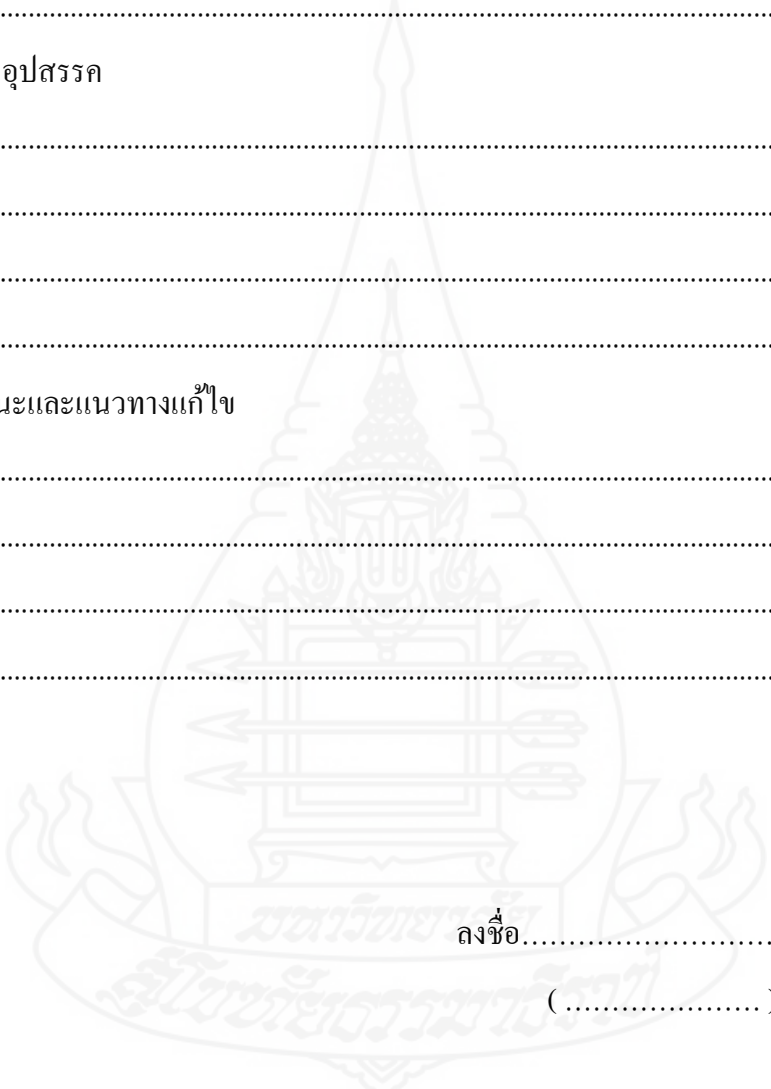
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

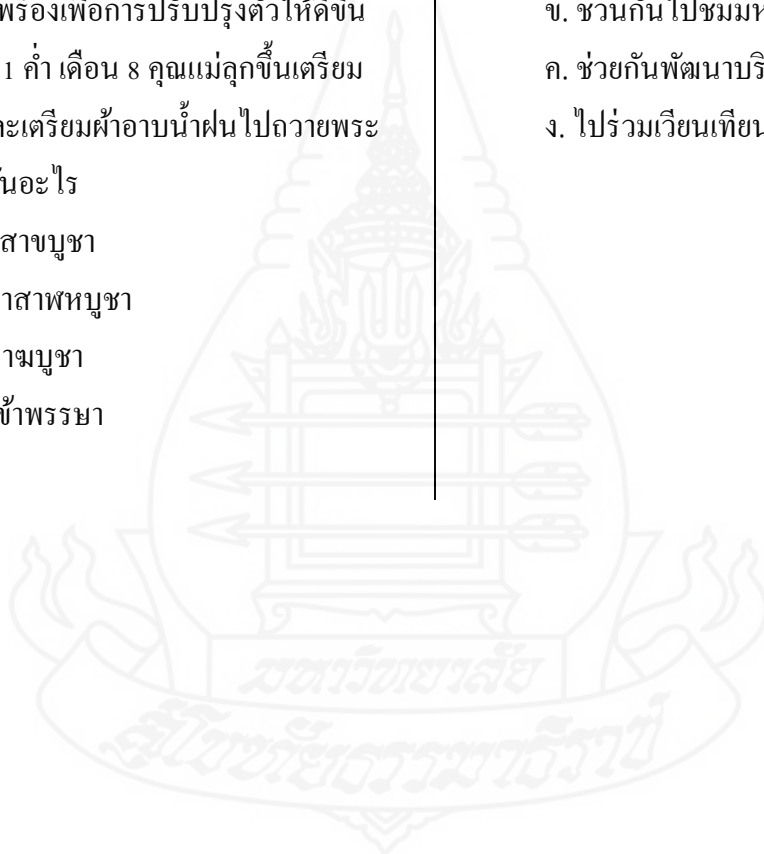
เรื่อง วันเข้าพรรษา

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. เข้าพรรษา ตรงกับวันใด ก. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ข. วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ค. วันแรม 15 ค่ำ เดือน 8 ง. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 2. การเข้าพรรษา คืออะไร ก. การที่พระสงฆ์รวมกันเพื่อทำปริวาสกรรมช่วง 3 เดือนฤดูฝน ข. พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาสต้องอยู่ประจำที่วัดตลอด 3 เดือนในฤดูฝน ค. การที่พระสงฆ์ทุกรูปไม่ไปค้างที่วัดอื่นตลอด 3 เดือนในฤดูฝน ง. การที่พระสงฆ์ไปเหยียบข้าวกล้าในนาของชาวนาเสียหายในช่วงฤดูฝน 3. เนื่องจากชาวนาในสมัยพุทธกาลได้รับความเดือดร้อนจากการจาริกไปของพระสงฆ์โดยไม่หยุดพัก พระพุทธเจ้าจึงทรงแก้ปัญหาด้วยวิธีใด ก. ทรงบัญญัติพระวินัยให้ภิกษุสงฆ์จำพรรษา 3 เดือน ตลอดฤดูฝน ข. เพื่อให้พระสงฆ์ได้ศึกษาพระธรรมวินัยเพื่อจาริกสั่งสอนประชาชนเมื่อออกพรรษา ค. เพื่อให้ประชาชนนำบุตรหลานที่เป็นชายไปบวชเพื่อศึกษาหลักธรรม ง. เพื่อให้ประชาชนได้ฟังธรรมและฝึกปฏิบัติ	4. การมีวันเข้าพรรษาในปัจจุบันมีประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชน คำกล่าวใดไม่สอดคล้อง ก. ให้พระสงฆ์พักผ่อนได้เต็มที่และมีรายได้จากการทำบุญมากขึ้น ข. ให้พระสงฆ์ศึกษาพระธรรมวินัยเพื่อจาริกสั่งสอนประชาชนเพื่อออกฤดูฝน ค. ให้ประชาชนนำบุตรหลานที่เป็นชายไปบวชเพื่อศึกษาหลักธรรม ง. ให้เพื่อให้ประชาชนได้ฟังธรรมและฝึกปฏิบัติธรรมกับพระสงฆ์ที่ตนนับถือ 5. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกิจกรรที่ควรปฏิบัติในวันเข้าพรรษา ก. ร่วมกิจกรรมถวายผ้าอาบน้ำฝน ข. ร่วมกิจกรรมทำเทียนจำนำพรรษา ค. ร่วมกิจกรรมถวายผ้ากฐิน งดอบายมุขต่างๆ ง. ร่วมทำบุญตักบาตร ฟังธรรมเทศนา รักษาอุโบสถศีล 6. ข้อใดเป็นหลักเกณฑ์ที่พระภิกษุสงฆ์ต้องปฏิบัติในช่วงวันเข้าพรรษา ก. สวดปาติโมกข์ทุกครั้งหลังจากทำวัตร ข. งดจาริกจากวัดแล้วศึกษาปฏิบัติธรรม ค. ออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง ง. เดินทางไปเยี่ยมพระภิกษุในถิ่นทุรกันดาร

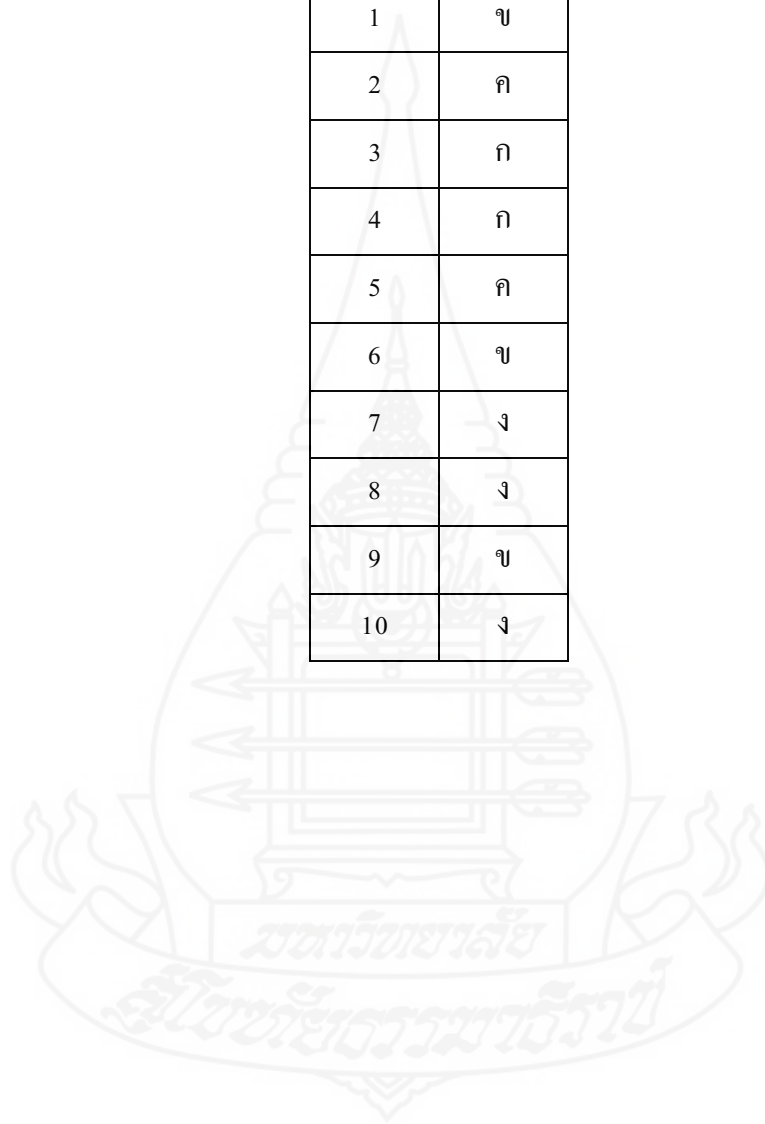
7. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ในการให้ภิกษุสามารถ
ว่ากล่าวตักเตือนกันได้โดยไม่โกรธเคือง
- เพื่อให้ภิกษุได้ระบายความคับข้องใจที่มี
ต่อกันให้หมดสิ้น
  - เพื่อให้ภิกษุผู้ใหญ่ได้ว่ากล่าวตักเตือนภิกษุ
ที่อ่อนพรรษากว่า
  - เพื่อให้ภิกษุได้ฝึกการจับข้อบกพร่องของ
ภิกษุรูปอื่นๆ
  - เพื่อให้ภิกษุที่ถูกว่ากล่าวตักเตือน ได้รู้
ข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น
8. วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 คุณแม่ลูกขึ้นเตรียม
อาหาร และเตรียมผ้าอาบน้ำฝนไปถวายพระ
วันนี้เป็นวันอะไร
- วันวิสาขบูชา
  - วันอาสาฬหบูชา
  - วันมาฆบูชา
  - วันเข้าพรรษา
9. ในช่วงเข้าพรรษามีวัตรปฏิบัติใดดังต่อไปนี้ที่
พระสงฆ์กระทำมิได้
- พัฒนาบริเวณวัด
  - ค้างคืนนอกอาวาส
  - ไปเยี่ยมพระรูปอื่น
  - แสดงพระธรรมเทศนา
10. เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติตนอย่างไรในตอนค่ำ
- จัดงานเฉลิมฉลอง
  - ชวนกันไปชมมหรสพ
  - ช่วยกันพัฒนาบริเวณวัด
  - ไปร่วมเวียนเทียนที่วัด

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันเข้าพรรษา

ข้อ	คำตอบ
1	ข
2	ค
3	ก
4	ก
5	ค
6	ข
7	ง
8	ง
9	ข
10	ง

ศุภณัฎฐ์ที่ 1

วันมาฆบูชา

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 1 วันมาฆบูชา

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

1. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
2. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
3. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
4. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
5. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
7. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
8. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันมาฆบูชา

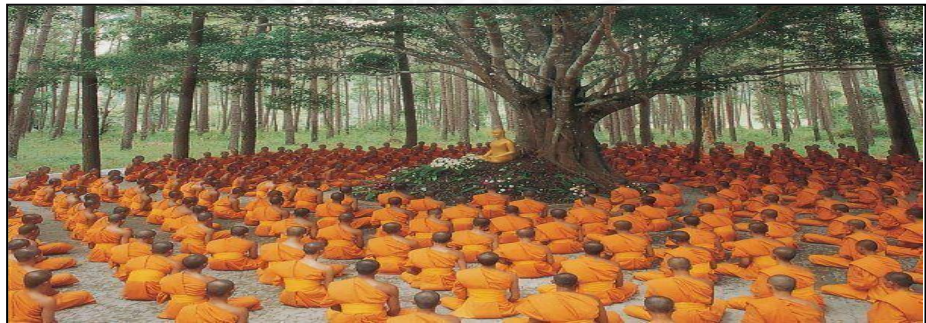
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันมาฆบูชาตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันสำคัญวันหนึ่งในพุทธศาสนา คือ เป็นวันคล้ายวันที่มีการประชุมสังฆสันนิบาตครั้งใหญ่ในพุทธศาสนา ที่เรียกว่า “จาตุรงคสันนิบาต” และเป็นวันที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ในวันนี้พุทธศาสนิกชนไปทำบุญตักบาตรในตอนเช้าและตอนกลางคืนไปเวียนเทียนที่วัดใกล้บ้าน

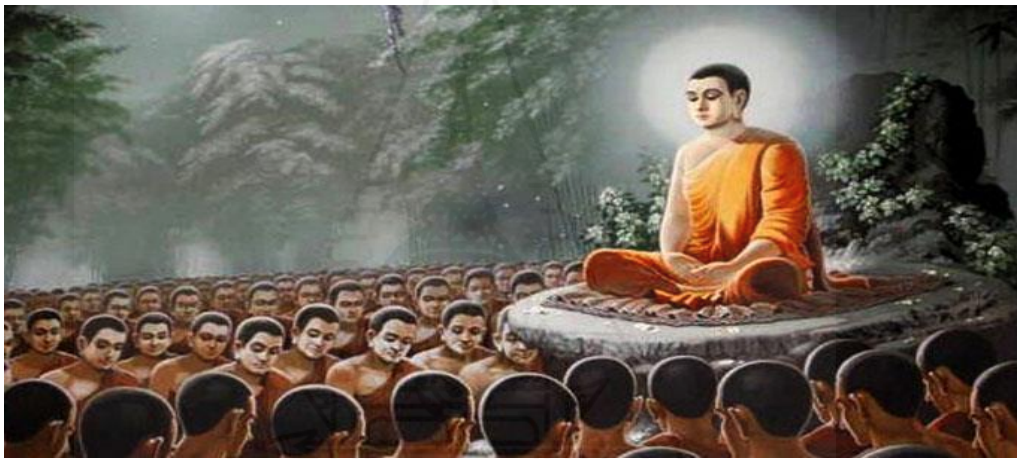
ความสำคัญของวันมาฆบูชา

วันมาฆบูชาเป็นวันที่พุทธศาสนิกชน แสดงความเคารพต่อพระธรรม มาฆะเป็นชื่อของเดือน 3 มาฆบูชาย่อมาจาก มาฆบรูณมีบูชา แปลว่า การบูชาพระในวันเพ็ญเดือน 3 ถ้าปีใดมีเดือนอธิกมาส วันมาฆบูชาก็จะเป็นวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 4 เป็นวันที่มีการประชุมที่เรียกว่า “จาตุรงคสันนิบาต” ซึ่งแปลว่าการประชุมพร้อมกัน 4 ประการ และเป็นวันที่พระพุทธสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดง ”โอวาทปาฏิโมกข์ “ แก่พระสงฆ์สาวกเป็นครั้งแรก ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์

ความเป็นมาของวันมาฆบูชา

วันมาฆบูชาเกิดขึ้น เนื่องมาจากเมื่อพระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่วัดเวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ ในตอนต้นพุทธกาล เมื่อถึงวันมาฆบูชา พระสงฆ์ที่ไปประกาศพระศาสนาในสถานที่ต่าง ๆ ได้กลับมาเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ที่เมืองราชคฤห์ พระพุทธองค์จึงได้ประทานพระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์แก่เหล่าพระสงฆ์เป็นครั้งแรก เพื่อให้พระสงฆ์นำไปประพฤติปฏิบัติสืบไป

<http://www.moomd.com>

จาคุรงคสันนิบาต

คำว่า “จาคุรงคสันนิบาต” แยกศัพท์ได้ดังนี้คือ “จาคุร” แปลว่า 4 “รงค” แปลว่า ส่วน “สันนิบาต” แปลว่า ประชุม ฉะนั้น จาคุรงคสันนิบาตจึงหมายความว่า “การประชุมพร้อมกัน 4 ประการ” ได้แก่

1. เป็นวันเพ็ญเดือน มาฆะ
2. พระสงฆ์ 1,250 รูป มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย
3. พระสงฆ์ที่มาประชุมนั้น ล้วนเป็นพระสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าทรงบวชให้
4. พระสงฆ์ทั้งหมดที่มาประชุม ล้วนแต่เป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น

พระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์

พระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่เหล่าพระสงฆ์ ถือเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีใจความสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ละเว้นความชั่ว พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไม่ให้ทำความชั่วโดยเฉพาะการทำชั่วทางกาย วาจา และใจ เช่นการรักษา ศีล 5
2. ทำความดี พระพุทธเจ้าสอนให้ทำความดี โดยการปฏิบัติตามหลักธรรม
3. ทำจิตใจให้ผ่องใส ได้แก่การฝึกจิตให้บริสุทธิ์อย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันมาฆบูชา

การปฏิบัติกิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน มีดังนี้

1. ทำบุญตักบาตร
2. ไปวัดเพื่อปฏิบัติธรรม รักษาศีลและฟังพระธรรมเทศนา
3. ไปเวียนเทียนที่วัด
4. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
5. ประดับตกแต่งอาคารด้วยธงชาติ ธงเสมาธรรมจักรและจุดประทีปโคมไฟ

<http://www.th.wikipedia.org>

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันมาฆบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้สมบูรณ์ถูกต้อง

1.ความสำคัญของวันมาฆบูชา

1. วันมาฆบูชาตรงกับวันใด.....
2. ถ้าปีนั้นเป็นปีที่มี 8 สอนหน หรือ ปৌธิกมาส วันมาฆบูชาตรงกับวันใด.....
3. วันมาฆบูชาเป็นวันที่มีการประชุมที่เรียกว่า.....

2.ความเป็นมาของวันมาฆบูชา

1. วันมาฆบูชาเกิดขึ้นครั้งแรกที่ไหน.....
2. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมใดเป็นครั้งแรก.....
3. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าจึงประทานพระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์.....

3.วันจาตุรงคสันนิบาต

1. วันเพ็ญเดือนมาฆะตรงกับ.....
2. พระสงฆ์ที่มาประชุมในวันเพ็ญเดือนมาฆะมีลักษณะอย่างไร.....
3. จาตุรงคสันนิบาตหมายความว่า.....

4.พระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์

1. พระธรรมที่เป็นหัวใจของศาสนาพุทธคือ.....
2. พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์แก่ใคร.....
3. ธรรมโอวาทปาฏิโมกข์มีอะไรบ้าง.....

บัตรเฉลย

1.ความสำคัญของวันมาฆบูชา

1. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3
2. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4
3. จาคูรงคสันนิบาต

2.ความเป็นมาของวันมาฆบูชา

1. วัดเวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์
2. พระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์
3. เพื่อให้พระสงฆ์นำไป ประพฤติ ปฏิบัติสืบไป

3.วันจาคุรงคสันนิบาต

1. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3
2. พระอรหันต์ทั้งหมดและเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าบวชให้
3. การประชุมพร้อมกัน 4 ประการ

4.พระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์

1) พระธรรมโอวาทปาฏิโมกข์	3)	- ละเว้นความชั่ว
2) พระสงฆ์		- ทำความดี
		- ทำจิตใจให้ผ่องใส

5.กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันมาฆบูชา

- 1) ทำบุญตักบาตร
- 2) ไปวัดเพื่อปฏิบัติธรรม รักษาศีลและฟังพระธรรมเทศนา
- 3) ไปเวียนเทียนที่วัด
- 4) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- 5) ประดับตกแต่งอาคารด้วยธงชาติ ธงเสมาธรรมจักรและจุดประทีปโคมไฟ

ศูนย์ที่ 2

วันวิสาขบูชา

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชาอนุกุล)

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 2 วันวิสาขบูชา

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

9. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
10. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
11. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
12. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
13. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
14. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
15. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
16. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

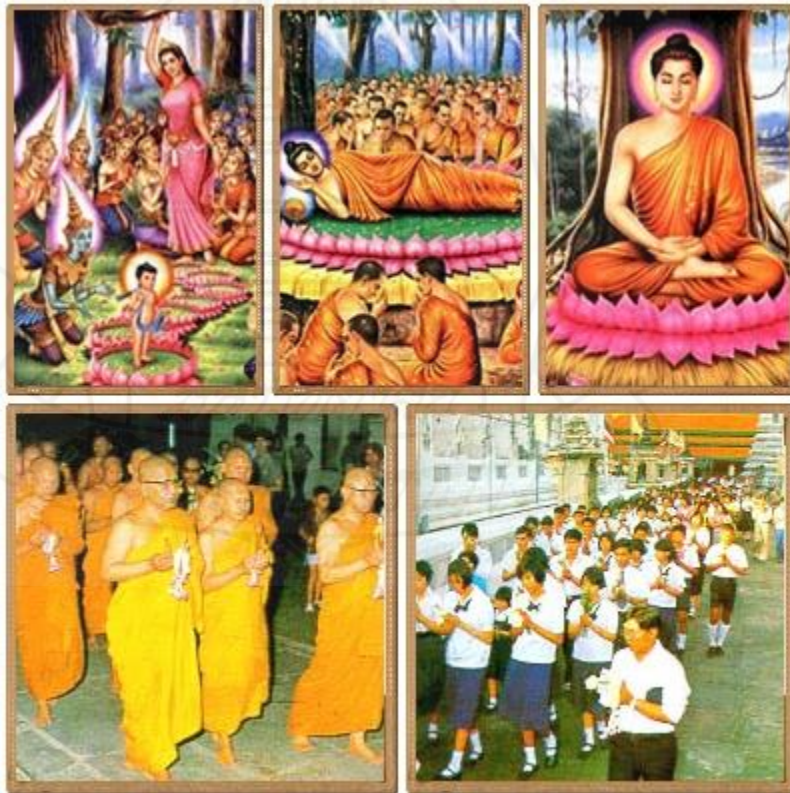
บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันวิสาขบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เวียนมาบรรจบครบอีกครั้งหนึ่งในวันและเดือนเดียวกัน คือ วันเพ็ญเดือนวิสาขะ หรือวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 จึงถือว่าเป็นวันสำคัญของพระพุทธเจ้า หลักธรรมอันเนื่องมาจากวัน วิสาขบูชา คือ ความกตัญญู อริยสัจสี่ และความไม่ประมาท ในวันที่พุทธศาสนิกชนไปทำบุญตักบาตรในตอนเช้าและตอนกลางคืน ไปเวียนเทียนที่วัดใกล้บ้าน

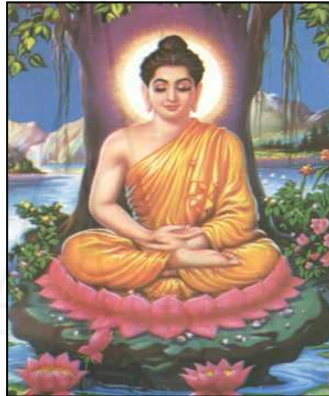

ความสำคัญของวันวิสาขบูชา

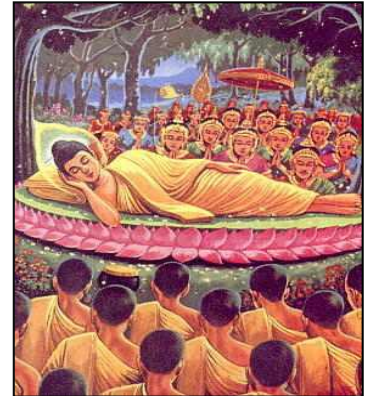
วันวิสาขบูชา ตรงกับวันเพ็ญเดือน 6 ของทุกปี ถ้าปีใดมีอธิกมาสคือ เดือน 8 สองหนก็เลื่อนไปเป็นวันเพ็ญ เดือน 7 วันวิสาขบูชาถือว่าเป็นวันคล้ายวันประสูติ วันตรัสรู้ และวันปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

ประสูติ

ตรัสรู้

ปรินิพพาน

ความเป็นมาของวันวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญยิ่งทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ คือเกิด ได้ตรัสรู้ คือสำเร็จ ได้ปรินิพพาน คือ ดับ เกิดขึ้นตรงกันทั้ง 3 คราวคือ

1. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติที่พระราชอุทยานลุมพินีวัน ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับเทวทหะ เมื่อเช้าวสันศุกร์ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีกอ ก่อนพุทธศักราช 80 ปี

2. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้าเมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา ณ ไร่ศรีมหาโพธิ์ ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ในตอนเช้ามืดวันพุธ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีระกา ก่อนพุทธศักราช 45 ปี หลังจากออกผนวชได้ 6 ปี ปัจจุบันสถานที่ตรัสรู้แห่งนี้เรียกว่า พุทธคยา เป็นตำบลหนึ่งของเมืองคยา แห่งรัฐพิหารของอินเดียนับว่าเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ยิ่งที่เหตุการณ์ทั้ง 3 เกี่ยวกับวิถีชีวิตของพระพุทธเจ้า

3. หลังจากตรัสรู้แล้วได้ประกาศพระศาสนา และโปรดเวไนยสัตว์ ได้ 80 พรรษา ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อวันอังคาร ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีมะเส็ง ณ สาลวโนทยาน ของมัลลกะศรัย เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ (ปัจจุบันอยู่ในเมืองกุสินคร) แคว้นอุตรประเทศ ประเทศอินเดีย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีช่วงระยะเวลาห่างกันนับเวลาหลายสิบปี บังเอิญเกิดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 6 ดังนั้นเมื่อถึงวันสำคัญ เช่นนี้ ชาวพุทธทั้งภุชชังและบรรพชิตได้พร้อมใจกันประกอบพิธีบูชาพระพุทธองค์เป็นการพิเศษ เพื่อน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณ พระปัญญาธิคุณ และพระบริสุทธิคุณ ของพระองค์ท่าน ผู้เป็นดวงประทีปของโลก

ธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้

อริยสัจ 4 หรือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ได้แก่

1. ทุกข์ คือ ความลำบาก ความไม่สบายกายไม่สบายใจ
2. สมุทัย คือ เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
3. นิโรธ คือ ความดับทุกข์ และ
4. มรรค คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งทุกข์

ทั้ง 4 ข้อนี้ถือเป็นสังขธรรม เรียกว่า อริยสัจ เพราะเป็นสิ่งที่พระอริยเจ้าทรงค้นพบเป็นสังขธรรมชั้นสูง ประเสริฐกว่าสังขธรรมสามัญทั่วไป

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันวิสาขบูชา

การปฏิบัติกิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนในวันวิสาขบูชา มีดังนี้

1. ทำบุญตักบาตร การกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล
2. ไปวัดเพื่อปฏิบัติธรรม ฟังพระธรรมเทศนา
3. ไปเวียนเทียนร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. จัดแสดงนิทรรศการ ประวัตินี้ หรือเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับวันวิสาขบูชา
5. ประดับธงชาติตามอาคารบ้านเรือน วัดและสถานที่ราชการ

ภาพกิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันวิสาขบูชา

<http://www.trueguru.truelife.com>

<http://www.watprayoon.org>

<http://www.watprayoon.org>

<http://www.dmc.t>

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันวิสาขบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันวิสาขบูชา

1. วันวิสาขบูชาตรงกับวัน.....
2. ถ้าปีนั้นเป็นปีที่มี 8 สONGหน หรือปีอธิกมาส วันวิสาขบูชาตรงกับวันใด.....
3. วันวิสาขบูชาเป็นวันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งทางพระพุทธศาสนา คือ.....

ความเป็นมาของวันวิสาขบูชา

1. เจ้าชายสิทธัตถะประสูติที่ไหน.....
2. เจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเมื่อมีพระชนมายุ ใดกี่ปี.....
3. พระพุทธเจ้าปรินิพพานเมื่อมีพระชนมายุได้ 80 พรรษาที่เมืองไหน.....

ธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้

1. ธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ เรียกว่า.....
2. อริยสัจ 4 ได้แก่.....
3. สัจธรรมทั้ง 4 ข้อ หรือเรียกอย่างหนึ่งว่า.....

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันวิสาขบูชา

1. ให้นักเรียนอธิบายถึงกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในวันวิสาขบูชามาพอเข้าใจ.....
- .....
- .....
- .....

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันวิสาขบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันวิสาขบูชา

1. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
2. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7
3. วันประสูติ วันตรัสรู้ และ วันปรินิพพาน

ความเป็นมาของวันวิสาขบูชา

1. ลุมพินีวันระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์ กับเทวทหะ
2. 35 พรรษา
3. เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ

ธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้

1. เรียกว่า อริยสัจ 4
2. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค
3. เรียกว่า อริยสัจ

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันวิสาขบูชา

หมายเหตุ ให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

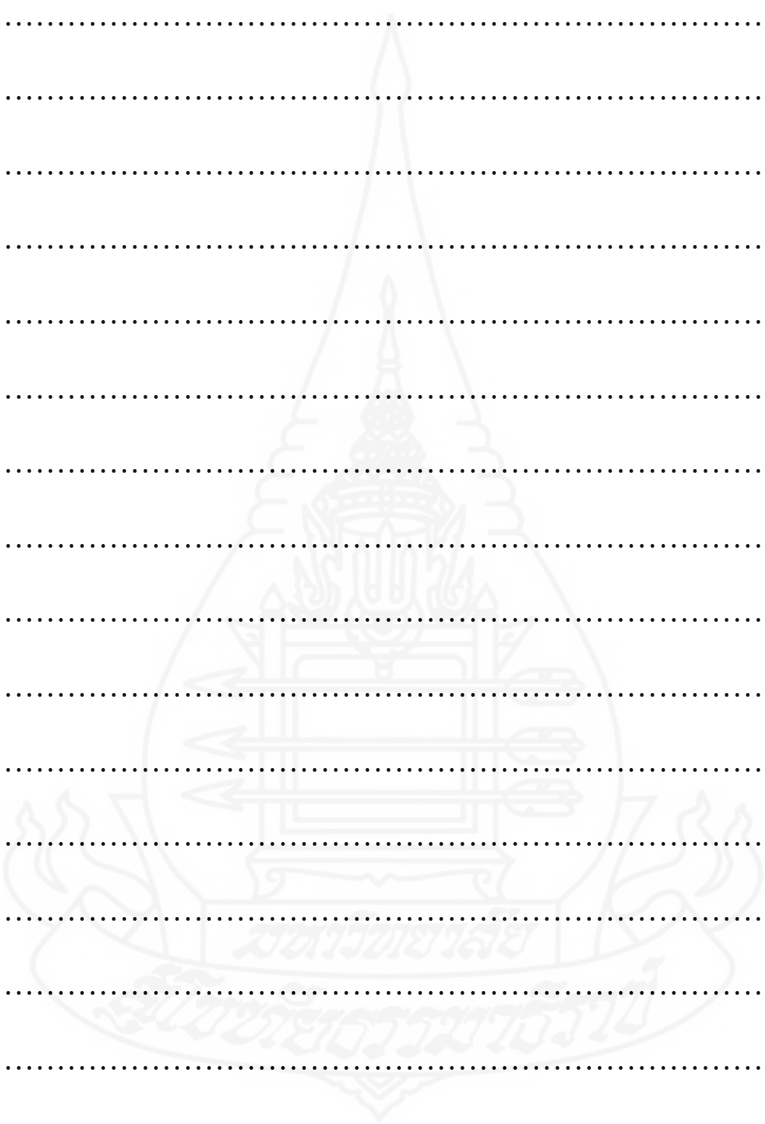
.....

.....

.....

.....

.....

ศูนยที่ 3

วันอาสาฬหบูชา

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 3 วันอาสาฬหบูชา

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

17. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
18. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
19. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
20. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
21. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
22. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
23. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
24. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เนื้อหาว่าด้วยทางสายกลางที่นำไปสู่การบรรลุปรินิพพานซึ่งฤาษีโกณฑัญญะได้บรรลุโศคาปัตติผลแล้ว และทูลขอบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์รูปแรก ที่เป็นประจักษ์พยานในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา

วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันเพ็ญ (ขึ้น 15 เดือน 8) ของทุกปี เป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก หลังจากตรัสรู้ได้ 2 เดือน โดยแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ได้แก่พระโกณฑัญญะ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ และพระอัสสชิ ที่ป่าอิสิปตมฤคทายวัน เมืองพาราณสี แคว้นมคธ จนพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรมและขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา จึงถือว่า วันนี้มีพระรัตนตรัยครบองค์สามบริบูรณ์ครั้งแรกในโลก คือ มีทั้งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ซึ่งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นก่อนพุทธศักราช 45 ปี

ความเป็นมาของวันอาสาฬหบูชา

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเป็นครั้งแรกหลังจากที่ได้ตรัสรู้ เรียกว่า ปฐมเทศนา ซึ่งพระธรรมที่ทรงแสดงในวันนี้ต่อมามีชื่อรวมเรียกว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร โดยทรงแสดงโปรดเบญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตมฤคทายวัน เมื่อเทศนาจบ พระโกณฑัญญะ ก็ได้ดวงตาเห็นธรรม และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ประทานอุปสมบทให้ ด้วยวิธีที่เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา พระโกณฑัญญะ จึงได้เป็น พระอริยสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา ต่อมาพระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ และพระอัสสชิ ก็ได้ดวงตาเห็นธรรม และได้อุปสมบทตามลำดับ

ฉัฒมจกัถัปวัถนสุถร

ฉัฒมจกัถัปวัถนสุถร แผลว่ สุถรขงการหมุณวงลือแห่งพระชรรรม ความสำคัญขงการปฐุมเทศนา มีหลักชรรรมสำคัญ 2 ประการได้แก่

1. มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง เป็นข้อปฏิบัติที่กลางๆถูกต้องและเหมาะสมที่จะให้บรรลุถึงจุดหมายได้ คือ

ก. การหมกมุ่นในความสุขทางกาย มัวเมาในรูป รส กลิ่น เสียง

ข. การสร้างควมลำบากแก่ตน ดำเนินชีวิตอย่างเลื่อนลอย

ดังนั้น เพื่อละเว้นห่างจากการปฏิบัติทางสุดเหล่านี้ ต้องใช้ทางสายกลาง ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตด้วยปัญญา โดยมีหลักปฏิบัติเป็นองค์ประกอบ 8 ประการเรียกว่ามรรคมืองค์ 8 ได้แก่

1. สัมมาทิฎฐิ เห็นชอบ คือ ฐู้เข้าใจถูกต้องเห็นตามที่เป็นจริง
2. สัมมาสังกัปปะ คำริชอบ คือคิดสุจริตตั้งใจทำสิ่งที่ดีงาม
3. สัมมาวาจา เจรจาชอบ คือ กล่าวคำสุจริต
4. สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ คือ ทำการที่สุจริต
5. สัมมาอาชีวะ อาชีพชอบ คือประกอบอาชีพที่สุจริต
6. สัมมาวายามะ พยายามชอบ คือ เพียรละชั่วบำเพ็ญดี
7. สัมมาสติ ระลึกรชอบ คือ ทำการด้วยจิตสำนึกเสมอ
8. สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ คือ คุมจิตใจให้แน่วแน่นมั่นคงไม่ฟุ้งซ่าน

2. อริยสัจ 4 แผลว่ ความจริงอันประเสริฐ ได้แก่

1. ทุกข์	3. นิโรธ
2. สมุทัย	4. มรรค

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอาสาฬหบูชา

การปฏิบัติกิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนในวันอาสาฬหบูชา มีดังนี้

1. ตั้งแต่เช้ามีคสวคมนตรี ไหว้พระทำจิตใจให้สงบ
2. ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า
3. รักษาศีลและปฏิบัติธรรม
4. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
5. ประดับธงชาติและธงเสมาธรรมจักรตามอาคารบ้านเรือน

<http://www.veerasilp.ac.th/pictureinpansa54/index.htm>

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้สมบูรณ์ถูกต้อง

1.ความสำคัญของวันวิสาขบูชา

1. วันอาสาฬหบูชาตรงกับวันใด.....
2. วันอาสาฬหบูชาเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศอะไร.....
3. จงบอกชื่อของพระปัจจุวัคคีย์ทั้ง 5 ได้แก่.....

2.ความเป็นมาของวันอาสาฬหบูชา

1. พระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมครั้งแรกชื่อว่าอะไร.....
2. ผู้ที่ขออุปสมบทต่อพระพุทธเจ้าองค์แรกในพระพุทธศาสนาชื่อใคร.....
3. พระสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าอุปสมบทให้เรียกว่าอย่างไร.....

3.ธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้

1. ธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ เรียกว่า.....
2. อริยสัจ 4 ได้แก่.....
3. สัจธรรมทั้ง 4 ข้อ หรือเรียกอย่างหนึ่งว่า.....

4.กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันวิสาขบูชา

นักเรียนเคยปฏิบัติกิจกรรมใดบ้างในวันมาฆบูชา.....

.....

.....

.....

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง วันอาสาฬหบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา

1. วันขึ้น 15 ค่ำ คีตวัน 8
2. พระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก หลังจาก
ตรัสรู้ได้ 2 เดือน
3. พระโกณฑัญญะ พระพระวโปะ
พระภัททิยะ พระมหานามะ และพระอัสสชิ

2.ความเป็นมาของวันอาสาฬหบูชา

1. รัมจักกัปปวัตตนสูตร
2. พระโกณฑัญญะ
3. เอหิภิกขุอุปสัมปทา

ธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้

- 1) สูตรของการหมั่นวงล้อแห่งพระธรรม
- 2) * มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง
* อริยสัจ 4
- 3) ความจริงอันประเสริฐ

5.กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอาสาฬหบูชา

- 1) ทำบุญตักบาตร
- 2) ไปวัดเพื่อปฏิบัติธรรม รักษาศีลและฟังพระธรรมเทศนา
- 3) ไปเวียนเทียนที่วัด
- 4) บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- 5) ประดับตกแต่งอาคารด้วยธงชาติ ธงเสมาธรรมจักรและจุดประทีปโคมไฟ

ศูนย์ที่ 4

วันเข้าพรรษา

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 4 วันเข้าพรรษา

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

25. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
26. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
27. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
28. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
29. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
30. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
31. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
32. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 4 เรื่อง วันเข้าพรรษา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันเข้าพรรษา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์อธิฐานอยู่ประจำที่หรือในวัดแห่งเดียวเป็นเวลา 3 เดือน ไม่จาริกไปสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงเข้าพรรษาจะอยู่ในฤดูฝน คือ แรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึง 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี

<http://www.nattanonearth.blogspot...>

ความสำคัญของวันเข้าพรรษา

วัน เข้าพรรษา เป็นวันสำคัญในพุทธศาสนาวันหนึ่ง ที่พระสงฆ์อธิษฐานว่าจะพักประจำอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ตลอดระยะเวลาฤดูฝนที่มีกำหนดเป็นระยะเวลา 3 เดือน ตามที่พระธรรมวินัยบัญญัติไว้ โดยไม่ไปค้างแรมที่อื่น หรือที่เรียกติดปากกันโดยทั่วไปว่า จำพรรษา ("พรรษา" แปลว่า ฤดูฝน, "จำ" แปลว่า อยู่) พิธีเข้าพรรษานี้ถือเป็นศาสนพิธีสำหรับพระภิกษุโดยตรง ละเว้นไม่ได้ ไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม เริ่มนับตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี และสิ้นสุดลงในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 หรือวันออกพรรษา

ความเป็นมาของวันเข้าพรรษา

ในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติพระวินัยให้พระสงฆ์สาวกอยู่ประจำพรรษา เหล่าภิกษุสงฆ์จึงต่างพากันออกเดินทางเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่างๆ โดยไม่ย่อท้อทั้งในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝน ต่อมาชาวบ้านได้พากันติเตียนว่า พวกสมณะไม่ยอมหยุดพักสัญจรแม้ในฤดูฝน ในขณะที่นักบวชในศาสนาอื่น พากันหยุดเดินทางในช่วงฤดูฝน การที่พระภิกษุสงฆ์จาริกไปในที่ต่างๆ แม้ในฤดูฝน อาจเหยียบย่ำข้าวกล้าของชาวบ้านได้รับความเสียหาย หรืออาจไปเหยียบย่ำโคนสัตว์เล็กสัตว์น้อยที่ออกหากินจนถึงแก่ความตาย เมื่อพระพุทธเจ้าทราบเรื่อง จึงได้วางระเบียบให้ภิกษุประจำอยู่ที่วัดเป็นเวลา 3 เดือน พระสงฆ์ที่เข้าจำพรรษาแล้วจะไปค้างแรมที่อื่นไม่ได้ แต่ถ้าหากเดินทางออกไปแล้วและไม่สามารถกลับมาในเวลาที่กำหนด คือ ก่อนรุ่งสว่าง ก็จะถือว่าพระภิกษุรูปนั้น "ขาดพรรษา"

แต่หากมีกรณีจำเป็นบางอย่าง พระภิกษุผู้จำพรรษาสามารถไปค้างที่อื่นได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการขาดพรรษา แต่ก็จะต้องกลับมาภายในระยะเวลาไม่เกิน 7 วัน ก็คือ

1. การไปรักษาพยาบาลภิกษุ หรือบิดามารดาที่เจ็บป่วย
2. การไปรับภิกษุสามเณรที่อยากจะสึกมิให้สึกได้
3. การไปเพื่อกิจธุระของคณะสงฆ์ เช่น การไปหาอุปกรรมมาซ่อมกุฏิที่ชำรุด
4. หากทายกนิมนต์ไปทำบุญ ก็ไปฉลองศรัทธาในการบำเพ็ญกุศลของเขาได้

ประเภทของการเข้าพรรษา

การเข้าพรรษาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

บุริมพรรษา (เขียนอีกอย่างว่า บุริมพรรษา) คือ การเข้าพรรษาแรก เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 (สำหรับปีอธิกมาส คือ มีเดือน 8 สองหน จะเริ่มในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 หลัง) จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 หลังจากออกพรรษาแล้ว พระที่อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือน ก็มีสิทธิที่จะรับกฐินซึ่งมีช่วงเวลาเพียงหนึ่งเดือน นับตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12

ปัจฉิมพรรษา คือ การเข้าพรรษาหลัง ใช้ในกรณีที่พระภิกษุต้องเดินทางไกลหรือมีเหตุสุดวิสัย ทำให้กลับมาเข้าพรรษาแรกในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ไม่ทัน ต้องรอไปเข้าพรรษาหลัง คือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 9 แล้วจะไปออกพรรษาในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งเป็นวันหมดเขตทอดกฐินพอดี ดังนั้นพระภิกษุที่เข้าปัจฉิมพรรษาจึงไม่มีโอกาสได้รับกฐิน แต่ก็ได้พรรษาเช่นเดียวกับพระที่เข้าบุริมพรรษาเหมือนกัน

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนในวันเข้าพรรษา

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชน มีดังนี้

1. การถวายผ้าอาบน้ำฝน
2. ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า
3. รักษาศีลและปฏิบัติธรรม
4. ถวายเทียนพรรษาแก่พระภิกษุสงฆ์
5. งดเสพสุรา และงดการฆ่าสัตว์

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 4 เรื่อง วันเข้าพรรษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้สมบูรณ์ถูกต้อง

1.ความสำคัญของวันเข้าพรรษา

- 1.วันเข้าพรรษาดตรงกับวันใด.....
2. วันเข้าพรรษาเป็นวันที่พระสงฆ์ได้อธิษฐานว่าอย่างไร.....
3. จำพรรษา แปลว่าอะไร.....

ความเป็นมาของวันเข้าพรรษา

- 1.วันเข้าพรรษาดตรงกับฤดูอะไร.....
- 2.กำหนดให้ภิกษุจำพรรษามีกำหนดกี่เดือน.....
- 3.พระภิกษุสงฆ์ที่มีความจำเป็นจะต้องไปค้างที่อื่นได้โดยที่ต้งไม่เกิน.....วัน
จึงจะถือว่าภิกษุนั้นไม่ขาดพรรษา

ประเภทของการเข้าพรรษา

1. ุริมพรรษา คือ.....
2. ปัจฉิมพรรษา คือ.....
3. พระภิกษุที่เข้าปัจฉิมพรรษา มีโอกาสที่ได้รับพรรษาเช่นกัน แต่ จะไม่ได้รับอะไรในวันนี้.....

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนในวันเข้าพรรษา

- 1.ในวันเข้าพรรษานักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร.....
- 2.ในวันเข้าพรรษานักเรียนจะช่วยพัฒนาวัดอย่างไร.....
- 3.ในวันเข้าพรรษานักเรียนควรแต่งกายอย่างไรเมื่อ ไปทำบุญที่วัด.....

<http://www.reg4.pwa.co.th>

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 4 เรื่อง วันเข้าพรรษา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันเข้าพรรษา

- 1) วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี
- 2) พระสงฆ์อธิษฐานว่าจะพักประจำอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ตลอดระยะเวลาฤดูฝนที่มีกำหนดเวลา 3 เดือน ตามที่พระธรรมวินัยบัญญัติไว้
- 3) "พรรษา" แปลว่า ฤดูฝน, "จำ" แปลว่า อยู่

ความเป็นมาของวันเข้าพรรษา

- 1) ฤดูฝน
- 2) 3 เดือน
- 3) 7 วัน

ประเภทของวันเข้าพรรษา

1. การเข้าพรรษาแรก เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
2. การเข้าพรรษาหลัง เริ่มตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 9 จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12
3. กฐินพรรษา

การปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนในวันเข้าพรรษา

1. เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร รักษาศีล ฟังเทศน์และเวียนเทียนที่วัด
2. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัด เช่น เก็บขยะ
3. แต่งกายเรียบร้อยและสำรวม

ศูนยที่ 5

ศูนยถำรอง

นายชงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

- 1.เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
- 2.เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
- 3.อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
- 4.ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
- 5.แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
- 6.ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
- 7.เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
- 8.เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์สำรวจ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน ณ วัดพระพุทธฉาย สระบุรี

ประเพณีตักบาตรข้าวต้มลูกโยน ณ วัดพระพุทธฉาย สระบุรีเป็นประเพณีที่สืบทอดมาเป็นเวลานาน จัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ของทุกปี ซึ่งปีนี้ตรงกับวันที่ 31 ตุลาคม 2555 กิจกรรมจะประกอบด้วย การทำบุญตักบาตร ด้วยข้าวต้มลูกโยน ชมขบวนแห่ข้าวต้มลูกโยน การแสดงเหตุการณ์จำลองพระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ โดยมีเทวดา นางฟ้าตามส่งเสด็จทางบันไดสวรรค์ การรำถวายอย่างสวยงาม ตระการตา ตามวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ยังมีการประกวดการทำข้าวต้มลูกโยน

ขบวนแห่ข้าวต้มลูกโยน

ผู้เฒ่าผู้แก่ผู้ใจบุญ

<http://www.tlcthai.com/travel/10154/>

ประเพณีตักบาตรเทโว ๑ วันออกพรรษา (ตักบาตรข้าวต้มลูกโยน)

เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีซึ่งมีมาแต่โบราณกาล ผสมผสานให้เป็นสื่อปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนจะได้ปลูกฝัง ความรัก ความกตัญญู ต่อพ่อแม่ซึ่งมีพระพุทธเจ้าเป็นแบบอย่างที่พระองค์เสด็จจำพรรษาในเทวโลกชั้น ดาวดึงส์แสดงพระอภิธรรมปิฎก เพื่อตอบแทนคุณของพุทธมารดา ที่ได้เลี้ยงดูมา และได้ปลูกฝังความสามัคคี ความมีน้ำใจ เสียสละ ในการร่วมกันจัดงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อนึ่งเพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววัดพระพุทธฉายซึ่งเป็น โบราณสถานสำคัญของ จังหวัดสระบุรี ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

ข้าวต้มลูกโยน

<http://www.tlcthai.com/travel/10154/>

บัตรคำถาม

ศูนย์สำรอง เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ตรงกับวันใด ก. วันวิสาขบูชา ข. วันอาสาฬหบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันมาฆบูชา	4.” ไม่ทำความชั่ว ทำความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ “ สัมพันธ์กับข้อใด ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา
2. หลักธรรมข้อใดที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงในวันมาฆบูชา ก. โอวาทปาฏิโมกข์ ข. อริยสัจ 4 ค. ธรรมคัมภีร์ครองโลก ง. ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร	5. ข้อใดกล่าวถึงความสำคัญในวันวิสาขบูชา ก. แสดงธรรมแก่พุทธมารดา ข. พระพุทธเจ้าทรงออกผนวช ค. คล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ง. แสดงโอวาท 3 แก่พระสาวก 1,250 รูป
3. วัน “ จาตุรงคสันนิบาต “ คือวันตามข้อใด ก. วันวิสาขบูชา ข. วันมาฆบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา	6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าโดยตรงมากที่สุด ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา

7. พิธีเวียนเทียนไม่ได้มีปฏิบัติในวันใด

- ก. วันมาฆบูชา
- ข. วันวิสาขบูชา
- ค. วันออกพรรษา
- ง. วันอาสาฬหบูชา

8. ในขณะที่นักเรียนเวียนเทียนรอบพระอุโบสถในวันสำคัญนั้นนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก.คุยกับเพื่อนเบาๆขณะที่เวียนเทียน
- ข.ระลึกถึง คุณพระพุทธรูป พระธรรม และ พระสงฆ์
- ค.กล่าวคำอาราธนาศีลแล้วค่อยเวียนเทียน
- ง.จุดประทัดและดอกไม้ไฟให้เป็นพุทธบูชา

9.กิจกรรมใดที่ไม่ควรปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- ก. การถวายผ้ากฐิน
- ข. การงดเว้นอบายมุข
- ค. การฟังพระธรรมเทศนา
- ง. การเวียนเทียนเป็นพุทธบูชา

10.เทียนที่ใช้ในการถวายพระสงฆ์ เรียกว่าเทียนอะไร

- ก. เทียนลายไทย
- ข.เทียนแกะสลัก
- ค.เทียนจ่านำพรรษา
- ง.เทียนเข้าพรรษา

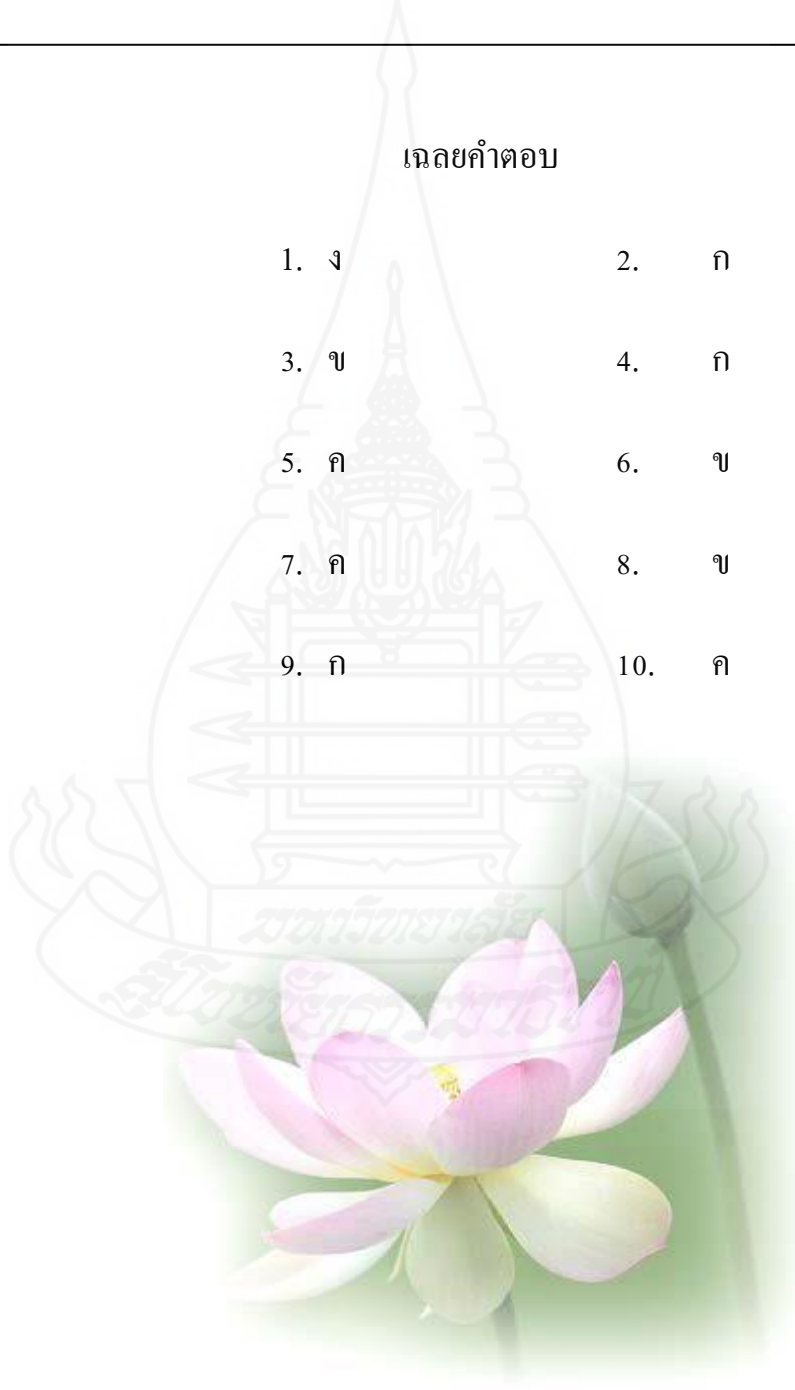
บัตรเฉลย

ศูนย์สำรวจ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เฉลยคำตอบ

1. ง	2. ก
3. ข	4. ก
5. ค	6. ข
7. ค	8. ข
9. ก	10. ค

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างคู่มือครูการใช้ชุดการสอนที่ 5 -8 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8
เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การใช้ชุดการสอน
เรื่อง

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1

เรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

ช่วงชั้นที่ 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชุดการสอน

เรื่อง

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ช่วงชั้นที่ 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นายธงชัย นิคปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

คำนำ

การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ มีขั้นตอนตามลำดับ จะข้ามขั้นตอนไม่ได้ เป็นการจัดการเรียนแบบกลุ่ม ระบบหมุนเวียน โดยจัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดทำคู่มือการใช้ชุดการสอนขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนได้ศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หวังว่าคู่มือการใช้ชุดการสอนจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

๗๑

นายธงชัย นิตปราณี

คำชี้แจง

คู่มือการใช้ชุดการสอนเล่มนี้ ได้เรียบเรียงจัดทำขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับชุดการสอน ครูผู้สอนจะต้องศึกษาคู่มือเล่มนี้ให้ละเอียดถี่ถ้วน ก่อนที่จะนำชุดการสอนไปใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง ซึ่งจะมีผลให้การจัดการเรียนการสอนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

คู่มือการใช้ชุดการสอนเล่มนี้ มีเนื้อหาสาระประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ส่วนประกอบของชุดการสอน
2. การใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
3. แผนภูมิการใช้ชุดการสอน
4. แผนภูมิการจัดชั้นเรียน
5. แผนการจัดการเรียนรู้
6. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
7. เฉลยข้อทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

ส่วนประกอบต่างๆเหล่านี้ ครูจะได้ศึกษารายละเอียด ต่อไป

นายธงชัย นิตปราณี

สารบัญ

	หน้า
- ส่วนประกอบของชุดการสอน	1
- การใช้ชุดการสอน	3
- แผนภูมิการใช้ชุดการสอน	6
- แผนภูมิการจัดชั้นเรียน	7
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	8
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	13
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	15
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	16
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	21
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	23
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	24
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	29
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	31
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	32
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	37
- เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	39

ส่วนประกอบของชุดการสอน

ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ก่อตั้งสำหรับบรรจุชุดการสอน
2. คู่มือครู มีรายละเอียด ดังนี้
  - 2.1 คำชี้แจงการใช้ชุดการสอน
  - 2.2 สิ่งที่คุณครูต้องเตรียมและสิ่งที่คุณนักเรียนต้องเตรียม
  - 2.3 แผนภูมิการใช้ชุดการสอน
  - 2.4 แผนผังการจัดชั้นเรียน
  - 2.5 แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละศูนย์และสื่อ

ประกอบการสอน

- 2.6 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2.7 เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
3. ซองกิจกรรมของแต่ละศูนย์ย่อย ประกอบด้วย

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันออกพรรษา ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง	จำนวน	9	แผ่น
บัตรเนื้อหา	จำนวน	9	แผ่น
บัตรคำถาม	จำนวน	9	แผ่น
บัตรเฉลย	จำนวน	9	แผ่น

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันเทโวโรหณะ ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง	จำนวน	9	แผ่น
บัตรเนื้อหา	จำนวน	9	แผ่น
บัตรคำถาม	จำนวน	9	แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น
 ศูนย์ที่ 3 วันอัฐมีบูชา ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรเนื้อหา จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

ศูนย์ที่ 4 วันธรรมสวนะ ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรเนื้อหา จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

ศูนย์สำรอง ประกอบด้วย

บัตรคำสั่ง จำนวน 9 แผ่น

บัตรคำถาม จำนวน 9 แผ่น

บัตรเฉลย จำนวน 9 แผ่น

4.แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 50 ชุด ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับ
 แบบทดสอบในกลุ่มมือครู เตรียมไว้เพื่อให้นักเรียนได้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

การใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

ชุดการสอนนี้จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ 4 ศูนย์ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 ศูนย์และศูนย์สำรอง 1 ศูนย์ โดยเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเท่ากับจำนวนศูนย์การเรียนรู้หลัก แล้วให้เข้าศึกษาและทำกิจกรรมเป็นกลุ่มในศูนย์นั้นๆ ยกเว้นศูนย์สำรองมีไว้เพื่อให้กลุ่มที่เรียนเร็วได้เข้าไปทำกิจกรรม เมื่อศึกษาและทำกิจกรรมเสร็จในศูนย์หนึ่งแล้วก็เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์ต่อไป หมุนเวียนไปจนครบทุกศูนย์การเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้เตรียมชุดการสอน เตรียมจัดชั้นเรียน เตรียมสื่อและอุปกรณ์เป็นที่เลี้ยงคอยดูแลและให้การช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

1. จัดชั้นเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ (ดูแผนผังการจัดชั้นเรียน)
2. ครูต้องศึกษาเนื้อหาและกิจกรรมของชุดการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
3. จัดชุดการสอนไว้ให้เรียบร้อยครบถ้วน โดยการตรวจสอบของกิจกรรมประจำศูนย์ให้ครบถ้วน
4. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
5. ชี้แจงการทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์และวิธีเปลี่ยนศูนย์ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน
6. ในช่องที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูควรสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิดและถูกต้อง
7. ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูควรระมัดระวังเรื่องการพูด ไม่ควรพูดเสียงดังเกินไปถ้านักเรียนคนใดหรือกลุ่มใดมีปัญหา ควรเข้าไปแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
8. ก่อนที่นักเรียนจะเปลี่ยนศูนย์ ครูควรย้ำให้นักเรียนเก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและถูกต้อง

9. การเปลี่ยนศูนย์ต้องแนะนำให้เปลี่ยนอย่างมีระบบ
10. หลังจากนักเรียนทุกกลุ่มได้เรียนครบทุกศูนย์แล้ว ควรให้มีการสรุปเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด
11. ควรเก็บกระดาษคำตอบและแบบฝึกปฏิบัติของนักเรียนให้เป็นระบบเพื่อตรวจดูว่านักเรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้
12. ถ้านักเรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ ครูควรนัดซ่อมเสริมด้วยชุดการสอนที่เตรียมไว้
13. ถ้านักเรียนขาดเรียน ครูควรจัดชุดการสอนไว้ให้นักเรียนได้เรียนเป็นรายบุคคล
14. การดำเนินการสอนมีขั้นตอน ดังนี้
  - 14.1 ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนที่เตรียมไว้ในชุดการสอน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน
  - 14.2 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเสนอสื่อและนำเสนอสนทนา ให้นักเรียนอภิปรายและถามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน แล้วชี้แจงวิธีการเรียนในแต่ละศูนย์และวิธีเปลี่ยนศูนย์ให้นักเรียนเข้าใจ
  - 14.3 ขั้นปฏิบัติการกิจกรรมการเรียน
    - 1) แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มเท่าๆกัน โดยให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง เด็กอ่อน อยู่ปนกันทุกกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม แล้วให้นั่งประจำศูนย์
    - 2) ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม
    - 3) ให้ประธานกลุ่มเปิดซองกิจกรรมและแจกบัตรคำสั่งให้สมาชิกทุกคนและอ่านให้เข้าใจ
    - 4) ให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัด

14.4 ชั้นสรุปบทเรียน โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาของบทเรียนที่เรียนมาทั้งหมด ครูคอยเสริมในส่วนที่บกพร่อง

14.5 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ถ้านักเรียนได้คะแนนต่ำจนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูควรชี้แจงและจัดซ่อมเสริมในโอกาสต่อไปสิ่งที่ครูต้องเตรียม

1.เตรียมห้องเรียน โดยจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้
2.เตรียมชุดการสอน โดยตรวจสอบชุดการสอน ส่วนประกอบของชุดการสอนให้เรียบร้อย

3. เตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้ครบถ้วน

4. เตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน

สิ่งที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

ครูควรชี้แจงให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

1.เมื่อแบ่งกลุ่มและเข้าประจำศูนย์เรียบร้อยแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมและบันทึกกิจกรรมและสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานตอนสรุปบทเรียนขั้นสุดท้าย

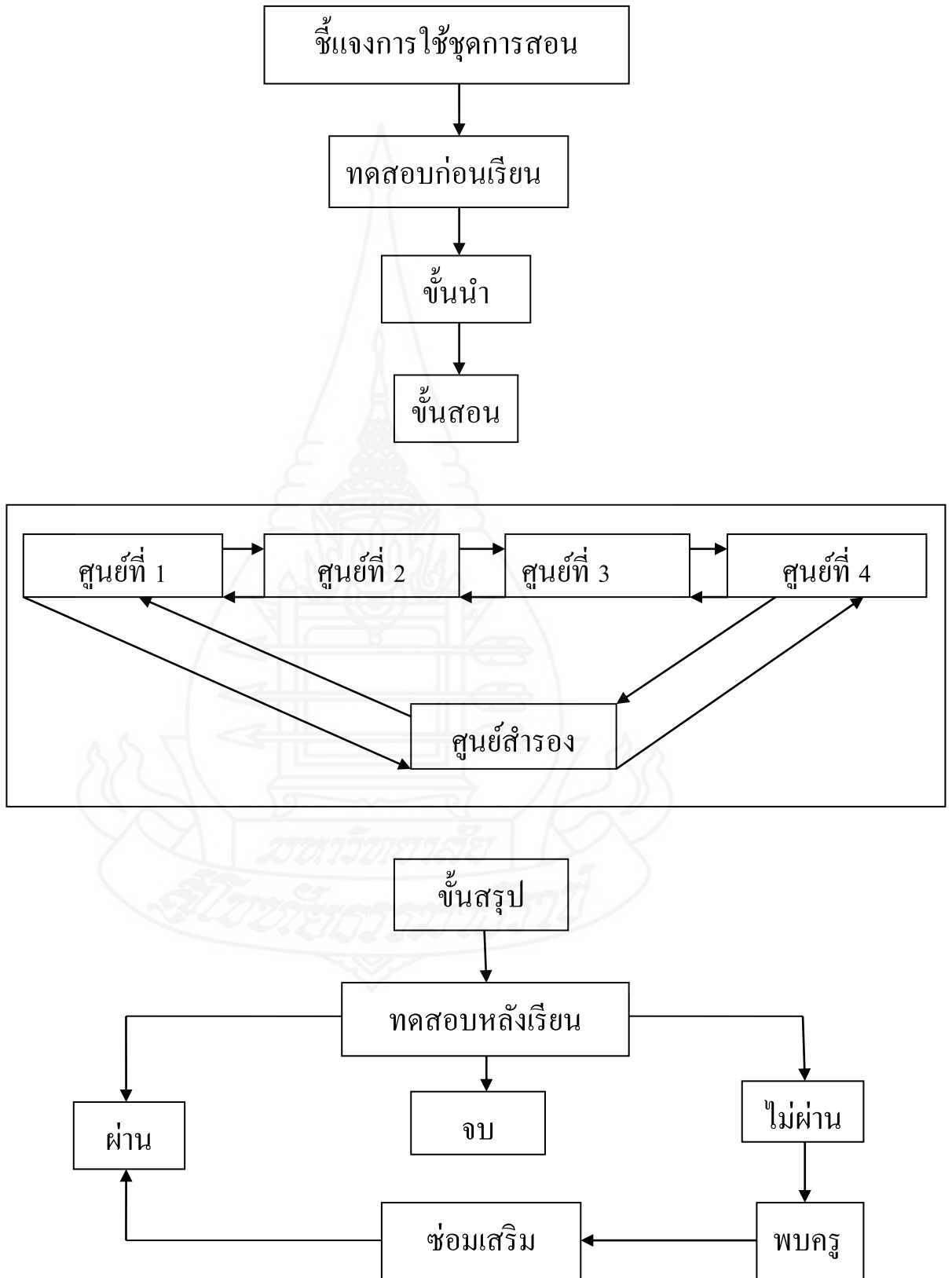
2.อ่านบัตรคำสั่งและปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัด

3. ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมให้ครบทุกขั้นตอน

4. ก่อนเปลี่ยนศูนย์ต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ใส่ซองให้เรียบร้อย

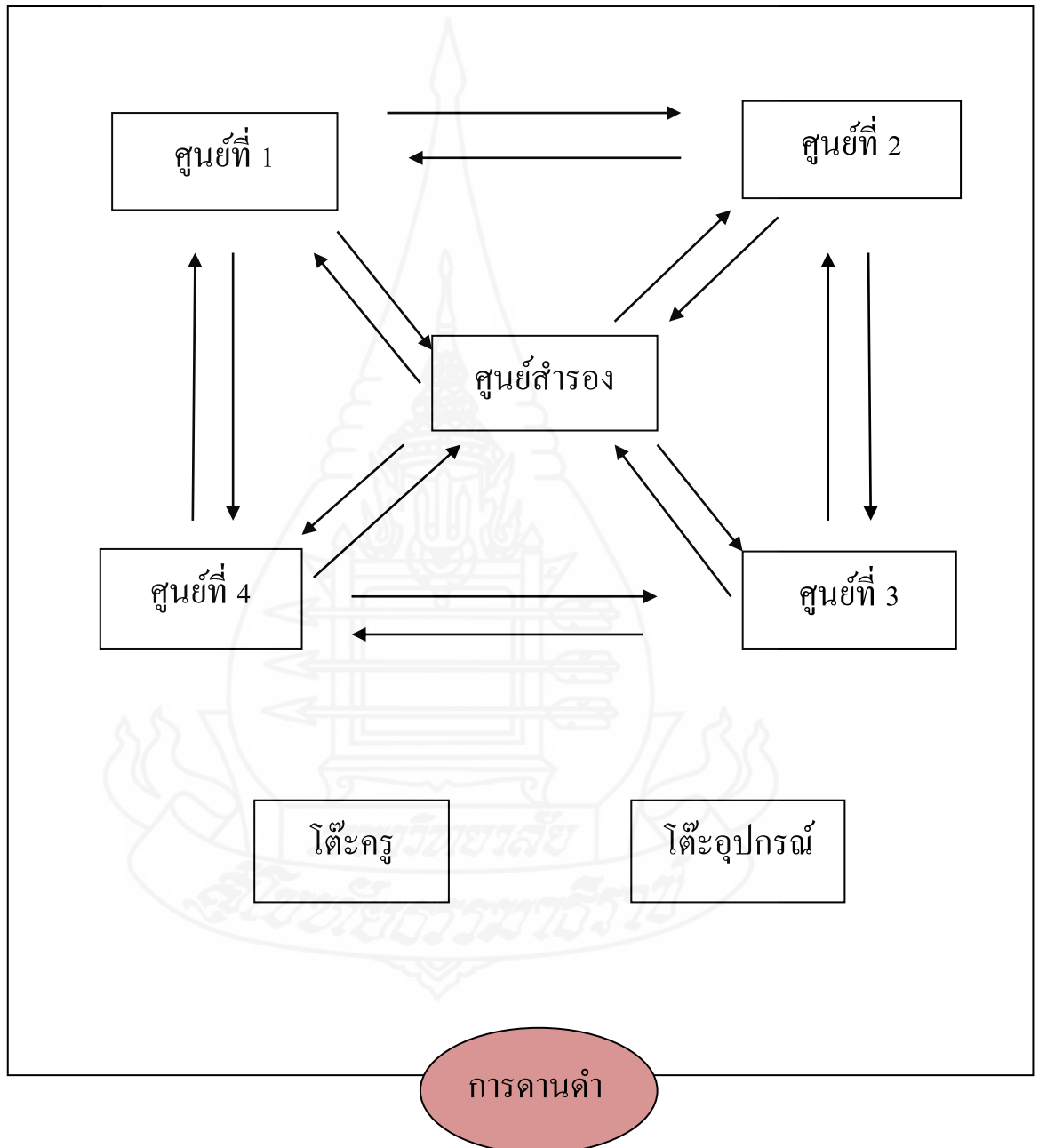
5. นักเรียนต้องตั้งใจทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้ทันตามเวลาที่กำหนด

แผนภูมิการใช้ชุดการสอน

แผนภูมิการจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียน จัดแบบศูนย์การเรียนรู้

หมายเหตุ การเปลี่ยนศูนย์ ถ้าทุกกลุ่มประกอบกิจกรรมเสร็จพร้อมกัน ก็เปลี่ยนศูนย์พร้อมกันจนครบทุกศูนย์ ถ้ามีกลุ่มใดเสร็จก่อนก็ให้เข้าเรียนในศูนย์สำรอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันออกพรรษา เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันออกพรรษาเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์ออกจากจำพรรษา หรือการอยู่ประจำที่ตลอดฤดูฝนเป็นระยะเวลา 3 เดือนต่อจากนี้ไปพระภิกษุสงฆ์ก็สามารถจาริกไปในที่ต่างๆและค้างแรมในที่อื่นได้ ในวันออกพรรษานี้มีการทำ ปวารณาในหมู่พระภิกษุสงฆ์ คือให้พระภิกษุสงฆ์ทำปวารณาแทนการทำอุโบสถสังฆกรรมยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกัน ต่างรูปต่างกล่าวคำปวารณา ตามลำดับอาวุโส

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันออกพรรษาได้

2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษาได้

2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันออกพรรษาได้

3. สารการเรียนรู้

วันออกพรรษา

1. ประวัติและความสำคัญของวันออกพรรษา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษา
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันออกพรรษา และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวันออก

พรรษา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน

2. นำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมะและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ

5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้นั่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ยงเว้นศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์

6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา

7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้

7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน

7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เทียว

7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์ แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ

7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย

7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย

7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด

10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้

12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อยไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาส

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันออกพรรษา)

2. ชุดการสอน เรื่อง วันออกพรรษา

3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

- สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม

- สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ

- สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านศาลาดิน(สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

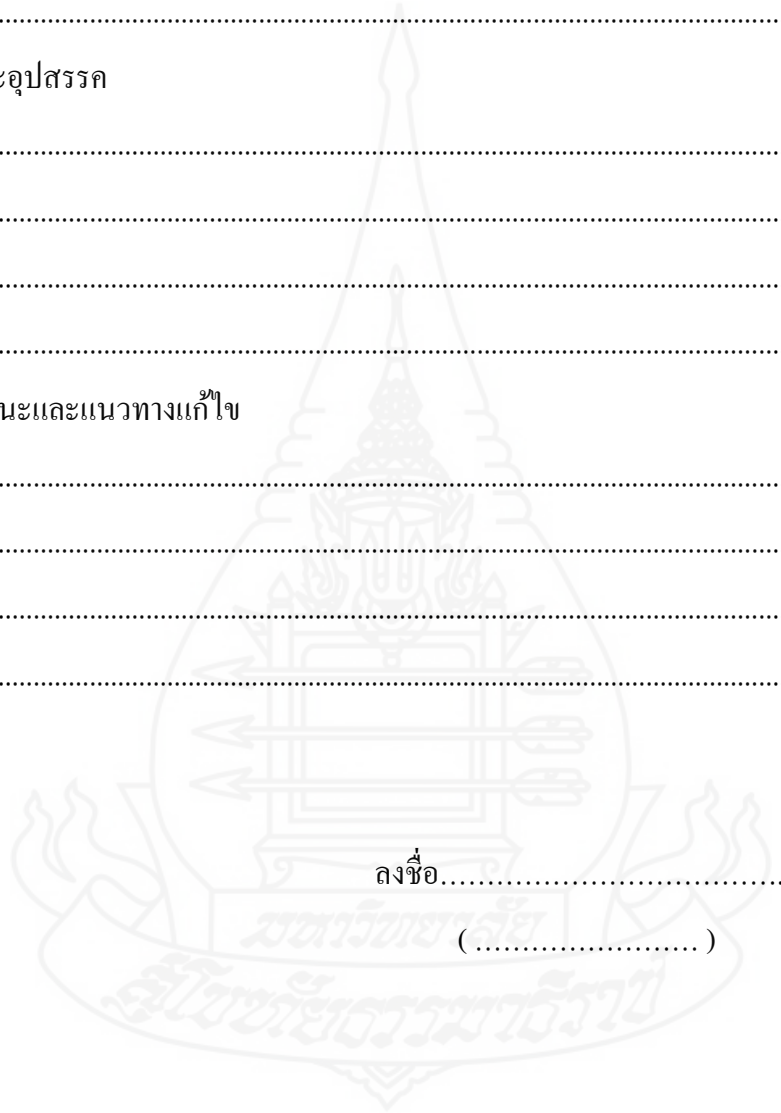
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

มหาวิทยาลัย (.....)
สกลนคร

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันออกพรรษา

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. วันออกพรรษา ตรงกับวันใด

ก. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12

ข. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11

ค. วันแรม 15 ค่ำ เดือน 11

ง. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 11

2. วันออกพรรษา หมายถึง

ก. การที่ภิกษุสงฆ์ต้องไปค้างที่วัดอื่น

ตลอด 3 เดือน

ข. การสิ้นสุดการกำหนดอยู่จำพรรษาของ

พระภิกษุสงฆ์

ค. การที่ภิกษุสงฆ์ต้องไม่ไปค้างแรมให้ล่วง

ราตรีในที่แห่งอื่น

ง. การสิ้นสุดการจาริกไปในที่ต่างๆตลอด

ฤดูฝนของพระภิกษุ

3. ในวันออกพรรษาวันแรก จะมีพิธี ปวารณา

กรรม ซึ่งหมายถึง

ก. การที่ภิกษุสงฆ์ยอมให้มีการว่ากล่าว
ตักเตือนกันได้

ข. การที่ภิกษุในวัดเปิดโอกาสให้พระ
วัดอื่นมาจำพรรษาในวัดได้

ค. การตัดบาตรเทโวโรหณะในวันออก
พรรษาแต่ภิกษุสงฆ์ที่ตนนับถือ

ง. การที่พุทธศาสนิกชนสามารถถวาย
จตุปัจจัยไทยธรรมและต้นเทียนได้

4. หลังวันออกพรรษา 1 วันจะมีการทำบุญตัด

บาตร เพื่อรำลึกถึงความสำคัญของวันออก
พรรษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระ พุทธเจ้า ข้อ
ใดกล่าวถูกต้อง

ก. การแห่เทียนจำนำพรรษาเพื่อถวาย
แด่พระภิกษุสงฆ์หลังวันออกพรรษา 1 วัน

ข. การทำบุญตัดบาตร และถวายเทียน
พรรษาเพื่อรำลึกพระคุณของพระ รัตนตรัย

ค. การถวายผ้าพระกฐินเพื่อรำลึก
วันที่พระพุทธรเจ้าเสด็จกลับจากโปรดพระ

ประยูรญาติ

ง. การตัดบาตรเทโวโรหณะเพื่อรำลึกถึง

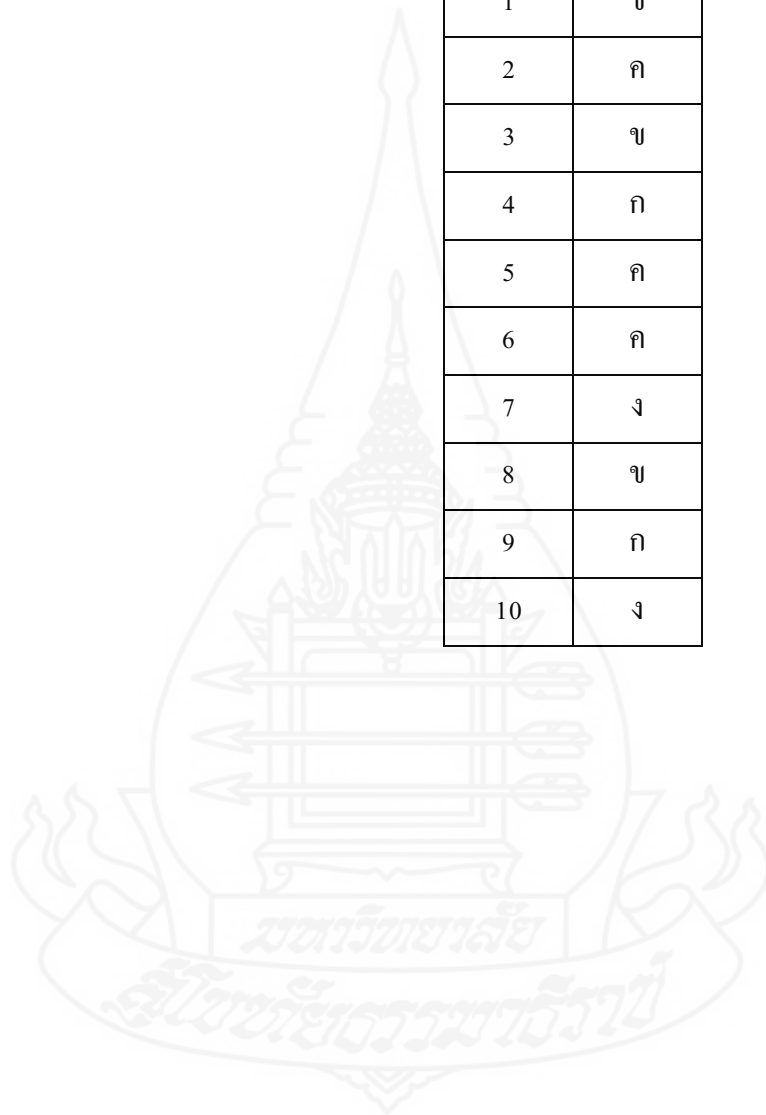
วันที่พระพุทธรเจ้าเสด็จกลับจากโปรดพุทธ
มารดา

5. . ประเพณี งานบุญบั้งไฟพญานาค ของ จังหวัดหนองคายเป็นเทศกาลที่เห็นพระยาใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระ พุทธเจ้า ข้อใดกล่าว ถูกต้อง
- วันมาฆบูชา
  - วันวิสาขบูชา
  - วันออกพรรษา
  - วันธรรมสวนะ
6. ข้อใดคือกิจกรรมวันออกพรรษา
- การเขียนจิวรเพื่อเตรียมออกโปรด สัตว์
  - การให้ภิกษุได้ไปพักค้างที่อื่น ได้ อย่างอิสระ
  - การปวารณาคือการว่ากล่าวตักเตือน ด้วยจิตที่ปรารถนาดีต่อกัน
  - การแบ่งปันสิ่งของที่ได้ในช่วง เข้าพรรษาให้กับภิกษุรูปอื่น
7. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ในการให้ภิกษุสามารถ ว่ากล่าวตักเตือนกันได้โดยไม่โกรธเคือง
- เพื่อให้ภิกษุได้ระบายความคับข้องใจที่มี ต่อกันให้หมดสิ้น
  - เพื่อให้ภิกษุผู้ใหญ่ได้ว่ากล่าวตักเตือน ภิกษุที่อ่อนพรรษากว่า
  - เพื่อให้ภิกษุได้ฝึกการจับข้อบกพร่องของ ภิกษุรูปอื่นๆ
  - เพื่อให้ภิกษุที่ถูกว่ากล่าวตักเตือนได้รู้ ข้อบกพร่องเพื่อการปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น
8. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 นอกจากจะเรียกว่าวัน ออกพรรษาแล้ว ยังเรียกอีกอย่างว่าอะไร
- วันพระเสด็จ
  - วันมหาปวารณา
  - วันพระเจ้าเปิดโลก
  - วันอุโบสถสังฆกรรม
9. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวันออกพรรษา
- คือวันแรม 15 ค่ำ เดือน 11
  - คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
  - คือวันสิ้นสุทธระยะจำพรรษา
  - คือวันออกจากการอยู่ประจำในฤดูฝน
10. ข้อใดสอดคล้องกับการทำบุญตักบาตร เทโว โรหณะ
- เป็นวันที่ขมบาลเปิดนรก
  - เป็นวันที่พุทธมารดากลับมาเกิด
  - เป็นวันที่เทวดามาโปรดโลกมนุษย์
  - เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากการ โปรดพุทธมารดา

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันออกพรรษา

ข้อ	คำตอบ
1	ข
2	ค
3	ข
4	ก
5	ค
6	ค
7	ง
8	ข
9	ก
10	ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันเทโวโรหณะ เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่น่าเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันเทโวโรหณะ หมายถึง วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากเทวโลกมาสู่มนุษย์โลก หลังจากที่ได้แสดงธรรมเทศนาโปรดพระมารดา และเสด็จจำพรรษา ณ ดาวดึงส์พิภพครบไตรมาสแล้ว โดยเสด็จลงทางบันไดสวรรค์ที่ประตูเมืองสังกัสสนคร ทางตอนเหนือของกรุงสาวัตถี ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือ วันพระเจ้าเปิดโลก

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

- 2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันเทโวโรหณะได้
- 2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันเทโวโรหณะได้
- 2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันเทโวโรหณะได้

3. สารการเรียนรู้

วันเทโวโรหณะ

1. ประวัติและความสำคัญของวันเทโวโรหณะ
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันเทโวโรหณะ
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันเทโวโรหณะ และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวัน

เทโวโรหณะ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้นั่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ยงเว้นศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้
  - 7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน
  - 7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที่ยว

7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์ แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ

7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย

7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย

7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด

10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้

12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อยไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาส

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันเทโวโรหณะ)

2. ชุดการสอน เรื่อง วันเทโวโรหณะ

3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

- สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม

- สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ

- สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

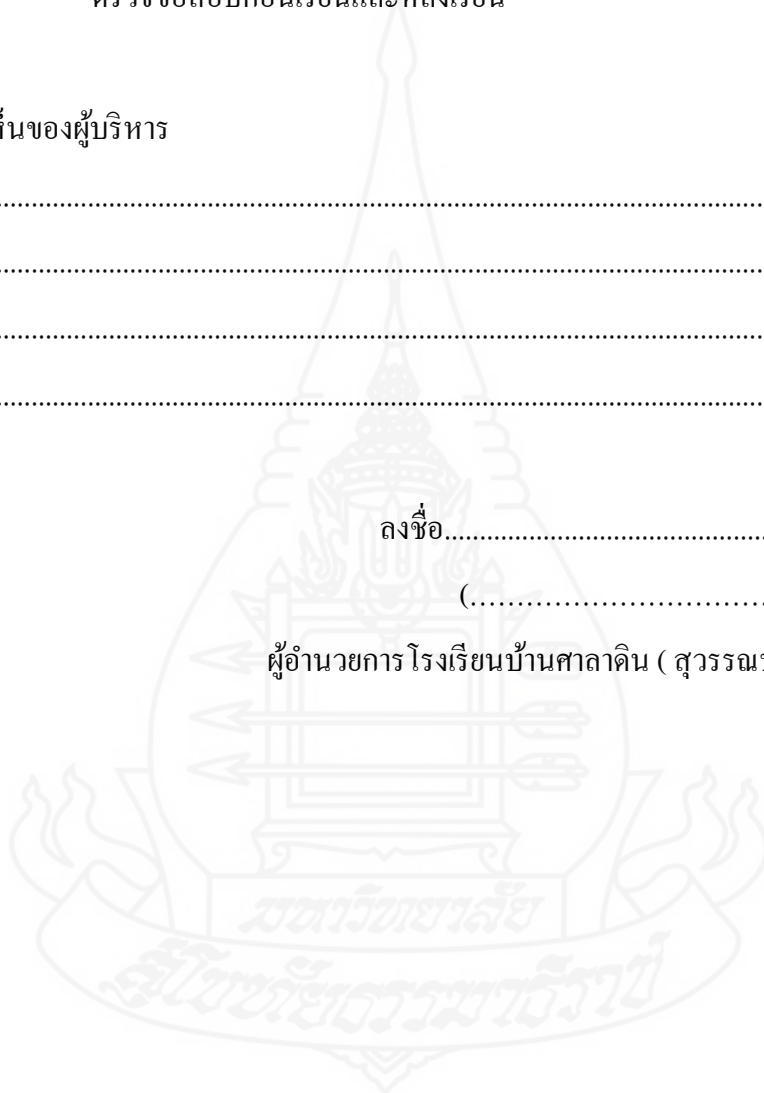
.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

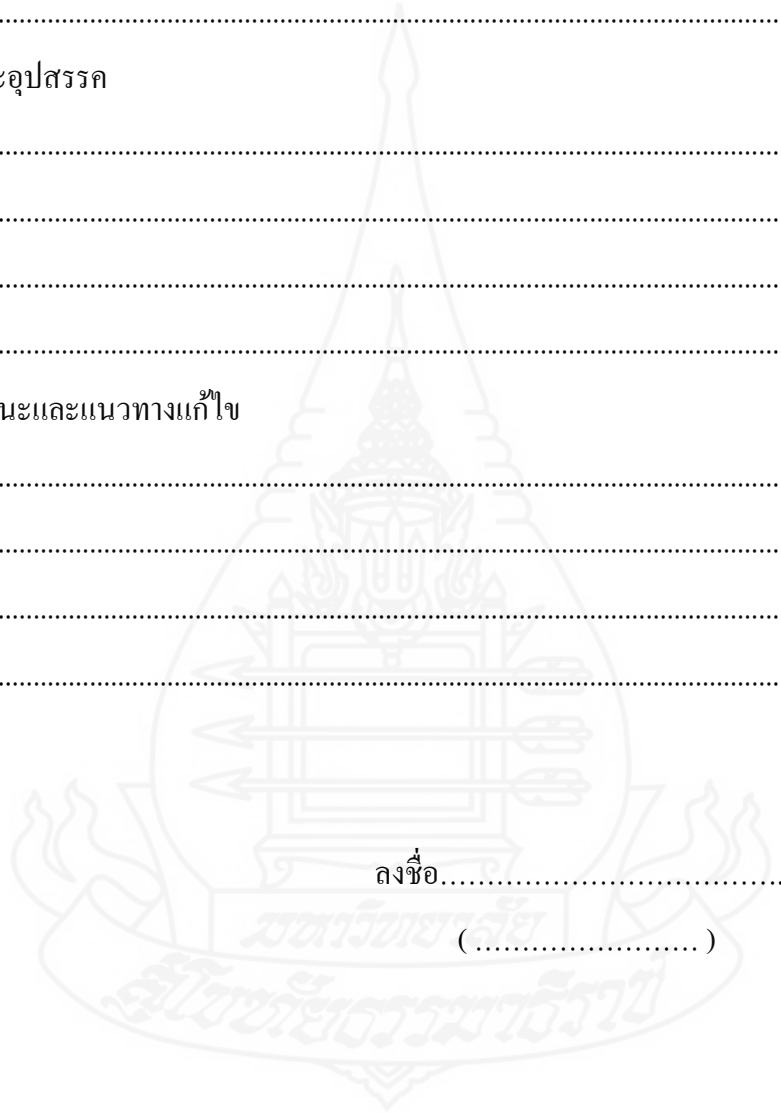
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

มหาวิทยาลัย (.....)
สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันเทโวโรหณะ

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. วันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจาก ทเวะโลก คือวันใด ก. วันเข้าพรรษา ข. วันออกพรรษา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันเทโวโรหณะ 2. วันเทโวโรหณะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอย่างไร ก. วันพระ ข. วันปล่อยเปรต ค. วันโปรดสัตว์ ง. วันพระเจ้าเปิดโลก 3. ประเพณีในการทำข้าวต้มลูกโยนเป็นประเพณี ที่เกิดจากวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันใด ก. วันเทโวโรหณะ ข. วันเข้าพรรษา ค. วันออกพรรษา ง. วันธรรมสวนะ 6. การตักบาตรเทโวโรหณะ ทำกันในวันใด ก. วันเข้าพรรษา ข. วันออกพรรษา ค. วันวิสาขบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา	4. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเทศกาลใด ที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน ก. วันเข้าพรรษา - การทอดผ้าป่า ข. วันธรรมสวนะ - การทอดกฐิน ค. วันออกพรรษา-การตักบาตรเทโว ง. วันอาสาฬหบูชา – การแห่เทียนพรรษา 5. หลังวันออกพรรษา 1 วันจะมีการทำบุญตัก บาตร เพื่อรำลึกถึงความสำคัญของวันออก พรรษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าข้อ ใดกล่าวถูกต้อง ก. การทำบุญตักบาตรและถวายเทียน พรรษาเพื่อรำลึกพระคุณของพระ รัตนตรัย ข. การแห่เทียนจำนำพรรษาเพื่อถวายแด่ พระภิกษุสงฆ์หลังวันออกพรรษา 1 วัน ค. การถวายผ้าพระกฐินเพื่อรำลึกถึงวันที่ พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากโปรด พระ ประยูรญาติ ง. การตักบาตรเทโวโรหณะเพื่อรำลึกถึง วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากพุทธ มรดา

7. ประเพณีในการทำข้าวต้มลูกโยนเป็นประเพณี
ที่เกิดจากวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา วันใด

- ก. วันเทโวโรหณะ
- ข. วันเข้าพรรษา
- ค. วันออกพรรษา
- ง. วันอาสาฬหบูชา

8. การตักบาตรเทโวโรหณะ จะทำกันในวันใด

- ก. หลังวันเข้าพรรษา 1 วัน
- ข. หลังวันออกพรรษา 1 วัน
- ค. หลังวันวิสาขบูชา 1 วัน
- ง. หลังวันอาสาฬหบูชา 1 วัน

9. เทโวโรหณะ หมายถึงข้อใด

- ก. เทวดาเสด็จกลับเทวโลก
- ข. เทวดาเสด็จลงจากเทวโลก
- ค. การเสด็จลงจากเทวโลกของ

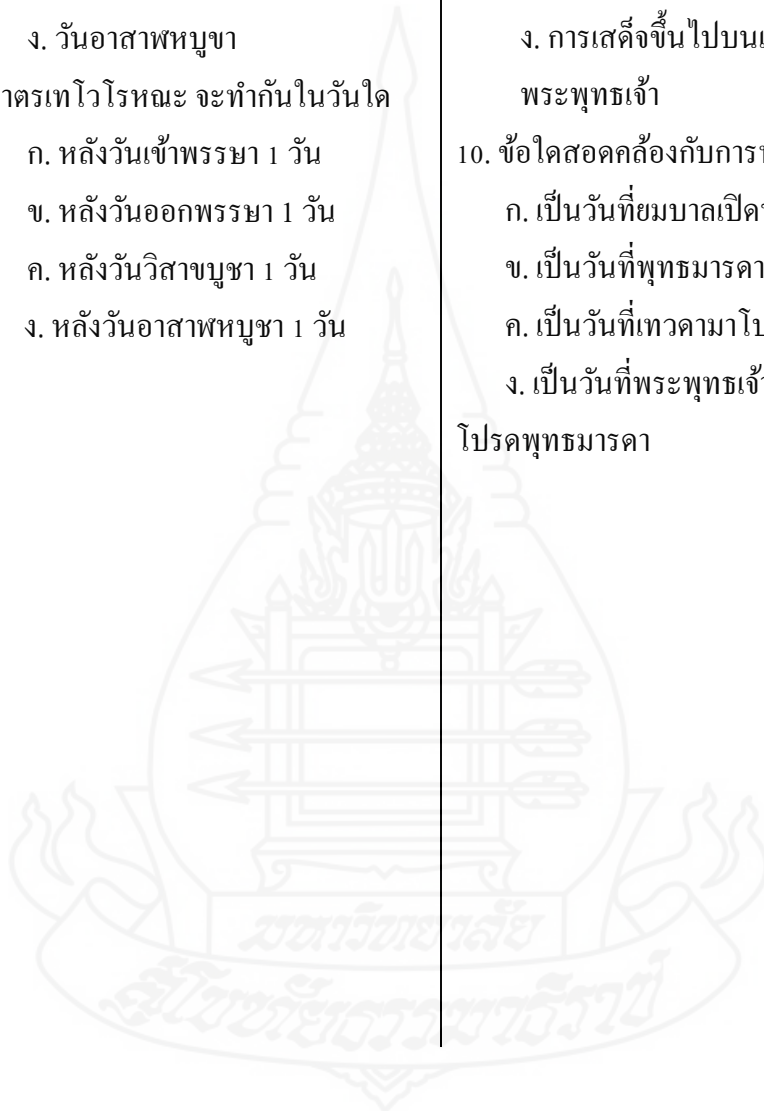
พระพุทธเจ้า

- ง. การเสด็จขึ้นไปบนเทวโลกของ
- พระพุทธเจ้า

10. ข้อใดสอดคล้องกับการทำบุญตักบาตรเทโว

- ก. เป็นวันที่ยัมบาลเปิดนรก
- ข. เป็นวันที่พุทธมารดากลับมาเกิด
- ค. เป็นวันที่เทวดามาโปรดโลกมนุษย์
- ง. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากการ

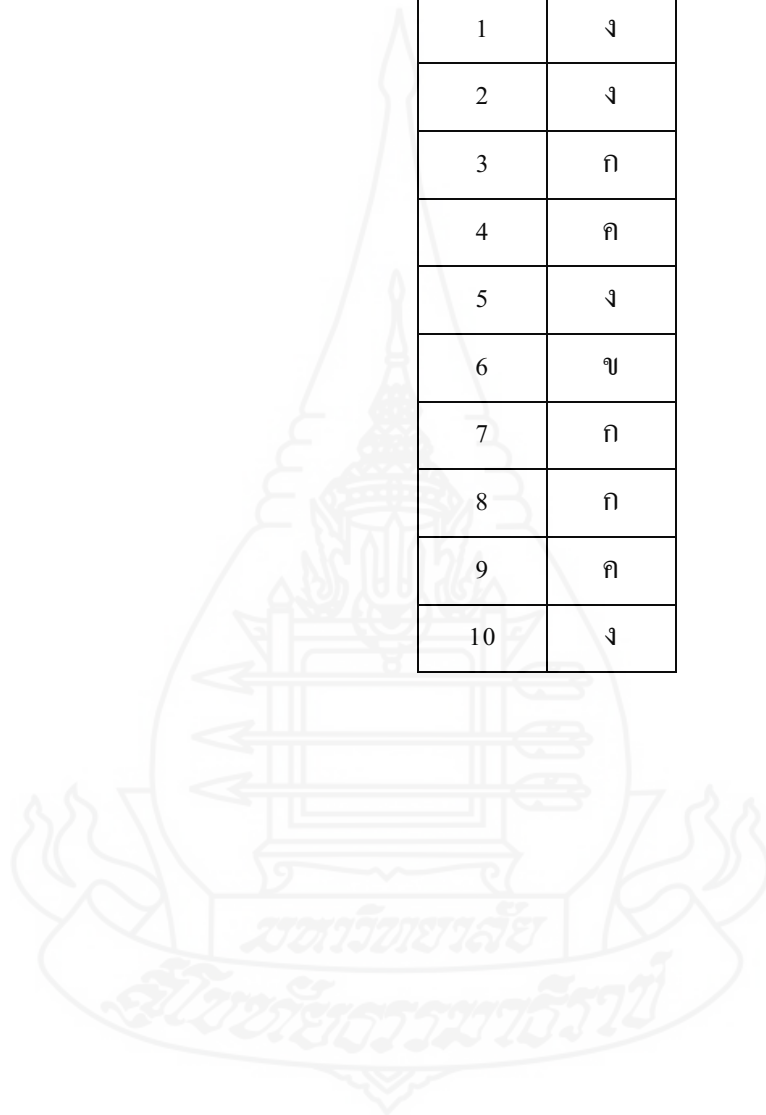
โปรดพุทธมารดา

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันเทโวโรหณะ

ข้อ	คำตอบ
1	ง
2	ง
3	ก
4	ค
5	ง
6	ข
7	ก
8	ก
9	ค
10	ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันอัฐมีบูชา เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1. สาระสำคัญ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันอัฐมีบูชา คือวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาถือเป็นวันที่ตรงกับวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ เป็นวันที่ชาวพุทธต้องวิปโยคและสูญเสียพระบรมสรีระแห่งองค์พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะยิ่ง เป็นวันที่ควรแสดงธรรมสังเวชระลึกถึงพระพุทธคุณให้สำเร็จเป็นพุทธานุสติภาวนามัยกุล

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

- 2.2.1 บอกประวัติและความสำคัญของวันอัฐมีบูชาได้
- 2.2.2 อธิบายธรรมะที่เกี่ยวข้องกับวันอัฐมีบูชาได้
- 2.2.3 บอกถึงการปฏิบัติตนในวันอัฐมีบูชาได้

3. สาระการเรียนรู้

วันอัฐมีบูชา

1. ประวัติและความสำคัญของวันอัฐมีบูชา
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันอัฐมีบูชา
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันอัฐมีบูชา และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติในวันอัฐมีบูชา

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมะและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้หนึ่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ینگเวียนศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้
  - 7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน
  - 7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที่ยว
  - 7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์
 แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

- 7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
- 7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
- 7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย
- 7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป
9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด
10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้
12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อย ไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาสต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันอัฐมีบูชา)
2. ชุดการสอน เรื่อง วันอัฐมีบูชา
3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียน

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
  - สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม
  - สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ
  - สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
  - สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศาลาดิน สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

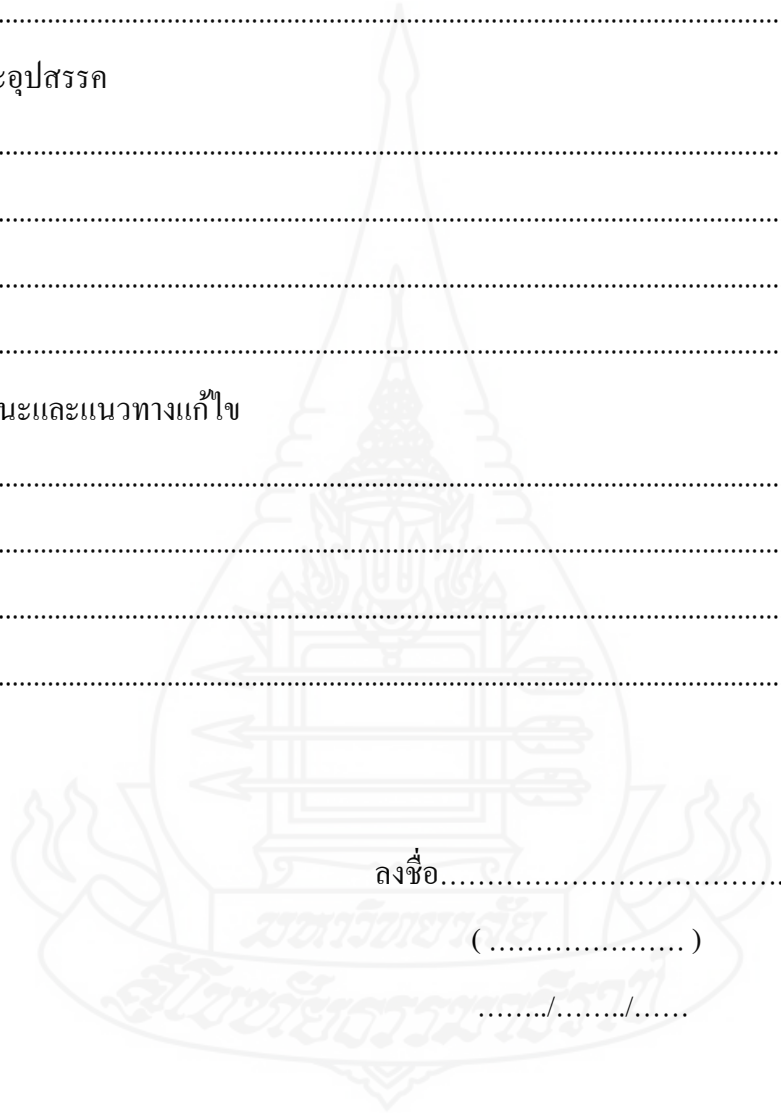
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

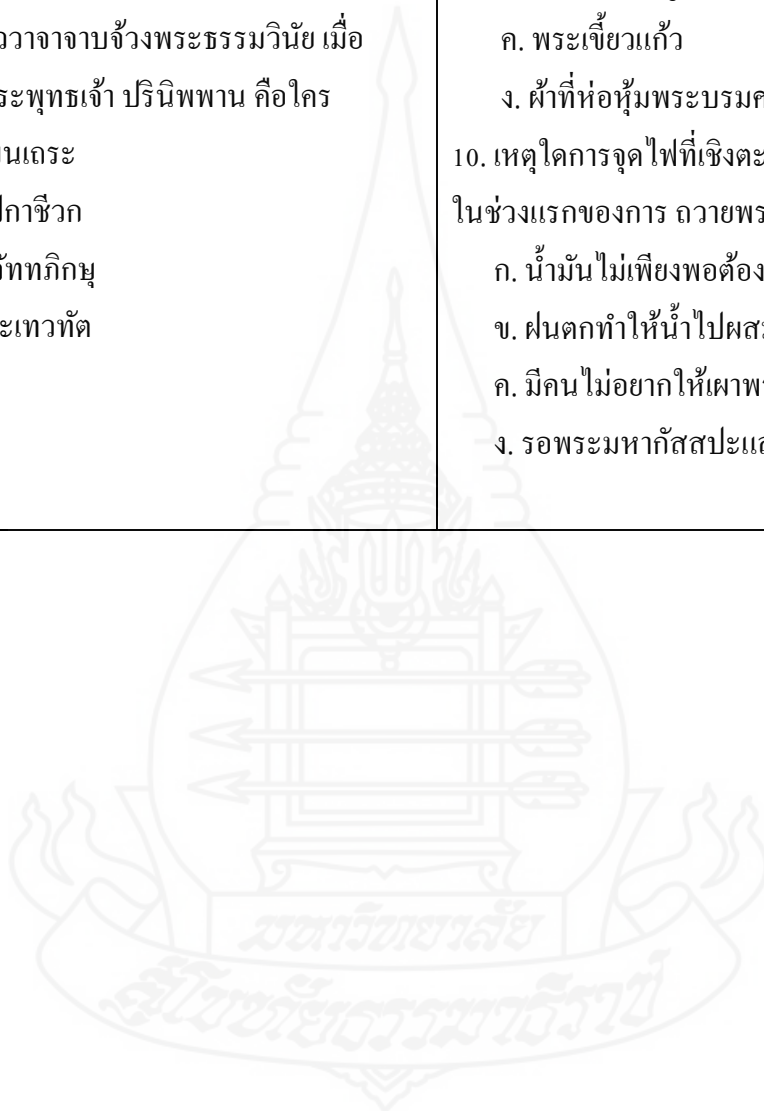
เรื่อง วันอัฐมีบูชา

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

<p>1. วันอัฐมีบูชาตรงกับวันใด</p> <p>ก. วันแรม 1 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ข. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ค. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ง. วันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 6</p> <p>2. วันอัฐมีบูชามีความสำคัญอย่างไรในพระพุทธศาสนา</p> <p>ก. เป็นวันประสูติของพระพุทธเจ้า</p> <p>ข. เป็นวันปรินิพพานของพระพุทธเจ้า</p> <p>ค. เป็นวันแสดงปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้า</p> <p>ง. เป็นวันที่ถวายพระเพลิงพุทธสรีระของพระพุทธเจ้า</p> <p>3. วันอัฐมีบูชามีวิธีการปฏิบัติข้อใดที่แตกต่างจากวันวิสาขบูชา</p> <p>ก. การรับศีล</p> <p>ข. การฟังธรรม</p> <p>ค. การทำบุญตักบาตร</p> <p>ง. ไม่มีการเวียนเทียนในหมู่พุทธศาสนิกชน</p>	<p>4. อัครสาวกท่านใดคิดที่จะเป็นผู้สังคายนาพระธรรมวินัยภายหลังการถวายพระเพลิงพุทธสรีระเสร็จสิ้น</p> <p>ก. พระอนุรุทธะ</p> <p>ข. พระอานนท์</p> <p>ค. พระสารีบุตร</p> <p>ง. พระมหากัสสปะ</p> <p>5. สถานที่ถวายพระเพลิงพุทธสรีระ คือข้อใด</p> <p>ก. พุทธคยา</p> <p>ข. อัจฉเจดีย์</p> <p>ค. ลุมพินีวันสถาน</p> <p>ง. มกุฏพันธเจดีย์</p> <p>6. ผู้ใดเป็นประธานในพิธีเผาพุทธสรีระ</p> <p>ก. พระอานนท์</p> <p>ข. มัลลกะศัตรีย์</p> <p>ค. พระโมกคัลลทานะ</p> <p>ง. พระเจ้าอโศกมหาราช</p>
--	--

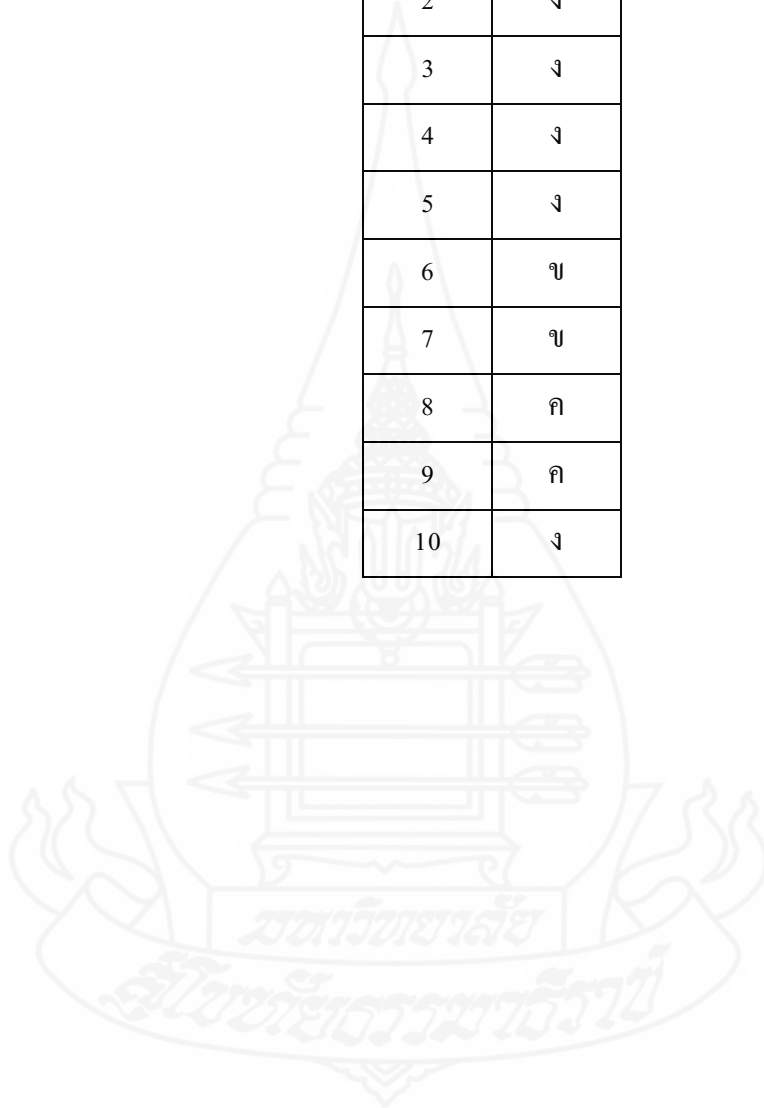
<p>7. พระพุทธเจ้าทรงปรินิพพานในวันใด</p> <p>ก. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3</p> <p>ข. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6</p> <p>ค. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8</p> <p>ง. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11</p> <p>8. ผู้ที่กล่าววาจาจบจ้วงพระธรรมวินัย เมื่อทราบว่าเป็นพระพุทธรูป ปรินิพพาน คือใคร</p> <p>ก. สุมนเถระ</p> <p>ข. อุปกาชีวก</p> <p>ค. สุภัททภิกษุ</p> <p>ง. พระเทวทัต</p>	<p>9. ข้อใด ไม่ใช่ สิ่งที่เพลิงไม้ไหม้ด้วยอนุภาคพุทธอริยฐานในวันถวายพระเพลิงพุทธสรีระเสร็จสิ้น</p> <p>ก. พระนาถิ</p> <p>ข. พระรากขวัญ</p> <p>ค. พระเขี้ยวแก้ว</p> <p>ง. ผ้าที่ห่อหุ้มพระบรมศพ ชั้นนอกสุด</p> <p>10. เหตุใดการจุดไฟที่เชิงตะกอนจึงทำไม่สำเร็จในช่วงแรกของการ ถวายพระเพลิง</p> <p>ก. น้ำมัน ไม่เพียงพอต้องหามาเพิ่ม</p> <p>ข. ฝนตกทำให้น้ำไปผสมกับน้ำมัน</p> <p>ค. มีคนไม่ยอมให้เผาพระพุทธรูป</p> <p>ง. รบพระมหากัสสปะและภิกษุหมู่ 500 รูป</p>
--	--

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันอัฐมีบูชา

ข้อ	คำตอบ
1	บ
2	ง
3	ง
4	ง
5	ง
6	บ
7	บ
8	ค
9	ค
10	ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง วันธรรมสวนะ เวลา 2 ชั่วโมง
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข

1.สาระสำคัญ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติและยึดถือร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันต่างๆ เพื่อแสดงความนับถือศรัทธาและเลื่อมใสในศาสนาในฐานะของชาวพุทธที่ดี

วันธรรมสวนะ หมายถึง วันที่ชาวพุทธเข้าวัดทำบุญตักบาตร รักษาศีล เจริญภาวนา และฟังธรรมเทศนา เรียกกันในปัจจุบันว่า วันพระหรือ วันอุโบสถ ในประเทศไทยเดือนหนึ่งกำหนดให้มี วันพระ 4 วัน คือ

- วันขึ้น 8 ค่ำ
- วันขึ้น 15 ค่ำ
- วันแรม 8 ค่ำ
- วันแรม 15 ค่ำ (หรือแรม 14 ค่ำ ในบางเด

ความสำคัญ วันพระหรือวันอุโบสถเป็นวันหลักแห่งการทำความดี โดยพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ชาวพุทธมีโอกาสทำความดีต่างๆ ได้แก่ ทำบุญตักบาตร ให้ทาน เพื่อทำใจให้สงบ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อีกทั้งตระหนักและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง

2.2 จุดประสงค์นำทาง

- 2.2.1 อธิบายความสำคัญของวันธรรมสวนะได้
- 2.2.2 อธิบายหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันธรรมสวนะได้
- 2.2.3 อธิบายถึงการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะได้

3. สาระการเรียนรู้

วันธรรมสวนะ

1. ความสำคัญของวันธรรมสวนะ
2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันธรรมสวนะ
3. ระเบียบวิธีการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ และกิจกรรมหรือข้อปฏิบัติ ในวันธรรม

สวนะ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบที่เตรียมไว้ในชุดการสอนเพื่อทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียน โดยการให้นักเรียนดูภาพประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญ หลักธรรมและวิธีปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุป ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมและการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. ชี้แจงวิธีการศึกษาด้วยชุดการสอนในศูนย์ต่างๆ และวิธีเปลี่ยนศูนย์การเรียนให้นักเรียนเข้าใจ
5. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่ากัน แล้วให้นั่งประจำศูนย์ทั้ง 4 ศูนย์ ยงเว้นศูนย์สำรอง ในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกันไป เพื่อเป็นการให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละกลุ่มให้เลือกประธานกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม 1 คน เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์และรายงานสรุปเนื้อหาในแต่ละศูนย์
6. นำชุดการสอนมาให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา

7. นักเรียนทุกคนทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์เหมือนกัน ดังนี้

7.1 เปิดซองคำสั่งและอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจแล้วปฏิบัติตามคำสั่งทุกขั้นตอน

7.2 อ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนอย่างน้อย 2 เที้ยว

7.3 ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในบัตรเนื้อหาในแต่ละศูนย์ แล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกในแบบรายงาน เพื่อรายงานในชั้นสรุปบทเรียน

7.4 อ่านบัตรคำถาม แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ

7.5 ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย

7.6 เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ลงในซองเก็บให้เรียบร้อย

7.7 เมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไปจนครบทุกศูนย์

ในขณะที่ทำกิจกรรม ให้นักเรียนปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกความสามัคคีในหมู่คณะ ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พร้อมฝึกการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดี ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา การทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์ให้เสร็จภายใน 20 นาที เมื่อเสร็จศูนย์หนึ่งแล้วให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นจนครบทุกศูนย์ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดให้เปลี่ยนไปเรียนในศูนย์สำรอง ถ้าเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็เปลี่ยนศูนย์กันได้โดย ถ้าเวลาหมดก่อนไม่ต้องไปเรียนในศูนย์สำรองก็ได้

8. เมื่อทุกกลุ่มเรียนครบทุกศูนย์แล้ว ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มเสนอรายงานและสรุป

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ในบัตรเนื้อหา แล้วบันทึกเป็นแผนผังความคิด

10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

11. ตรวจสอบข้อสอบและประเมินผลการเรียนรู้

12. ถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนหลังเรียนน้อยไม่ถึงเกณฑ์ ให้สอนซ่อมเสริมในโอกาส

ต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันธรรมสวนะ)

2. ชุดการสอน เรื่อง วันธรรมสวนะ

3. แบบทดสอบย่อย/แบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์การเรียนรู้

6. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

- สังเกตความสนใจในการทำกิจกรรม
- สังเกตความร่วมมือในหมู่คณะ
- สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- สังเกตความถูกต้อง เรียบร้อย ในการเก็บสื่อ และอุปกรณ์

2. ตรวจสอบผลงาน

- ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติประจำศูนย์แต่ละศูนย์
- ตรวจสอบข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

บันทึกผลหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

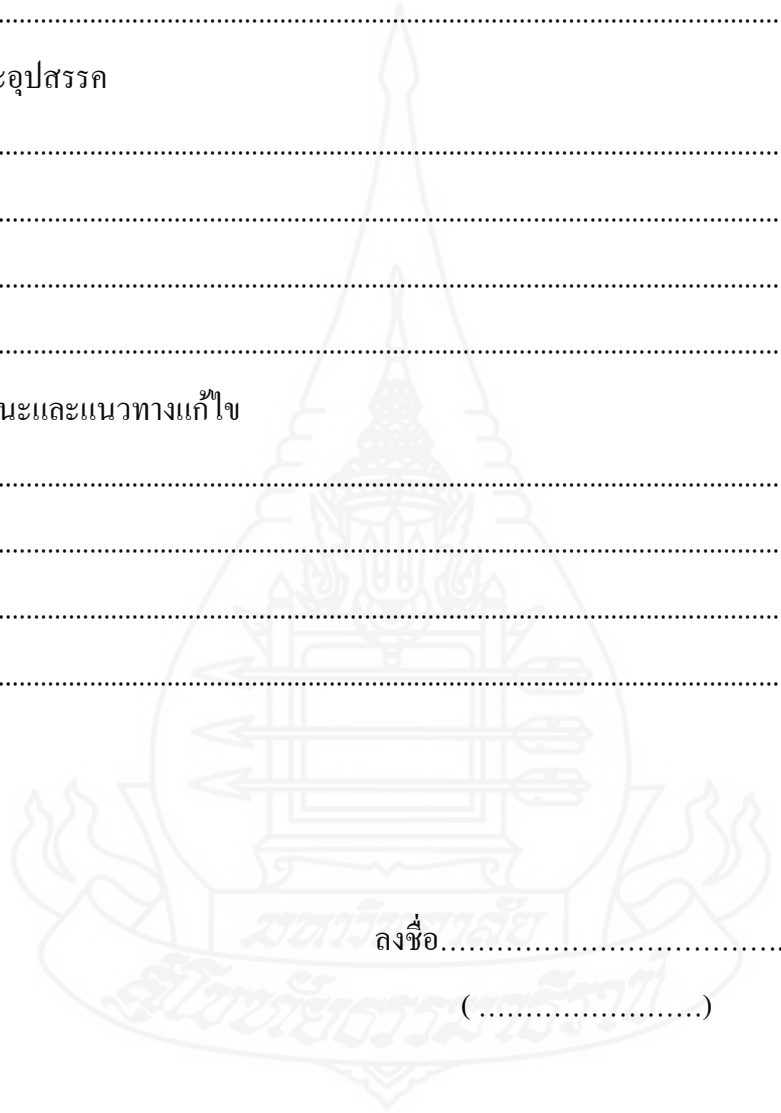
ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันธรรมสวนะ

(จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที)

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่อง ก ข ค และ ง ลงในกระดาษคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดเป็นการรักษาศาสนาได้ดีที่สุด	4. วันธรรมสวนะ ตรงกับข้อใด
ก. นำหลักธรรมมาปฏิบัติ	ก. วันอัฐมีบูชา
ข. บริจาคเงินบำรุงวัด	ข. วันเข้าพรรษา
ค. ไปทำบุญทุกวันพระ	ค. วันออกพรรษา
ง. พิมพ์หลักธรรมทางศาสนาเผยแพร่แก่บุคคลอื่น	ง. วันอุโบสถ
2. ข้อใดเป็นหน้าที่หลักของชาวไทยทุกคน	5. พุทธศาสนิกชนนิยมปฏิบัติเช่นไรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
ก. นับถือศาสนาพุทธ	ก. หยุดการมีเพศสัมพันธ์
ข. ปฏิบัติตามกฎหมาย	ข. หยุดอาหารประเภทเนื้อสัตว์
ค. เสียภาษีอากรให้รัฐ	ค. หยุดประกอบอาชีพประจำ 1 วัน
ง. เผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ง. หยุดดื่มของมึนเมา ยาเสพติด และเล่นการพนัน
3. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใดที่ไม่นิยมไปเวียนเทียน	6. ในขณะที่เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ผู้เข้าร่วมพิธีควรทำเช่นไร
ก. วันมาฆบูชา	ก. พนมมือ
ข. วันวิสาขบูชา	ข. นั่งอยู่ด้วยอาการสงบ
ค. วันธรรมสวนะ	ค. ยืนขึ้นด้วยอาการสงบ
ง. วันอาสาฬหบูชา	ง. นั่งก้มหน้าเล็กน้อยเพื่อทำสมาธิ

7. บุคคลในข้อใดที่มีส่วนที่ทำให้เกิดมีวันพระขึ้น

- ก. พระเจ้าพิมพิสาร
- ข. พระเจ้าอชาตศัตรู
- ค. พระเจ้าสุทโธทนะ
- ง. พระเจ้าอโศกมหาราช

8. หากในเดือนใดที่เป็นเดือนขาดตามปฏิทินจันทรคติ ให้ถือเอาวันใดเป็นวันพระ

- ก. วันโกน
- ข. วันแรม 8 ค่ำ
- ค. วันแรม 13 ค่ำ
- ง. วันแรม 14 ค่ำ

9. ในวันพระนักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. ฟังเพลงผ่อนคลาย
- ข. ทำบาปให้น้อยที่สุด
- ค. ถือศีล 5 หรือศีล 8
- ง. พุดปดหรือพุดคำหยาบให้น้อยที่สุด

10. ศีลที่นิยมถือในวันอุโบสถคือข้อใด

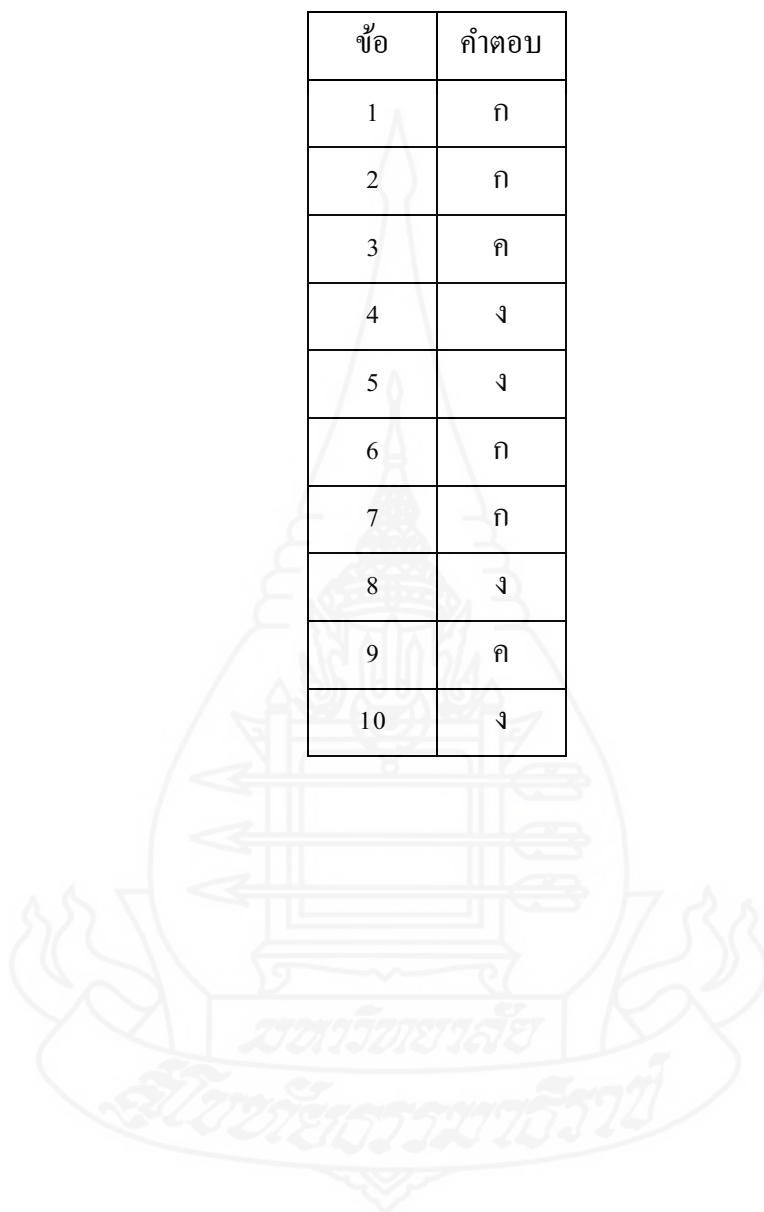
- ก. ศีล 5
- ข. ศีล 8
- ค. ศีล 10
- ง. ศีล 227

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เรื่อง วันธรรมสวนะ

ข้อ	คำตอบ
1	ก
2	ก
3	ค
4	ง
5	ง
6	ก
7	ก
8	ง
9	ค
10	ง

ศูนย์ที่ 1

วันออกพรรษา

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 1 วันออกพรรษา

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

1. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
2. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
3. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
4. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
5. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
7. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
8. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันออกพรรษา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันออกพรรษาเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งเป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์ออกจากจำพรรษา หรือการอยู่ประจำที่ตลอดฤดูฝนเป็นระยะเวลา 3 เดือนต่อจากนี้ไปพระภิกษุสงฆ์ก็สามารถจาริกไปในที่ต่างๆและค้างแรมในที่อื่นได้ ในวันออกพรรษานี้มีการทำ ปวารณาในหมู่พระภิกษุสงฆ์ คือให้พระภิกษุสงฆ์ทำ ปวารณาแทนการทำอุโบสถสังฆกรรม ขอมให้ว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกัน ต่างรูปต่างกล่าวคำปวารณา ตามลำดับอาวุโส

<http://www.watpaputtapotchanaram.com>

ความสำคัญของวันออกพรรษา

วันออกพรรษา ตรงกับวันเพ็ญ (ขึ้น 15 ค่ำ) เดือน 11 เป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์ออก จากจำพรรษา หรือการอยู่ประจำที่ตลอดฤดูฝน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ต่อจากวันนี้ไป พระภิกษุสงฆ์ก็สามารถจาริกไปในที่ต่าง ๆ และค้างแรมในที่อื่นได้

วันออกพรรษานี้มีการทำปวารณาในหมู่พระภิกษุสงฆ์คือให้พระภิกษุสงฆ์ทำ ปวารณาแทนการทำอุโบสถสังฆกรรม ขอมให้ออกกล่าวตักเตือนซึ่งกันและกัน ต่างรูปต่าง กล่าวคำปวารณาตามลำดับอาวุโส

ความเป็นมาของวันออกพรรษา

วันออกพรรษา เป็นวันสิ้นสุดการจำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ที่ร่วมกันในวัดหรือ สถานที่ซึ่ง อธิษฐานเข้าตลอดระยะเวลา 3 เดือน ในวันนี้พระสงฆ์จะประกอบพิธีทำสังฆ กรรม ซึ่งเรียกว่า วันมหาปวารณา คือ วันที่พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะอนุญาตให้ออกกล่าว ตักเตือนกันได้ ในเรื่องราวเกี่ยวกับความประพฤติต่างๆ นับตั้งแต่พระสังฆเถระ ได้แก่ พระภิกษุผู้มีอาวุโสสูงลงมา จะสามารถกล่าวตักเตือนหรือเปิดโอกาสให้ซักถามข้อ สงสัยซึ่งกันและกัน

การกระทำมหาปวารณา เป็นการสังฆกรรมอย่างหนึ่งแทนการสวดพระปาฏิโมกข์ (พระวินัย) ที่ได้กระทำกันทุกๆ 15 วันในช่วงเข้าพรรษา วันออกพรรษานี้ เรียกอีกอย่างหนึ่ง ว่า วันปวารณา (อ่านว่า ปะ-วา-ระ-นา) หรือวันมหาปวารณา คือ วันที่เปิดโอกาสให้เพื่อน พระภิกษุ ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ด้วยเมตตาจิต เมื่อได้เห็น ได้ฟัง หรือสงสัยในพฤติกรรม ของกันและกัน ซึ่งความเป็นมาของการทำปวารณากรรม หรือให้พระภิกษุว่ากล่าวตักเตือน กันและกัน ในวันออกพรรษานี้

หลักการปวารณา

สำหรับฆราวาสหรือพุทธศาสนิกชน ก็สามารถนำหลักการปวารณาในวันออกพรรษานี้ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ทั้งในครอบครัว สถานศึกษาหรือในสถานที่ทำงาน โดยยึดความเมตตาต่อกันเป็นที่ตั้ง คือ ถ้าจะดีก็ดีด้วยความหวังดีมิใช่ทำลายอีกฝ่าย ส่วนผู้ถูกดีก็ควรรับฟังด้วยดี และมองเห็นความหวังดีของผู้ว่ากล่าว หากจริงก็แก้ไข ไม่จริงก็ปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่นนี้ย่อมทำให้สังคมเกิดความสงบสุข สามารถแก้ไขปัญหา และพร้อมจะพัฒนาไปด้วยกันทุกฝ่าย สรุปได้ว่าความสำคัญของวันออกพรรษา เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาอีกวันหนึ่งด้วยเหตุผล คือ

- 1) พระสงฆ์ได้รับพระบรมพุทธานุญาตให้จาริกไปค้างแรมที่อื่นได้
- 2) เมื่อออกพรรษา พระสงฆ์จะได้นำความรู้จากหลักธรรมและประสบการณ์ที่ได้รับระหว่าง พรรษา ไปเผยแพร่แก่ประชาชน
- 3) ในวันออกพรรษาพระ สงฆ์จะได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนภิกษุว่ากล่าว ตักเตือน เรื่องความประพฤติของตนเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือ และความสามัคคีกันระหว่างสมาชิกของสงฆ์
- 4) พุทธศาสนิกชนได้นำแบบอย่างไปทำปวารณาเปิดโอกาสให้ ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนตนเองเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนและสร้างสรรค์สังคมต่อไป

ชาวศรีราชา แห่ทำบุญวันเข้าพรรษา

ระเบียบพิธีและการปฏิบัติในวันออกพรรษา

การออกพรรษาเป็นเรื่องของพระสงฆ์แต่อย่างไรก็ตามเมื่อถึงวันดังกล่าว พุทธศาสนิกชนก็เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยโดยการปฏิบัติตนดังนี้

1. ทำบุญตักบาตรหรือทำบุญถวายสังฆทาน
2. รักษาศีล ฟังธรรม และเจริญภาวนา
3. แผ่เมตตากรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับสรรพสัตว์และญาติผู้ล่วงลับ

หลักการพิจารณา

สำหรับฆราวาสหรือพุทธศาสนิกชน ก็สามารถนำหลักการพิจารณาในวันออกพรรษานี้ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ทั้งในครอบครัว สถานศึกษาหรือในสถานที่ทำงาน โดยยึดความเมตตาต่อกันเป็นที่ตั้ง คือ ถ้าจะดีก็ดีด้วยความหวังดีมิใช่ทำลายอีกฝ่าย ส่วนผู้ถูกดีก็ควรรับฟังด้วยดี และมองเห็นความหวังดีของผู้ว่ากล่าว หากจริงก็แก้ไข ไม่จริงก็ปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่นนี้ย่อมทำให้สังคมเกิดความสงบสุข สามารถแก้ไขปัญหาและพร้อมจะพัฒนาไปด้วยกันทุกฝ่าย สรุปได้ว่าความสำคัญของวันออกพรรษา เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาอีกวันหนึ่งด้วยเหตุผล คือ

- 4 พระสงฆ์ได้รับพระบรมพุทธานุญาตให้อจาริกไปค้างแรมที่อื่นได้
- 5 เมื่อออกพรรษา พระสงฆ์จะได้นำความรู้จากหลักธรรมและประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างพรรษา ไปเผยแผ่แก่ประชาชน

ในวันออกพรรษาพระ สงฆ์จะได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนภิกษุว่ากล่าวตักเตือน เรื่องความประพฤติของตนเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือ และความสามัคคีกันระหว่างสมาชิกของสงฆ์

7.ในวันออกพรรษาพระ สงฆ์จะได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนภิกษุว่ากล่าวตักเตือน เรื่องความประพฤติของตนเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือ และความสามัคคีกัน ระหว่างสมาชิกของสงฆ์

8. พุทธศาสนิกชนได้นำแบบอย่างไปทำปวารณาเปิดโอกาสให้ ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือน ตนเองเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตนและสร้างสรรค์สังคมต่อไป

<http://www.chonburinews.com>

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษา

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษาที่นิยมปฏิบัติ คือ

- 1.) ประเพณีตักบาตรเทโว (วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หลังจากออกพรรษาแล้ว 1 วัน)
- 2.) พิธีทอดกฐิน (ตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12)
- 3.) พิธีทอดผ้าป่า (ไม่จำกัดกาล)
- 4.) ประเพณีเทศน์มหาชาติ (นิยมทำกันในวันขึ้น 8 ค่ำ หรือ วันแรม 8 ค่ำ กลาง เดือน 12 ในบางท้องถิ่นอาจนิยมทำกันในเดือน 5 ต่อเดือน 6 หรือในเดือน 10)

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันออกพรรษา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันออกพรรษา

1. วันออกพรรษาดตรงกับวันใด.....
2. วันออกพรรษาเป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์ได้ออกจากจำพรรษาที่เดือน.....
3. การที่พระภิกษุสงฆ์ทำปวารณานั้นมีความหมายอย่างไร.....

ความเป็นมาของวันออกพรรษา

1. วันออกพรรษามีความหมายถึงอะไร.....
2. วันมหาปวารณา หมายถึงอะไร.....
3. การกระทำมหาปวารณาเป็นการทำสังกรรมอย่างหนึ่งแทนการสวด อะไร.....

หลักการปวารณา

1. พุทธศาสนิกชนนำหลักการปวารณาไปใช้ได้แก่.....
2. หลังจากออกพรรษาแล้วพระภิกษุสงฆ์สามารถจาริกไปในสถาน ที่ต่างๆได้หรือไม่.....
3. หลังจากออกพรรษาแล้ว 1 วันจะมีประเพณีอะไรที่สำคัญ.....

ระเบียบพิธีและการปฏิบัติในวันออกพรรษา

1. จงอธิบายพุทธศาสนิกชนปฏิบัติอย่างไรในวันออกพรรษา.....

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษา

1. จังหวัดอุบลราชธานีมีการจัดกิจกรรมที่มีชื่อเสียงในวันออกพรรษาคือกิจกรรม
อะไร.....
2. จังหวัดอุทัยธานีมีการจัดกิจกรรมที่มีชื่อในวันออก พพรรษาคือ
อะไร.....

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วันออกพรรษา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันออกพรรษา

- 1) วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี
- 2) 3 เดือน
- 3) ที่พระภิกษุสงฆ์มีการยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกันตามลำดับ อาวุโส

ความเป็นมาของวันออกพรรษา

- 1) วันสิ้นสุดของการจำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์
เป็นระยะเวลา 3 เดือน
- 2) คือ วันที่พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะอนุญาตให้ว่า กล่าว ตักเตือนกันได้ ในเรื่องราวเกี่ยวกับความประพฤติต่าง ๆ นับตั้งแต่พระสังฆเถระ ที่มีอาวุโสสูงลงมา
- 3) แทนการสวดพระปาฏิโมกข์ (พระวินัย) ที่กระทำกันทุกๆ 15 วัน

หลักการปวารณา

- 1) การยึดหลักของความเมตตาต่อกัน
- 2) ได้โดยไม่ผิดพุทธบัญญัติ
- 3) ประเพณีตักบาตรเทโวโหนะ

ระเบียบพิธีและการปฏิบัติในวันออกพรรษา

- 1) ทำบุญตักบาตรหรือทำบุญถวายสังฆทาน
- 2) รักษาศีล ฟังธรรม และเจริญภาวนา
- 3) แผ่เมตตากรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับสรรพสัตว์และญาติผู้ล่วงลับ

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวันออกพรรษา

1. ทำบุญตักบาตรหรือทำบุญถวายสังฆทาน
2. รักษาศีล ฟังธรรม และเจริญภาวนา
3. แผ่เมตตากรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับสรรพสัตว์และญาติผู้ล่วงลับ

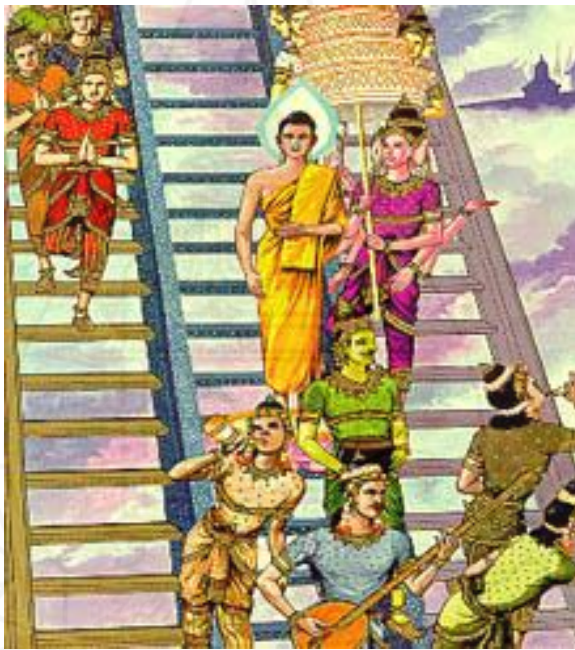

<http://www.travel.kapook.com>

ศูนยที่ 2

วันเทโวโรหณะ

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 2 วันเทโวโรหณะ

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปอย่างเคร่งครัด

1. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
2. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
3. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
4. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
5. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
7. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
8. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันเทโวโรหณะ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันเทโวโรหณะ หมายถึง วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากเทวโลกมาสู่มนุษยโลก หลังจากที่ได้แสดงธรรมเทศนาโปรดพระมารดา และเสด็จจำพรรษา ณ ดาวดึงส์พิภพครบไตรมาสแล้ว โดยเสด็จลงทางบันไดสวรรค์ที่ประตูเมืองสังกัสสนคร ทางตอนเหนือของกรุงสาวัตถี ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หรือ วันพระเจ้าเปิดโลก

<http://www.thaigoodview.com>

ความสำคัญของวันเทโวโรหณะ

วันเทโวโรหณะ หมายถึงวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากเทวโลกมาสู่โลกมนุษย์ หลังจากที่ได้แสดงธรรมเทศนาโปรดพระมารดาและเสด็จจำพรรษา ณ ดาวดึงส์พิภพครบไตรมาสแล้ว โดยเสด็จลงทางบันไดสวรรค์ที่ประตูเมือง สังกัสสนคร ทางตอนเหนือของกรุงสาวัตถี ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หรือเราเรียกว่า “ วันพระเจ้าเปิดโลก “

ความเป็นมาของวันเทโวโรหณะ

สมัยพุทธกาล เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม และเสด็จขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดาโดยจำพรรษาอยู่ ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นเวลา 1 พรรษา และ เมื่อออกพรรษาแล้ว พระองค์ได้เสด็จกลับยังโลกมนุษย์ ณ เมือง สังกัสสนคร การที่พระพุทธองค์เสด็จลงมาจาก สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เรียกตามศัพท์ภาษาบาลีว่า “ เทโวโรหณะ “

ในครั้งนั้นบรรดาพุทธศาสนิกชนผู้มีความศรัทธาเลื่อมใส เมื่อทราบข่าวต่างพร้อมใจกันไปรอตัดบาตรเพื่อรับเสด็จกันอย่างเนืองแน่น จนเป็นประเพณีตัดบาตรเทโวปฏิบัติสืบกันมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

<http://www.baanjomyut.com>

ประเพณีตัดบาตรเทโว

สำหรับฆราวาสหรือพุทธศาสนิกชน หลังวันออกพรรษา 1 วัน คือ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 จะมีการตัดบาตรเทโว หรือชื่อเต็มตามคำพระว่า “ เทโวโรหณะ “ แปลว่า การหยั่งลงจาก เทวโลก หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ ตักบาตรดาวดึงส์ “ โดยอาหารที่นิยมนำไปใส่บาตร คือ ข้าวต้มมัด และข้าวต้มลูกโยน

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันเทโวโรหณะ

การปฏิบัติกิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน มีดังนี้

เตรียมข้าวต้มมัด และข้าวต้มลูกโยนไว้ตักบาตร

วัดอาจจำลองเหตุการณ์โดยให้พระสงฆ์เดินเข้าแถวเรียงลำดับรับบาตรตรงกลาง มีมัททก

เดินอุ้มพระพุทธรูปนำหน้าสงฆ์

ตักบาตรเสร็จก็อาราธนาศีล สมาทานศีล รักษาศีล

ฟังธรรม ทำสมาธิ

แผ่เมตตา กรวดน้ำ

<http://www.123.242.164.132>

ประเพณีลากพระ ชักพระ หรือ แห่พระ

ประวัติความเป็นมา ประเพณีลากพระ ชักพระ หรือแห่พระเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวภาคใต้ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่ครั้งโบราณชาวบ้านที่เป็นชาวพุทธศาสนิกชนจะพร้อมใจกันอัญเชิญพระพุทธรูปจากวัดขึ้นประดิษฐานบน “ นมพระ “ หรือ “ บุษบก “ ที่วางอยู่ตรงกลางร้านร้านมั่ว มีไม้สองท่อนรองรับข้างล่าง ทำเป็นรูปพญานาค มีลื้อ ๔ ลื้ออยู่ใต้ตัวพญานาค ร้านมั่วใช้ไม้ไผ่สานทำฝาผนัง ตกแต่งลวดลายระบายสีสวย รอบ ๆ ประดับด้วยผ้าแพรสี ชงรีว ชงสามชาย ชงราว ชงยื่นห้อยระยง ประดับต้นกล้วย ต้นอ้อย ทางมะพร้าว ดอกไม้สดทำอุบะห้อยระย้า มีตัมห่อด้วยใบพ้อแขวนหน้านมพระ ตัวพญานาคประดับกระจกแวววาวสีสวย ข้าง ๆ นมพระแขวนโพน กลอง ระฆัง ฆ้อง ด้านหลังนมพระวางเก้าอี้ เป็นที่นั่งของพระสงฆ์ ยอดนมอยู่บนสุดของนมพระ ได้รับการแต่งอย่างบรรจงดูแลเป็นพิเศษ เพราะความสง่าได้สัดส่วนของนมพระขึ้นอยู่บนยอดนมการตกแต่งเรือพระและนมพระ (บุษบก) แต่ละวัด แล้วลากหรือแห่ไปตามถนนหนทาง ตามแม่น้ำลำคลอง หรือในทะเล ชาวบ้านจะตระเตรียมงานในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 1 อันเป็นวันออกพรรษา ประชาชนจะออกเดินทางไปยังวัด เพื่อนำภัตตาหารไปใส่บาตรที่จัดเรียงไว้ ตรงหน้าพระลากเรียกว่า “ ตักบาตรหน้าลื้อ “ เมื่อพระฉันอาหารเสร็จแล้วชาวบ้านจะนิมนต์พระภิกษุไปขึ้นนั่งประจำเรือพระพร้อมทั้งอุบาสกและศิษย์วัดที่จะติดตาม จากนั้นชาวบ้านจะช่วยกันลากพระออกจากวัด ขณะที่ลากพระไป ประชาชนที่รออยู่จํานำข้าวต้ม(ข้าวเหนียวที่ห่อด้วยใบมะพร้าว ทำเป็นรูปสามเหลี่ยม) มาแขวนที่หน้าลื้อหรือรถ เพื่อทำบุญกันไปตลอดทาง

ประเพณีชักพระ ลากพระ หรือแห่พระ เป็นประเพณีของชาวภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงมา

กิจกรรมประเพณีลากพระ

<http://www.siamfreestyle.com/>

<http://www.haley-pullos.com>

<http://www.tlcthai.com>

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันเทโวโรหณะ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันเทโวโรหณะ

1. วันเทโวโรหณะตรงกับวันใด.....
2. วันเทโวโรหณะ เรียกอีกอย่างว่าวันอะไร .....
3. เทโวโรหณะ หมายถึง.....

ความเป็นมาของวันเทโวโรหณะ

1. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จขึ้นไปบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดใคร.....
2. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ที่เมืองใด.....
3. ประชาชนที่ทราบข่าวการเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์พากันไปรอดักบาตรจนเกิดการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้เรียกว่าอะไร.....

ประเพณีตักบาตรเทโว

1. ประเพณีการตักบาตรเทโวจะกระทำเมื่อใด.....
2. เทโวโรหณะ แปลว่า.....
3. อาหารที่นิยมนำไปตักบาตรเทโว คือ.....

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันเทโวโรหณะ

1. ในตอนเช้าของวันเทโวโรหณะนักเรียนทำอะไร.....
2. ในตอนกลางวันของวันเทโวโรหณะนักเรียนทำอะไรบ้าง.....
3. ในตอนค่ำของวันเทโวโรหณะนักเรียนทำอะไรบ้าง.....

ประเพณีลากพระ ชักพระ หรือ แห่พระ

จงอธิบายทางภาคใต้ที่มีการจัดกิจกรรมที่มีชื่อในวันออกพรรษาคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง วันเทโวโรหณะ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันเทโวโรหณะ

1. วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี
2. วันพระเจ้าเปิดโลก
3. การเสด็จลงจากเทวโลกของพระพุทธเจ้ามาสู่โลกมนุษย์

ความเป็นมาของวันเทโวโรหณะ

1. เสด็จโปรดพุทธมารดา
2. เมือง สังกัสสนคร
3. ประเพณีตักบาตรเทโว

ประเพณีตักบาตรเทโว

1. หลังวันออกพรรษา 1 วัน คือ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11
2. การหยั่งลงจากโลก หรือ ตักบาตรดาวดึงส์
3. ข้าวต้มมัด หรือ ข้าวต้มลูกโยน

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันเทโวโรหณะ

1. เตรียมข้าวต้มมัดและข้าวต้มลูกโยนไว้ใส่บาตร
2. ฟังพระแสดงพระธรรมเทศนารักษาศีลและปฏิบัติธรรมพัฒนาวัด เช่น ช่วยทำความสะอาดวัด และบริจาคทานให้กับคนยากจน
3. สวดมนต์ฟังพระแสดงพระธรรมเทศนา รักษาศีล ทำสมาธิ และแผ่เมตตา อุทิศส่วนกุศล ฯลฯ

ประเพณีลากพระ ชักพระ หรือ แห่พระ

ประเพณีลากพระ ชักพระ หรือ แห่พระ

ประวัติความเป็นมา ประเพณีลากพระ ชักพระ หรือแห่พระเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวภาคใต้ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่ครั้งโบราณชาวบ้านที่เป็นชาวพุทธศาสนิกชนจะพร้อมใจกันอัญเชิญพระพุทธรูปจากวัดขึ้นประดิษฐานบน “ นมพระ “ หรือ “ บุษบก “ ที่วางอยู่ตรงกลางร้านร้านม้ มีไม้สองท่อนรองรับข้างล่าง ทำเป็นรูปพญานาค มีลื้อ ๔ ลื้ออยู่ใต้ตัวพญานาค ร้านม้ใช้ไม้ไผ่สานทำฝาผนัง ตกแต่งลวดลายระบายสีสวย รอบ ๆ ประดับด้วยผ้าแพรสี ธงริ้ว ธงสามชาย ธงราว ธงยืนห้อยระยง ประดับต้นกล้วย ต้นอ้อย ทางมะพร้าว ดอกไม้สดทำอุบะห้อยระย้า มีต้มห่อด้วยใบพ้อแขวนหน้านมพระ ตัวพญานาคประดับกระจกแวววาวสีสวย ข้าง ๆ นมพระแขวน โพน กลอง ระฆัง ฉิ่ง ด้านหลังนมพระวางเก้าอี้ เป็นที่นั่งของพระสงฆ์ ยอดคนมอยู่บนสุดของนมพระ ได้รับการแต่งอย่างบรรจงดูแลเป็นพิเศษ เพราะความสง่าได้สัดส่วนของนมพระขึ้นอยู่บนยอดคนม การตกแต่งเรือพระและนมพระ (บุษบก) แต่ละวัด แล้วลากหรือแห่ไปตามถนนหนทางตามแม่น้ำลำคลอง หรือในทะเล ชาวบ้านจะเตรียมงานในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 1 อันเป็นวันออกพรรษา ประชาชนจะออกเดินทางไปยังวัด เพื่อนำภัตตาหารไปใส่บาตรที่จัดเรียงไว้ ตรงหน้าพระลากเรียกว่า “ ตักบาตรหน้าลื้อ “ เมื่อพระฉันอาหารเข้าเสร็จแล้ว ชาวบ้านจะนิมนต์พระภิกษุไปขึ้นนั่งประจำเรือพระพร้อมทั้งอุบาสกและศิษย์วัดที่จะติดตาม จากนั้นชาวบ้านจะช่วยกันลากพระออกจากวัด ขณะที่ลากพระไปประชาชนที่รออยู่จํานำข้าวต้ม(ข้าวเหนียวที่ห่อด้วยใบมะพร้าว ทำเป็นรูปสามเหลี่ยม) มาแขวนที่หน้าลื้อหรือรถ เพื่อทำบุญกันไปตลอดทางประเพณีชักพระ ลากพระ หรือแห่พระ เป็นประเพณีของชาวภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงมา

ศูนย์ที่ 3

วันอัฐมิบูชา

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 3 วันอัฐมีบูชา

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

1. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
2. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
3. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างข้อย 2 เที้ยว)
4. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
5. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
7. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
8. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง วันอัฐมีบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

วันอัฐมีบูชา คือวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญท
พระพุทธรูปปางนาคปรกเป็นวันที่ตรงกับวันถวายพระเพลิงพระพุทธรูปพระ
พุทธต้องวิปโยคและสูญเสียพระบรมสรีระแห่งองค์พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นที่เคารพ
สักการะยิ่ง เป็นวันที่ควรแสดงธรรมสังเวช ระลึกถึงพระพุทธรูปให้สำเร็จเป็น
พุทธานุสติภาวนามัยกุศล

<http://www.dhammathai.org>

ความสำคัญของวันอัฐมีบูชา

วันอัฐมีบูชา คือวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 เป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาถือเป็นวันที่ตรงกับวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระหลังจากเสด็จดับขันธปรินิพพานได้ 8 วัน คือหลังจากวันวิสาขบูชาแล้ว 8 วัน เป็นวันที่ชาวพุทธต้องวิปโยคและสูญเสียพระบรมสรีระแห่งองค์พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะยิ่ง เป็นวันที่ควรแสดงธรรมสังเวช ระลึกถึงพระพุทธรูปให้สำเร็จเป็นพุทธานุสติกวามามัยกุศล

ความเป็นมาของวันอัฐมีบูชา

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน แล้ว 8 วัน มัลลกะศรัยแห่งนครกุสินารา พร้อมด้วยประชาชน และพระสงฆ์อันมีพระมหากัสสปเถระเป็นประธาน ได้พร้อมกันกระทำการถวายพระเพลิงพระพุทธรูป ณ มกุฏพันธเจดีย์แห่งกรุงกุสินารา วันนั้นเป็นวันหนึ่งที่ชาวพุทธต้องมีความสังเวชสลดใจและวิปโยคโศกเศร้าเป็นอย่างยิ่ง เพราะการสูญเสียแห่งพระพุทธรูป เมื่อวันแรม 8 ค่ำ เดือน 8 ซึ่งนิยมเรียกกันว่า วันอัฐมีนั้นเวียนมาบรรจบแต่ละปีพุทธศาสนิกชนบางส่วน โดยเฉพาะพระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกาแห่งวัดนั้นๆ ได้พร้อมกันประกอบพิธีบูชา เป็นการเฉพาะภายในวัด เช่น ที่ปฏิบัติกันอยู่ในวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นต้น แต่จะปฏิบัติกันมาแต่เมื่อใด ไม่พบหลักฐาน ปัจจุบันนี้ก็ยังถือปฏิบัติกันอยู่

การบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัฐมีบูชา

การบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัฐมีบูชานี้มีไม่กี่แห่งที่มีการจัดเพราะในเมืองไทยไม่เป็นที่นิยม แม้สมัยก่อนอาจจะมียานฉลองในพิธีวันอัฐมีบูชาบ้าง แต่เดี๋ยวนี้ก็เลิกกันไปมากแล้ว คงมีไม่กี่วัด เฉพาะในกรุงเทพที่ยังจัดพิธีฉลองในวันนี้อยู่เช่น วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และวัดราชาธิวาส ส่วนต่างจังหวัด เช่นวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง จังหวัด

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอัฐมีบูชา

การปฏิบัติกิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชน มีดังนี้

1. ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า
5. รักษาศีลและปฏิบัติธรรม
6. พัฒนาวัด เช่น ช่วยทำความสะอาดวัด
7. บริจาคทานให้กับคนยากจน
8. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
9. ประดับธงชาติและธงเสมาธรรมจักรตามอาคารบ้านเรือน

<http://www.newworldbelieve.net>

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอัฐมีบูชาตอนกลางคืน

ในตอนกลางคืน จะพากันนำดอกไม้ธูปเทียนไปที่วัด เพื่อชุมนุมกันทำพิธีเวียนเทียนรอบอุโบสถ พร้อมกับพระภิกษุสงฆ์โดยเจ้าอาวาสวัดจะนำว่านะโม 3 จบ จากนั้นกล่าวคำถวายดอกไม้ธูปเทียน ทุกคนว่าตาม จบแล้วเดินเวียนขวา ตลอดเวลาให้ระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และ พระสังฆคุณ จนครบ 3 รอบ แล้วนำดอกไม้ธูปเทียนไปปักบูชาตามทางที่วัดเตรียมไว้ เป็นอันเสร็จพิธี

<http://www.dhammadee.com>

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง วันอัฐมีบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันอัฐมีบูชา

1. วันอัฐมีบูชาตรงกับวันใด.....
2. วันอัฐมีบูชามีความสำคัญคือ.....
3. วันอัฐมีบูชาเกิดขึ้นหลังจากที่พระพุทธเจ้าดับขันธปรินิพพาน ได้กี่วัน.....

ความเป็นมาของวันอัฐมีบูชา

1. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานที่เมืองใด.....
2. ผู้ที่เป็นประธานในพิธีถวายพระเพลิงพุทธสรีระคือ.....
3. วัดในกรุงเทพฯ ๑ ที่ประกอบพิธีในวันอัฐมีบูชาและยังคงปฏิบัติติดต่อก็คือ วัดใด.....

การบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัฐมีบูชา

1. การบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัฐมีบูชาในประเทศไทยนั้นมีไม่กี่แห่งเนื่องจาก.....
2. ในต่างจังหวัดมีวัดที่จัดกิจกรรมเป็นงานใหญ่มีการจำลอง เหตุการณ์ถวายพระเพลิง
พุทธสรีระคือวัด.....
3. การบำเพ็ญกุศลในวันนี้คือ.....

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอัฐมีบูชา

1. ในตอนเช้าของวันอัฐมีบูชานักเรียนทำอะไรบ้าง.....
2. ในตอนกลางวันของวันอัฐมีบูชานักเรียนทำอะไรบ้าง.....
3. ในตอนค่ำของวันอัฐมีบูชานักเรียนทำอะไรบ้าง.....

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอัฐมีบูชาตอนกลางคืน

1. ตอนกลางคืนวันอัฐมีบูชานักเรียนทำอะไรบ้าง.....
2. นักเรียนเวียนเทียนเดินเวียนไปทางใด.....
3. ในระหว่างเวียนเทียนนักเรียนระลึกถึงใคร.....

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง วันอัฐมีบูชา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันอัฐมีบูชา

1. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 6
2. เป็นวันถวายพระเพลิงพระพุทธ สรีระของพระพุทธเจ้า
3. 8 วัน

ความเป็นมาของวันอัฐมีบูชา

1. เมืองกุสินารา
2. พระมหากัสสปเถระ
3. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และวัดราชาธิวาส

การบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันอัฐมีบูชา

1. ในเมืองไทยไม่เป็นที่นิยมจัดกิจกรรมในวันนี้
2. วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง จังหวัดอุดรดิตถ์
3. ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา และมีการเวียนเทียนในตอน

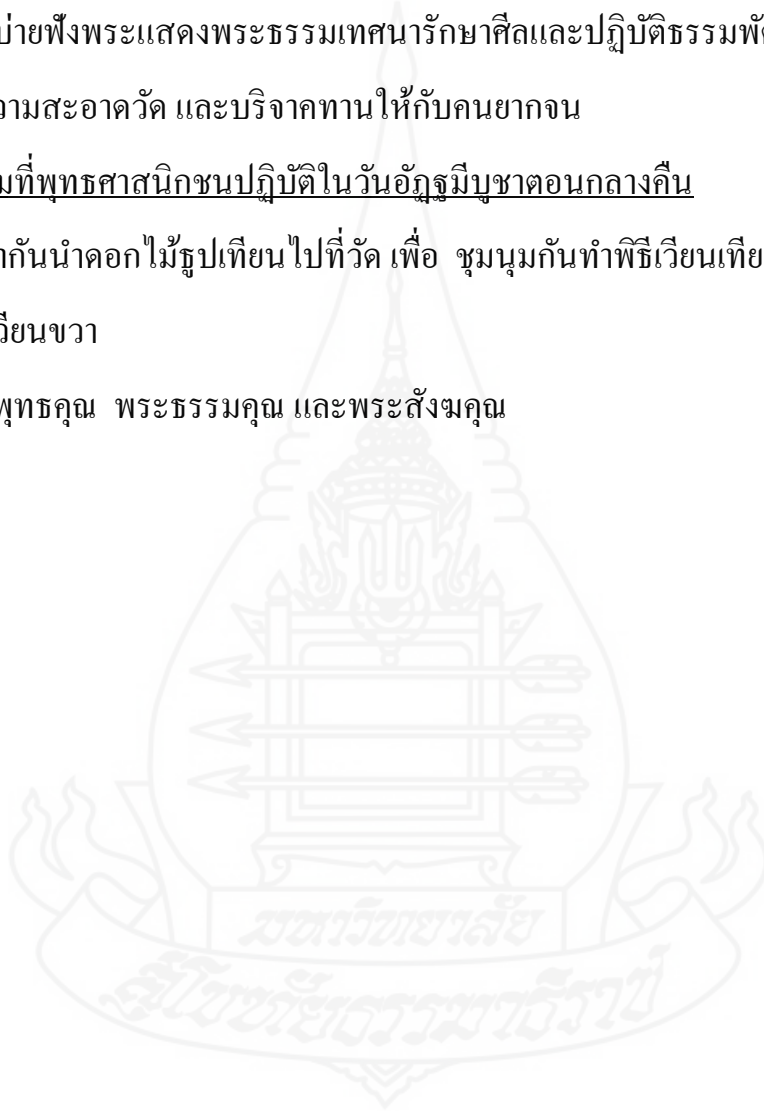
ค่ำที่วัดรอบพระอุโบสถ

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอัฐมีบูชา

1. สวดมนต์ ไหว้พระทำจิตใจให้สงบและแผ่เมตตา
2. ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า จัดอาหารคาวหวานไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัด
3. ตอนบ่ายฟังพระแสดงพระธรรมเทศนารักษาศีลและปฏิบัติธรรมพัฒนาวัด เช่น ช่วย
ทำความสะอาดวัด และบริจาคทานให้กับคนยากจน

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันอัฐมีบูชาตอนกลางคืน

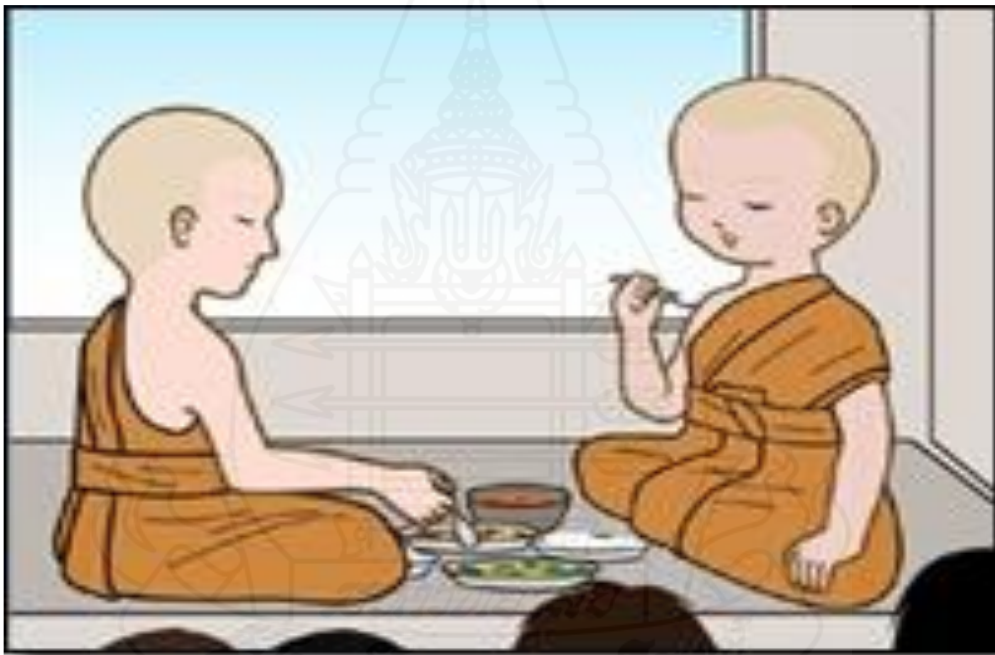
1. จะพากันนำดอกไม้ธูปเทียนไปที่วัด เพื่อ ชุมนุมกันทำพิธีเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ
2. เดินเวียนขวา
3. พระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ

ศูนย์ที่ 4

วันธรรมสวนะ

นายธงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 4 วันธรรมสวนะ

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

1. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
2. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
3. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
4. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
5. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
7. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
8. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์ที่ 4 เรื่อง วันธรรมสวนะ

สาระสำคัญ

วันธรรมสวนะ หมายถึง วันที่ชาวพุทธเข้าวัดทำบุญตักบาตร รักษาศีล เจริญภาวนา และฟังธรรมเทศนา เรียกกันในปัจจุบันว่า วันพระ หรือ วันอุโบสถ ในประเทศไทยเดือนหนึ่งกำหนดให้มี วันพระ 4 วัน คือ

- วันขึ้น 8 ค่ำ
- วันขึ้น 15 ค่ำ
- วันแรม 8 ค่ำ
- วันแรม 15 ค่ำ (หรือ แรม 14 ค่ำ ในบางเดือน)

ความสำคัญ วันพระหรือวันอุโบสถเป็นวันหลักแห่งการทำความดี โดยพระพุทธ พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ชาวพุทธมีโอกาสทำความดีต่างๆ ได้แก่ ทำบุญตักบาตร ให้ทาน เพื่อทำใจให้สงบ

<http://www.gotoknow.org>

ความสำคัญของวันธรรมสวนะ

วันธรรมสวนะ หมายถึง วันที่ชาวพุทธเข้าวัดทำบุญตักบาตร รักษาศีล เจริญภาวนา และฟังธรรมเทศนา เรียกกันในปัจจุบันว่า วันพระหรือ วันอุโบสถ ในประเทศไทยเดือนหนึ่งกำหนดให้มี วัน พระ 4 วัน คือ

- วันขึ้น 8 ค่ำ
- วันขึ้น 15 ค่ำ
- วันแรม 8 ค่ำ
- วันแรม 15 ค่ำ (หรือแรม 14 ค่ำ ในบางเดือน)

ความสำคัญ วันพระหรือวันอุโบสถเป็นวันหลักแห่งการทำความดี โดยพระพุทธรเจ้าทรงอนุญาตให้ชาวพุทธมีโอกาสทำความดีต่างๆ ได้แก่ ทำบุญตักบาตร ให้ทาน เพื่อทำใจให้สงบ

ความเป็นมาของวันธรรมสวนะ

ในสมัยพุทธกาล พระเจ้าพิมพิสารได้เข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและกราบทูลว่า นักบวชศาสนาอื่น มีวันประชุมสนทนาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอนในศาสนาของเขาแต่ว่า ศาสนาพุทธยังไม่มี พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมสนทนาและแสดงธรรมเทศนาแก่ประชาชนในวัน 8 ค่ำ 14 ค่ำ และ 15 ค่ำ ดังกล่าวพุทธศาสนิกชนจึงถือเอาวันดังกล่าวเป็น “วันธรรมสวนะ”

ส่วนวันโกน วันพระนั้นในสมัยก่อนถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะถือว่าเป็นวันหยุดและเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนเดินทางไปทำบุญที่วัด ฝ่ายทางพระก็จะมีกรปลงผมลงฟังพระปาฏิโมกข์ ทบทวนศีล 227 ข้อ

การเปลี่ยนแปลงวันธรรมสวนะในประเทศไทย

ในสมัยของรัชกาลที่ 6 ได้มีการติดต่อกับประเทศตะวันตกมากขึ้น จึงมีการปรับเปลี่ยนไปใช้ปฏิทินแบบสุริยคติ แทน แบบจันทรคติ ซึ่งชาวไทยใช้แบบจันทรคติมาแต่โบราณ คือแบบสุริยคติ ถือเอาพระอาทิตย์เป็นหลัก มีการหยุดในวันเสาร์และวันอาทิตย์แบบตะวันตก เพราะมีอิทธิพลของศาสนาคริสต์ ซึ่งถือว่า วันศุกร์สัปดาห์เป็นวันที่พักผ่อน เพราะไบเบิลบันทึกว่า วันอาทิตย์ เป็นวันพักผ่อนของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าหลังจากที่ทรงสร้างโลกมา แบบจันทรคติ ถือเอา พระจันทร์เป็นหลัก มีการดูข้างขึ้น ข้างแรม ดูความเว้าแหว่งของดวงจันทร์แล้วกำหนดว่า วันไหนเป็นวันเพ็ญ วันข้างขึ้น วันข้างแรม วันก็ค้ำ แต่เมื่อประเทศไทยเข้าสู่เวทีโลก มีการเปิดประเทศ ติดต่อกับชาย กับชาติตะวันตกทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักการ นับวัน นับคืน เป็นแบบยุโรปตามไปด้วย หรือ ก็คือ การนำเอาปฏิทินแบบสุริยคติมาใช้ ดังนั้นปฏิทินแบบสุริยคติ เลยกลายมาเป็นปฏิทินสากลที่ทั่วโลกยอมรับใช้กันอยู่ในการติดต่อสื่อสาร ทำให้ปฏิทินแบบจันทรคติค่อยๆลดบทบาทลง

จนกระทั่งเป็นปฏิทินที่ใช้ในทางพระพุทธศาสนา คู่วัน โคน วันพระ วันเพ็ญ และใช้ในทางโหราศาสตร์ ไปโดยปริยาย ไม่สามารถนำปฏิทินจันทรคติมาอ้างอิงในการติดต่อสื่อสาร ทำมาค้าขาย กับสากลโลกได้อีกต่อไป

<http://www.yala1.go.th> yala1.go.th

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันธรรมสวนะ

การปฏิบัติกิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนในตอนกลางวัน มีดังนี้

1. ตื่นแต่เช้ามีด สวดมนต์ ไหว้พระ ทำจิตใจให้สงบและแผ่เมตตา
2. ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า
3. จัดอาหารคาวหวานไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัด
4. รักษาศีลและปฏิบัติธรรม (ถือศีล 8 หรือ ถือศีล 5)

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันธรรมสวนะตอนกลางคืน

ในตอนกลางคืน พุทธศาสนิกชน ทั้งอุโบสถ และอุบาสิกาสำหรับผู้เคร่งครัดในศาสนาอาจถือศีล 8 ในวันพระด้วย นอกจากนี้ชาวพุทธยังถือว่าวันพระไม่ควรทำบาปใดๆ การทำบาปหรือไม่ถือศีล 5 ในวันพระถือว่าเป็นบาปยิ่งกว่าในวันอื่น

<http://www.pongsawadi.ac.th>

บัตรคำถาม

ศูนย์ที่ 4 เรื่อง วันธรรมสวนะ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันธรรมสวนะ

1. วันธรรมสวนะหรือเรียกอีกอย่างว่าวันอะไร.....
2. ใน 1 เดือนมีวันพระหรือวันอุโบสถกี่วัน.....
3. วันโกน เป็นภาษาพูด หมายถึงวันอะไร.....

ความเป็นมาของวันธรรมสวนะ

1. บุคคลที่มีส่วนทำให้มีวันพระในสมัยพุทธกาล คือ.....
2. ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าอนุญาตให้พระภิกษุประชุมกันได้ 3 วันคือ.....
3. พระภิกษุถือศีลกี่ข้อ.....

การเปลี่ยนแปลงวันธรรมสวนะในประเทศไทย

1. ประเทศไทยได้เปลี่ยนมาใช้ปฏิทินแบบสุริยคติตามแบบชาติ ตะวันตกในสมัยรัชกาลใด.....
2. ในสมัยโบราณประเทศไทยมีการใช้ปฏิทินแบบใด.....
3. ในปัจจุบันใช้ปฏิทินทางจันทรคติทำอะไร.....

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันธรรมสวนะ

1. ในตอนเช้าของวันธรรมสวนะนักเรียนทำอะไรบ้าง.....
2. ในตอนกลางวันของวันธรรมสวนะนักเรียนทำอะไรบ้าง.....
3. ในตอนค่ำของวันธรรมสวนะนักเรียนทำอะไรบ้าง.....

.....

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันธรรมสวนะตอนกลางคืน

1. ในตอนกลางคืนของวันธรรมสวนะ อุโบสถและอุบาสิกาที่เคร่งครัด จะไปทำอะไรที่.....
2. ประชาชนทั่วไปที่เป็นพุทธมามกะส่วนใหญ่ในวันธรรมสวนะจะนับ ถือนศีลข้อใด.....
3. ศีลที่ภิกษุและสามเณรถือคือข้อใด.....

บัตรเฉลย

ศูนย์ที่ 4 เรื่อง วันธรรมสวนะ

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของวันธรรมสวนะ

1. วันพระ หรือวันอุโบสถ
2. มีวันพระ 4 วัน คือ วันขึ้น 8 ค่ำ วันขึ้น 15 ค่ำ วันแรม 8 ค่ำ และวันแรม 15 ค่ำ (หรือ แรม 14 ค่ำในบางเดือน)
3. วันก่อนวันพระ 1 วัน

ความเป็นมาของวันธรรมสวนะ

1. พระเจ้าพิมพิสาร
2. วัน 14 ค่ำ วัน 15 ค่ำ และวัน 8 ค่ำ
3. 227 ชื่อ

การเปลี่ยนแปลงวันธรรมสวนะในประเทศไทย

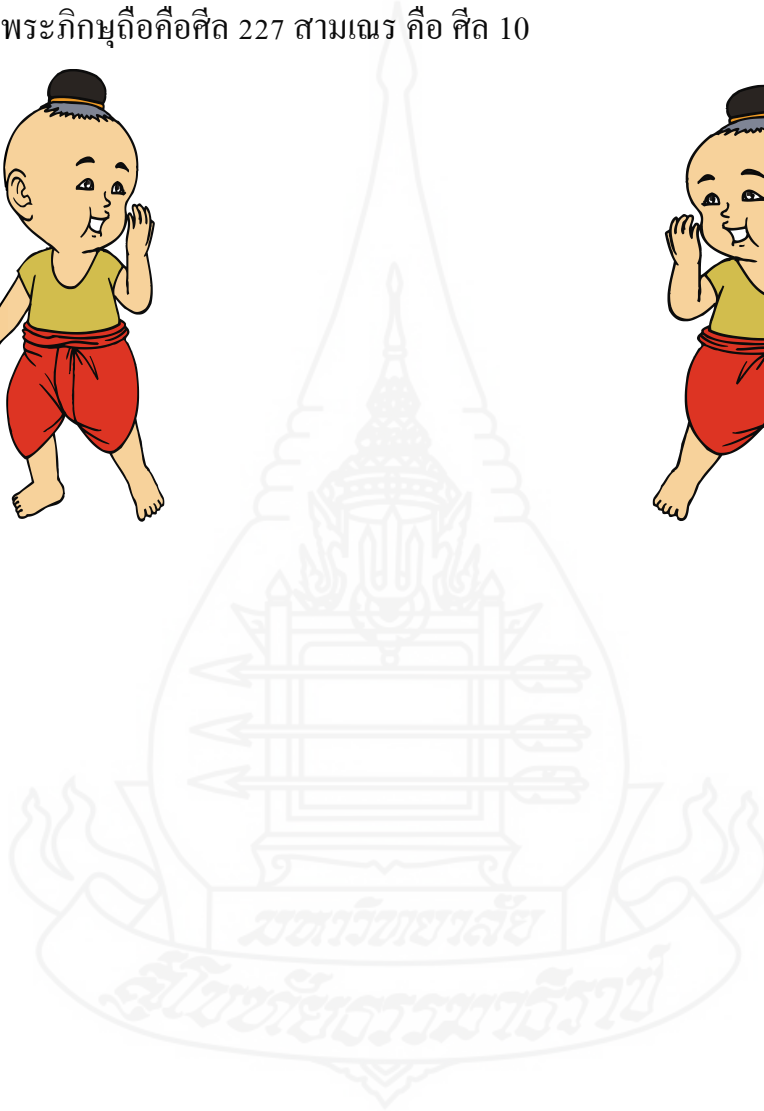
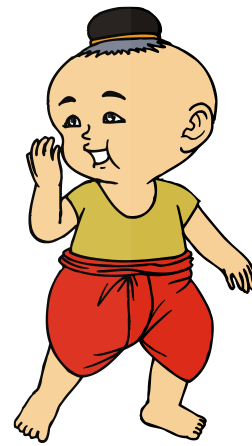
1. ในสมัยของรัชกาลที่ 6
2. แบบจันทรคติ
3. ใช้ในทางโหราศาสตร์ ใช้ดู วันโกน วันพระ ดูวันเพ็ญ และใช้ในการดูข้างขึ้น ข้างแรม

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันธรรมสวนะ

1. สวดมนต์ ไหว้พระทำจิตใจให้สงบและแผ่เมตตา
2. ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า จัดอาหารคาวหวาน ไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัดใกล้ บ้าน
3. ตอนค่ำฟังพระแสดงพระธรรมเทศนารักษาศีลและปฏิบัติธรรม(ศีล 8 และศีล 5)

กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติในวันธรรมสวนะตอนกลางคืน

1. ถือบิณฑบาตและปฏิบัติธรรม (ถือบิณฑบาต 8)
2. สวดมนต์ 5 และ สวดมนต์ 8
3. พระภิกษุถือบิณฑบาต 227 สามเณร คือ สวดมนต์ 10

ศูนย์ที่ 5

ศูนย์สำรอง

นายชงชัย นิตปราณี

โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

บัตรคำสั่ง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรวจ

โปรดอ่านบัตรคำสั่ง และปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด

1. เลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม
2. เลือกเลขานุการกลุ่มเพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละศูนย์
3. อ่านบัตรเนื้อหาให้ละเอียดถี่ถ้วน (อ่านอย่างย่อ 2 เที้ยว)
4. ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ” วันมาฆบูชา “ ในบัตรเนื้อหา
5. แล้วตอบคำถามลงในแบบฝึกปฏิบัติ
6. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย
7. เก็บอุปกรณ์ทุกชิ้นใส่ซองให้เรียบร้อยและครบถ้วนถูกต้อง (ยกเว้นแบบฝึกปฏิบัติ)
8. เตรียมเปลี่ยนไปเรียนในศูนย์อื่นต่อไป

บัตรเนื้อหา

ศูนย์สำรอง เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ จังหวัดสระบุรี

เป็นประเพณีที่สำคัญของ จังหวัดสระบุรี และมีแห่งเดียวของประเทศไทย โดยถือเอาวันเข้าพรรษา วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี จะมีประชาชนผู้เฒ่า ผู้แก่ และคนหนุ่มสาวทั่วไปต่างพากันไปทำบุญตักบาตรเนื่องในวันเข้าพรรษาที่วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร

<http://www.tlcthai.com/travel/1015/>

ประเพณีตักบาตรดอกไม้ ช่วงเดือน เข้าพรรษา จัด 3 วัน ตั้งแต่วัน โคน วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา มีการ ตักบาตร ในวันแรก 1 รอบ วันที่ 2,3 วันละ 2 รอบ ช่วงเวลาดังแต่ 9.00 น และ 15.00 น. นับว่าเป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดสระบุรี และมีแห่งเดียวของประเทศไทย โดยถือเอาวันเข้าพรรษา วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี จะมีประชาชนผู้เฒ่า ผู้แก่ และคนหนุ่มสาวทั่วไปต่างพากันไปทำบุญตักบาตรเนื่องในวันเข้าพรรษาที่วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ซึ่งตามประเพณีชาวพุทธทั้งหลาย เมื่อเสร็จจากการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าแล้ว ประชาชนโดยทั่วไปก็จะพากันไปเก็บดอกไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายต้นกระชายหรือต้นขมิ้น มีสีส้มเป็นดอกสีเหลืองหรือสีขาวเรียกว่า "ดอกเข้าพรรษา" ซึ่งดอกไม้ชนิดนี้ชอบขึ้นตามไหล่เขา และจะมีเฉพาะช่วงเข้าพรรษา โดยจะมีการตักบาตรดอกไม้ในตอนบ่ายของวันเข้าพรรษา บริเวณวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท

จากเรื่องเล่าเกี่ยวกับวัดพระ พุทธบาทฯ ในอดีต ยามหน้าแล้งกลางเดือนสาม เดือนสี่ ผู้คนจากทั่วสารทิศ จะพากันหลั่งไหลไปนมัสการรอยพระพุทธรบาทกันเนืองแน่น สมัยนั้นการขึ้นไปมีใช้เรื่องง่าย ต้องหยุดการทำงานต่าง ๆ เพื่อเตรียมสัมภาระ จัดหาทุนรอนค่าอาหาร ค่าจ้างช้างม้า เรือแพ การเดินทางยากลำบาก ทั้งชีวิตบางคนอาจมีบุญไปกราบได้เพียงครั้งเดียว บางคนไม่มีโอกาส แม้จะมีความตั้งใจสูงเพียงใด

ประกอบกับแต่ก่อน ผู้คนมักจะไปนมัสการรอยพระพุทธรบาทกันเป็นหมู่ใหญ่ ทั้งหมดล้วนแล้วมีความตั้งใจ พร้อมกับความเชื่อที่ว่า ถ้าได้ไปกราบนมัสการรอยพระพุทธรบาทถึง 3 ครั้งในชีวิต จะได้ขึ้นสวรรค์ ดังนั้น ทุกคนจึงเพียรพยายามอย่างยิ่ง และเมื่อไปถึงได้กราบรอยพระพุทธรบาท ต่างตั้งจิตอธิษฐานตามใจปรารถนา หลังจากนั้นประชาชนทั้งหลายจะตีระฆังที่แขวนเรียงรายไว้ ด้วยหวังประกาศบุญให้เทพดาทุกชั้นได้อนุโมทนา

ปัจจุบันนอกเหนือจากเดือนสาม เดือนสี่แล้ว ยังมีวันเข้าพรรษาอีกหนึ่งวัน ที่ผู้คนจากทั่วสารทิศเดินทางมานมัสการรอยพระพุทธรบาท และสำหรับในจังหวัดสระบุรี ประเพณีที่สำคัญในวันเข้าพรรษาก็คือ "ประเพณีตักบาตรดอกไม้" ซึ่งจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีที่วัดพระพุทธรบาทราชวรมหาวิหาร อ.พระพุทธรบาท จ.สระบุรี และชาวสระบุรีถือว่า ประเพณีตักบาตรดอกไม้เป็นประเพณีที่สำคัญ และปฏิบัติสืบต่อกันมาทุกปี ทั้งนี้ ประเพณีตักบาตรดอกไม้ สืบเนื่องมาจากตำนานที่ว่า พระเจ้าพิมพิสาร แห่งกรุงราชคฤห์ ทรงโปรดปรานดอกมะลิมาก จึงรับสั่งให้นายมาลาการนำดอกมะลิมาถวายวันละ 8 กำมือ ต่อมาวันหนึ่ง ขณะที่นายมาลาการกำลังเก็บดอกมะลิ ก็ได้พบเห็นพระพุทธรเจ้า พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์อีกจำนวนหนึ่งกำลังออกบิณฑบาต นายมาลาการเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธรเจ้า จึงนำดอกไม้ถวายแด่พระพุทธรเจ้า และตั้งจิตอธิษฐานว่า ข้าพเจ้าขอถวายสิ่งที่ดีที่พระเจ้าพิมพิสารทรงมอบให้เพียงเพื่อยังชีพในภพนี้เท่านั้น แต่การถวายดอกไม้แด่พระพุทธรองค์ ส่งอันถึงชาติภพหน้า ดังนั้นแม้จะถูกลงโทษประหารชีวิต เพราะไม่ได้ถวายดอกมะลิ พระเจ้าพิมพิสารก็ยินยอมจากนั้น เมื่อภรรยาของนายมาลาการทราบเรื่องเกรงจะถูกลงโทษ จึงได้หลบหนีไป แต่เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทราบเรื่องดังกล่าวกลับไม่กริ้ว ซ้ำยังพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างมาก พระราชทานรางวัลความดีความชอบให้นายมาลาการมากมาย ทำให้นายมาลาการมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

จากตำนานดังกล่าว จึงส่งผลให้ประเพณี "ตัดบาตรดอกไม้" ถูกสืบทอดปฏิบัติเรื่อยมา เนื่องจากชาวพุทธเชื่อว่า การตัดบาตรดอกไม้จะได้บุญได้กุศลอันยิ่งใหญ่ และานิสงส์ส่งไปถึงภพหน้านั้นเอง

เมื่อชาวบ้านเสร็จสิ้นจากการทำบุญในตอนเช้าแล้ว ก็จะพากันนำดอกไม้ชนิดหนึ่งที่เรียกว่า "ดอกเข้าพรรษา" มา รอใส่บาตรพระสงฆ์ ซึ่ง "ดอกเข้าพรรษา" นี้ มีลักษณะคล้ายต้นกระชาย หรือ ต้นขมิ้น มีหลายสี เช่น สีเหลือง สีขาว ขึ้นตามไหล่เขา โปธิ์ลังกา หรือเขาสุวรรณบรรพต เทือกเขาวง และเขาพุไถ่ ๆ กับรอยพระพุทธบาท และผลิดอกในช่วงเข้าพรรษาเท่านั้น ชาวบ้านจึงเรียกว่า "ต้นเข้าพรรษา"

หลังจากนั้น พระภิกษุสงฆ์จะเดินออกจากศาลาการเปรียญ มารับดอกไม้จากพุทธศาสนิกชนที่รอนำดอกไม้ใส่บาตร เพื่อนำขึ้นไปสักการะรอยพระพุทธบาท ที่ประดิษฐานบนพระมณฑป ซึ่งรอยพระพุทธบาท ภายในวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหารแห่งนี้ เป็นที่เคารพและศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ โดยมีความเชื่อในคติชาวลังกาว่า พระพุทธเจ้าได้ประทับรอยพระพุทธบาทไว้ 5 แห่ง และรอยพระพุทธบาทที่วัดพระพุทธบาทฯ แห่งนี้เป็น 1 ใน 5 แห่งของโลก

หลังจากพระสงฆ์เข้ามัสการรอยพระพุทธบาทที่มณฑปแล้ว ก่อนที่จะเข้าพระอุโบสถ จะผ่านพุทธศาสนิกชนที่รออยู่ตรงบันไดนาค เพื่อที่จะร่วมกันล้างเท้าพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งการกระทำดังกล่าว ถือเป็นการชำระกิเลส ชำระบาป เพื่อจะได้บุญกุศล และความสุขทางจิตใจติดตัวกลับไป

คำถวายดอกไม้

"อิมานิ มยํ ภนฺเต วรปฺปผาณิ สงฺฆสฺส โอิโฆชยาม สาธุโน ภนฺเต สงฺโฆ อิมานิ วรปฺปผาณิ ปฏฺกฺก ญฺม
 หาคฺค อุมฺหาคํ ทิฆมฺคตํ หิตายสุขาย"

"ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย ซึ่งดอกไม้อันประเสริฐทั้งหลาย เหล่านี้
 แต่พระสงฆ์ จงรับซึ่งดอกไม้อันประเสริฐทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และเพื่อความสุขแก่
 ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ"

<http://www.tlcthai.com/travel/1015/>

บัตรคำถาม

ศูนย์สำรอง เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใด มีพระอริยสงฆ์องค์แรกเกิดขึ้นในโลก ก. วันมาฆบูชา ข. วันวิสาขบูชา ค. วันอัฐมีบูชา ง. วันอาสาฬหบูชา 2. ปฐมเทศนาที่พระพุทธองค์แสดงให้แก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ณ อิสิปตนมฤคทายวัน คือธรรมใด ก. ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร ข. เบญจศีล เบญจธรรม ค. กตัญญูกตเวที ง. โอวาท 3 2. ประโยชน์สูงสุดในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือข้อใด ก. ได้ไปเที่ยววัด ข. ได้พูดคุยกับเพื่อน ค. ได้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ง. ได้ถวายอาหารพระสงฆ์ 3. พระสงฆ์ต้องรักษาศีลกี่ข้อ ก. 5 ข้อ ข. 10 ข้อ ค. 200 ข้อ ง. 227 ข้อ	3. ถ้าต้องการให้พระสงฆ์สวดพระพุทธรมนต์ ต้องกล่าวคำอารचनाใด ก. อารณาศีล ข. อารณาธรรม ค. อารณานิยาม ง. อารณาพระปริตร 4. พิธีทอดกฐินที่มีเจ้าภาพร่วมกันหลายคน เรียกว่าอะไร ก. กฐินราษฎร์ ข. กฐินหลวง ค. กฐินต้น ง. กฐินสามัคคี 6. ในขณะที่พระสงฆ์สวดพระพุทธรมนต์ เราไม่ควรทำสิ่งใด ก. ประนมมือ ข. นั่งตัวตรง ค. พุดคุยกัน ง. ตั้งใจฟัง 8. ใครปฏิบัติตนในวันเข้าพรรษาได้เหมาะสม ก. จีบไปเวียนเทียน ข. จอนไปตักบาตรเทโว ค. จ้อยไหว้ศาลพระภูมิ ง. จ้อนถวายผ้าอาบน้ำฝน

9. พิธีเวียนเทียนไม่ได้มีปฏิบัติในวันใด

- ก. วันมาฆบูชา
- ข. วันวิสาขบูชา
- ค. วันออกพรรษา
- ง. วันอาสาฬหบูชา

10. ใครปฏิบัติตนในวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง

- ก. ก้อยนั่งสมาธิ
- ข. กุ้งไปสวนสนุก
- ค. ยี่มไปชมภาพยนตร์
- ง. แย้มไปเที่ยวบ้านเพื่อน

บัตรเฉลย

ศูนย์สำรอง เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เฉลยคำตอบ

2. ง

2. ก

3. ง

4. ก

5. ง

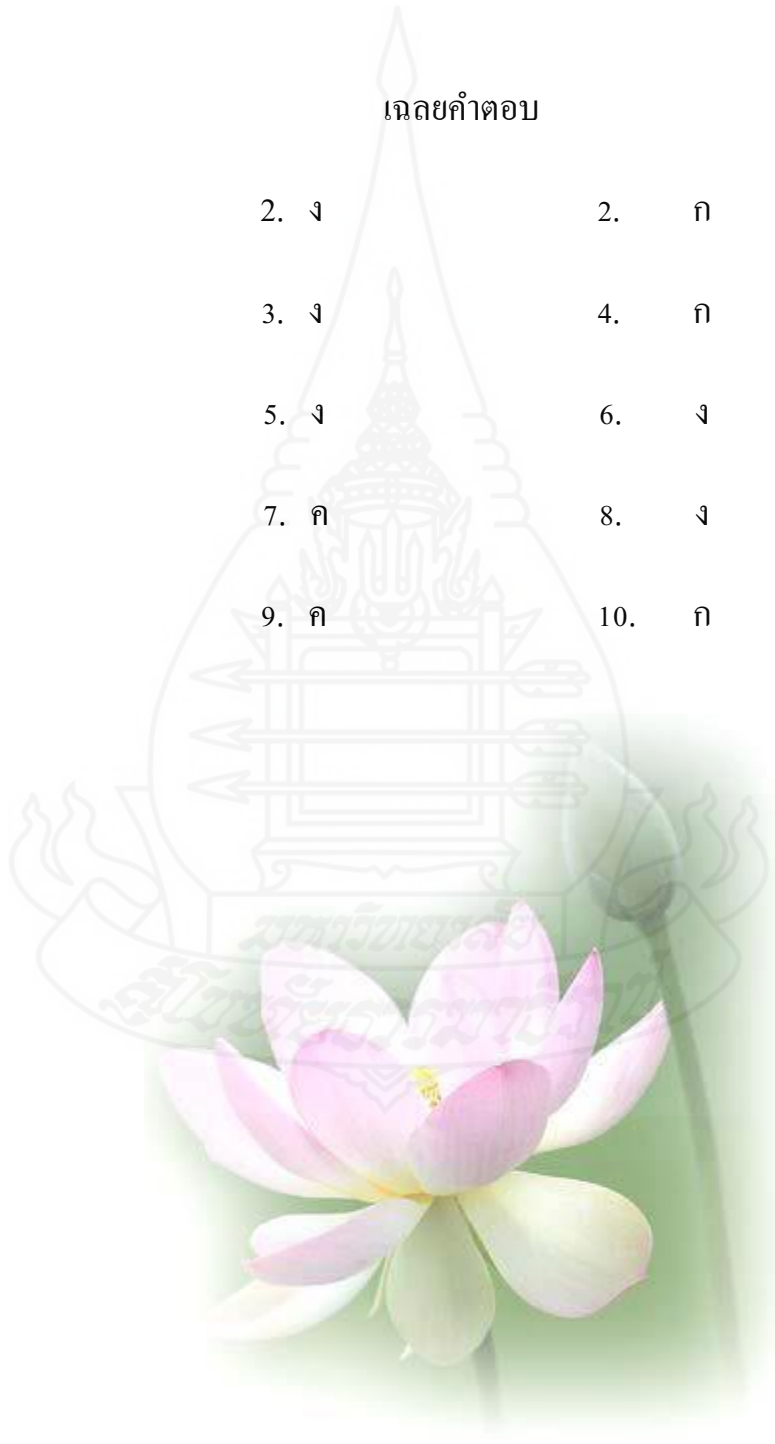
6. ง

7. ค

8. ง

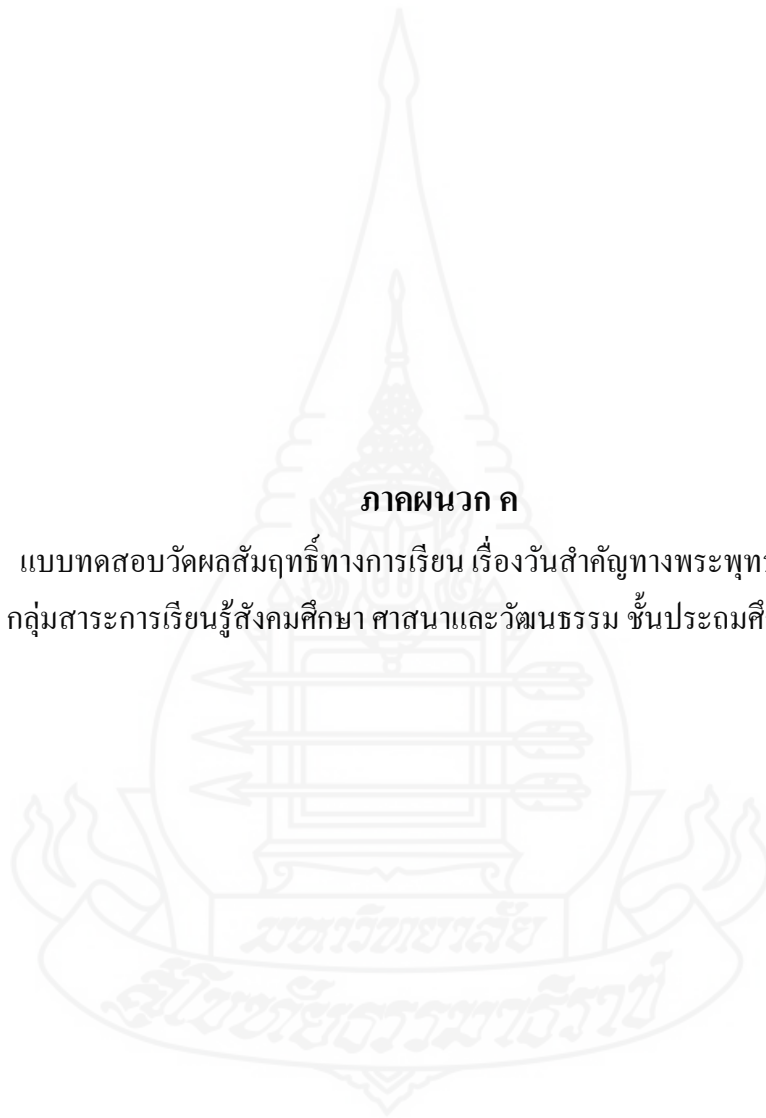
9. ค

10. ก

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จำนวน 40 ข้อ เวลา 60 นาที คะแนน 40 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ตรงข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว ในกระดาษคำตอบ

1. วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ตรงกับวันใด?
  - ก. วันวิสาขบูชา
  - ข. วันอาสาฬหบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันมาฆบูชา
2. หลักธรรมข้อใดที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงในวันมาฆบูชา?
  - ก. โอวาทปาติโมกข์
  - ข. อริยสัจ 4
  - ค. ธรรมคัมภีร์ครองโลก
  - ง. ธรรมจักษุแปดตนสูตร
3. วัน “จาตุรงคสันนิบาต” คือวันตามข้อใด?
  - ก. วันวิสาขบูชา
  - ข. วันมาฆบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา
4. “ไม่ทำความชั่ว ทำความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์” สัมพันธ์กับข้อใด?
  - ก. วันมาฆบูชา
  - ข. วันวิสาขบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา

5. ข้อใดกล่าวถึงความสำคัญในวันวิสาขบูชา?
- ก. แสดงธรรมแก่พุทธมารดา
  - ข. พระพุทธเจ้าทรงออกผนวช
  - ค. คล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน
  - ง. แสดงโอวาท 3 แก่พระสาวก 1,250 รูป
6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใด ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าโดยตรงมากที่สุด?
- ก. วันมาฆบูชา
  - ข. วันวิสาขบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา
7. พระพุทธเจ้าทรงเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อพระชนมพรรษาเท่าใด?
- ก. 35 พรรษา
  - ข. 45 พรรษา
  - ค. 80 พรรษา
  - ง. 85 พรรษา
8. ข้อใดเป็นวันสำคัญสากลของโลก?
- ก. วันมาฆบูชา
  - ข. วันวิสาขบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา
9. วันวิสาขบูชา ตรงกับข้อใด?
- ก. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4
  - ข. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5
  - ค. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
  - ง. วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7

10. หลักธรรมที่ชาวพุทธควรนำมาปฏิบัติในวันวิสาขบูชาคือข้อใด?
- ก. ความซื่อสัตย์
  - ข. ความกตัญญู
  - ค. ความประหยัด
  - ง. ความไม่ประมาท
11. วันคล้ายวันถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธเจ้า เรียกว่าวันอะไร?
- ก. วันมาฆบูชา
  - ข. วันวิสาขบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา
12. วันอัฐมีบูชา ตรงกับวันใด?
- ก. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 5
  - ข. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 6
  - ค. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 7
  - ง. วันแรม 8 ค่ำ เดือน 8
13. การปฏิบัติตนในวันอัฐมีบูชา ต่างจากวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา อย่างไร?
- ก. ไม่มีการรักษาศีล
  - ข. ไม่มีการเวียนเทียน
  - ค. ไม่มีการฟังธรรม
  - ง. ไม่มีการปฏิบัติธรรม
14. ข้อใดเป็นหลักธรรมเบื้องต้น ที่เกี่ยวข้องกับวันอัฐมีบูชา?
- ก. หลักความสามัคคี
  - ข. หลักพระธรรมวินัย
  - ค. หลักโอวาทปาติโมกข์
  - ง. หลักความไม่ประมาท
15. การถวายพระเพลิงพุทธสรีระของพระพุทธเจ้า จัดขึ้นที่เมืองใด?
- ก. เมืองปีปสลิวัน
  - ข. เมืองปาวา
  - ค. เมืองเวทฐทีปกะ
  - ง. เมืองกุสินารา

16. วันอาสาฬหบูชา ตรงกับข้อใด?
- ก. วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7
  - ข. วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8
  - ค. วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 9
  - ง. วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10
17. พระรัตนตรัยมีครบ 3 ประการ ในวันสำคัญทางศาสนาวันใด?
- ก. วันมาฆบูชา
  - ข. วันวิสาขบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา
18. พระสงฆ์รูปแรกที่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา มีชื่ออย่างไร?
- ก. พระสารีบุตร
  - ข. พระอานนท์
  - ค. พระวัปปะ
  - ง. พระโกณฑัญญะ
19. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใด?
- ก. วันมาฆบูชา
  - ข. วันวิสาขบูชา
  - ค. วันอัฐมีบูชา
  - ง. วันอาสาฬหบูชา
20. ข้อใดกล่าวถึงความสำคัญในวันอาสาฬหบูชา?
- ก. นางวิสาขาถวายผ้าอาบน้ำฝน
  - ข. วันที่พระรัตนตรัยเกิดขึ้นในโลก
  - ค. พระเจ้าสุทโททนะดวงตาเห็นธรรม
  - ง. เป็นวันประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ
21. หัวข้อธรรมใด ที่แสดงในวันอาสาฬหบูชา?
- ก. ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร
  - ข. อริยสัจ 4
  - ค. อุเบกขา
  - ง. หิริโอตตัปปะ

22. ธรรมเนียมการปฏิบัติตนในวันสุตตร มีความหมายว่าอย่างไร
- การปฏิบัติตนเป็นคนดี
  - สูตรของการหมั่นวงล้อแห่งพระธรรม
  - สูตรของการทำความดี
  - แนวทางการปฏิบัติตน
23. ความหมายของวันเข้าพรรษาตรงกับข้อใด?
- วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3
  - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6
  - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8
  - วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8
24. วันเข้าพรรษา อยู่ในช่วงฤดูกาลใดของปี?
- ฤดูใบไม้ร่วง
  - ฤดูหนาว
  - ฤดูฝน
  - ฤดูร้อน
25. ข้อใดเป็นมูลเหตุของการเข้าพรรษาของพระสงฆ์?
- ทรงบัญญัติเอง
  - เพราะเป็นฤดูฝน
  - พวกเดียรถีย์ฟ้องพระพุทธเจ้า
  - พระสงฆ์ทำลายข้าวกล้าในนา
26. การจำพรรษา หมายถึงข้อใด?
- พระสงฆ์เที่ยวจาริกไปยังที่ต่างๆ
  - พระสงฆ์อยู่ในอารามนาน 3 เดือน
  - การห้ามไม่ให้พระสงฆ์ไปที่โคจร
  - พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ว่ากล่าวตักเตือนกัน
27. ข้อใดเป็นกิจที่จำเป็นของพระสงฆ์ ในเทศกาลเข้าพรรษา?
- ฝึกพระใหม่
  - ศึกษาพระธรรมวินัย
  - ทำพิธีปวารณาตนต่อกัน
  - ซ่อมแซมบูรณะกุฏิ และวิหาร

28. ประเพณีใดที่จัดขึ้นเนื่องในวันเข้าพรรษา?
- ประเพณีตักบาตรเทโว
  - ประเพณีถวายเทียนพรรษา
  - ประเพณีถือศีลกินเจ
  - ประเพณีก่อบูพระเจดีย์ทราย
29. ความหมายของวันออกพรรษา คือข้อใด?
- วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8
  - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
  - วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12
  - วันที่พระสงฆ์จำพรรษา
30. การทำบุญตักบาตรในวันออกพรรษา มีชื่อเรียกเฉพาะว่าอย่างไร?
- การตักบาตรน้ำผึ้ง
  - การตักบาตรดอกไม้
  - การตักบาตรเทโวโรหณะ
  - การตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง
31. พระพุทธเจ้า เสด็จเทศนาโปรดมารดาที่ใด?
- สวนตาลหนุ่ม
  - สวนลุมพินีวัน
  - สวรรค์ชั้นดาวดึงส์
  - เทวโลก
32. วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับข้อใดมากที่สุด?
- พระสงฆ์
  - พระธรรม
  - พระพุทธเจ้า
  - พระรัตนตรัย
33. มหาปวารณา มีความหมายตรงกับข้อใด?
- วันจาตุรงคสันนิบาต
  - พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
  - พระสงฆ์เปิดโอกาสให้ว่ากล่าวตักเตือนกัน

- ง. วันที่พุทธศาสนิกชนร่วมกันตักบาตรเทโว
34. ในหนึ่งเดือนประเทศไทยได้กำหนดให้มีวันพระกี่วัน?
- ก. 3 วัน
  - ข. 4 วัน
  - ค. 5 วัน
  - ง. 6 วัน
35. ข้อใดคือความหมายของคำว่า วันธรรมสวนะ?
- ก. วันประชุมถือศีลฟังธรรมในพุทธศาสนา
  - ข. วันกล่าวคำปวารณา
  - ค. วันว่ากล่าวตักเตือน
  - ง. วันทำความสะอาดวัด
36. วันธรรมสวนะ ในปัจจุบันชาวพุทธ นิยมเรียกว่าวันอะไร?
- ก. วันอัฐมีบูชา
  - ข. วันตักบาตรเทโว
  - ค. วันปวารณาตน
  - ง. วันพระ หรือวันอุโบสถ
37. วันฟังธรรมในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยใด?
- ก. สุโขทัย
  - ข. อยุธยาตอนต้น
  - ค. อยุธยาตอนปลาย
  - ง. รัตนโกสินทร์ตอนต้น
38. พุทธศาสนิกชน ควรปฏิบัติตนเช่นใดในวันธรรมสวนะ?
- ก. ทำบุญตักบาตรและให้ทาน
  - ข. สมาทานศีลและรักษาศีล
  - ค. ฟังธรรมเทศนา
  - ง. ถูกทุกข้อ
39. วันโกน คือวันอะไร?
- ก. วันพระ
  - ข. วันตักบาตร
  - ค. วันก่อนวันพระ 1 วัน

ง. วันถือศีล ภาวนา

40. ข้อใดไม่ใช่สิ่งที่ควรปฏิบัติ ในวันธรรมสวนะและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา?

ก. แหม่ม นุ่งขาวห่มขาวไปทำบุญที่วัด

ข. วิชัย งดดื่มสุรา 3 เดือนในเทศกาลเข้าพรรษา

ค. มาลินี ไปนอนค้างที่วัดเพื่อเจริญศีลภาวนา

ง. อ้อย เป็น โคโยตีร่วมเดินในงานออกพรรษา

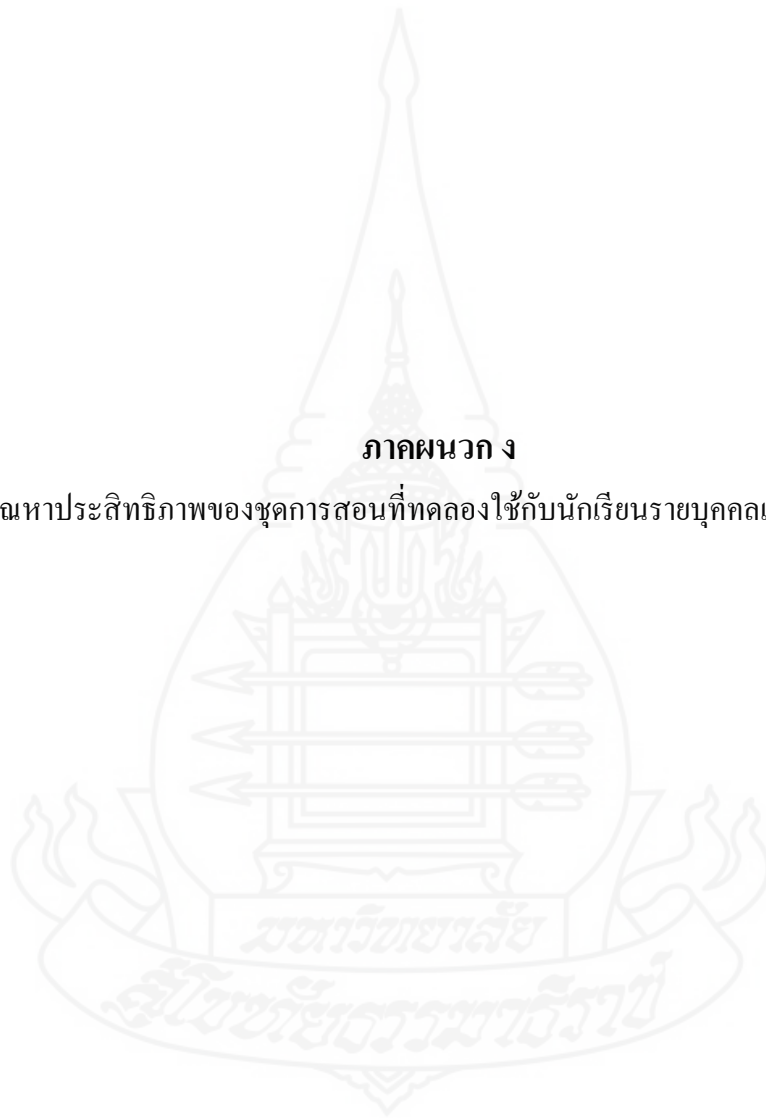

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อที่	เฉลย	ข้อที่	เฉลย
1	ง	21	ก
2	ก	22	ข
3	ข	23	ง
4	ก	24	ค
5	ค	25	ง
6	ข	26	ข
7	ข	27	ข
8	ข	28	ข
9	ค	29	ข
10	ง	30	ค
11	ค	31	ง
12	ข	32	ก
13	ค	33	ค
14	ก	34	ข
15	ง	35	ก
16	ข	36	ง
17	ง	37	ก
18	ง	38	ง
19	ง	39	ค
20	ข	40	ง

ภาคผนวก ง

การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคลและกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม

ตารางที่ 1 การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนรายบุคคล

เลข ที่	คะแนน ทดสอบก่อน เรียน (30 คะแนน)	คะแนนแบบฝึกหัด								คะแนน แบบทดสอบ หลัง เรียน (30 คะแนน)	ประสิทธิ ภาพ E_1/E_2
		เรื่อง 1 (10)	เรื่อง 2 (10)	เรื่อง 3 (10)	เรื่อง 4 (10)	เรื่อง 5 (10)	เรื่อง 6 (10)	เรื่อง 7 (10)	เรื่อง 8 (10)		
1	4	6	6	8	8	9	9	10	10	27	81.68/88.33
2	4	8	8	10	9	9	9	9	10	28	
3	6	6	7	7	8	7	8	7	7	20	
เฉลี่ย	4.67	6.67	7.00	8.33	8.33	8.33	8.66	8.67	9.00	25	

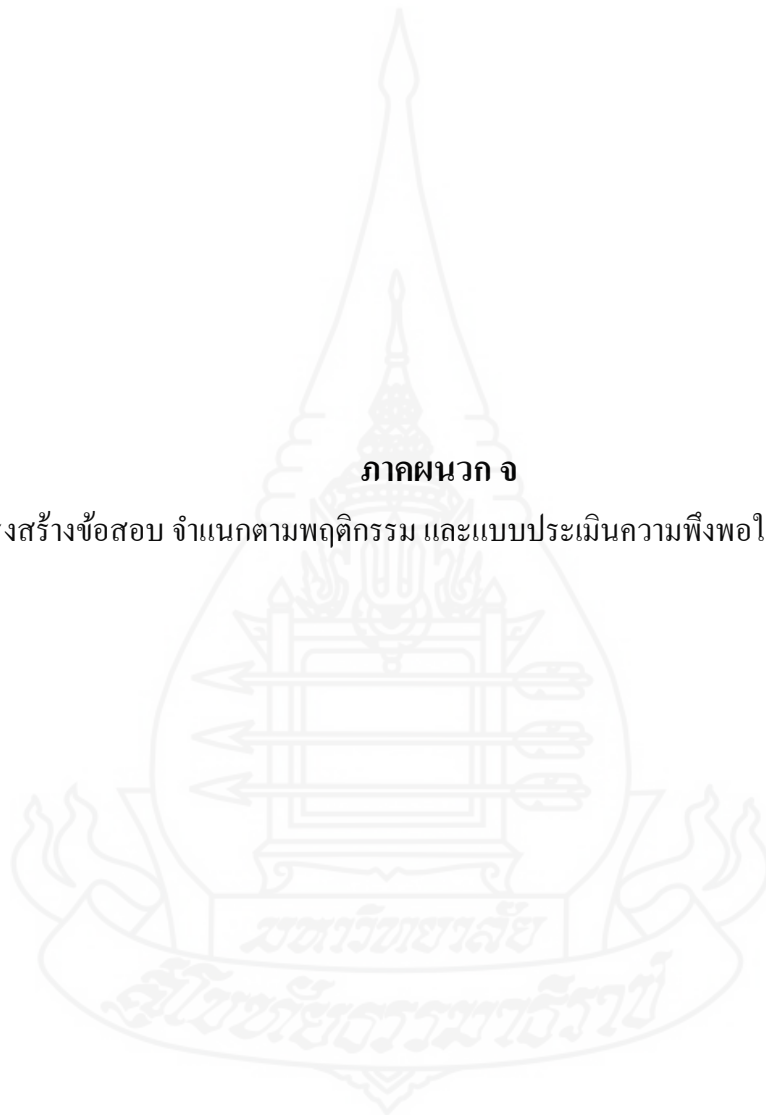
ตารางที่ 2 การคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม

เลข ที่	คะแนน ทดสอบก่อน เรียน (30 คะแนน)	คะแนนแบบฝึกหัด								คะแนน แบบทดสอบ หลัง เรียน (30 คะแนน)	ประสิทธิ ภาพ E_1/E_2
		เรื่อง 1 (10)	เรื่อง 2 (10)	เรื่อง 3 (10)	เรื่อง 4 (10)	เรื่อง 5 (10)	เรื่อง 6 (10)	เรื่อง 7 (10)	เรื่อง 8 (10)		
1	1	6.5	6.5	10	10	10	10	10	10	26	90.95/80
2	1	8.5	8.5	9	9	9	9	10	10	25	
3	1	10	10	6.5	6.5	8	8	7	7	20	
4	0	10	10	10	10	8	8	9	9	27	
5	1	8	8	10	10	9	9	10	10	25	
6	1	7	7	9.5	9.5	9	9	10	10	22	
7	1	8.5	8.5	9	9	10	10	10	10	28	
8	1	8	8	10	10	10	10	10	10	23	
9	1	10	10	10	10	9	9	9	9	20	
เฉลี่ย	0.89	8.5	8.5	9.33	9.33	9.11	9.11	9.44	9.44	24	

ภาคผนวก จ

โครงสร้างข้อสอบ จำแนกตามพฤติกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

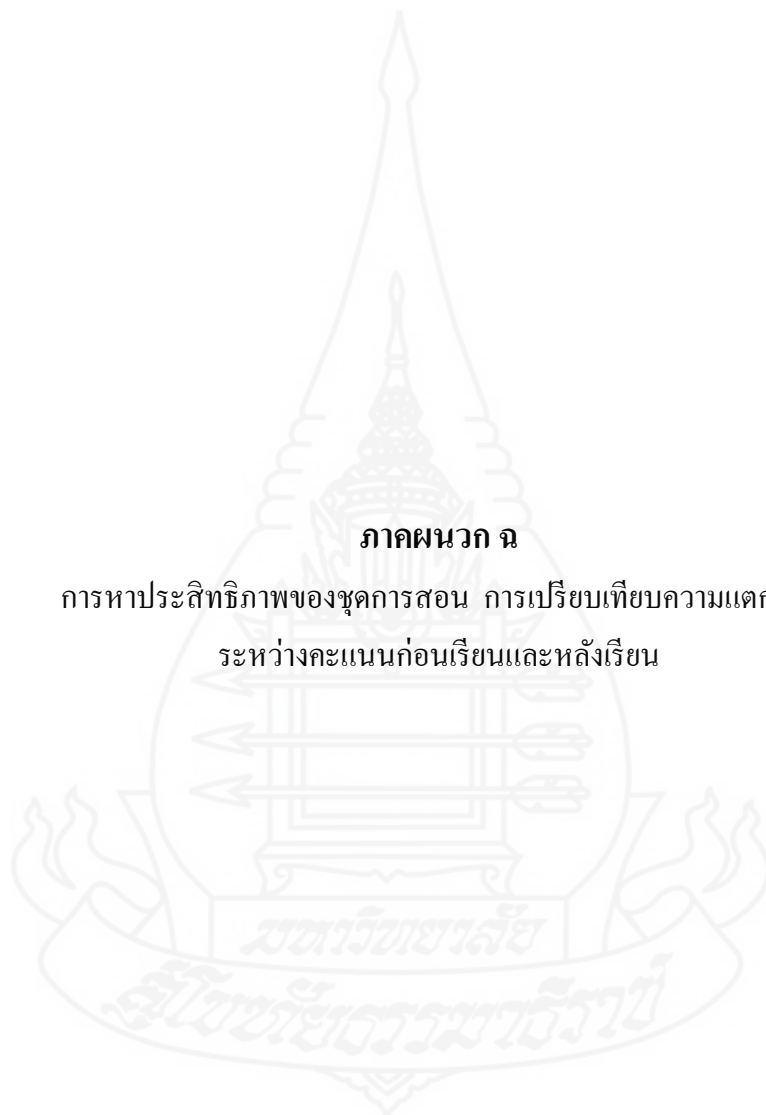

ตารางที่ 3 โครงสร้างข้อสอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับพฤติกรรม

พฤติกรรม เนื้อหา	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	รวม(จำนวนข้อ)	ร้อยละ
(ชุดที่ 1) เรื่องที่ 1 วัน มาฆบูชา	1,2	3,4	5	6	-	-	6	20.00
เรื่องที่ 2 วันวิ สาขบูชา	1,2	3,4	5	6	-	-	6	
เรื่องที่ 3 วัน อาสาฬหบูชา	7,8,9	10,11, 12	13,14	15,16	-	-	10	33.33
เรื่องที่ 4 วัน เข้าพรรษา	7,8,9	10,11 12	13,14	15,16	-	-	10	
(ชุดที่ 2) เรื่องที่ 5 วันออก พรรษา	17	18,19 20	21,22	23	-	-	7	23.33
เรื่องที่ 6 วันเทโว โรหณะ	17	18,19 20	21,22	23	-	-	7	
เรื่องที่ 7 วันอัฐมี บูชา	-	24,25	26,27 28	29,30	-	-	7	23.33
เรื่องที่ 8 วันธรรม สวนะ	-	24,25	26,27 28	29,30	-	-	7	
รวม	12	20	16	12	0	0	60	100

ตารางที่ 4 โครงสร้างเนื้อหาของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

เนื้อหา	จำนวนข้อ	ร้อยละ	ข้อที่
1) เนื้อหาที่สอน	3	30	1-3
2) เอกสารประกอบการสอน	3	30	4-6
3) สื่อการสอน	2	20	7-8
4) แบบฝึกหัด	2	20	9-10
รวม	10	100	-

ภาคผนวก ฉ

การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน การเปรียบเทียบความแตกต่าง
ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 5 การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวน นักเรียน (คน)	แบบฝึกหัด									แบบทดสอบหลัง เรียน		ประสิทธิ ภาพ E_1/E_2
	คะแนน เต็ม	คะแนนเฉลี่ย/หน่วย								คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	
40	40	1	2	3	4	5	6	7	8	30	25.61	86.83/85.37
		7.77	7.77	8.70	8.70	9.24	9.24	9.02	9.02			
		34.73										

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน(คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	t-test
ก่อนเรียน	40	30	1.52	1.36	35.04**
หลังเรียน	40	30	22.61	4.12	

** $p < 0.01$

ภาคผนวก ข

คำเฉลยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน
โดยใช้ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอน เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการ	Mean	S.D.	อันดับที่
ด้านเนื้อหาที่สอน			
1.ความรู้และประโยชน์ที่ได้จากเนื้อหา	4.42	0.66	1
2. ความน่าสนใจของเนื้อหา	4.26	0.65	4
3.ความต่อเนื่องในการจัดลำดับเนื้อหา	4.11	0.74	7.5
เฉลี่ยรวมด้านเนื้อหา	4.29	0.56	
ด้านเอกสารประกอบการสอน			
4.การจัดกิจกรรมน่าสนใจ	4.15	0.73	5
5. ความเหมาะสมของกิจกรรม	4.09	0.73	9
6.รูปแบบของใบความรู้และใบกิจกรรมทำให้เข้าใจง่ายและน่าสนใจ	4.13	0.89	6
เฉลี่ยรวมด้านเอกสารประกอบการสอน	4.14	0.65	
ด้านสื่อการสอน			
7.รูปแบบสื่อการสอนน่าสนใจ	4.28	0.75	3
8.ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากกิจกรรม	4.11	0.77	7.5
เฉลี่ยรวมด้านสื่อการสอน	4.20	0.71	
ด้านแบบฝึกหัด			
9.ความเหมาะสมของแบบฝึกหัด	4.02	0.88	10
10.ความชัดเจนของคำสั่งและโจทย์	4.35	0.77	2
เฉลี่ยรวมด้านแบบฝึกหัด	4.18	0.76	
เฉลี่ยรวม	4.24	0.53	

ภาคผนวก ข

หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 189

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒๖ เมษายน 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน พระลออ ฐานวโร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายธงชัย นิตปราณี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบ มาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและ ให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 083-1589030

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 199

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

26 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณพ่ายท์ บรรเทิง

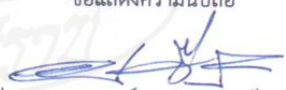
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายธงชัย นิตปราณี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบ มาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและ ให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 083-1589030

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/19๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

26 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณเสนาะ อำไพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายธงชัย นิตปราณี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกสังคมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) จังหวัดอ่างทอง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบ มาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและ ให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 083-1589030

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายธงชัย นิดปราณี
วัน เดือน ปีเกิด	27 พฤศจิกายน 2501
สถานที่เกิด	อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2534 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา
สถานที่ทำงาน	อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง 14110 โทรศัพท์ 083-1589030
ตำแหน่ง	ครู โรงเรียนบ้านศาลาดิน (สุวรรณประชานุกูล) อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง 14110

